

วารสารวิชาการ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม – ธันวาคม 2565)

CRMA Journal of Humanities and Social Sciences

Vol. 9 No.1 (January – December 2022)

CRMA Journal of Humanities
and Social Sciences

CRMA
& HUMANITIES
SOCIAL SCIENCES

แกนหลักแห่งปัญญา สร้างคุณค่าสรรค์สังคม

ISSN 2392-5698 (Print) ISSN 2673-0022 (Online)

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม – ธันวาคม 2565)

CRMA Journal of Humanities and Social Sciences

Vol.9 No.1 (January – December 2022)

https://www.tci-thaijo.org/index.php/CRMA_HUSO/index

ISSN 2392-5698 (Print) ISSN 2673-0020 (Online)

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ได้ดำเนินการตีพิมพ์เผยแพร่อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ปัจจุบันเป็นวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูลศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index Centre: TCI) กลุ่มที่ 2 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

จัดทำโดย

สภาคณาจารย์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์
พลเอกหญิง ศ.ดร.สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ที่ปรึกษา
พลโท ปิยะพงศ์ กลิ่นพันธ์
ผู้อำนวยการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
พลตรี สิทธิ สารีบุตรานนท์
ผู้อำนวยการส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
พันเอก ผศ.ดร.อโณทัย สุขแสงพนมรุ้ง
ประธานสภาคณาจารย์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ทางวิชาการในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ของอาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย นิสิต นักศึกษา และบุคคลที่สนใจ
2. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพทางการวิจัยสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยมุ่งเน้นบทความเกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนาประเทศ การทหารและความมั่นคง

ขอบเขตการตีพิมพ์

บทความในสาขาสังคมวิทยา รัฐศาสตร์ ศีลศาสตร์ อักษรศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และสังคมศาสตร์ทั่วไป ในรูปแบบบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 1 ฉบับ (มกราคม-ธันวาคม)

บรรณาธิการ

พันเอกหญิง ผศ.ดร.อารีย์วรรณ สุทธิพงษ์พันธ์

กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการภายนอก

ศ.ดร.ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์
พลตรี ศ.ดร.ศรศักดิ์ ชูสวัสดิ์
พลตรีหญิง รศ.ดร.นภาพงค์ คงเศรษฐกุล
รศ.พิมพ์ใจ รื่นเรือง
รศ.ดร.พนารัช ปรีดากรณ์
รศ.ดร.เอกรัตน์ เอกศาสตร์
ผศ.ดร.สุรวุฒิ ปัดไธสง
ผศ.ดร.ปองสิน วิเศษศิริ
ผศ.ดร.เฟื่องอรุณ ปรีดีดีถลก
ผศ.ดร.ปรีชฌาณ์ นักพ่อน
พลตรี ดร.ชรัติ อุ่มสัมฤทธิ์
พลตรี ดร.อรรคเดช ประทีปอุษานนท์
พันเอก ดร.สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อดีตผู้อำนวยการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
อดีตอาจารย์โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
อดีตอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
กองทัพบก
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
อดีตอาจารย์โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการภายใน

พันเอกหญิง รศ.ดร.ชญญาพัทธ์ วิพัฒนานันท์กุล
พันเอกหญิง ผศ.ดร.สิริกัญจน์ เอี่ยมอาจหาญ
พันโทหญิง ผศ.บุษดี อรสิริวรรณ
พันโท ผศ.ดร.อภิเชก มนเทียรวิเชียรฉาย

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

นโยบายการตีพิมพ์

1. กองบรรณาธิการจะตรวจสอบบทความว่าอยู่ในขอบเขตเนื้อหาการตีพิมพ์ของวารสารหรือไม่ และบทความต้องปฏิบัติตามคำแนะนำในการเตรียมบทความเพื่อลงตีพิมพ์ที่วารสารกำหนดเท่านั้น
2. เมื่อกองบรรณาธิการพิจารณาเห็นควรรับบทความไว้พิจารณาตีพิมพ์ จะดำเนินการส่งบทความเพื่อกลั่นกรอง โดยบทความทุกบทความจะต้องผ่านการประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องเฉพาะสาขา อย่างน้อย 3 ท่านต่อบทความโดยผ่านการกลั่นกรองแบบอำพรางสองฝ่าย (Double-blind peer review) โดยปกปิดชื่อผู้แต่งและชื่อผู้ประเมินบทความ
3. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ในกระบวนการพิจารณาของวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด รวมทั้งต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นโดยเด็ดขาด หากตรวจพบความซ้ำซ้อนถือเป็นความรับผิดชอบของผู้แต่ง
4. บทความ ข้อความ ตารางและภาพประกอบที่ตีพิมพ์ในวารสารเป็นความคิดเห็นและความรับผิดชอบของผู้แต่งแต่เพียงผู้เดียว ไม่เกี่ยวข้องกับวารสารแต่อย่างใด หากผู้อ่านพบการคัดลอกโดยไม่มีการอ้างอิง โปรดแจ้งกองบรรณาธิการ
5. กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาและตัดสินใจตีพิมพ์บทความในวารสาร

คณะผู้จัดทำ

พันเอกหญิง ผศ.ดร.อารีย์วรรณ สุทธิพงศ์พันธ์
พันโท ผศ.ดร.อภิเชก มนเทียรวิเชียรฉาย
ร้อยโท กฤษฏา แก้วเกลี้ยง
ร้อยตรี ชาศริต สุขประเสริฐ

ออกแบบปก

พันเอก ดร.ฐนัส มานวงศ์

ติดต่อวารสาร

บรรณาธิการวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
เลขที่ 99 ถ.สุวธรรมศร ต.พรหมณี อ.เมือง จ.นครนายก
รหัสไปรษณีย์ 26001
โทรศัพท์: 0-2241-2691-4 ต่อ 62366
โทรสาร: 0-3739-3492
E-mail: Journal_huso@crma.ac.th

เนื้อหาบทความ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะใด ๆ ที่ปรากฏในวารสารเป็นวาระกรรมของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว
บรรณาธิการ กองบรรณาธิการ และโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าไม่จำเป็นต้องเห็นชอบด้วยและไม่มีส่วน
เกี่ยวข้องแต่อย่างใด และจะไม่รับผิดชอบต่อข้อผิดพลาดหรือผลที่เกิดขึ้นจากการใช้ข้อมูลที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้

โรงพิมพ์

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
เลขที่ 99 หมู่ 18 ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี 12121
โทร. 0-2564-3104-6 ต่อ 2201-2204
โทรสาร 0-2564-3119
E-mail: print.tu@gmail.com

Download Here

บรรณาธิการแถลง

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าได้เดินทางเข้าสู่ปีที่ 9 ในการเป็นสื่อกลางเผยแพร่ผลงานทางวิชาการจากหลากหลายสถาบันอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ. 2557 และในปีนี้เป็นปีแห่งการเปลี่ยนแปลง โดยเพิ่มการตรวจสอบคุณภาพของบทความโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกจากหลากหลายสถาบัน อย่างน้อย 3 คนต่อบทความ จึงทำให้วารสารมีมาตรฐานและบทความมีคุณภาพ ตอบรับสำหรับนักวิชาการที่สนใจ สำหรับในวารสารฉบับนี้มีบทความที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 บทความ ประกอบด้วย

บทความวิจัย เป็นบทความที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการศึกษาและปัญหาการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียน รวมถึงบทความเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ความต้องการและความคาดหวังของชุมชนที่อยู่โดยรอบโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช ณ พื้นที่ตั้งแห่งใหม่ และบทความเกี่ยวกับการนำนโยบายกำกับดูแลมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยไปปฏิบัติ ส่วนทางด้านบทความวิชาการในฉบับนี้มีบทความด้านมนุษยศาสตร์ซึ่งเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและสหรัฐอเมริกาในช่วงสถานการณ์ COVID-19 บทความทางประวัติศาสตร์ของชาวเวียดนามในทศวรรษ 1940-1960 และบทความเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

กองบรรณาธิการวารสารฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความเหล่านี้จะสร้างประโยชน์ต่อนักวิชาการและผู้สนใจได้นำไปต่อยอดทางวิชาการตั้งเป้าประสงค์ของวารสารฯ และเราจะพยายามพัฒนาคุณภาพของวารสารฯ ให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

พันเอกหญิง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารีย์วรรณ สุทธิพงศ์พันธ์
บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการแถลง

บทความวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาระดับการรอบคอบคิดตติยัต ของนักเรียนนายร้อย: กรณีศึกษาอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า นัฐพร เกียรติบัณฑิตกุล	1
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน ของนักเรียนนายร้อย ชั้นปีที่ 3 โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ศรณรินทร์ กาญจนะโนพินิจ และ ปวีศ ไชยลาโ	15
การนำนโยบายกำกับดูแลมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนของสำนักงาน การบินพลเรือนแห่งประเทศไทยไปปฏิบัติ สุทธิพงษ์ อัจฉมาพงศ์	30
การศึกษาแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ฐนัส มานวงค์ และ วราพร ทองจีน	42
ความต้องการและความคาดหวังของชุมชนที่อยู่โดยรอบโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช ณ พื้นที่ อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี อนุรักษ์ โชติติลล, เอมรัตน์ ยิ่งพิสุทธิ, ศรีวรรณ อุดมโกชน และ อัคพงษ์ สิทธิวงศ์	57
ปัญหาการฟังภาษาอังกฤษและความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนนายเรืออากาศ ชั้นปีที่ 2 โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช กัญญาเลข พุตระกูล	69

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิชาการ

At the Crossroads: Thai-American Relations during the Time of Covid-19 อภิเชก มนเทียรวิเชียรฉาย	82
คุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่งอรุณ วัฒนยากร	95
ชีวิตและการเอาตัวรอดของชาวเวียดนามอพยพในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ของประเทศไทย ทศวรรษ 1940-1960 วีรภัทร ผิวม่วง	110
<hr/>	
บทปริทัศน์หนังสือ	
“พระสไตล์” การทรงสอนประวัติศาสตร์ กฤษฎา แก้วเกลี้ยง	126

CONTENTS

EDITORIAL NOTE

RESEARCH ARTICLES

- The Study of Instructors' Teaching Behavior Affecting the Development of Cadets' Growth Mindset: A Case Study of Instructors at the Academic Division, Chulachomklao Royal Military Academy 1
Nuttaporn Kaitbanditkul
- Factors Affected Social Psychology Pre-Studying Behavioral Intention of Third-Year Cadets, Chulachomklao Royal Military Academy 15
Sornnarin Kanjananopinit and Pavaris Chailapo
- The Implementation of Aviation Security Policy of the Civil Aviation Authority of Thailand 30
Suttipong Atchapong
- A Study of Development Guidelines for the Bachelor of Arts Program in Social Sciences for Development at Chulachomklao Royal Military Academy 42
Tanat Manuwong and Waraporn Tongjean
- Needs and Expectations of the Communities Surrounding the Navaminda Kasatriyadhiraj Royal Air Force Academy, Muak Lek District, Saraburi Province 57
Anuruk Chotedelok, Aimmarat Yingpisutt, Sriwan Udompoth,
and Akkapong Sitthiwong
- English Listening Problems and the English Listening Ability of Second Year Air Cadets at Navaminda Kasatriyadhiraj Royal Air Force Academy 69
Kanyalek Futrakul

CONTENTS

ACADEMIC ARTICLES

At the Crossroads: Thai-American Relations during the Time of Covid-19 82
Apisake Monthienvichienchai

The Desirable Leadership Traits of Cadets at Chulachomklao Royal Military Academy 95
Roongaroon Wattayagorn

Life and Survival of Vietnamese Refugees in Upper Northeastern Thailand, 1940s - 1960s 110
Weerapat Piwphong

BOOK REVIEW

HRH's Styles of Teaching History 126
Krissada Kaewkliang

การศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาระดับกรอบคิดติดยึด
ของนักเรียนนายร้อย: กรณีศึกษาอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
The Study of Instructors' Teaching Behavior Affecting the Development of Cadets'
Growth Mindset: A Case Study of Instructors at the Academic Division,
Chulachomkhalo Royal Military Academy

นัฐพร เกียรติบัณฑิตกุล^{1*}

Nuttaporn Kaitbanditkul

(Received: January 21, 2022; Revised: March 7, 2022; Accepted: March 22, 2022)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าที่ส่งผลต่อการพัฒนาระดับกรอบคิดติดยึดของนักเรียน นายร้อยให้สูงขึ้น และ 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยพื้นฐานของอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้า ที่ส่งผลต่อการพัฒนาระดับกรอบคิดติดยึดของนักเรียนนายร้อยให้สูงขึ้น โดยใช้งานวิจัย เชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์ฯ จำนวน 123 นาย ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามที่พัฒนาจากแนวทาง PARA MATTER สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (T) และการวิเคราะห์การแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) อาจารย์ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่พัฒนากรอบคิดติดยึดของนักเรียนนายร้อยให้สูงขึ้น เป็นประจำ โดยอาจารย์มีการให้นักเรียนนายร้อยตั้งเป้าหมายในการเรียนมากที่สุด และ 2) ผลการวิเคราะห์ ปัจจัยพื้นฐานของอาจารย์ พบว่า อาจารย์ที่มีตำแหน่งทางวิชาการมีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมด้านการให้ นักเรียนนายร้อยตั้งเป้าหมายในการเรียนและการเป็นแบบอย่างของความไม่ย่อท้อต่อปัญหาที่เกิดขึ้นสูงกว่า อาจารย์ที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้อาจารย์ที่มีประสบการณ์ ในการสอน 7 ปีขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมด้านการเป็นแบบอย่างของความไม่ย่อท้อต่อปัญหาที่เกิดขึ้นสูง และการปฏิบัติต่อนักเรียนนายร้อยเท่าเทียมกันสูงกว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอน 1-6 ปี รวมถึง อาจารย์สายวิทยาศาสตร์ มีระดับพฤติกรรมด้านความพยายามไม่ย่อท้อน้อยกว่าอาจารย์สายอื่น ๆ อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: พฤติกรรมการสอน กรอบคิดติดยึดแบบเติบโต การพัฒนา

Abstract

This quantitative research aimed to 1) Study the teaching behavior of instructors at the Academic Division, Chulachomkhalo Royal Military Academy that affect the development of growth mindset among cadets; and 2) Compare the basic factors of the instructors at

¹ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จ.นครนายก 26001

Academic Division, Chulachomkhalo Royal Military Academy, Nakhonnayok, 26001 Thailand.

* Corresponding Author E-mail: nkcrma@gmail.com

the Academic Division, Chulachomklao Royal Military Academy to enhance the growth mindset among cadets. The research samples were 123 instructors, selected by simple random sampling method. The research instrument included a questionnaire developed based on PARA MATTER. The collected data were analyzed by mean values, standard deviations, t-test, and one-way ANOVA.

The research results showed that 1) Most of the instructors frequently displayed teaching behavior that affected the growth mindset of cadets by encouraging the cadets to set their own objectives for studying; and 2) From the analysis of basic factors of the instructors, those with academic ranks had higher mean values of the behavior to encourage the cadets to set their study objectives, as well as significantly higher mean values of setting examples for being undaunted by unforeseen problems than those without academic ranks at the level of .05. In addition, instructors with 7-year or more teaching experience had higher mean values of behaving as examples for being resistant to problems and of treating every cadet equally than instructors with 1-6 years of teaching experience. Lastly, science instructors had the lowest level of indomitable behavior, compared to instructors from other academic branches, significantly at the level of .05.

Keywords: Teaching Behavior, Growth Mindset, Development

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป้าหมายสำคัญของการศึกษา คือ ครูควรสอนให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองและสามารถดำรงชีวิตในสังคมให้มีความสุขและประสบความสำเร็จในแนวทางที่ผู้เรียนสนใจ แต่ผลผลิตจากระบบของการศึกษาไทยในปัจจุบันผู้เรียนยังไม่สามารถถกเถียงทางความคิดหลังจากการเรียน อีกทั้งยังไม่มี การสร้างสรรค์และจินตนาการ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตอย่างมีศักยภาพ (ศิริภพ โสมาภา, 2561, น. 2-3) ในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน จัดเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการปฏิบัติตนของผู้เรียน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนและการทำงานที่ดี โดยกรอบคิดติดยึด (Mindset) เป็นหนึ่งในแนวทางการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้ (เนตรนิยมาศ วรณพยนต์, 2560, น. 186)

กรอบคิดติดยึด หมายถึง ชุดของความเชื่อ ฐานความเชื่อ หรือกรอบความคิดที่มีผลต่อพฤติกรรมหรือท่าทีเชิงมนทัศน์ของบุคคลให้ยอมรับหรือตอบโต้เหตุการณ์ที่เผชิญหน้าตามความคิดความเชื่อที่บุคคลยึดติดและเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ที่ผ่านมาจนยากที่จะเปลี่ยนแปลง (พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ฉบับราชบัณฑิตยสภา, 2561, น. 1) ซึ่งกรอบคิดติดยึดสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ กรอบคิดติดยึดแบบฝังแน่น (Fixed Mindset) และกรอบคิดติดยึดแบบเติบโต (Growth Mindset) (Dweck, 2006, pp. 34-36) จากงานวิจัยและการศึกษาของนักวิชาการทั่วโลกในขณะนี้ต่างมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการศึกษากรอบคิดติดยึดแบบเติบโต เช่น จากการศึกษาของ Alerson (2018, p. 18) พบว่า กรอบคิดติดยึดแบบเติบโตส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ความสามารถของบุคคล อีกทั้งกรอบคิดติดยึดแบบเติบโตช่วยกระตุ้นให้บุคคลมีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ (Murphy & Dweck, 2015, p. 5)

กรอบคิดติดยึดแบบเติบโตถูกนำไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรต่าง ๆ เป็นวงกว้างและหลากหลายองค์กร ทั้งองค์กรในทางธุรกิจ ดนตรี กีฬา รวมถึงองค์กรเกี่ยวกับการศึกษา (มารุต พัฒนา, 2560, น. 12) โดยในปัจจุบันวงการการศึกษาไทยได้ตระหนัก และให้ความสำคัญกับกรอบคิดติดยึดแบบเติบโตมากขึ้น เพราะจากผลการวิจัยระดับนานาชาติเกี่ยวกับผู้เรียน พบว่า กรอบคิดติดยึดแบบเติบโตมีผลต่อความพยายามในการฝึกฝนของผู้เรียน ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการฝึกฝน เพราะผู้เรียนต้องการประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ (Chan, 2012, p. 237) แม้ว่าจะเจอความผิดพลาด หรือทำงานล้มเหลวไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้เรียนไม่ได้รู้สึกอายนหรือเสียใจจนไม่อยากเรียนรู้ต่อ ในทางกลับกันผู้เรียนมีความพยายามเอาชนะอุปสรรค เพื่อให้ตนเองประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งไว้ (Murphy & Dweck, 2015, p. 30)

ในการที่ผู้สอนจะพัฒนาผู้เรียนให้มีกรอบคิดติดยึดแบบเติบโตได้นั้น ผู้สอนจำเป็นต้องมีกรอบคิดติดยึดแบบเติบโตก่อน เพราะกรอบคิดติดยึดแบบเติบโตของผู้สอนย่อมมีอิทธิพลต่อผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยอิทธิพลทางตรงสามารถแสดงออกผ่านทางคำพูดของผู้สอนได้ เช่น หากผู้สอนบอกผู้เรียนว่า ข้อนี้น่าเบื่อไปสำหรับผู้เรียน ผู้เรียนทำไม่ได้อย่างแน่นอน ผู้เรียนอาจจะเกิดความลังเลและไม่กล้าลงมือทำ ในส่วนของอิทธิพลทางอ้อม สามารถส่งผ่านรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนได้ เช่น ผู้สอนมุ่งเน้นแต่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล เพราะกลัวว่าหากทำงานเป็นกลุ่มแล้ว ผู้เรียนจะไม่ช่วยกันทำ ผู้เรียนย่อมเกิดการเรียนรู้ว่า ไม่ควรไว้วางใจผู้อื่น ส่งผลให้ผู้เรียนไม่ชอบการทำงานเป็นกลุ่ม และเมื่อผู้เรียนเจอเหตุการณ์ลักษณะดังกล่าวบ่อยขึ้น ผู้เรียนอาจจะสร้างกรอบคิดติดยึดแบบฝังแน่นขึ้นแทนการสร้างกรอบคิดติดยึดแบบเติบโตได้อย่างง่ายดาย (ศิริภาพ โสมาภา, 2561, น. 44-45)

Dweck (2017, p. 92) ได้อธิบายไว้ว่า การพัฒนากรอบคิดติดยึดแบบเติบโตของผู้สอนส่งผลดีต่อผู้เรียน กล่าวคือ ผู้สอนสามารถพัฒนากรอบคิดติดยึดแบบเติบโตไปพร้อมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ซึ่งหากผู้สอนมีกรอบคิดติดยึดแบบเติบโตในตนเองระดับสูง ผู้สอนสามารถออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดของตนเอง และมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้ใช้ความพยายามในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (มารุต พัฒนา, 2560, น. 11-13) ผู้สอนมีหน้าที่ในการกำกับดูแลในห้องเรียน (Goldberg, 2016, p. 119) และให้ข้อมูลสะท้อนกลับแก่ผู้เรียนอย่างตรงไปตรงมาและสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการคิดและนำข้อมูลสะท้อนกลับไปปรับปรุงพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพต่อไป (Truax, 2018, p. 153)

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาทางทหารที่มีหน้าที่ผลิตนายทหารสัญญาบัตรหลักให้กับกองทัพบก และหนึ่งในกลไกสำคัญที่ช่วยผลิตนายทหารสัญญาบัตรหลักเหล่านี้ให้มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับของสังคม คือ การจัดการเรียนการสอนทางด้านวิชาการของส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า แต่เมื่อศึกษาผลการวิจัยของนัฐพร เกียรติบัณฑิตกุล (2563, น. 59) พบว่า นักเรียนนายร้อยส่วนใหญ่มีระดับกรอบคิดติดยึดแบบเติบโตที่แฝงด้วยกรอบคิดติดยึดแบบฝังแน่นอยู่บ้าง ซึ่งกรอบคิดติดยึดแบบฝังแน่นนี้ไม่ควรจะเกิดขึ้น แม้ว่าจะงานวิจัยนี้ได้เสนอแนวทางการพัฒนาระดับกรอบคิดติดยึดแบบเติบโตของนักเรียนนายร้อยให้สูงขึ้นด้วยแนวทาง PARA MATTER ไว้แล้ว แต่ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่า อาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ผู้เป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการพัฒนากรอบคิดติดยึดแบบเติบโตของผู้เรียนนั้น มีพฤติกรรมการสอนตามแนวทาง PARA MATTER มากน้อยเพียงใด ซึ่งจากงานวิจัยดังกล่าวยังไม่มีการศึกษาเรื่องนี้อย่างชัดเจน ด้วยเหตุนี้ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ตามแนวทาง PARA MATTER อีกครั้ง เพื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปพัฒนาศักยภาพของนักเรียนนายร้อยให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ที่ส่งผลต่อการพัฒนาระดับกรอบคิดที่ดีของนักเรียนนายร้อยให้สูงขึ้น
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยพื้นฐานของอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ที่ส่งผลต่อการพัฒนาระดับกรอบคิดที่ดีของนักเรียนนายร้อยให้สูงขึ้น

สมมติฐานการวิจัย

1. พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ตามแนวทาง PARA MATTER มีผลต่อการพัฒนาระดับกรอบคิดที่ดีของนักเรียนนายร้อยให้สูงขึ้นในระดับมาก
2. ปัจจัยพื้นฐานของอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าที่แตกต่างกัน มีผลต่อการพัฒนาระดับกรอบคิดที่ดีของนักเรียนนายร้อยให้สูงขึ้นแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม ที่ต่อยอดมาจากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษากรอบคิดที่ดีและการรับรู้ความสามารถแห่งตนของนักเรียนนายร้อย แต่ในงานวิจัยนี้สนใจศึกษาเฉพาะพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จึงใช้แนวทาง PARA MATTER เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งแนวทางนี้เป็นแนวทางของอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าที่ควรปฏิบัติต่อนักเรียนนายร้อย นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาที่ครอบคลุมปัจจัยพื้นฐานของอาจารย์ ได้แก่ ระดับชั้นยศ หน่วยงานสังกัด ตำแหน่งทางวิชาการ ประสบการณ์ในการสอน ชั้นปีที่ทำการสอน สาขาวิชาที่ทำการสอน หมวดวิชาที่ทำการสอน ลักษณะวิธีการสอนของอาจารย์ว่า มีผลต่อการพัฒนาระดับกรอบคิดที่ดีแบบเติบโตของนักเรียนนายร้อยหรือไม่อย่างไร โดยได้จัดกระทำข้อมูลเป็นกลุ่มสำหรับการวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปีการศึกษา 2564 จำนวน 177 นาย และกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ คือ อาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปีการศึกษา 2564 จำนวน 123 นาย ซึ่งได้มาจากวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา ผู้วิจัยเก็บข้อมูลการวิจัยและทำการวิจัยในปีการศึกษา 2564 ซึ่งในปีการศึกษาต่อไปข้อมูลจำนวนอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า อาจมีการปรับเปลี่ยนหรือลดลง

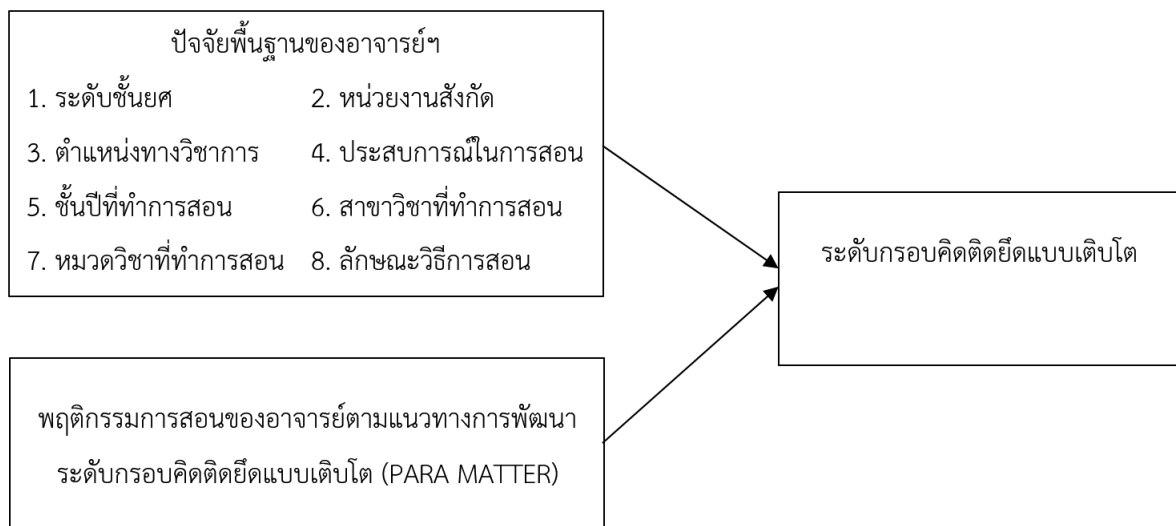
การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและการทบทวนวรรณกรรม พบว่า แนวทางการพัฒนาระดับกรอบคิดที่ดีแบบเติบโตของนักเรียนนายร้อยให้สูงขึ้น คือ PARA MATTER ซึ่งแนวทางนี้เป็นแนวทางของอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าที่ควรปฏิบัติต่อนักเรียนนายร้อย เนื่องจากงานวิจัยของ Vedder and Fortus (2013, p. 513) พบว่า การจัดการเรียนการสอนของครูมีผลต่อการสร้างกรอบคิดที่ดีของนักเรียน เนื่องจากครูแต่ละท่านใช้วิธีการสอนที่ไม่เหมือนกัน แม้จะเป็นการสอนในวิชาเดียวกันก็ตาม ดังนั้น ประสบการณ์ที่นักเรียนได้พบเจอครูที่หลากหลายย่อมมีผลต่อการเกิดกรอบคิดที่ดีของนักเรียนที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Marz and Hertz (2015, p. 39) ที่ได้เสนอบทบาทของผู้สอน

ในการพัฒนากรอบคิดติดยึดแบบเติบโตของนักเรียนไว้ว่า บุคคลรอบข้างของนักเรียนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้ครูจำเป็นต้องเป็นตัวแบบ (Role Model) ของบุคคลที่มีกรอบคิดติดยึดแบบเติบโต เพราะในวัยเรียน บุคคลที่ใกล้ชิดนักเรียนที่สุด คือ ครู และเด็กในวัยนี้มักจะมีพฤติกรรมลอกเลียนแบบ ดังนั้น หากครูมีกรอบคิดติดยึดแบบเติบโต นักเรียนจะได้รับความคิดและความเชื่อที่เสริมสร้างกรอบคิดติดยึดแบบเติบโตได้อย่างเต็มที่

อีกทั้งงานวิจัยของ Swann and Snyder (1980, p. 885) ยังพบว่า ครูที่เชื่อว่า ระดับสติปัญญาของนักเรียนสามารถพัฒนาได้ จะให้กำลังใจแก่นักเรียน ส่งผลให้นักเรียนสามารถหาทางแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง แต่หากครูเชื่อว่า ระดับสติปัญญาของนักเรียนไม่สามารถพัฒนาได้ และมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับผลการเรียนของนักเรียน จะทำให้นักเรียนรอทำตามที่ครูบอก นักเรียนจะไม่เกิดความพยายามในการเรียนรู้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในงานวิจัยนี้ได้ใช้แนวทางการพัฒนาระดับกรอบคิดติดยึดแบบเติบโต 10 ข้อ ซึ่งเรียกว่า แนวทาง "PARA MATTER" ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. Process (P) หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนนายร้อยเกิดความพยายามในการเรียนรู้มากกว่าการมุ่งเน้นเรื่องความฉลาดของนักเรียนนายร้อย โดยให้นักเรียนนายร้อยลงมือทำด้วยตนเอง จนนักเรียนนายร้อยเกิดการเรียนรู้สิ่งนั้นด้วยตนเอง

2. Aim (A) หมายถึง การให้นักเรียนนายร้อยตั้งเป้าหมายในการศึกษาแต่ละวิชา และนักเรียนนายร้อยทราบว่า สามารถนำความรู้ในวิชานั้นไปประยุกต์ใช้กับประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

3. Restriction (R) หมายถึง การค้นหาวิธีการสอนที่ทำให้นักเรียนนายร้อยสนุกกับข้อจำกัดต่าง ๆ เพราะความเข้าใจในข้อจำกัดเหล่านั้น ย่อมมีประโยชน์กับนักเรียนนายร้อยมากที่สุด

4. Attempt (A) หมายถึง ความพยายามและความไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค อีกทั้งต้องสนับสนุนให้นักเรียนนายร้อยทำสิ่งใหม่ ๆ ที่ท้าทายอยู่เสมอ

5. Model (M) หมายถึง การเป็นแบบอย่างของความไม่ย่อท้อต่อปัญหาที่เกิดขึ้น โดยต้องสอนนักเรียนนายร้อยด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ ให้ความสำคัญและให้โอกาสแก่นักเรียนนายร้อยทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

6. Appreciation (A) หมายถึง การกล่าวชื่นชมในความพยายามของนักเรียนนายร้อยที่พยายามหาวิธีการที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น รวมถึงกล่าวชื่นชมความมุ่งมั่นและความใส่ใจในการเรียน

7. Teaching Method (T) หมายถึง การใช้วิธีการสอนที่มุ่งเน้นการตั้งคำถาม เพื่อให้ให้นักเรียนนายร้อยช่วยกันหาคำตอบ หรือสร้างโอกาสให้นักเรียนนายร้อยได้ทำกิจกรรมใหม่ ๆ ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้ให้นักเรียนนายร้อยได้แสดงศักยภาพของตนเอง

8. Trust (T) หมายถึง การสร้างความไว้วางใจระหว่างอาจารย์กับนักเรียนนายร้อย และนักเรียนนายร้อยกับเพื่อน เพราะความไว้วางใจเป็นสิ่งที่นำไปสู่การกล้าคิด กล้าทำ กล้าพูดคุย กล้าแสดงออกและร่วมคิดร่วมเรียนรู้

9. Equality (E) หมายถึง การปฏิบัติและเอาใจใส่ต่อนักเรียนนายร้อยทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน อีกทั้งอาจารย์ควรเข้าใจว่า นักเรียนนายร้อยแต่ละนายมีความแตกต่างกัน ส่งผลให้อาจารย์ต้องปรับวิธีการสอนให้ไปเป็นไปตามลักษณะของนักเรียนนายร้อยในแต่ละภาคการศึกษา

10. Reaction (R) หมายถึง การให้ผลสะท้อนกลับเพื่อให้นักเรียนนายร้อยทราบว่า ทำได้ดีหรือไม่ และอะไรที่นักเรียนนายร้อยต้องพัฒนาหรือควรปรับปรุงแก้ไข โดยผลสะท้อนกลับควรระบุรายละเอียดทั้งสิ่งที่ทำได้ดีและสิ่งที่ควรปรับปรุง และควรให้ผลสะท้อนกลับอย่างตรงไปตรงมา

11. ปัจจัยพื้นฐานของอาจารย์ หมายถึง ระดับชั้นยศ (ชั้นนายร้อยและชั้นนายพัน), หน่วยงานสังกัด (วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปศาสตร์ และช่วยราชการ) ตำแหน่งทางวิชาการ (มีและไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ) ประสบการณ์ในการสอน (1-6 ปี และ 7 ปีขึ้นไป) จำนวนชั้นปีที่ทำการสอน (สอน 1 ชั้นปี และสอนหลายชั้นปี) จำนวนสาขาวิชาที่ทำการสอน (สอนสาขาเดียว และสอนหลายสาขา) หมวดวิชาที่ทำการสอน (สอนเฉพาะหมวดวิชาและสอนหลายหมวดวิชา) และลักษณะวิธีการสอนของอาจารย์ (วิธีการสอนที่อาจารย์เป็นผู้บรรยายหลัก และวิธีการสอนที่นักเรียนนายร้อยเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก)

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรในการวิจัยนี้ คือ อาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปีการศึกษา 2564 จำนวน 177 นาย เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงคำนวณตัวอย่างโดยใช้สูตรขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (Yamane, 1973, pp. 727-728) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และมีค่าความคลาดเคลื่อนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง คือ 123 นาย ซึ่งได้มาจากวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. ศักยภาพและเอกสารงานวิจัยตามกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดคำตอบเป็น 3 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนตามระดับพฤติกรรม คือ ไม่เคยปฏิบัติ ให้ 1 คะแนน, ปฏิบัติบ้าง ให้ 2 คะแนน และปฏิบัติเป็นประจำ ให้ 3 คะแนน โดยการแปลผลคะแนนใช้การหาค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบสอบถามทั้งหมด ซึ่งอยู่ระหว่าง 1-3 คะแนน และแบ่งค่าคะแนนเฉลี่ยเป็น 3 ระดับ โดยคำนวณช่วงคะแนนพิสัยจากสูตร (บุญใจ ศรีสถิตย์นรากร, 2550, น. 304-305) ที่คำนวณช่วงคะแนนได้ช่วงละ 0.67 ซึ่งสามารถแปลผล ได้ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.66 มีพฤติกรรมการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนา

ระดับกรอบคิดตติยัตแบบเติบโตของนักเรียนนายร้อยในระดับไม่เคยปฏิบัติ 1.67 - 2.33 มีพฤติกรรมการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาระดับกรอบคิดตติยัตแบบเติบโตของนักเรียนนายร้อยในระดับปฏิบัติบ้าง และ 2.34 - 3.00 มีพฤติกรรมการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาระดับกรอบคิดตติยัตแบบเติบโตของนักเรียนนายร้อยในระดับปฏิบัติเป็นประจำ

4. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of Consistency: IOC) ของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ผลการตรวจสอบ พบว่า ข้อคำถามทุกข้อของเครื่องมือวิจัย มีค่า IOC ระหว่าง 0.80 - 1.00

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมาปรับแก้ตามคำแนะนำ หลังจากนั้นผู้วิจัยนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับอาจารย์ ส่วนวิชาทหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จำนวน 30 นาย และนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่ามากกว่า 0.70 ทุกข้อ ผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่างการวิจัย จำนวน 123 นาย

6. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนตุลาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2564 โดยผู้วิจัยได้แบบสอบถามคืนกลับมา จำนวน 107 ชุด จากทั้งหมด 123 ชุด คิดเป็นร้อยละ 86.99

7. นำข้อมูลที่เกิดขึ้นรวบรวมมาวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัย โดยเริ่มจากการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสอบถาม เพื่อลดโอกาสที่จะเกิดการขาดหายของข้อมูล หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการลงรหัสข้อมูล และจัดกระทำข้อมูลในส่วนของข้อมูลที่เป็นปัจจัยพื้นฐานของอาจารย์ โดยทำการลงรหัสให้เป็นกลุ่มเพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์ข้อมูลและสามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้ครบถ้วนอย่างถูกต้อง

8. งานวิจัยครั้งนี้เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบด้วยการทดสอบค่า t แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test Independent Sample) รวมถึงการทดสอบความเท่ากันของค่าความแปรปรวน (Analysis of Variance: ANOVA) และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วย Fisher's Least Significant Difference (LSD) หลังจากนั้นทำการสรุปผลการศึกษ

ผลการวิจัย

จำแนกตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาระดับกรอบคิดตติยัตของนักเรียนนายร้อยให้สูงขึ้น

ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามแนวทาง PARA MATTER ที่ส่งผลต่อการพัฒนาระดับกรอบคิดตติยัตของนักเรียนนายร้อยให้สูงขึ้น พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มีระดับพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาระดับกรอบคิดตติยัตของนักเรียนนายร้อยให้สูงขึ้นในระดับปฏิบัติเป็นประจำ (\bar{X} อยู่ระหว่าง 2.35 - 2.80) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับพฤติกรรมกรรมการสอนของอาจารย์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาระดับกรอบคิดตีความของนักเรียนนายร้อยให้สูงขึ้น

แนวทาง PARA MATTER	\bar{x}	S.D.	การแปลผล
Process	2.21	0.39	ปฏิบัติบ้าง
Attempt	2.71	0.42	ปฏิบัติเป็นประจำ
Restriction	2.39	0.56	ปฏิบัติเป็นประจำ
Aim	2.80	0.40	ปฏิบัติเป็นประจำ
Model	2.78	0.30	ปฏิบัติเป็นประจำ
Appreciation	2.35	0.31	ปฏิบัติเป็นประจำ
Teaching Method	2.67	0.32	ปฏิบัติเป็นประจำ
Trust	2.74	0.37	ปฏิบัติเป็นประจำ
Equality	2.11	0.38	ปฏิบัติบ้าง
Reaction	2.15	0.34	ปฏิบัติบ้าง

จากตารางที่ 1 พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มีการให้นักเรียนนายร้อยตั้งเป้าหมายในการศึกษาและสอนให้นักเรียนนายร้อยรู้จักนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันของตนเอง (Aim) มากที่สุด ($\bar{x} = 2.80$, S.D. = 0.40) แต่อาจารย์ส่วนใหญ่จัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนนายร้อยลงมือทำด้วยตนเอง จนเกิดการเรียนรู้สิ่ง ๆ นั้นด้วยตนเอง (Process) ในระดับปฏิบัติบ้าง ($\bar{x} = 2.21$, S.D. = 0.39) รวมถึงอาจารย์ส่วนใหญ่ยังมีการให้ผลสะท้อนกลับ (Reaction) อีกทั้งปฏิบัติและเอาใจใส่ต่อนักเรียนนายร้อยทุกนายอย่างเท่าเทียมกัน (Equality) ระดับปฏิบัติบ้าง ($\bar{x} = 2.15$ และ 2.11 , S.D. = 0.34 และ 0.38 ตามลำดับ)

จำแนกตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยพื้นฐานของอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ที่ส่งผลต่อการพัฒนาระดับกรอบคิดตีความของนักเรียนนายร้อยให้สูงขึ้น

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานของอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ทั้งหมด 8 ปัจจัย ประกอบด้วย ระดับชั้นยศ หน่วยงานสังกัด ตำแหน่งทางวิชาการ ประสบการณ์ในการสอน ชั้นปีที่ทำการสอน สาขาวิชาที่ทำการสอน หมวดวิชาที่ทำการสอน และลักษณะวิธีการสอนของอาจารย์ พบว่า ปัจจัยพื้นฐานด้านตำแหน่งวิชาการ และประสบการณ์ในการสอนของอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามีค่าเฉลี่ยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมตามแนวทาง PARA MATTER เมื่อจำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ

ตัวแปร	คะแนนเฉลี่ย		t	p
Aim	มีตำแหน่งทางวิชาการ	2.96	3.05	.03*
	ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ	2.76		
Model	มีตำแหน่งทางวิชาการ	2.87	1.65	.04*
	ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ	2.75		

จากตารางที่ 2 พบว่า อาจารย์ที่มีตำแหน่งทางวิชาการมีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมด้านการให้นักเรียนนายร้อยตั้งเป้าหมายในการศึกษา (Aim) สูงกว่าอาจารย์ที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และอาจารย์ที่มีตำแหน่งทางวิชาการมีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมด้านการเป็นแบบอย่าง

ของความไม่ย่อท้อต่อปัญหาที่เกิดขึ้น (Model) สูงกว่าอาจารย์ที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมตามแนวทาง PARA MATTER เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการสอน

ตัวแปร	คะแนนเฉลี่ย		t	p
Model	ประสบการณ์ในการสอน 1-6 ปี	2.71	-1.92	.05*
	ประสบการณ์ในการสอน 7 ปีขึ้นไป	2.84		
Equality	ประสบการณ์ในการสอน 1-6 ปี	2.02	-2.43	.01*
	ประสบการณ์ในการสอน 7 ปีขึ้นไป	2.20		

จากตารางที่ 3 พบว่า อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอน 7 ปีขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมด้านการเป็นแบบอย่างของความไม่ย่อท้อต่อปัญหาที่เกิดขึ้น (Model) สูงกว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอน 1-6 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอน 7 ปีขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมด้านการปฏิบัติและเอาใจใส่ต่อนักเรียนนายร้อยทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน (Equality) สูงกว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอน 1-6 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของระดับพฤติกรรมตามแนวทาง PARA MATTER เมื่อจำแนกตามหน่วยงานสังกัด

	Statistic	df1	df2	p
การวิเคราะห์ ความแปรปรวนภายในกลุ่มตัวอย่าง	1.00	3	98.78	0.39
	1.54	3	103	0.21

จากตารางที่ 4 เมื่อทดสอบความเท่ากันของความแปรปรวน Levene's test มีค่า $p > .05$ ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนด จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดย ANOVA ต่อไปได้

ตารางที่ 5 ความแตกต่างรายคู่ของระดับพฤติกรรมด้าน Attempt ของอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เมื่อจำแนกตามหน่วยงานสังกัด

ตัวแปร	หน่วยงานสังกัด	\bar{X}	S.D.	F	p
Attempt	อาจารย์สายวิศวกรรมศาสตร์	2.71	0.41	3.31	.02*
	อาจารย์สายวิทยาศาสตร์	2.47	0.49		
	อาจารย์สายศิลปศาสตร์	2.79	0.39		
	อาจารย์ที่ช่วยราชการ	2.89	0.22		

หมายเหตุ : อาจารย์ที่ช่วยราชการ หมายถึง อาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนนักเรียนนายร้อยในสายวิศวกรรมศาสตร์/วิทยาศาสตร์/ศิลปศาสตร์ ควบคู่กับการปฏิบัติหน้าที่เฉพาะตามที่ได้รับมอบหมายในสังกัดกองเตรียมการ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับพฤติกรรมของอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ที่สอนให้นักเรียนนายร้อยมีความพยายามและความไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค (Attempt) มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 2.47 - 2.89 โดยอาจารย์ที่ช่วยราชการมีระดับพฤติกรรมด้าน Attempt สูงที่สุด ($\bar{X} = 2.89$) ส่วนอาจารย์สายวิทยาศาสตร์มีระดับพฤติกรรมด้าน Attempt น้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.47$) และ ค่า $p < .05$ แสดงว่าระดับพฤติกรรมเฉลี่ยด้าน Attempt ของอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

เมื่อจำแนกตามหน่วยงานสังกัดมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่งผลให้ต้องทดสอบความแตกต่างรายคู่ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ความแตกต่างรายคู่ของระดับพฤติกรรมด้าน Attempt ของอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้า เมื่อจำแนกตามหน่วยงานสังกัด

หน่วยงานสังกัด	\bar{X}	อาจารย์สาย วิศวกรรมศาสตร์	อาจารย์สาย วิทยาศาสตร์	อาจารย์สาย ศิลปศาสตร์	อาจารย์ที่ช่วย ราชการ
อาจารย์สายวิศวกรรมศาสตร์	2.71		0.23* (0.04)	-0.89 (0.34)	-0.18 (0.23)
อาจารย์สายวิทยาศาสตร์	2.47			-0.32* (0.01)	-0.41* (0.01)
อาจารย์สายศิลปศาสตร์	2.79				-0.09 (0.54)
อาจารย์ที่ช่วยราชการ	2.89				

จากตารางที่ 6 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบ LSD พบว่า อาจารย์สายวิทยาศาสตร์ มีระดับพฤติกรรมด้าน Attempt แตกต่างกับอาจารย์สายวิศวกรรมศาสตร์ อาจารย์สายศิลปศาสตร์และอาจารย์ที่ช่วยราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอาจารย์สายวิทยาศาสตร์ มีระดับพฤติกรรมด้าน Attempt น้อยกว่าอาจารย์สายวิศวกรรมศาสตร์ อาจารย์สายศิลปศาสตร์และอาจารย์ที่ช่วยราชการ โดยมีผลต่างของค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.23, 0.32 และ 0.41 ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาระดับกรอบคิดที่ดีของนักเรียนนายร้อยให้สูงขึ้น พบว่า

1. อาจารย์ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนารอบคิดที่ดีของนักเรียนนายร้อยให้สูงขึ้น ในระดับปฏิบัติเป็นประจำ (\bar{X} อยู่ระหว่าง 2.35 - 2.80) โดยตามแนวทาง PARA MATTER 10 ด้าน อาจารย์ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามีพฤติกรรมในการปฏิบัติตามแนวทางเป็นประจำ 7 ข้อ ยกเว้นด้าน Process, Equality และ Reaction ที่ยังมีระดับพฤติกรรมที่ปฏิบัติบ้าง ซึ่งพฤติกรรมทั้งสามด้าน เป็นปัจจัยที่อาจารย์ควรให้ความสำคัญและปฏิบัติเป็นประจำ เพราะจากการศึกษาของ Marz and Hertz (2015, p. 39) ได้เสนอบทบาทของครูที่สามารถช่วยพัฒนารอบคิดที่ดีแบบเติบโตของผู้เรียนไว้ มีหลักสำคัญ คือ ครูต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนพึ่งพาตนเองในการเรียนรู้ และครูต้องช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียน นำความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเองไปปฏิบัติ หลังจากนั้นครูให้ข้อมูลสะท้อนที่เป็นประโยชน์จากการที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติว่าผลเป็นอย่างไร เพื่อผู้เรียนจะได้ทราบสิ่งที่ทำได้ดีและควรปรับปรุง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Dweck et al. (2014, pp. 21-22) ที่เสนอวิธีการพัฒนารอบคิดที่ดีแบบเติบโตไว้ว่า ครูต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้มากกว่าผลลัพธ์ที่ผู้เรียนได้คะแนนสูง อีกทั้งครูต้องกระตุ้นให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ (Collaborative) และให้ความสำคัญอย่างเท่าเทียมกันทุกคน เช่นเดียวกับ Gawron (2018, p. 79) ที่ได้เสนอหัวข้อสำคัญสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ ครูต้องเน้นจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนไม่ต้องแข่งขันกันและหลีกเลี่ยงการจัดกิจกรรมที่มีการจัดอันดับความสำเร็จของผู้เรียนเป็นรายบุคคล แต่ควรเน้นการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนมีโอกาสในการแลกเปลี่ยนความรู้และแก้ปัญหาพร้อมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน

ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้พบว่า อาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าปฏิบัติและเอาใจใส่ต่อนักเรียนนายร้อยทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน (Equality) น้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.11$, S.D. = 0.38) ซึ่งข้อนี้ในความเป็นจริงเป็นเรื่องที่ปฏิบัติได้ยาก และถือเป็นความท้าทายของอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าอย่างมาก เนื่องจากนักเรียนนายร้อยมีจำนวนมากกว่าอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า แต่นโยบายของส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าได้มีการแต่งตั้งระบบอาจารย์ที่ปรึกษาที่คอยดูแลกำกับและให้คำปรึกษากับนักเรียนนายร้อย ซึ่งหากอาจารย์ที่ปรึกษาทุกท่านให้ความใกล้ชิดและเปิดใจรับฟังความคิด ความรู้สึกของนักเรียนนายร้อย พร้อมกับยกย่องชมเชยในความมุ่งมั่นพยายามของนักเรียนนายร้อยเป็นประจำ แม้เรื่องนั้นเป็นความสำเร็จเล็กน้อยก็ตาม เพื่อให้ นักเรียนนายร้อยเกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง (Brock & Hundley, 2016, p. 9)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยพื้นฐานของอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าที่ส่งผลต่อการพัฒนาระดับกรอบคิดตติยัตถิยคติของนักเรียนนายร้อยให้สูงขึ้น พบว่า ปัจจัยพื้นฐานด้านตำแหน่งวิชาการกับประสบการณ์ในการสอนของอาจารย์มีค่าเฉลี่ยด้าน Aim และ Model แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอาจารย์ที่มีตำแหน่งทางวิชาการมีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมด้านการให้นักเรียนนายร้อยตั้งเป้าหมายในการศึกษา (Aim) สูงกว่าอาจารย์ที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และอาจารย์ที่มีตำแหน่งทางวิชาการมีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมด้านการเป็นแบบอย่างของความไม่ย่อท้อต่อปัญหาที่เกิดขึ้น (Model) สูงกว่าอาจารย์ที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพวงชมพู โจนส์ (2559, น. 7) ที่กล่าวไว้ว่า บุคลากรในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ต้องเป็นผู้สนุกกับการเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ มีมุมมองที่หลากหลาย สามารถจัดเป็นกระบวนการที่นำไปสู่การเรียนรู้ของผู้เรียนได้ ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ย่อมมีโอกาที่จะเกิดกับอาจารย์ที่มีตำแหน่งทางวิชาการมากกว่าอาจารย์ที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ เพราะในการทำตำแหน่งทางวิชาการ ย่อมต้องผ่านกระบวนการทำวิจัยที่มีการคิดอย่างเป็นระบบ รวมถึงการเขียนตำราและบทความทางวิชาการ สิ่งเหล่านี้ย่อมต้องใช้ความรู้ความสามารถ และความพยายามในการทำให้สำเร็จ อาจารย์ที่มีตำแหน่งทางวิชาการย่อมมีโอกาสมิ่กรอบคิดตติยัตถิยคติแบบเติบโตมากกว่าอาจารย์ที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ จะเห็นได้ว่า อาจารย์ที่มีตำแหน่งทางวิชาการ ย่อมเป็นบุคคลที่มีเป้าหมายในการทำงาน ส่งผลให้เวลาสอนนักเรียนนายร้อยย่อมสอนให้นักเรียนนายร้อยตั้งเป้าหมายในการศึกษา อีกทั้งอาจารย์ที่มีตำแหน่งทางวิชาการ สามารถเป็นต้นแบบของความไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคได้เช่นกัน เพราะในการทำตำแหน่งทางวิชาการต้องใช้ความพยายาม ความอดทนอย่างสูง เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งใจ

นอกจากนี้ยังพบว่า อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอน 7 ปีขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมด้านการเป็นแบบอย่างของความไม่ย่อท้อต่อปัญหาที่เกิดขึ้น (Model) สูงกว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอน 1-6 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอน 7 ปีขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมด้านการปฏิบัติและเอาใจใส่ต่อนักเรียนนายร้อยทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน (Equality) ที่สูงกว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอน 1-6 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปัทมาภรณ์ ศรีราษฎร์ (2561, น. 396) ที่เสนอแนวทางการพัฒนาระดับกรอบคิดตติยัตถิยคติแบบเติบโตของครูผ่านการเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring) โดยมุ่งเน้นสอน หรือให้คำแนะนำแนวทางต่าง ๆ แก่ครูให้ทำตาม เพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และกล้าเผชิญกับปัญหาและการเปลี่ยนแปลงที่ท้าทาย ซึ่งอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า มีการจัดพี่เลี้ยง เพื่อให้อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอน 7 ปีขึ้นไปให้คำแนะนำกับอาจารย์ที่เข้ามาบรรจุใหม่ และอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอน 7 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางวิชาการเช่นกัน อาจารย์ที่มีประสบการณ์การสอน 7 ปีขึ้นไปจึงเป็นตัวอย่างในด้าน Model ได้ และงานวิจัย

ของพวงชมพู โจนส์ (2559, น. 6) ที่กล่าวว่า การเข้าใจผู้เรียนนับเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญในการสร้าง พัฒนา หรือปรับเปลี่ยนกระบวนการทางความคิด ซึ่งการที่จะพัฒนาผู้เรียนโดยผ่านกิจกรรมการสร้างกระบวนการ ให้ได้ผลดีนั้น ครูอาจจำเป็นต้องทำการศึกษาสำรวจข้อมูลของผู้เรียน เพราะหากครูเข้าใจลักษณะของผู้เรียน เป็นรายบุคคล ครูจะคิดรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้ทุกคนมีโอกาส ในการเรียนอย่างเท่าเทียมกัน

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยพื้นฐาน พบว่า อาจารย์สายวิทยาศาสตร์ มีระดับพฤติกรรมด้าน Attempt น้อยกว่าอาจารย์สายวิศวกรรมศาสตร์ อาจารย์สายศิลปศาสตร์และอาจารย์ที่ช่วยราชการ อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีผลต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.23, 0.32 และ 0.41 ตามลำดับ ซึ่งจาก ผลการวิจัยนี้เป็นไปตามข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งของส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า คือ อาจารย์สายวิทยาศาสตร์ต้องดูแลรับผิดชอบนักเรียนนายร้อยจำนวนมากในรายวิชาพื้นฐาน แม้กระทั่งวิชา ที่ต้องทำการทดลองในห้องปฏิบัติการ นักเรียนนายร้อยก็จำเป็นต้องแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่เพื่อทำการทดลอง เนื่องจากจำนวนนักเรียนมีมากเกินไปจนกว่าจะทำการทดลองเป็นรายบุคคล อีกทั้งตารางเวลาของนักเรียนนายร้อย เต็มไปด้วยภารกิจทั้งทางวิชาการและวิชาทหาร ส่งผลให้อาจารย์สายวิทยาศาสตร์แทบไม่มีโอกาสให้นักเรียน นายร้อยค้นคว้าทดลองด้วยตนเอง เนื่องจากเวลาไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ซึ่งแตกต่างจากอาจารย์ สายวิศวกรรมศาสตร์และสายศิลปศาสตร์ที่มีความยืดหยุ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มากกว่า เพราะ ไม่จำเป็นต้องยึดผลการทดลองในห้องปฏิบัติการเป็นหลัก อีกทั้งตลอดระยะเวลาเกือบ 3 ปีของสถานการณ์ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ทำให้อาจารย์ต้องจัดการเรียนการสอนผ่านช่องทาง ออนไลน์ อาจส่งผลต่อวิชาที่ต้องสอนให้นักเรียนนายร้อยปฏิบัติ เพราะนักเรียนนายร้อยอาจไม่สามารถ ค้นคว้าทดลองด้วยตนเองได้เต็มที่ ดังนั้น อาจารย์จึงจำเป็นต้องบูรณาการเนื้อหาวิชาที่อยู่ในหลักสูตร ปัจจุบัน เพื่อให้นักเรียนนายร้อยเกิดการพัฒนารอบคอบคิดตีความแบบเติบโตให้ได้ โดยอาจเริ่มจากการสำรวจว่า นักเรียนนายร้อยมีความสนใจในเรื่องใดเป็นพิเศษ และนำมาบูรณาการให้เข้ากับการสอนในเนื้อหาวิชา วิชาที่ตนเองรับผิดชอบ เป็นต้น (ปองสิน วิเศษศิริ และ อารีย์วรรณ สุทธิพงษ์พันธ์, 2563, น. 136)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. อาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ควรมีการปรับรูปแบบการจัดการเรียน การสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนนายร้อยใช้ความพยายามในการคิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้นักเรียน นายร้อยเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก โดยอาจารย์เป็นเพียงผู้ดูแลความเรียบร้อยในห้องเรียน และ อาจารย์ต้องปฏิบัติเอาใจใส่ให้นักเรียนนายร้อยทุกนายอย่างเท่าเทียมกัน อีกทั้งต้องให้ผลสะท้อนกลับในแต่ละ คาบอย่างตรงไปตรงมา ทั้งในสิ่งที่นักเรียนนายร้อยปฏิบัติได้ดีและสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้นักเรียน นายร้อยเกิดการพัฒนาระดับรอบคอบคิดตีความแบบเติบโตให้สูงขึ้น

2. ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ควรสนับสนุนให้อาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าขอตำแหน่งทางวิชาการ เนื่องจากกระบวนการขอตำแหน่งวิชาการถือเป็น กระบวนการที่ทำให้อาจารย์รู้จักคิดและประยุกต์ใช้ความรู้ที่มีร่วมกับประสบการณ์การสอนนักเรียนนายร้อย เพื่อทำผลงานทางวิชาการให้เป็นที่ยอมรับ โดยกระบวนการขอตำแหน่งวิชาการต้องใช้ความพยายาม และความตั้งใจอย่างมาก เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งอาจารย์ที่ขอตำแหน่งทางวิชาการย่อมสามารถสอน และถ่ายทอดความพยายามให้นักเรียนนำไปใช้เป็นต้นแบบได้

3. ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จำเป็นต้องสนับสนุนให้อาจารย์ใช้แนวทาง PARA MATTER ในจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนนายร้อยทุกชั้นปีได้ เพื่อพัฒนาระดับรอบคอบคิดตีความ

แบบเติบโตของนักเรียนนายร้อยให้สูงขึ้น เพราะปัจจุบันสังคมยอมรับบุคคลที่มีกรอบคิดติดขัดแบบเติบโตมากกว่าบุคคลที่เรียนเก่ง โดยการผลิตนักเรียนนายร้อยให้สำเร็จการศึกษาไปเป็นนายทหารสัญญาบัตรที่เป็นผู้มีกรอบคิดติดขัดแบบเติบโต ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์กับกองทัพและประเทศชาติ

4. โรงเรียนเหล่าต่าง ๆ ที่สังกัดกองทัพ กองทัพอากาศ และกองทัพไทย สามารถนำแนวทาง PARA MATTER ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนในสังกัดได้ เพื่อทุกเหล่าจะได้ร่วมกันผลิตนายทหารที่มีคุณภาพทางความคิด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ผู้วิจัยควรมีการทำวิจัยซ้ำด้วยงานวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อยืนยันข้อมูลเชิงลึก โดยควรเก็บข้อมูลจากทั้งอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1-5 เพื่อตรวจสอบข้อมูลว่า นักเรียนนายร้อยรับรู้ว่า ตนเองได้รับการเรียนการสอนตามแนวทาง PARA MATTER จริง และอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าได้สอนตามแนวทาง PARA MATTER จริง หากปฏิบัติจริง มีวิธีการเตรียมการจัดการเรียนการสอนอย่างไร เพื่อเป็นต้นแบบให้อาจารย์ท่านอื่น ๆ แต่หากไม่ได้จัดการเรียนการสอนตามแนวทาง PARA MATTER จะได้ทราบปัญหาว่า เพราะเหตุใดอาจารย์ถึงไม่ปฏิบัติ มีปัญหาที่จุดใด และควรแก้ไขปัญหานี้อย่างไร เพื่อให้ นักเรียนนายร้อยได้รับการพัฒนาระดับกรอบคิดติดขัดแบบเติบโตให้สูงขึ้น

2. ผู้วิจัยสามารถนำแนวทาง PARA MATTER ไปบูรณาการกับแนวทางการสอนในรูปแบบอื่น ๆ ได้ เพราะในปัจจุบันนักวิชาการต่างให้ความสำคัญกับรูปแบบการสอนที่มีผลต่อการพัฒนาระดับกรอบคิดติดขัดอย่างแพร่หลาย ดังนั้น ย่อมมีโอกาสเป็นไปได้ที่รูปแบบการสอนใหม่ ๆ จะถูกนำมาเผยแพร่ ส่งผลให้ผู้วิจัยสามารถนำไปแนวทางใหม่ ๆ มาบูรณาการและพัฒนาต่อยอดต่อไปได้

เอกสารอ้างอิง

- นัฐพร เกียรติบัณฑิตกุล. (2563). การศึกษากรอบคิดติดขัดและการรับรู้ความสามารถแห่งตนของนักเรียนนายร้อย. ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า.
- เนตรนิยมาศ วรรณพยนต์. (2560). วิถีครูกับการพัฒนากรอบความคิดศิษย์. *วารสารหาดใหญ่วิชาการ*, 15(2), 185-195.
- บุญใจ ศรีสถิตย่นรากูร. (2550). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางพยาบาลศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 4). ยูแอนดีไอ อินเทอร์เน็ต.
- ปัทมาภรณ์ ศรีราชภู่. (2561). แนวทางการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตของครู. *วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 13(1), 389-399.
- ปองสิน วิเศษศิริ และอารีย์วรรณ สุทธิพงศ์พันธ์. (2563). นินวนอร์มัลในโรงเรียนนายร้อย. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า*, 7(1), 126-141.
- พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ฉบับราชบัณฑิตยสภา. (2561, 22 มิถุนายน). พจนานุกรมศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ การปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ ประชาธิปไตย และประเทศไทย 4.0 ชุดที่ 2. [Status update]. Facebook. <https://www.facebook.com/RatchabanditThai/posts/1897231787001574/>
- พวงชมพู โจนส์. (2559). การสร้างกระบวนการทางความคิด (Mindset) สำหรับบุคลากรในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา. *วารสารธุรกิจปริทัศน์*, 8(1), 1-9.
- มารุต พัฒผล. (2560). *การใช้เพื่อเสริมสร้าง Growth mindset ของผู้เรียน*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริภาพ โสมภา. (2561). *การบริหารหลักสูตรฝึกอบรมเยาวชนเกี่ยวกับแนวคิดเติบโตและการเห็นคุณค่าในตนเอง* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- Alerson, L. (2018, Jan 18). *Growth Mindset: The Door to Achieving More*. <https://www.free-ebooks.net/self-improvement/Growth-Mindset-The-Door-to-Achieving-More>

- Brock, A., & Hundley, H. (2016). *The Growth Mindset Coach: A Teacher's Month by Month Handbook for Empowering Students to Achieve*. Ulysses Press.
- Chan, D. W. (2012). Life satisfaction, happiness, and the growth mindset of healthy and unhealthy perfectionists among Hong Kong Chinese gifted students. *Roeper Review*, 34(4), 224-233.
- Dweck, C. S. (2006). *Mindset: The new psychology of success*. Random House.
- Dweck, C.S. (2017). *Mindset: Changing the way you think to fulfil your potential*. Robinson.
- Dweck, C., Walton, G., & Cohen, G. (2014). *Academic Tenacity: Mindset and Skills that Promote Long-Term Learning*. Bill & Melinda Gates Foundation.
- Gawron, H. (2018). *Just Ask Us: Kids Speak Out on Student – Engagement*. A SAGE Company.
- Goldberg, G. (2016). *Mindset & Moves: Strategies that Help Readers Take Charge*. Corwin.
- Marz, K., & Hertz, C. (2015). *A Mindset for Learning: Teaching the Traits of Joyful, Independent Growth*. Heinemann.
- Murphy, M. C., & Dweck, C. S. (2015). Mindsets shape consumer behavior, *Journal of Consumer Psychology*, 21(1), 22-35.
- Swann, W., & Snyder, M. (1980). On translating beliefs into action: Theories of ability and their application in an instructional setting. *Journal of Personality and Social Psychology*, 38(6), 879-888.
- Truax, M. (2018). The Impact of Teacher Language and Growth Mindset Feedback on Writing Motivation. *Literacy Research & Instruction*, 57(2), 135–157.
- Vedder, W. & Fortus D. (2013). Measuring students' continuing motivation for science learning. *Journal of Research in Science Teaching*, 51(4), 497-522.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. Harper & Row.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคม
จากตำราก่อนเรียนของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
Factors Affected Social Psychology Pre-Studying Behavioral Intention
of Third-Year Cadets, Chulachomk Lao Royal Military Academy

ศรณรินทร์ กาญจนะโนพินิจ^{1*} ปวริศ ไชยลาโภ²
Sornnarin Kanjananopinit Pavaris Chailapo

(Received: January 22, 2022; Revised: June 3, 2022; Accepted: June 6, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมก่อนเข้าเรียนของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 ตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน โดยกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จำนวน 143 นาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ มาตรฐานเจตคติต่อพฤติกรรมทางตรงและมาตรฐานทางอ้อม มาตรฐานการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรงและมาตรฐานทางอ้อม มาตรฐานการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมทางตรงและมาตรฐานทางอ้อม และมาตรฐานเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน วิเคราะห์ผลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเชิงชั้น และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม สองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน

ผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน ($\beta = .30, p < .01$) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ($\beta = .54, p < .01$) การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม ($\beta = .63, p < .01$) สามารถร่วมกันทำนายเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนได้ร้อยละ 79.4 โดยการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม มีน้ำหนักในการทำนายเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 มากที่สุด ($\beta = .63, p < .01$)

คำสำคัญ: เจตคติต่อพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม เจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาตำราก่อนเรียน นักเรียนนายร้อย

Abstract

The present research in order to study the factors that affected the social psychology pre-studying behavioral intention of third-year cadets, based on the planned behavioral theory. One hundred and forty-three participants, 3rd year students of Chulachomk Lao Royal Military Academy were recruited. The research instruments were: Attitude toward behavior scale, Subjective norm scale, Perceived behavioral control scale and Behavioral intention scale. This

^{1,2} ส่วนวิชาทหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จ.นครนายก 26001

Military Science Division, Chulachomk Lao Royal Military Academy, Nakhonnayok, 26001 Thailand.

*Corresponding Author E-mail: sornnarin.k@gmail.com

research used Descriptive statistics, Pearson Product Moment Correlation, Hierarchical multiple regression analysis and T-test independent to analyze the data.

The results suggested that attitude toward behavior ($\beta = .30, p < .01$), subjective norms ($\beta = .54, p < .01$) and perceived behavioral control ($\beta = .63, p < .01$). All these predictors can significantly predict 79.4% of the social psychology pre-studying behavioral intention of third-year cadets, in which perceived behavioral control was the strongest predictor ($\beta = .63, p < .01$).

Keywords: Attitude Toward Behavior, Subjective Norm, Perceived Behavioral Control, Pre-studying Behavioral Intention, Cadets

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กองจิตวิทยาและการนำทหาร ส่วนวิชาทหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า มีหน้าที่ในการฝึกสอนอบรม ให้ความรู้ทางด้านจิตวิทยาและวิชาการนำทางทหารแก่นักเรียนนายร้อย เพื่อให้นักเรียนนายร้อยได้มีความรู้พื้นฐานทางจิตวิทยาและการนำทหารในทางทฤษฎี ตามหลักสูตรโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า พ.ศ. 2558 (หลักสูตร 5 ปี) วิชาจิตวิทยาสังคมถูกกำหนดให้เป็นวิชาเรียนพื้นฐานบังคับศึกษาสำหรับนักเรียนนายร้อยทุกคนที่จะต้องผ่านการศึกษาในแต่ละชั้นปี โดยวิชาจิตวิทยาสังคมที่นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 จะได้รับการศึกษานั้น มีจำนวนเวลาในการศึกษาต่อสัปดาห์ค่อนข้างจำกัด จึงทำให้การเรียนการสอนด้วยวิธีบรรยายให้ความรู้แบบปกติไม่สามารถตอบสนองการเรียนรู้ได้เพียงพอ ผู้วิจัยซึ่งทำการสอนวิชาจิตวิทยาสังคม จึงได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนโยบายและหลักสูตรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้มากที่สุด โดยเน้นถึงการจัดการเรียนการสอนที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่สะท้อนถึงศักยภาพของผู้เรียน (ฐนัส มานวงค์, 2562) ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนในการประยุกต์ความรู้เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น ดังนั้น ผู้สอนจึงได้ปรับเปลี่ยนแนวทางการเรียนการสอน โดยการมอบหมายให้ผู้เรียนได้ทำการศึกษานี้อาจากตำราในแต่ละคาบเรียนมาก่อนล่วงหน้า เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเบื้องต้นเพียงพอในหัวข้อที่จะทำการศึกษาในแต่ละคาบเรียนก่อนที่จะได้ใช้เวลาในช่วงในการร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมีส่วนร่วมอภิปรายเกี่ยวกับกรณีศึกษาได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น เพื่อการประยุกต์ใช้แนวทางการศึกษาเนื่อหาจากตำราก่อนเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจว่า อะไรคือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื่อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 เพื่อนำไปสู่การจัดการปัญหาและส่งเสริมพฤติกรรมการศึกษาเนื่อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนของผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง

ในมุมมองทางจิตวิทยาสังคม ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior: TPB Model) ของ Ajzen (1991) เป็นทฤษฎีหนึ่งที่สามารถทำนายได้ว่า ปัจจัยอะไรที่มีอิทธิพลทำให้บุคคลคิดและตัดสินใจที่จะทำหรือไม่ทำพฤติกรรมหนึ่ง ๆ ซึ่งปัจจัยที่ใช้ทำนายในทฤษฎีนี้มีความครอบคลุมทั้งปัจจัยภายในและการรับรู้ปัจจัยภายนอกหรืออิทธิพลทางสังคมที่มีต่อบุคคล ดังนั้น ในงานวิจัยนี้จึงสนใจที่จะนำทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนมาใช้ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื่อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมการศึกษาเนื่อหาวิชาจากตำราก่อนเข้าเรียนมากขึ้น รวมทั้งศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนนายร้อยที่มีเจตนาสูงที่จะศึกษาเนื่อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเข้าเรียนและนักเรียนนายร้อยที่มีเจตนาต่ำที่จะศึกษาเนื่อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเข้าเรียน เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความเชื่อ

ของนักเรียนนายร้อยที่มีเจตนาจะศึกษาเนื้อหาวิชาจากตำราก่อนเรียนในระดับสูงและต่ำ ซึ่งจะนำไปสู่วิธีการส่งเสริมเจตคติและพฤติกรรมตามผลการทำนายของทฤษฎี และสามารถส่งเสริมผู้เรียนให้ปฏิบัติตามแนวทางแผนการเรียนการสอนที่จะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่หลักสูตรต้องการตามเป้าหมายได้สำเร็จ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของเจตคติต่อพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม ที่มีต่อเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความเชื่อเกี่ยวกับผลของการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนระหว่างกลุ่มที่มีเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนสูงและกลุ่มที่มีเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนต่ำ

สมมติฐานการวิจัย

1. เจตคติต่อพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน
2. คะแนนความเชื่อเกี่ยวกับผลของการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนในระดับสูงและกลุ่มตัวอย่างที่มีเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนในระดับต่ำ มีความแตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior: TPB)

ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนถูกคิดค้นและพัฒนาโดย Icek Ajzen ตั้งแต่ปี 1991 (Ajzen, 1991) เพื่ออธิบายและทำนายการเกิดพฤติกรรม ทฤษฎีอธิบายว่า บุคคลจะเกิดเจตนาที่จะทำพฤติกรรมได้ ขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการ ได้แก่ เจตคติต่อพฤติกรรม การคล้อยตามคนรอบข้างหรือกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนสามารถใช้ทำนายพฤติกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพในเรื่องเจตนาที่จะทำพฤติกรรมนั้นอาจเกิดขึ้นได้ยาก โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนสามารถอธิบายรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจทำพฤติกรรมได้อย่างครอบคลุม ทั้งปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ เจตคติต่อพฤติกรรม และปัจจัยภายนอกบุคคล ได้แก่ อิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิงและการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม ประโยชน์ของการนำทฤษฎีนี้มาศึกษา คือ ช่วยอธิบายปัจจัยที่มีผลต่อเจตนาในการทำพฤติกรรมและทำให้ตระหนักรู้ว่า หากต้องการจะเพิ่มเจตนาในเรื่องพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์จะต้องคำนึงถึงตัวแปรใดบ้าง เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมพฤติกรรมได้อย่างถูกต้อง

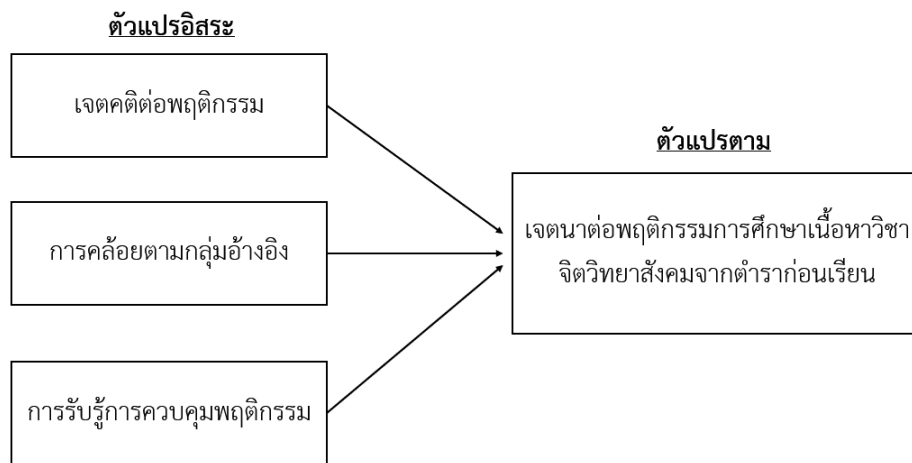
เจตคติต่อพฤติกรรม คือ การประเมินต่อพฤติกรรมในลักษณะชอบหรือไม่ชอบ หากบุคคลมีการประเมินต่อพฤติกรรมนั้น ๆ ในทางที่ดี ก็อาจจะมีแนวโน้มว่าบุคคลนั้นจะทำพฤติกรรมนั้นมากขึ้น

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง คือ การรับรู้แรงกดดันทางสังคมว่า ควรทำหรือไม่ควรทำพฤติกรรมนั้น ซึ่งกลุ่มอ้างอิงจะหมายถึงกลุ่มที่บุคคลให้ความสำคัญ ยังมีความสำคัญก็มีแนวโน้มว่ากลุ่มอ้างอิงจะมีอิทธิพลทำให้บุคคลทำพฤติกรรม แบ่งได้ 2 กลุ่ม ได้แก่ อิทธิพลทางความคิดของกลุ่มอ้างอิง คือ การที่บุคคลกระทำพฤติกรรมตามความคาดหวังของบุคคลอื่นและกลุ่มอ้างอิงที่บุคคลมักจะทำตาม คือ การที่บุคคลรับรู้ว่าคุณค่าอื่นกระทำเช่นเดียวกันกับตน

การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม คือ การที่บุคคลสามารถรับรู้ ว่า ตนเองสามารถทำหรือไม่สามารถทำพฤติกรรมนั้น บุคคลมองว่า พฤติกรรมนั้นยากหรือง่ายสำหรับตน โดยบุคคลจะสามารถรับรู้ความยากง่ายของพฤติกรรมจากประสบการณ์และปัจจัยที่สำคัญ เช่น ทรัพยากรหรือสภาพความพร้อมของร่างกาย หากบุคคลรับรู้ ว่า ตนมีทรัพยากรมากและมีโอกาสสูงที่จะทำพฤติกรรม ก็จะมีแนวโน้มในการทำพฤติกรรมมากเช่นกัน

เจตนาในการทำพฤติกรรม คือ ความเป็นไปได้ของบุคคลที่จะทำพฤติกรรม ยิ่งบุคคลมีความตั้งใจที่จะทำพฤติกรรมสูง ก็จะมีแนวโน้มในการเกิดขึ้นของพฤติกรรมนั้นสูงตาม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ในขั้นตอนแรกเป็นการเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนามาตรวัด โดยใช้มาตรวัดทางตรงและแบบสอบถามปลายเปิดในการกระตุ้นความเชื่อเด่นชัด กลุ่มอ้างอิงเด่นชัด และปัจจัยเด่นชัดเกี่ยวกับพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 จำนวน 30 นาย โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จากนั้นในขั้นตอนที่สอง จึงเป็นการเก็บข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 จำนวน 221 นาย โดยไม่รวมถึงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาเครื่องมือ จำนวน 30 นาย จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน สามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเชิงชั้น (Hierarchical Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของเจตคติต่อพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมที่มีต่อเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน 2) การเปรียบเทียบคะแนนความเชื่อเกี่ยวกับผลของการศึกษาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนในระดับสูงและต่ำจากมาตรวัดเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน โดยใช้เกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มตัวอย่างจากคะแนนของมาตรวัดเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1 ถึง 7 ดังตารางที่ 1 จากนั้นจึงทำการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความแตกต่างระหว่างกลุ่มของกลุ่มตัวอย่างที่มี

เจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนในระดับสูงและ กลุ่มของ กลุ่มตัวอย่างที่มีเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนในระดับต่ำ

ตารางที่ 1 ค่าคะแนนของมาตรวัดเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนที่ใช้เป็นเกณฑ์ ในการแบ่งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

คะแนน	ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง
1 - 4	กลุ่มตัวอย่างที่มีเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชา จิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนในระดับต่ำ
4.01 - 4.99	กลุ่มตัวอย่างที่รู้สึกเฉยๆ
5 - 7	กลุ่มตัวอย่างที่มีเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชา จิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนในระดับสูง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ โดยศึกษาในกลุ่มประชากรนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 โรงเรียน นายร้อยพระจุลจอมเกล้าซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 251 นาย ส่งแบบสอบถามเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด 221 นาย ยกเว้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาเครื่องมือ เมื่อได้ข้อมูลกลับคืนทั้งหมด ผู้วิจัยทำการตรวจสอบ ความสมบูรณ์ของคำตอบ จากนั้นจึงตัดแบบสอบถามที่ข้อมูลขาดหาย จำนวน 78 นาย ได้แก่ การตอบไม่ครบ ในทุกข้อกระทง การตอบสองคำตอบในข้อกระทงเดียวกัน และการตอบแบบสอบถามที่ไม่ใส่ใจ ได้แก่ ข้อมูล จากมาตรวัดที่มีความแปรปรวนเป็นศูนย์ทั้งหมด ข้อมูลจากมาตรวัดที่คะแนนของข้อกระทงทางบวกมีคะแนน ทิศทางเดียวกับข้อกระทงทางลบ ทำให้เหลือแบบสอบถามที่สามารถนำมาวิเคราะห์ผลได้ จำนวน 143 นาย คิดเป็นร้อยละ 56.97 ซึ่งจากตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane (Yamane, 1973) กำหนดขนาดตัวอย่าง ไว้ที่ขั้นต่ำ 152 นาย ทำให้จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างน้อยกว่าที่กำหนดไว้และไม่สามารถเก็บข้อมูลเพิ่มเติมได้ เนื่องจากได้เก็บข้อมูลโดยใช้ข้อมูลจากจำนวนประชากรทั้งหมด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีกำหนดขนาด ตัวอย่างด้วยวิธีการกำหนดเกณฑ์ (ธีรวิมล เอกะกุล, 2543) ที่กำหนดให้ใช้กลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อยร้อยละ 25 สำหรับกลุ่มประชากรหลักร้อยละ ซึ่งเท่ากับขั้นต่ำ 63 นาย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีขนาดที่เหมาะสมต่อการเป็นตัวแทน ของประชากรทั้งหมด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่พัฒนาตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ซึ่งประกอบด้วย มาตรวัดตัวแปร 4 ตัวแปร คือ มาตรวัดตัวแปรตาม ได้แก่ มาตรวัดเจตนาต่อพฤติกรรมการ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มาตรวัดการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม และมาตรวัดเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษา เนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน ตัวแปรอิสระจะถูกวัดโดยมาตรวัด 2 แบบ คือ มาตรวัดทางตรง และมาตรวัดทางอ้อม มาตรวัดทางตรงใช้สำหรับวิเคราะห์อิทธิพลที่มีต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหา วิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน ส่วนมาตรวัดทางอ้อมใช้สำหรับการศึกษาค่าความตรงเชิงสอดคล้อง ของมาตรวัดทางอ้อมที่มีต่อมาตรวัดทางตรง สำหรับขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือ มีดังนี้

1) การพัฒนามาตรวัดทางตรง ผู้วิจัยคัดเลือกคำคุณศัพท์ทางบวกและทางลบสำหรับสร้างมาตรวัด ความเชื่อทางตรง พัฒนาข้อคำถามสำหรับสร้างมาตรวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง พัฒนาข้อคำถาม สำหรับมาตรวัดการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมทางตรงและพัฒนาข้อคำถามสำหรับมาตรวัดเจตนาต่อ

พฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน โดยมาตรวัดความเชื่อทางตรงเป็นมาตรวัดจำแนกความหมาย 7 ระดับ มีระดับการให้คะแนนตั้งแต่ -3 คือ เห็นด้วยอย่างยิ่งกับคำทางซ้าย ไปจนถึง +3 คือ เห็นด้วยอย่างยิ่งกับคำทางขวา ส่วนมาตรวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง มาตรวัดการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมทางตรงและมาตรวัดเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน เป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า 7 ระดับ มีระดับการให้คะแนนตั้งแต่ 1 คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไปจนถึง 7 คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จากนั้นจึงนำมาตรวัดทางตรงทั้งหมดมาทดสอบค่าความเชื่อมั่นและวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อกระทงในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาเครื่องมือ

2) การพัฒนามาตรวัดทางอ้อม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามปลายเปิดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาเครื่องมือเพื่อกระตุ้นความเชื่อเด่นชัด กลุ่มอ้างอิงเด่นชัด และปัจจัยเด่นชัดเกี่ยวกับพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน จากนั้นจึงคัดเลือกความเชื่อเกี่ยวกับผลดีผลเสียของการทำพฤติกรรมความเชื่อเกี่ยวกับบุคคลอ้างอิงที่สนับสนุนและขัดขวางการทำพฤติกรรม และความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยและสถานการณ์ที่สนับสนุนหรือขัดขวางการทำพฤติกรรมด้วยระดับความถี่สะสมที่ร้อยละ 75 เพื่อนำมาใช้ในการสร้างมาตรวัดทางอ้อม ซึ่งเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า 7 ระดับ มีระดับการให้คะแนนตั้งแต่ 1 คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไปจนถึง 7 คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3) วิเคราะห์ค่าความตรงเชิงสอดคล้องของมาตรวัดทางตรงและทางอ้อมในขั้นตอนการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง ค่าความตรงเชิงสอดคล้องและค่าความเชื่อมั่นของมาตรวัดแสดงผลดังตารางที่ 2 และ 3

ตารางที่ 2 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างมาตรวัดทางตรงและมาตรวัดทางอ้อม ($n=30$)

	มาตรวัดเจตคติทางอ้อม	มาตรวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางอ้อม	มาตรวัดการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมทางอ้อม
มาตรวัดเจตคติทางตรง	.37**		
มาตรวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง		.80**	
มาตรวัดการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมทางตรง			.81**

หมายเหตุ * $p < .05$ (2-tailed), ** $p < .01$ (2-tailed)

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า มาตรวัดทางตรงและมาตรวัดทางอ้อมมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกในระดับน้อยไปจนถึงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแปลว่า มาตรวัดทั้งสองแบบมีความตรงเชิงสอดคล้อง กล่าวคือ มาตรวัดทางตรงมีค่าความตรงเชิงสอดคล้องเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรวัดทางอ้อม

ตารางที่ 3 จำนวนข้อและค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของมาตรวัด ($n=30$)

มาตรวัด	จำนวนข้อ	(α)
มาตรวัดเจตคติทางตรง (A_B)	10	.94
มาตรวัดเจตคติทางอ้อม (Σb_{e_i})	8	.80
มาตรวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง (SN)	6	.97
มาตรวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางอ้อม (ΣNB_iMC_i)	10	.95
มาตรวัดการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมทางตรง (PBC)	3	.92
มาตรวัดการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมทางอ้อม (ΣC_kP_k)	10	.93
มาตรวัดเจตนาเชิงพฤติกรรม (I)	3	.97

จากตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของมาตรวัดทั้งฉบับด้วยวิธีการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) พบว่า มาตรวัดแต่ละฉบับมีค่าความเที่ยงในระดับสูงมาก (α อยู่ระหว่าง .80 ถึง .97) ซึ่งมีความเชื่อมั่นที่ดี เหมาะสำหรันำมาใช้ในงานวิจัย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล ใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) ใช้สถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 3) ใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเชิงชั้น (Hierarchical Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของเจตคติต่อพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมที่มีต่อเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน 4) ใช้การทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน เปรียบเทียบคะแนนความเชื่อเกี่ยวกับผลของการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนในระดับสูงและระดับต่ำ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานทางสถิติของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าต่ำสุด ค่ากลาง ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ($n=143$)

มาตรวัด	Minimum	Midpoint	Maximum	Mean	S.D.
เจตคติต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชา จิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนทางตรง	10	53	70	52.13	12.91
เจตคติต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชา จิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนทางอ้อม	22	95	175	97.94	39.06
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง	6	28	42	28.85	8.89
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางอ้อม	20	102	245	120.99	66.13
การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมทางตรง	3	12	21	13.43	4.41
การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมทางอ้อม	25	125	245	130.43	66.41
เจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชา จิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน	3	13	21	13.87	4.61

จากตารางที่ 4 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของเจตคติต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคม จากตำราก่อนเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อมอยู่ในระดับสูง กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติทางบวกต่อ พฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน คะแนนเฉลี่ยของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ทั้งทางตรงและทางอ้อมอยู่ในระดับสูง กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างมีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในระดับสูง คะแนนเฉลี่ยของการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อมอยู่ในระดับสูง กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ การควบคุมพฤติกรรมในระดับสูง และคะแนนเฉลี่ยของมาตรวัดเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชา จิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนอยู่ในระดับสูง กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างมีเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษา เนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมก่อนเข้าเรียนในระดับสูง

2. ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมและเจตนาต่อ พฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน ($n=143$)

	1	2	3	4	5	6	7
1. เจตคติต่อพฤติกรรมการศึกษาวิชา จิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนทางตรง	-						
2. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง	.56**	-					
3. การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมทางตรง	.52**	.65**	-				
4. เจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชา จิตวิทยาสังคมก่อนเข้าเรียน	.61**	.71**	.85**	-			
5. เจตคติต่อพฤติกรรมการศึกษาวิชา จิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนทางอ้อม	.37**	.59**	.52**	.56**	-		
6. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางอ้อม	.46**	.80**	.65**	.68**	.65**	-	
7. การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมทางอ้อม	.39**	.69**	.81**	.74**	.59**	.78**	-

หมายเหตุ * $p<.05$ (2-tailed), ** $p<.01$ (2-tailed)

จากตารางที่ 5 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชา จิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนทางตรงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชา จิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .61, p < .01$) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ทางตรงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ($r = .71, p < .01$) และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมทางตรงมีความสัมพันธ์ ทางบวกกับเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ($r = .85, p < .01$) สรุปได้ว่า ตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตนาต่อพฤติกรรม การศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน โดยมีความสัมพันธ์ในระดับกลางถึงระดับสูง

3. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเชิงชั้น แสดงดังตารางที่ 6
 ตารางที่ 6 การวิเคราะห์สมการถดถอยของตัวแปรอิสระต่อเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคม จากตำราก่อนเรียน ($n=143$)

	B	SE	β	ΔR^2
ขั้นที่ 1				.578**
เจตคติต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนทางตรง	.10	.02	.30	
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง	.28	.03	.54	
ขั้นที่ 2				.794**
การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมทางตรง	.66	.05	.63	

หมายเหตุ * $p < .05$, ** $p < .01$; ตัวแปรอิสระทั้งหมดร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนได้ 79.4%

จากตารางที่ 6 พบว่า เจตคติต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนทางตรง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม ทั้ง 3 ตัวแปรมีอิทธิพลทางบวกต่อเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน โดยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนได้ร้อยละ 79.4 โดยการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมทางตรงมีอิทธิพลสูงสุดต่อเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน ($\beta = .63, p < .01$) รองลงมา คือ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง ($\beta = .54, p < .01$) และเจตคติต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนทางตรง ($\beta = .30, p < .01$)

4. การทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความแตกต่างระหว่างกลุ่มของคะแนนความเชื่อเกี่ยวกับผลของการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนในระดับสูงและกลุ่มตัวอย่างที่มีเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนในระดับต่ำ ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 มัชฌิมเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบทีของคะแนนความเชื่อเกี่ยวกับผลของการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนในระดับสูงและระดับต่ำ

	กลุ่มตัวอย่างที่มีเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนในระดับสูง ($n=64$)		กลุ่มตัวอย่างที่มีเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนในระดับต่ำ ($n=28$)		t
	M	SD	M	SD	
	ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน				
เข้าใจเนื้อหาในท้องถิ่นง่ายขึ้น	5.88	1.175	4.25	1.578	-5.478**
เป็นการเตรียมตัวก่อนเรียนทำให้แลกเปลี่ยนความรู้ได้มากขึ้น	5.86	1.180	4.14	1.693	-5.592**
เสียเวลาส่วนตัว	3.55	2.167	3.89	1.750	.745
เพิ่มความรู้ทางจิตวิทยา	5.95	1.119	4.36	1.747	-5.262**

หมายเหตุ * $p < .05$, ** $p < .01$

จากตารางที่ 7 พบว่า คะแนนความเชื่อเกี่ยวกับผลของการศึกษาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนในระดับสูงและกลุ่มตัวอย่างที่มีเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนในระดับต่ำมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในความเชื่อข้อที่ 1 ข้อที่ 2 และข้อที่ 4 สามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนในระดับสูงเชื่อว่าการศึกษาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนสามารถทำให้เข้าใจเนื้อหาในห้องเรียนได้ง่ายขึ้นและช่วยเพิ่มความรู้ทางจิตวิทยา รวมถึงเป็นการเตรียมตัวก่อนเรียนทำให้แลกเปลี่ยนความรู้ได้มากขึ้นมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนในระดับต่ำ ส่วนความเชื่อเกี่ยวกับผลของการศึกษาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนนั้นจะทำให้เสียเวลาส่วนตัว ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

จากสมมติฐานที่ 1 คือ เจตคติต่อพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน จากผลการวิจัย พบว่า เป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ เจตคติต่อพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม ทั้ง 3 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมมีอิทธิพลสูงที่สุดในการทำนายเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน ของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 รองลงมา คือ อิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิงและเจตคติต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน ตามลำดับ โดยที่ตัวแปรทั้งหมดสามารถร่วมกันทำนายเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนได้ร้อยละ 79.4

จากสมมติฐานที่ 2 คือ คะแนนความเชื่อเกี่ยวกับผลของการศึกษาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนในระดับสูงและกลุ่มตัวอย่างที่มีเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนในระดับต่ำมีความแตกต่างกัน จากผลการวิจัยพบว่า เป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ คะแนนความเชื่อเฉลี่ยเกี่ยวกับผลของการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนในระดับสูงและกลุ่มตัวอย่างที่มีเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนในระดับต่ำ ทั้งสองกลุ่มมีคะแนนความเชื่อเฉลี่ยที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนในระดับสูงเชื่อว่า การศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนสามารถทำให้เข้าใจเนื้อหาในห้องเรียนได้ง่ายขึ้นและช่วยเพิ่มความรู้ทางจิตวิทยา รวมถึงเป็นการเตรียมตัวก่อนเรียนทำให้แลกเปลี่ยนความรู้ได้มากขึ้นมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนในระดับต่ำ ส่วนความเชื่อเกี่ยวกับผลของการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนนั้นจะทำให้เสียเวลาส่วนตัว ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลในแต่ละตัวแปรที่ร่วมกันทำนายเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน ได้ดังนี้

2.1 การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม

การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนมากที่สุด ($\beta = .63, P < .01$) โดยที่การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .85$) สามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 ที่มีการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมสูงจะมีเจตนาหรือแนวโน้มในการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนมากขึ้น

การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมนี้ สามารถทำนายเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนได้มากที่สุด เนื่องจากการรับรู้ความยากหรือง่ายในการทำพฤติกรรม ขึ้นอยู่กับการรับรู้ตามสถานการณ์หรือตามประสบการณ์ในอดีตที่เกิดจากการเรียนรู้ของตนเอง ในการทำพฤติกรรมต่าง ๆ ย่อมต้องใช้ทรัพยากรรอบตัวในการทำสิ่งนั้น เช่น การอ่านหนังสือก่อนเรียนนั้น นอกจากแรงจูงใจหรือความต้องการในการอ่านแล้ว ผู้เรียนยังต้องหาเวลาเพื่อใช้ในการอ่านตำรา สำหรับนักเรียนนายร้อยแล้ว เนื่องจากพักอาศัยอยู่ในโรงเรียนประจำซึ่งมีตารางกิจกรรมกำหนดให้ปฏิบัติหลายอย่าง เช่น การรวมแถว การฝึกฝนระเบียบวินัย การดูแลเตรียมความพร้อมของเครื่องแต่งกาย การทำความสะอาดพื้นที่ส่วนรวม ดังนั้น การศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนจึงต้องใช้เวลามากกว่าส่วนตัวมาใช้ในการศึกษาตำรา แต่บางครั้งเวลาส่วนตัวก็จะถูกนำไปใช้กับการปฏิบัติภารกิจเพิ่มเติมอื่น ๆ หรือภารกิจส่วนรวม ดังนั้น หากนักเรียนนายร้อยมีช่วงเวลาไว้สำหรับการอ่านหนังสือโดยเฉพาะจะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสในการศึกษาความรู้จากตำราก่อนเรียนได้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม การที่ตัวผู้เรียนเองจะรับรู้ ว่า พฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนจะเกิดขึ้นได้นั้นก็ขึ้นอยู่กับการจัดการบริหารเวลาของผู้เรียนเช่นกัน จากงานวิจัยของรุ่งอรุณ วัฒนากร (2563) พบว่า นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามีความสามารถในการบริหารเวลาที่ดี ดังนั้น การรับรู้ควบคุมพฤติกรรมจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน อย่างไรก็ตาม หากผู้เรียนมีช่วงเวลาที่เหมาะสมไว้สำหรับการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน แต่กลับใช้เวลาไปกับกิจกรรมอย่างอื่น เช่น การพักผ่อน การเล่นเกม ฯลฯ ก็จะเป็นอุปสรรคขัดขวางการศึกษาดำรงของผู้เรียนเอง ซึ่งในส่วนนี้ปัจจัยเรื่องเจตคติและการคล้อยตามจากกลุ่มอ้างอิงจึงมีบทบาทเข้ามาเกี่ยวข้อง อีกประการหนึ่ง เนื่องจากก่อนเริ่มศึกษาในชั่วโมงเรียน อาจารย์ผู้สอนได้แจกตำราไว้สำหรับอ่านล่วงหน้าแล้ว ทำให้ผู้เรียนมีความสะดวกและไม่ยุ่งยากในการค้นข้อมูลมาเพื่อศึกษาเอง ดังนั้น ปัจจัยเกี่ยวกับการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน จึงค่อนข้างเกี่ยวข้องกับการใช้เวลาและความยากง่ายในการทำพฤติกรรม หากผู้เรียนสามารถควบคุมปัจจัยในส่วนนี้ได้พฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนก็จะมีโอกาสเกิดขึ้นได้มาก ดังนั้น เมื่อตำรา สถานที่และเวลาที่มีความพร้อม โอกาสที่นักเรียนจะรับรู้ความง่ายในการทำพฤติกรรมก็จะเกิดขึ้นตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior) ของ Ajzen (1991) ที่เสนอไว้ว่า ยิ่งบุคคลรับรู้ว่าคุณเองมีทรัพยากรและโอกาสมาก มีอุปสรรคและสิ่งขัดขวางน้อย บุคคลจะรับรู้การควบคุมพฤติกรรมนั้นสูง และนำไปสู่โอกาสในการทำพฤติกรรมนั้นมากขึ้น

จากงานวิจัยพบว่า การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมมีอิทธิพลมากที่สุดในการทำนายเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน ($\beta = .63, P < .01$) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนที่ใช้ทำนายพฤติกรรมอื่นที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคล เช่น พฤติกรรมการเคลื่อนไหวออกกำลังกายของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมสามารถทำนายได้สูงที่สุด ($\beta = .67, P < .05$) และสามารถทำนายพฤติกรรมมารับประทานอาหารที่มีประโยชน์ได้มากที่สุด

($\beta = .75, P < .05$) (พัชรี ดวงจันทร์, 2550) รวมไปถึงพฤติกรรมที่ต้องใช้การตัดสินใจที่จะทำหรือไม่ทำที่อาจจะ มีทั้งข้อดีและข้อเสียอย่างพฤติกรรมการฉีควัคซีนมะเร็งปากมดลูกของผู้หญิงวัยผู้ใหญ่ตอนต้นทั้งกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นนักศึกษาต่างชาติ ($\beta = .48, P < .05$) และผู้หญิงวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เป็นนักศึกษาชาวไทย ($\beta = .54, P < .01$) (ศบงกช อุดมชัยพัฒนากิจ และคณะ, 2558)

2.2 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชา จิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนเป็นอันดับรองลงมาจากการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม ($\beta = .54, P < .01$) โดยที่การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยา สังคมจากตำราก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .71$) นั่นคือ สามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 จะมีเจตนาหรือแนวโน้มในการทำพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชา จิตวิทยาสังคมก่อนเรียนมากขึ้น ขึ้นอยู่กับการคล้อยตามอิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงเช่นกัน

การที่การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีผลต่อการคล้อยตามของบุคคลต่อเจตนาต่อพฤติกรรม การศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 นั้น เนื่องจากนักเรียน นายร้อยมีความกลมเกลียวทางสังคมสูง (High Group Cohesiveness) ซึ่งให้ความสำคัญกับการแสดง พฤติกรรมที่คล้อยตามกับกลุ่มอ้างอิงทางสังคม โดยปกติกลุ่มคนที่มีอิทธิพลต่อการทำพฤติกรรมของนักเรียน นายร้อยจะประกอบด้วย 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มคนที่มีสถานะทางสังคมเหนือกว่าและเกี่ยวข้องกับ การฝึกศึกษาโดยตรง เช่น ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ผู้บังคับบัญชา และรุ่นพี่ เนื่องจากค่านิยมของทหาร คือ การเชื่อฟังและทำตามคำสั่งของผู้ที่อาวุโสกว่า คนกลุ่มนี้จึงมีความสำคัญต่อการแสดงพฤติกรรมของนักเรียน นายร้อย อิทธิพลจากกลุ่มที่มีสถานะทางสังคมเหนือกว่าในบริบททางทหาร การสั่งหรือกำหนดให้ทำพฤติกรรม ใดจึงเป็นเหมือนคำสั่งให้ทำตามโดยอัตโนมัติ การหลีกเลี่ยงหรือไม่ทำในสิ่งที่คนกลุ่มนี้ต้องการจึงเป็นการขัด คำสั่งหรือความต้องการ อาจทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ไม่ดีกับตนเอง เช่น การทำให้ผู้ปกครองผิดหวังจากการไม่ตั้งใจ เรียนของตน การถูกลงโทษจากครูอาจารย์ ผู้บังคับบัญชา หรือรุ่นพี่ที่มีหน้าที่ดูแลรุ่นน้อง ดังนั้น การคล้อยตาม กลุ่มอ้างอิงซึ่งมีสถานะเหนือกว่าจึงมีอิทธิพลอย่างมากต่อการทำพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคม จากตำราก่อนเรียน อย่างไรก็ตาม หากกลุ่มบุคคลเหล่านี้แสดงออกในลักษณะที่ไม่สนับสนุนหรือไม่ให้ ความสำคัญกับพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน ก็มีอิทธิพลทำให้พฤติกรรม ดังกล่าวมีโอกาสที่จะไม่เกิดขึ้นได้มาก ตัวอย่างเช่น ผู้บังคับบัญชาหรือรุ่นพี่ที่ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนนายร้อย ได้มีเวลาอ่านหนังสือโดยชักชวนไปทำกิจกรรมอื่น ๆ แทน หรือครูอาจารย์ไม่ได้ตรวจสอบพฤติกรรมหรือ เน้นย้ำความสำคัญของการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ ในชั้นเรียนก็จะทำให้นักเรียนนายร้อยละทิ้งหรือลดความสำคัญกับพฤติกรรมนี้ไป สำหรับกลุ่มอ้างอิงกลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตนเองหรือตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เช่น เพื่อน เนื่องจากนักเรียนนายร้อย ให้ความสำคัญเรื่องความกลมเกลียวเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน การแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างจากกลุ่มจะถูกมองว่า เป็นความแตกแยก ดังนั้น การแสดงพฤติกรรมคล้อยตามผู้อื่นจึงเป็นวิธีการปรับตัวรูปแบบหนึ่งเพื่อให้ตนเอง เข้ากับกลุ่มหรือให้กลุ่มเกิดการยอมรับ ซึ่งอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนจะมีผลทำให้นักเรียนนายร้อยแสดงพฤติกรรม ในลักษณะที่เรียกว่า การทำพฤติกรรมคล้อยตามกัน (Conformity) (Asch, 1951) ด้วยนักเรียนนายร้อย อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มตลอดเวลา อิทธิพลของกลุ่มจึงมีบทบาทมากในการทำพฤติกรรม แม้ว่าพฤติกรรมนั้น จะเป็นพฤติกรรมส่วนบุคคลก็ตาม พฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนเป็นพฤติกรรม ที่ไม่ได้มีการกำหนดเฉพาะเจาะจงว่าต้องทำเมื่อใด ดังนั้น การเห็นคนในกลุ่มทำพฤติกรรมดังกล่าวจะช่วย กระตุ้นให้บุคคลเกิดการรับรู้ว่า ควรทำพฤติกรรมนี้ตามผู้อื่น เช่น เมื่อเพื่อนส่วนใหญ่ศึกษาตำรา ตนเองก็มี

แนวโน้มที่จะศึกษาต่อตาม ดังนั้น หากบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ครู อาจารย์หรือผู้บังคับบัญชา ต้องการส่งเสริมพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนให้เกิดขึ้น ก็สามารถเน้นย้ำถึงความสำคัญของพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนเพื่อให้แก่นักเรียนนายร้อย เกิดค่านิยมที่ดีในภาพรวมและนำไปปฏิบัติกันเป็นส่วนใหญ่ จะทำให้บุคคลอื่น ๆ ในกลุ่มเกิดพฤติกรรมคล้ายตามกันและนำไปสู่พฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนในท้ายที่สุด

จากงานวิจัยพบว่า การคล้ายตามกลุ่มอ้างอิงมีอิทธิพลต่อเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน ($\beta = .54, P < .01$) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนที่ใช้ทำนายพฤติกรรมอื่น เช่น จากการศึกษาพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิงระดับปริญญาตรี ซึ่งพบว่า การคล้ายตามกลุ่มอ้างอิงสามารถทำนายพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ ($\beta = .32, P < .01$) (อภิสิทธิ์ ธรรมวิมุติ และประสพ ชัยพสุนนท์, 2559) รวมไปถึงพฤติกรรมที่มีประโยชน์ ได้แก่ การศึกษาเพื่อทำนายความตั้งใจในการซื้อผลิตภัณฑ์อาหารคลีนของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ผลพบว่า การคล้ายตามกลุ่มอ้างอิงสามารถทำนายความตั้งใจในการซื้อผลิตภัณฑ์อาหารคลีนของผู้บริโภคได้ ($\beta = .09, P < .05$) (อุกฤษฏ์ เอื้อวัฒนสกุล, 2559)

2.3 เจตคติต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน

เจตคติต่อพฤติกรรม เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนเป็นอันดับสุดท้าย ($\beta = .30, P < .01$) โดยที่เจตคติต่อพฤติกรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .61$) ซึ่งแม้ว่าจะเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลในการร่วมกันทำนายน้อยที่สุดแต่ก็ยังมีค่าอิทธิพลในการทำนายในระดับสูง อธิบายได้ว่า นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 จะมีเจตนาหรือแนวโน้มในการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมก่อนเรียนมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับเจตคติหรือความเชื่อต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนเช่นกัน

เจตคติต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนสามารถทำนายเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนได้ เนื่องจากเจตคติต่อพฤติกรรม คือ การที่บุคคลประเมินว่า พฤติกรรมนั้นดีหรือไม่ดีกับตนเอง (Ajzen, 1991) โดยเจตคติต่อพฤติกรรมเกิดจากความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำ (Behavioral Belief) และการประเมินผลของการทำพฤติกรรม (Evaluation of Consequences) อธิบายให้ชัดเจนได้ว่า บุคคลจะทำพฤติกรรมก็ต่อเมื่อมีการประเมินว่า พฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมที่ทำแล้วได้ผลดีกับตนเองและเมื่อตนเองทำพฤติกรรมนั้น ก็จะได้รับผลดีตอบแทน จึงส่งผลให้บุคคลเกิดแนวโน้มที่จะทำหรือทำพฤติกรรมนั้น ซึ่งในบริบทของงานวิจัยนี้คือ หากนักเรียนนายร้อยมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน โดยมองว่า การศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนเป็นพฤติกรรมที่ดีและมีประโยชน์ ตนเองก็จะเกิดแนวโน้มหรือทำพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน จากการศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อของนักเรียนนายร้อยที่มีเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนในระดับสูงและต่ำ พบว่า นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 ซึ่งเรียนวิชาจิตวิทยาสังคมเชื่อว่า การศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนจะทำให้ตนเองมีความรู้เพิ่มขึ้นและสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ในห้องเรียนได้ดี จึงทำให้นักเรียนนายร้อยมีเจตนาที่จะศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน แต่สิ่งที่เป็นเจตคติทางลบของพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนจากการกระตุ้นความเชื่อ คือ เป็นการเสียเวลา ดังนั้น ความเชื่อนี้จึงเป็นไปได้ว่า จะเป็นสาเหตุที่ทำให้ปัจจัยเจตคติต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนไม่มีอิทธิพลสูงที่สุดในการทำนาย

จากงานวิจัยนี้พบว่า เจตคติต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนมีอิทธิพลต่อเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน ($\beta = .30, P < .01$) สอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนที่ใช้ทำนายพฤติกรรมอื่นที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคล เช่น พฤติกรรมความตั้งใจที่จะดื่มแล้วไม่ขับ (Drink Don't Drive) ซึ่งเจตคติต่อพฤติกรรมสามารถนำมาทำนายการเกิดพฤติกรรมได้ ($\beta = .67, P < .05$) (Moan & Rise, 2011) และพฤติกรรมที่มีประโยชน์แต่ต้องใช้เวลาของตนเองในการทำพฤติกรรมนั้น เช่น การทำนายพฤติกรรมความตั้งใจในการออกกำลังกาย ซึ่งเจตคติต่อพฤติกรรมสามารถทำนายความตั้งใจในการออกกำลังกายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .24, P < .05$) (Catellier & Yang, 2013) รวมไปถึงพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีหรือผลเสียแก่ตนเองอย่างพฤติกรรมการฉีควัคซีนะเร็งปากมดลูกซึ่งทำการศึกษาทั้งกลุ่มตัวอย่างในประเทศไทย (ศบงกช อุดมชัยพัฒนากิจ และคณะ, 2558) และต่างประเทศ (Dillard, 2011)

จากการวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้ด้วยตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน สรุปได้ว่า ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนสามารถนำมาศึกษาอิทธิพลต่อเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนได้เป็นผลสำเร็จ โดยทั้ง 3 ตัวแปร คือ เจตคติต่อพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม ร่วมกันมีอิทธิพลต่อเจตนาต่อพฤติกรรมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมมีอิทธิพลต่อเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนสูงที่สุด ($\beta = .63, P < .01$)

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาแบบทดลองหรือกึ่งทดลอง ควรนำปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียน โดยเฉพาะการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม ซึ่งมีอิทธิพลสูงสุดมาศึกษาในรูปแบบการทดลองหรือกึ่งการทดลอง เพื่อให้ทราบผลอย่างชัดเจนว่า ในสถานการณ์ที่บุคคลมีการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมสูงหรือต่ำจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมากน้อยเพียงใด
2. นอกจากตัวแปรที่ใช้ศึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนแล้ว ตัวแปรอื่นที่มีความเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะบุคลิกภาพและแรงจูงใจอาจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเช่นกัน ดังนั้น ในงานวิจัยครั้งต่อไปจึงควรนำตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลดังกล่าวมาร่วมศึกษาเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. งานวิจัยนี้แสดงถึงผลการทำนายพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 เท่านั้น ไม่เหมาะที่จะนำไปอธิบายกับกลุ่มนักเรียนนายร้อยในชั้นปีอื่นที่มีหน้าที่และภารกิจต่างกัน แต่หากจะนำไปใช้อธิบายพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาล่วงหน้าก่อนเรียนในรายวิชาอื่นก็สามารถอธิบายได้ใกล้เคียง เนื่องจากบริบทของประชากรเป็นกลุ่มเดียวกัน แต่ควรระวังถึงเรื่องเจตคติต่อวิชาซึ่งอาจส่งผลมากน้อยต่อการทำนายพฤติกรรม

2. จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรทั้ง 3 ตัว คือ เจตคติต่อพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมสามารถร่วมกันทำนายเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากตำราก่อนเรียนได้ทั้งหมด ดังนั้น การส่งเสริมนักเรียนนายร้อยให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าว ควรจะให้ความสำคัญกับตัวแปรทั้งสามตัว โดยเริ่มจากการสร้างเจตคติที่ดีเกี่ยวกับพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมก่อนเรียนให้นักเรียนนายร้อยได้รับความสำคัญ ซึ่งจะนำไปสู่แนวโน้มการทำพฤติกรรมมากขึ้น โดยครู อาจารย์ ผู้บังคับบัญชา (นายทหารปกครอง) สามารถช่วยกันปลูกฝังถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำ

พฤติกรรมดังกล่าว อาจใช้วิธีการสร้างแรงจูงใจ เช่น การให้แรงเสริม ไม่ว่าจะป็นให้คะแนน คำชม เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 เกิดการเรียนรู้ที่จะได้รับผลกระทบที่ดีจากพฤติกรรมดังกล่าว นอกจากนี้ การเปิดโอกาสหรือช่วงเวลาให้นักเรียนนายร้อยสามารถอ่านหนังสือได้อย่างเต็มที่ จะช่วยทำให้นักเรียนนายร้อยมีโอกาสที่จะอ่านตำรามากขึ้น โดยพยายามหลีกเลี่ยงการรบกวนนักเรียนจากภารกิจในช่วงเวลาฝึกฝนตนเองในเวลาดังกล่าว จากการเสริมสร้างทั้ง 2 ด้านนี้ จะนำไปสู่พฤติกรรมของนักเรียนนายร้อยที่จะศึกษาดำรอล่วงหน้ามากขึ้น และเมื่อนักเรียนนายร้อยหลายคนทำพฤติกรรมและกลายมาเป็นพฤติกรรมของคนส่วนใหญ่ ก็จะเกิดเป็นอิทธิพลการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ทำให้เกิดการคล้อยตามและทำพฤติกรรมตามกันมากขึ้น นำไปสู่การเรียนรู้ผลทางบวกของการศึกษาดำรอล่วงหน้าด้วยตนเองในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- ฐนัส มานวงศ์. (2562). การจัดการเรียนการสอนเชิงรุก เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนนายร้อยตามแนวความคิดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า*, 6, 232-263.
- ธีรภูมิ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- พัชรี ดวงจันทร์. (2550). *ปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการป้องกันโรคอ้วนและดัชนีมวลกาย ในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุชฎีบัณฑิต]*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รุ่งอรุณ วัฒนการ. (2563). ความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า*, 7, 51-63.
- ศบงกช อุดมชัยพัฒนากิจ, สมิตา โรจนานูตร, และอายุวิชยา พิพัฒน์ชลธิ. (2558). *ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการฉีดวัคซีนป้องกันโรคเมะเร็งปากมดลูกในนักศึกษามหาวิทยาลัย [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุชฎีบัณฑิต]*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิสิทธิ์ ธรรมวิมุติ และประสพ ชัยพสุนนท์. (2559). อิทธิพลของทัศนคติ การคล้อยตามบรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิง การควบคุมพฤติกรรมและบุคลิกภาพแบบเปิดเผยที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักศึกษาหญิงระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภูมิภาคตะวันตก. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 9(1), 1533-1548.
- อุกฤษฏ์ เอื้อวัฒนสกุล. (2559). *ทัศนคติและความเชื่อของครอบครัว ความห่วงใยในสิ่งแวดล้อม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และอัตลักษณ์ส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารคลีนของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร [สารานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต]*. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- Ajzen, I. (1991). The Theory of Planned Behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179-211.
- Asch, S. E. (1951). Effects of group pressure upon the modification and distortion of judgments, in H. Guetzkow (Ed.), *Groups, leadership, and men*. Carnegie Press.
- Catellier, J. R. A., & Yang, Z. J. (2013). The role of affect in the decision to exercise: Does being happy lead to a more active lifestyle. *Psychology of Sport and Exercise*, 14(2), 275-282.
- Dillard, J. P. (2011). An application of the integrative model to women's intention to be vaccinated against HPV: implications for message design. *Health Communication*, 26(5), 479-486.
- Moan, I. S., & Rise, J. (2011). Predicting intentions not to "drink and drive" using an extended version of the theory of planned behavior. *Accident Analysis & Prevention*, 43(4), 1378-1384.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). Harper and Row.

การนำนโยบายกำกับดูแลมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือน
ของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยไปปฏิบัติ¹
The Implementation of Aviation Security Policy of the Civil Aviation Authority
of Thailand

สุทธิพงษ์ อัจฉาพงศ์^{2*}

Suttipong Atchapong

(Received: February 21, 2022; Revised: June 2, 2022; Accepted: June 3, 2022)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทและสาระสำคัญ ปัญหาและอุปสรรคเพื่อพัฒนาแนวทางที่มีประสิทธิภาพต่อการนำนโยบายกำกับดูแลมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยไปปฏิบัติ โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 คน โดยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า นโยบายด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนถูกจัดทำขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยการบินพลเรือนระหว่างประเทศ ค.ศ. 1944 โดยมีวัตถุประสงค์ในการปกป้องการบินพลเรือนให้พ้นจากการกระทำอันเป็นการแทรกแซงโดยมิชอบด้วยกฎหมาย โดยปัญหาที่พบจากการนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ การขาดความสม่ำเสมอของมาตรฐานในการดำเนินงานกำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมายด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือน สำหรับข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ ควรกำหนดมาตรฐานและวิเคราะห์ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นจากการตรวจสอบมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือน รวมถึงประเมินความเสี่ยงเพื่อจัดสรรทรัพยากรในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือน

คำสำคัญ: การนำนโยบายไปปฏิบัติ การรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือน ผู้กำกับดูแล

Abstract

This research aimed to examine the problems and obstacles in to find effective ways for implementing the aviation security policies of the Civil Aviation Authority of Thailand. This qualitative research employed both documentation and in-depth interviews with 18

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การนำนโยบายกำกับดูแลมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยไปปฏิบัติ" หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2564

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จ.นครปฐม 73170

Public Administration (Public Policy and Public Management), Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University, Nakhon Pathom, 73170 Thailand.

* Corresponding author E-mail: Suttipong.a@caat.or.th

key informants. Data gathered from documents and interviews were analyzed using content analysis.

The results showed that aviation security policies were developed in accordance with the Convention on International Civil Aviation (1944 C.E.) to safeguard civil aviation against acts of unlawful interference. The problems and obstacles of implementing the aviation security policies were the lack of consistent standardization for monitoring and enforcing aviation security policies. This research's recommendations include setting standards and procedures for implementing aviation security policies, analyzing deficiencies arising from quality control activity, and conducting risk assessments to allocate resources according to the aviation security environment.

Keywords: Policy Implementation, Aviation Security, Regulator

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การขนส่งทางอากาศนับว่าเป็นกิจกรรมภาคอุตสาหกรรมประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ โดยการขนส่งทางอากาศก่อให้เกิดเครือข่ายการขนส่งทั่วโลกซึ่งเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของแต่ละประเทศเข้าไว้ด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทย จำนวนผู้โดยสารภาพรวมทั่วประเทศในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2553-2562) พบว่า ยังคงมีจำนวนผู้โดยสารเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปีนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 11.38 ต่อปี และในช่วงเวลาเดียวกัน มีอัตราการเติบโตของเที่ยวบินทั้งหมดเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 9.83 ต่อปีและอัตราการเติบโตของการขนส่งสินค้าทางอากาศ ร้อยละ 0.76 ต่อปี ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของการขนส่งทางอากาศต่อระบบเศรษฐกิจหรือมูลค่าในรูปแบบของผลประโยชน์ทางสังคม จะเห็นได้ว่า การขนส่งทางอากาศนั้นมีความสำคัญในฐานะที่เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ดังกล่าวทั้งสองประการโดยมีอาจประเมินค่าได้

กิจกรรมการขนส่งทางอากาศนั้นอยู่ภายใต้ข้อกำหนดของอนุสัญญาว่าด้วยการบินพลเรือนระหว่างประเทศ โดยมีภาคผนวกแนบท้ายอนุสัญญา (Annex) ดังกล่าวทั้งหมด 19 ฉบับ ซึ่งมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนนั้นเป็นหนึ่งในภาคผนวกดังกล่าว โดยปรากฏอยู่ในภาคผนวกที่ 17 (Annex 17 - Security) ของอนุสัญญาว่าด้วยการบินพลเรือนระหว่างประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการบินพลเรือนให้พ้นจากการกระทำอันเกิดจากการแทรกแซงโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการยึดหรือจี้อากาศยาน รวมถึงการข่มขู่ให้เกิดความตื่นตระหนกหรือเข้าใจผิดว่าจะมีเหตุร้ายอันใดอันหนึ่งเกิดขึ้นเกี่ยวกับอากาศยานหรือสนามบิน (International Civil Aviation Organization [ICAO], 2020, pp. 1-2)

การดำเนินภารกิจในด้านการกำกับดูแลการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยนั้น มีฝ่ายมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยและอำนวยความสะดวกในการบินพลเรือนเป็นผู้รับผิดชอบในการกำกับดูแลมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. 2497 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 14 พ.ศ. 2562) หมวด 5/1 การรักษาความปลอดภัย (พระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. 2562, 2562) แต่อย่างไรก็ตาม ผลจากการดำเนินกิจกรรมควบคุมคุณภาพของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2559 - 2563 ภายใต้สถานการณ์การดำเนินการปกติและสถานการณ์การดำเนินงานที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่อผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนทั้งหมด 6 ประเภท ได้แก่ ผู้ดำเนินงานสนามบิน ผู้ดำเนินการเดินอากาศ ผู้ให้บริการจราจรทางอากาศ การไปรษณีย์ควบคุม ตัวแทน

ควบคุมและผู้ให้บริการครัวการบิน พบข้อบกพร่องในการดำเนินงานที่ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนเป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุเช่นนี้จึงนำไปสู่ปัญหาในการวิจัยที่ว่า กระบวนการในการนำนโยบายด้านการกำกับดูแลรักษาความปลอดภัยของสำนักงานการบินพลเรือนไปปฏิบัติมีข้อบกพร่องหรือปัญหาเช่นใด และเพราะเหตุใดผู้ดำเนินงานจึงไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานที่สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเป็นการศึกษาในแง่ของขั้นตอนการดำเนินงานกำกับดูแลมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยที่มีต่อผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนในฐานะผู้ถูกกำกับดูแลซึ่งนำนโยบายด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตนไปปฏิบัติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทและสาระสำคัญของนโยบายกำกับดูแลมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือน
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการนำนโยบายกำกับดูแลมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนไปปฏิบัติ
3. เพื่อพัฒนาแนวทางที่มีประสิทธิภาพต่อการนำนโยบายกำกับดูแลมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนไปปฏิบัติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ ทำการศึกษาสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยจำนวน 1 แห่งและผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนทั้ง 6 ประเภท ได้แก่ ผู้ดำเนินงานสนามบิน ผู้ดำเนินการสายการบิน ผู้ให้บริการจราจรทางอากาศ การไปรษณีย์ควบคุม ตัวแทนควบคุมและผู้ให้บริการครัวการบิน จำนวน 20 แห่ง โดยเป็นผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนที่ได้รับใบรับรองการดำเนินงานแต่ละประเภทจากสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดำเนินการคัดเลือกโดยวิธีการเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้บริหารและพนักงานอาวุโสด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยจำนวน 7 รายและผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนทั้ง 6 ประเภท จำนวน 11 ราย ที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องโดยตรงในด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนและยังเป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในอุตสาหกรรมการบินพลเรือน รวมทั้งสิ้นจำนวน 18 ราย โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีการกำหนดรูปแบบของโครงสร้างคำถามไว้ล่วงหน้า

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนำนโยบายกำกับดูแลมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนไปปฏิบัติ โดยเน้นความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ อันประกอบไปด้วย นโยบายและมาตรฐาน การประสานงานและติดต่อสื่อสาร การดำเนินงานกำกับดูแลและการบังคับใช้กฎหมาย เงื่อนไขทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง และการจัดสรรทรัพยากร

การทบทวนวรรณกรรม

เพื่อเป็นการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดทฤษฎีด้านนโยบายสาธารณะ แนวคิดทฤษฎีด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ แนวคิดเกี่ยวกับการเป็นผู้กำกับดูแล (The Governance of Regulators) ขององค์การเพื่อการร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจและ

องค์ความรู้โดยสังเขปของการดำเนินงานกำกับดูแลด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย และนำข้อมูลเหล่านั้นมาสังเคราะห์ร่วมกับ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติภายใต้ตัวแบบสหองค์การในการนำนโยบายไปปฏิบัติของ Van Meter and Van Horn (1976, pp. 39-64) ทั้ง 5 ปัจจัยด้วยกัน ได้แก่ นโยบายและมาตรฐาน การประสานงานและติดต่อสื่อสาร การดำเนินงานกำกับดูแลและการบังคับใช้กฎหมาย เงื่อนไขทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง และการจัดสรรทรัพยากร โดยสามารถสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาจากเอกสาร ได้แก่ สิ่งพิมพ์ ตำรา งานวิจัย วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนโยบายสาธารณะ โดยเน้นในส่วนของการนำนโยบายไปปฏิบัติ รวมถึงแนวคิดเกี่ยวกับการเป็นผู้กำกับดูแลขององค์กรเพื่อการร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (The Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) รวมถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกำกับดูแลด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือน ได้แก่ พระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. 2497 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 14 พ.ศ. 2562) ประกาศคณะกรรมการการบินพลเรือน เรื่อง นโยบายด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือน แผนรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนแห่งชาติ (ฉบับแก้ไขครั้งที่ 3 พ.ศ. 2563) แผนฝึกอบรมการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนแห่งชาติ พ.ศ. 2562 แผนควบคุมคุณภาพการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 กฎหรือระเบียบของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยที่เกี่ยวข้องและบันทึกรายงานการประชุมของคณะกรรมการด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือน ทั้งนี้ เพื่อใช้ในการตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1

2. ศึกษาจากข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสัมภาษณ์จะสร้างรูปแบบโครงสร้างของคำถามไว้ล่วงหน้า อันประกอบไปด้วย ชุดคำถามในการหารายละเอียดของบริบทและสาระสำคัญของการทำงาน ปัญหาและอุปสรรคและแนวทางการแก้ไขที่มีประสิทธิภาพของการดำเนินงานภายในขอบเขตภารกิจด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และเปิดโอกาสให้ผู้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็น ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้บริหารหรือพนักงานอาวุโสด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยและผู้บริหารหรือพนักงานอาวุโสด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนของผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือน จำนวนรวมทั้งสิ้น 18 ราย ทั้งนี้ เพื่อใช้ในการตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 และข้อที่ 3

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ที่มีชุดคำถามที่แตกต่างกันจำนวน 2 ชุดไปให้อาจารย์ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อคำถามโดยการตรวจสอบหาความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ความถูกต้องของภาษา รวมถึงความเข้าใจของผู้ตอบ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ เพื่อให้ผลการวิจัยที่ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและตรวจสอบข้อสรุป

เมื่อได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตามกระบวนการของ Miles and Huberman (1984, pp. 10-12) ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ การจัดการข้อมูล (Data Management) การแสดงข้อมูล (Data Display) และการอธิบายข้อมูล (Data Explanation)

5. การตรวจสอบหรือยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้จากการวิจัย

5.1 ในระดับข้อมูล หลังจากดำเนินการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) (Fusch et al., 2018, pp. 19-32) โดยนำข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนมาสอบถามความคิดเห็นกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย รวมถึงกฎหมายหรือนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือน

5.2 ในระดับผลการศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาแก่ผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศที่มาปฏิบัติงานประจำ ณ สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยและผู้เชี่ยวชาญจากองค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ ภายใต้โครงการความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 ท่าน เพื่อรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบความเหมาะสมของคำอธิบาย ข้อเสนอและการตีความข้อมูล

ผลการวิจัย

บริบทและสาระสำคัญของการนำนโยบายกำกับดูแลมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยไปปฏิบัตินั้นเกี่ยวข้องกับภารกิจหลักของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยในด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือน คือ การดำเนินงานกำกับดูแลมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนโดยผ่านกิจกรรมควบคุมคุณภาพ ซึ่งมีลักษณะของการนำนโยบายไปปฏิบัติจากบนลงล่าง (Top-down Approach) และสัมพันธ์กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ 5 ประการ กล่าวคือ นโยบายและมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือน ถูกกำหนดขึ้นโดยสอดคล้องกับภาคผนวก 17 ของอนุสัญญาการบินพลเรือนระหว่างประเทศ ค.ศ. 1944 โดยมีการสื่อสารนโยบายและติดต่อประสานงานผ่านคณะกรรมการด้านการบินพลเรือนระดับชาติ ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการการบินพลเรือนหรือคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนแห่งชาติ ซึ่งนโยบายและมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนนั้นก็จะถูกนำไปปฏิบัติโดยสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยโดยผ่านการกำกับดูแลมาตรฐานการดำเนินงานด้านการรักษาความปลอดภัยของผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนทั้ง 6 ประเภท ได้แก่ ผู้ดำเนินงานสนามบิน ผู้ดำเนินการสายการบิน ผู้ให้บริการจราจรทางอากาศ การไปรษณีย์ควบคุม ตัวแทนควบคุมและผู้ให้บริการครุภัณฑ์ ทั้งนี้ ภายใต้สถานการณ์การดำเนินการปกติและสถานการณ์การดำเนินงานที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญที่สุดของการนำนโยบายด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยไปปฏิบัติ คือ ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานกำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมายด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือน เนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ นโยบายและมาตรฐาน การประสานงานและติดต่อสื่อสาร เจื่อนไขทางสังคมเศรษฐกิจและการเมืองและทรัพยากร จะแสดงประสิทธิผลของการดำเนินงานผ่านการกำกับดูแลมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือน ดังต่อไปนี้

1. นโยบายและมาตรฐาน ส่งผลต่อการดำเนินงานกำกับดูแลเกี่ยวกับมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนที่ผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนต้องปฏิบัติตาม รวมถึงมาตรฐานที่ผู้ตรวจสอบของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยใช้อ้างอิงเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการกำกับดูแล ซึ่งถ้านโยบายและมาตรฐานมีความชัดเจนก็จะทำให้การปฏิบัติตามของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีประสิทธิภาพและครบถ้วนสมบูรณ์
2. การประสานงานและติดต่อสื่อสาร ส่งผลต่อความเข้าใจร่วมกันในการดำเนินงานกำกับดูแล เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมบางประเภทจำเป็นต้องอาศัยการติดต่อสื่อสารและประสานงานเพื่อให้มีความเข้าใจร่วมกันโดยผ่านกลไกในระดับชาติที่มีผลเป็นมติบังคับแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมถึงช่องทางในการสื่อสารต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินกิจกรรมด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนไปพร้อมกัน
3. เจื่อนไขทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ส่งผลต่อการปรับรูปแบบหรือเทคนิคในการดำเนินงานกำกับดูแลให้เข้าสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปแต่ยังคงไว้ซึ่งมาตรฐานในการดำเนินงานด้านการรักษา

ความปลอดภัยการบินพลเรือน เช่น การปรับปรุงแบบการลงพื้นที่ตรวจสอบเป็นการตรวจสอบการปฏิบัติตามจากระยะไกล เป็นต้น

4. ทรัพยากร เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อการทำงานกำกับดูแล เนื่องจากการมีทรัพยากรที่เพียงพอจะสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมตรวจสอบให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมขอบเขตที่อยู่ภายใต้การดำเนินการตรวจสอบทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง

สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานกำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมายด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือน ได้แก่

1. ผู้ตรวจสอบด้านการรักษาความปลอดภัยมีการใช้ดุลยพินิจในการตรวจสอบไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันอันเนื่องมาจากการตีความของข้อกำหนดนโยบายด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนที่แตกต่างกัน รวมถึงรายละเอียดที่กำหนดในนโยบายบางประการนั้นมีน้อยเกินไปส่งผลให้ผู้ตรวจสอบไม่สามารถหลีกเลี่ยงการใช้ดุลยพินิจในการตีความข้อกำหนดหรือมาตรฐานที่เกี่ยวข้องได้

2. ข้อกำหนดบางข้อของนโยบายด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนถูกกำหนดโดยไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติหรือไม่เปิดโอกาสให้มีทางเลือกอื่นในการปฏิบัติส่งผลให้ผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดเช่นนั้นได้เนื่องจากเห็นว่า ไม่มีความจำเป็นหรือความเหมาะสมที่จะต้องดำเนินการเช่นนั้น

ในส่วนของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนซึ่งเป็นผู้ที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนนั้น พบว่า

1. ข้อจำกัดด้านทรัพยากร ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรหรืองบประมาณเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนซึ่งเป็นตัวแทนในคณะกรรมการด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนระดับชาติไม่ได้นำประเด็นหรือปัญหาจากการประชุมไปสื่อสารต่อยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำให้หน่วยงานดังกล่าวไม่ทราบถึงประเด็นสำคัญที่เกิดจากการหารือในที่ประชุม และไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยได้อย่างถูกต้อง

ผลการศึกษาพบว่า มีแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาคำสั่งการดำเนินงานกำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมายด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือน โดยแบ่งเป็นแนวทางการแก้ไขของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยและผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือน ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยควรทำการศึกษาผลกระทบจากการกำหนดนโยบายแก่ผู้ที่มีส่วนได้เสียอย่างรอบด้านและมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาร่วมในการพิจารณากำหนดนโยบาย รวมถึงปรับปรุงรูปแบบของนโยบายโดยการกำหนดให้ข้อกำหนดที่ปรากฏในนโยบายเป็นเพียงกรอบข้อปฏิบัติในภาพรวมและนำรายละเอียดของข้อกำหนดไปใส่ในคู่มือการดำเนินงาน นอกเหนือจากนี้แล้ว สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยควรพิจารณาตั้งคณะกรรมการหรือจัดการประชุมเฉพาะกลุ่มที่มีตัวแทนจากภาคส่วนที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนแห่งชาติ

สำหรับการแก้ไขปัญหาด้านมาตรฐานในการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบด้านการรักษาความปลอดภัยนั้น สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยควรกำหนดมาตรฐานหรือขั้นตอนการปฏิบัติสำหรับผู้ตรวจสอบในการดำเนินกิจกรรมตรวจสอบมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น ปรับปรุงรายการตรวจสอบที่ใช้ในการดำเนินงานตรวจสอบ กำหนดให้ผู้ตรวจสอบแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันเพื่อกำหนดมาตรฐานในการตรวจสอบ เป็นต้น และที่สำคัญอีกประการหนึ่ง

คือ ควรวิเคราะห์ข้อบกพร่องที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมตรวจสอบผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือน รวมถึงจุดอ่อนของผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนและความเหมาะสมของขอบเขตและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

2. สำหรับแนวทางการแก้ไขของผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือน คือ ควรดำเนินการประเมินความเสี่ยงเพื่อประโยชน์ในการจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนของผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือน รวมถึงจัดให้มีการสื่อสาร ปัญหาหรือประเด็นสำคัญที่ได้รับทราบจากการประชุมหรือการหารือต่าง ๆ ไปยังหน่วยงานภายในของตน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานกำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมายด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือน สามารถอภิปรายปัญหาและแนวทางมีประสิทธิภาพในการแก้ไขได้ดังต่อไปนี้

1. ปัญหามาตรฐานในการดำเนินงานของผู้ตรวจสอบด้านการรักษาความปลอดภัยของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย ได้แก่ การใช้ดุลยพินิจที่หลากหลายและแตกต่างกันของผู้ตรวจสอบ การตีความข้อกำหนดบางประการของผู้ตรวจสอบที่ไม่ตรงกับผู้รับการตรวจสอบและการยึดติดกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดส่งผลให้ผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดได้ถูกต้อง รวมถึงก่อให้เกิดความสับสนระหว่างผู้ตรวจสอบและผู้ถูกตรวจสอบในสิ่งที่ควรดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของนโยบายได้ (Barrett & Fudge, 1981, p. 278)

2. ปัญหานโยบายด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติ ส่งผลต่อการยอมรับของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติที่เห็นว่า ข้อกำหนดเช่นนั้นไม่สามารถปฏิบัติได้ในทางความเป็นจริงและเป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการดำเนินงานในอนาคต รวมถึงอาจส่งผลต่อความไม่เพียงพอต่อทรัพยากรของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ เนื่องจากข้อกำหนดของนโยบายกำหนดภาระในการดำเนินงานมากเกินไปจนเกินสมควรหรือมีผลทำให้ต้องจัดหาทรัพยากรมาใช้ในการดำเนินงานเพิ่มขึ้น (Van Meter & Van Horn, 1976, p. 103) ซึ่งสาเหตุของปัญหาเหล่านี้ก็นำไปสู่การต่อต้านและความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติได้

3. ปัญหาข้อจำกัดด้านทรัพยากรของผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือน ผลการศึกษาพบว่า ไม่ว่าในสถานการณ์ปกติหรือสถานการณ์ภายใต้การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) นั้น ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านทรัพยากรในการดำเนินงานของผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือน ดังต่อไปนี้

3.1 ผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนเกิดอุปสรรคในการจัดหาทรัพยากรไม่ว่าจะเป็นบุคลากรหรือวัสดุอุปกรณ์มาใช้ในการดำเนินงานด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนอันเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ อันเนื่องมาจากรายได้ที่ลดลงในช่วงของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

3.2 ผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนต้องลดจำนวนบุคลากรที่ทำหน้าที่ด้านการรักษาความปลอดภัยการบินและต้องนำบุคลากรที่เหลืออยู่มาทำหน้าที่อื่นร่วมด้วย อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากข้อ 3.1

สาเหตุด้านข้อจำกัดด้านทรัพยากรของผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนดังที่กล่าวมา ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการใช้มาตรการรักษาความปลอดภัยด้านการบินพลเรือนโดยรวมลดลง เนื่องจากการไม่มีทรัพยากรบุคคลหรืองบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานที่เพียงพอ ซึ่งเป็นสาเหตุของความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ (Van Meter & Van Horn, 1976, p. 103)

4. ปัญหาข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนของบุคลากรของผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนส่งผลให้เกิดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง เช่น การขาดคุณสมบัติหรือการฝึกอบรมที่เป็นไปตามข้อกำหนด ขาดความรู้ความเข้าใจหรือความละเอียดใจ หรือการขาด

เอกสารที่เป็นขั้นตอนการดำเนินงาน (Standard Operating Procedure: SOP) เป็นต้น ส่งผลให้พนักงาน ผู้ปฏิบัติงานขาดความเข้าใจในการทำหน้าที่และไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของหัสญา พิมพ์สระเกษ (2555, น. 118-119) ที่ว่า ผู้ปฏิบัติงานอาจขาดความเข้าใจในการทำหน้าที่ของตนหากวัตถุประสงค์หรือเกณฑ์การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบจากผู้ปฏิบัติงานระดับสูงนั้นมีความไม่ชัดเจน

5. ปัญหาการที่ผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนไม่ได้นำประเด็นหรือปัญหาจากการประชุมไปสื่อสารต่อยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้ขาดการรับรู้ของหน่วยงานที่มีความจำเป็นต้องรู้และปัญหาไม่ได้รับการแก้ไข โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนเป็นตัวแทนเข้าร่วมการประชุมของผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนประเภทต่าง ๆ ซึ่งตัวแทนที่เข้าร่วมนั้น อาจมีความคาดหวังหรือผลประโยชน์ที่แตกต่างกันออกไป (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2562, น. 538) หรือผู้แทนมีวัตถุประสงค์หลักและมีความรู้สึกถึงความเร่งด่วนของโครงการในการเข้าร่วมประชุมต่างกัน (Pressman & Wildavsky, 1973, p. 304)

สำหรับแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานกำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมายด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือน สามารถแบ่งเป็นแนวทางการแก้ไขของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยและผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือน ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยควรทำการศึกษาค้นคว้าผลกระทบจากการกำหนดนโยบายแก่ผู้ที่มีส่วนได้เสียอย่างรอบด้านและมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาร่วมในการพิจารณากำหนดนโยบาย เนื่องจากลักษณะของนโยบายที่ดีจะต้องมีความถูกต้องสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมและเป็นที่ยอมรับของผู้มีส่วนได้เสีย เนื่องจากถ้านโยบายไม่ได้ถูกกำหนดโดยคำนึงถึงความถูกต้องชอบธรรมแล้วก็อาจจะได้รับการคัดค้านอันส่งผลให้การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จได้ (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2562, น. 538)

ดังนั้น การปรับปรุงแก้ไขนโยบายให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติของผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนจะทำให้ให้นโยบายนั้นได้รับการยอมรับและมีแนวโน้มที่จะทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหาของผู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างแท้จริง

2. สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยควรปรับปรุงรูปแบบของนโยบายโดยการกำหนดให้ข้อกำหนดที่ปรากฏในนโยบายเป็นเพียงกรอบข้อปฏิบัติในภาพรวมและนำรายละเอียดของข้อกำหนดไปใส่ในคู่มือการดำเนินงาน สอดคล้องกับแนวคิดของสมบัติ อารังธัญวงศ์ (2562, น. 432) ที่ว่า สิ่งที่กำหนดไว้ในนโยบายไม่ว่าจะเป็นแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ จะต้องมีการกำหนดรายละเอียดของการดำเนินงานที่ไม่มากเกินไปเนื่องจากอาจส่งผลให้เกิดการสร้างเงื่อนไขที่ไม่มีความยืดหยุ่นและทำให้การบริหารงานไม่สามารถปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ รวมถึงการทำลายความคิดสร้างสรรค์ของผู้ปฏิบัติได้เช่นกัน

ดังนั้น นโยบายด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนที่เหมาะสมนั้นควรถูกกำหนดรายละเอียดของข้อกำหนดด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนที่ไม่มากเกินไป เนื่องจากอาจส่งผลให้ผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนไม่สามารถปรับเปลี่ยนการดำเนินงานตามสถานการณ์ด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนที่เปลี่ยนแปลงไปได้

3. สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยควรตั้งคณะกรรมการหรือจัดการประชุมเฉพาะกลุ่มที่มีตัวแทนจากภาคส่วนที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนแห่งชาติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการเป็นผู้กำกับดูแลขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) (OECD, 2014, p. 89) ดังต่อไปนี้

3.1 ควรมีกลไกในการให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมเป็นตัวแทนในการตัดสินใจทางยุทธศาสตร์แยกต่างหาก เช่น คณะกรรมการที่ปรึกษามากกว่าการเข้ามาเป็นสมาชิกในคณะผู้บริหารขององค์การผู้กำกับดูแล ทั้งนี้เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการขัดแย้งทางผลประโยชน์

3.2 ควรกำหนดกระบวนการและกลไกในการมีส่วนร่วม ในรูปแบบของคณะทำงานที่ปรึกษาที่ประกอบด้วย ตัวแทนจากภาคอุตสาหกรรม หรือกลุ่มชุมชนที่อาจจะได้รับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติตามข้อกำหนดของผู้กำกับดูแลในการรักษาหรือและแลกเปลี่ยนข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยคณะทำงานเช่นว่านั้นอาจถูกกำหนดไว้ในกฎหมายหรือไม่ก็ได้

ดังนั้น จากแนวคิดขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) แสดงให้เห็นถึงข้อดีของการจัดตั้งคณะกรรมการของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย คือ ผู้ที่มีส่วนได้เสียในการดำเนินงานด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของตนได้อย่างแท้จริง และหลีกเลี่ยงการขัดแย้งทางผลประโยชน์จากการเข้าร่วมคณะกรรมการด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนในระดับชาติ

4. สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยควรกำหนดมาตรฐานหรือขั้นตอนการปฏิบัติสำหรับผู้ตรวจสอบในการดำเนินกิจกรรมตรวจสอบมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น ปรับปรุงรายการตรวจสอบที่ใช้ในการดำเนินงานตรวจสอบ กำหนดให้ผู้ตรวจสอบแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันเพื่อกำหนดมาตรฐานในการตรวจสอบ เป็นต้น

แนวทางการแก้ไขปัญหานี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของศวิตา ประจวบแสง (2555, น. 125) ที่กล่าวว่า ในขั้นตอนการแปลงนโยบายเป็นแผนงานเพื่อให้ได้แผนงานที่เหมาะสมต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ สิ่งที่จะช่วยให้การดำเนินงานผ่านไปได้ด้วยดี คือ เรื่องของความเข้าใจในวัตถุประสงค์และแผนงานซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงเพราะนโยบายหลักชัดเจน ผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์และการจัดสรรอำนาจหน้าที่และกำหนดขอบเขตงานที่รับผิดชอบอย่างเหมาะสม นอกเหนือจากนี้ มีงานวิจัยของหัสญา พิมพ์สระเกษ (2555, น. 126) สนับสนุนแนวทางการแก้ไขปัญหานี้โดยกล่าวว่า ในเรื่องปัจจัยด้านความชัดเจนของนโยบาย จำเป็นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เกณฑ์การปฏิบัติงานและข้อปฏิบัติงานที่มีความแน่นอนจากผู้ปฏิบัติงานระดับสูงก่อนมอบนโยบายไปยังผู้ปฏิบัติงานในระดับปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติงานจึงจะมีความมั่นใจในการทำหน้าที่ของตน

ดังนั้น จากแนวทางแก้ไขที่กล่าวมาจะทำให้มาตรฐานของผู้ตรวจสอบเกิดความสอดคล้องกันและเป็นที่ยอมรับของผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนเนื่องจากการมีเกณฑ์การปฏิบัติงานและข้อปฏิบัติงานที่มีความชัดเจนและแน่นอน

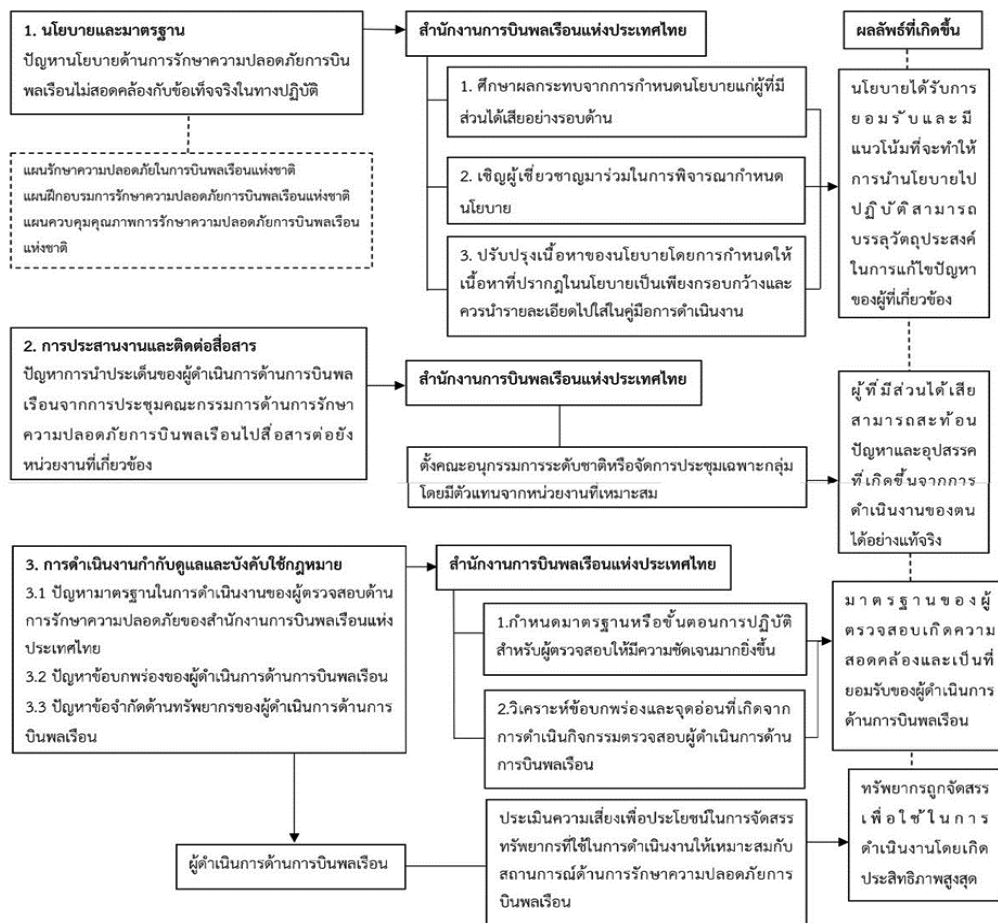
5. สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยควรวิเคราะห์ข้อบกพร่องที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมตรวจสอบผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือน รวมถึงจุดอ่อนของผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนและความเหมาะสมของขอบเขตและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการแก้ไขเช่นนี้เป็นเรื่องของ การแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการกำหนดกลยุทธ์การตรวจสอบ โดยผ่านการวิเคราะห์ข้อบกพร่องและจุดอ่อน เพื่อนำมากำหนดขอบเขตหรือประเด็นที่เหมาะสมในการตรวจสอบผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Abbot (1990, pp. 375–392) ที่ว่า ความล้มเหลวจากการนำนโยบายไปปฏิบัติอาจเกิดจากการเลือกกลยุทธ์การนำนโยบายไปปฏิบัติไม่เหมาะสมหรือเกิดจากการเลือกกลยุทธ์ในการนำนโยบายไปปฏิบัติที่เหมาะสมแต่เลือกหน่วยปฏิบัติและกลไกในการปฏิบัติไม่เหมาะสม รวมถึงการเลือกเครื่องมือและวิธีการปฏิบัติไม่เหมาะสมก็จะเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติได้

6. ผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนควรดำเนินการประเมินความเสี่ยงเพื่อประโยชน์ในการจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือน

แนวทางการแก้ไขนี้มีแนวคิดสนับสนุนของ Van Meter and Van Horn (1976, p. 103) ที่ว่าการมีทรัพยากรในรูปแบบของงบประมาณและสิ่งจูงใจที่ไม่เพียงพอ เป็นสาเหตุของความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ดังนั้น ผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการทรัพยากรของตนเอง โดยผ่านการประเมินความเสี่ยงด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนเพื่อจัดสรรการใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับบริบทและสาระสำคัญ ปัญหาและแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไข ปัญหาการดำเนินงานกำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมายด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือน สามารถสรุปเป็นกรอบผลการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพที่ 2 ผลการวิจัยของการดำเนินงานกำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมายด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือน

จากกรอบผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียซึ่งเป็นบุคคลภายนอก ไม่ว่าจะเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกำหนดนโยบายหรือการดำเนินงานด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงกำหนดมาตรฐานในการดำเนินงานของผู้ตรวจสอบมาตรฐานซึ่งเป็นผู้นำนโยบายด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนไปปฏิบัติให้ชัดเจน โดยมีการวิเคราะห์ข้อบกพร่องหรือจุดอ่อนจากการดำเนินกิจกรรมตรวจสอบด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนควบคู่ไปกับการประเมินความเสี่ยงเพื่อจัดสรรทรัพยากรในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยควรทำการศึกษาลผลกระทบจากการกำหนดนโยบายแก่ผู้ที่มีส่วนได้เสียอย่างรอบด้านและมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาร่วมในการพิจารณา กำหนดนโยบาย

1.2 สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยควรปรับปรุงรูปแบบของนโยบายโดยการกำหนดให้ข้อกำหนดที่ปรากฏในนโยบายเป็นเพียงกรอบข้อปฏิบัติในภาพรวมและควรนำรายละเอียดของข้อกำหนดไปใส่ในคู่มือการดำเนินงาน (Guidance Material)

1.3 สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยควรกำหนดมาตรฐานหรือขั้นตอนการปฏิบัติสำหรับผู้ตรวจสอบในการดำเนินกิจกรรมตรวจสอบมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น ปรับปรุงรายการตรวจสอบที่ใช้ในการดำเนินงานตรวจสอบ กำหนดให้ผู้ตรวจสอบแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันเพื่อกำหนดมาตรฐานในการตรวจสอบ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยควรตั้งคณะอนุกรรมการหรือจัดการประชุมเฉพาะกลุ่มที่มีตัวแทนจากภาคส่วนที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนแห่งชาติ

2.2 สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยควรวิเคราะห์ข้อบกพร่องที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมตรวจสอบผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือน รวมถึงจุดอ่อนของผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนและความเหมาะสมของขอบเขตและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.3 ผู้ดำเนินการด้านการบินพลเรือนควรดำเนินการประเมินความเสี่ยงเพื่อประโยชน์ในการจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือน

เอกสารอ้างอิง

- พระราชบัญญัติการเดินอากาศ (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2562. (2562, 26 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 136 ตอนที่ 68ก, หน้า 74-85.
- ศวิตา ประจวบแสง. (2555). *กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติของพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2535* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2562). *นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการ* (พิมพ์ครั้งที่ 30). เสมาธรรม. หัสสุยา พิมพ์สระเกษ. (2555). *การนำนโยบายป้องกันและควบคุมไข้หวัดนกไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาจังหวัดนครราชสีมา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Abbott, A. (1990). A primer on sequence methods. *Organization Science* 1, 4, 375–392.
- Barrett, S., & Fudge, C. (1981). *Policy and action: Essays on the implementation of public policy*. Methuen.
- Fusch, G. E., Fusch, P., & Ness, L. R. (2018). Denzin's Paradigm Shift: Revisiting Triangulation in Qualitative Research. *Journal of Social Change*, 10(1), 19–32.
- International Civil Aviation Organization [ICAO]. (2020). *Annex 17 – Security*. Quebec: ICAO.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1984). *Qualitative data analysis: A sourcebook of new methods*. Sage.
- Organization for Economic Co-operation and Development [OECD]. (2014). *The Governance of Regulators, OECD Best Practice Principles for Regulatory Policy*, OECD.
- Pressman, J. L., & Wildavsky, A. (1973). *Implementation*. University of California Press.
- Van Meter, D. S., & Van Horn, C. E. (1976). *The Implementation of Intergovernmental Policy*. Sage.

การศึกษาแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
A Study of Development Guidelines for the Bachelor of Arts Program in
Social Sciences for Development at Chulachomklo Royal Military Academy

ฐนัส มานวงค์^{1*}
Tanat Manuwong

วราพร ทองจีน²
Waraporn Tongjean

(Received: July 30, 2022; Revised: August 28, 2022; Accepted: August 30, 2022)

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา และ 2) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฯ ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานของกองทัพบก ซึ่งใช้แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรและใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสัมภาษณ์เชิงกลุ่ม จากผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า พร้อมทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาของหลักสูตร และใช้การวิเคราะห์เนื้อหาในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยในส่วนของข้อมูลพื้นฐานเพื่อพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร พบว่า 1) การปฏิบัติตามกรอบภารกิจของกองทัพบก ปัจจุบันมีบทบาทหน้าที่เปลี่ยนไปตามพลวัตทางสังคม หน่วยใช้มีความต้องการนายทหารสัญญาบัตร (หลัก) ที่มีความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับภารกิจ สามารถพัฒนาตนเองตามบริบททางสังคมและค่าครองชีพได้ 2) หลักสูตรฯ ต้องไม่มุ่งเพียงเฉพาะเนื้อหา หากต้องมีกิจกรรมการเรียนรู้ในการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ตามสถานการณ์จริง 3) หลักสูตรฯ ต้องมีการปรับเปลี่ยนสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อสร้างกระบวนการพัฒนา ทั้งนี้ ในส่วนของแนวทางการพัฒนาหลักสูตร พบว่า ควรมีการปรับปรุงตามองค์ประกอบของหลักสูตรทุกด้าน โดยการพิจารณาใช้ผลการวิจัยในส่วนแรกเป็นกรอบในการพัฒนา เพื่อสร้างและฝึกฝนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในลักษณะการบูรณาการองค์ความรู้ตามสหวิทยาการที่ทันสมัยเชื่อมโยงกับกระบวนการพัฒนา การมีคุณธรรมจริยธรรม และภารกิจทางทหารอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

¹ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จ.นครนายก 26001

Academic Division, Chulachomklo Royal Military Academy, Nakhonnayok, 26001 Thailand.

* Corresponding Author E-mail: tanat.ma@crma.ac.th

² กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์นคร จ.กรุงเทพมหานคร 10300

Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon, Bangkok, 10300 Thailand.

Abstract

The two objectives of this research are: 1) To examine fundamental information for the development of the Bachelor of Arts Program in Social Sciences for Development; and 2) To make recommendations for the development of the curriculum that will meet the standards of the Office of the Higher Education Commission and the requirements of the Royal Thai Army. The concept of curriculum development is incorporated by using qualitative research methodology, using in-depth and group interviews to obtain information from the Chulachomklao Royal Military Academy alumni, commanders, subordinates, as well as seminars from instructors in charge of the program's courses. The data is then analyzed via the content analysis process.

The results of the research concerning the fundamental information revealed that: 1) The Royal Thai Army's mission framework, roles, and function have been changed according to the social dynamics, where military units require commissioned officers who possess the knowledge and abilities necessary to carry out its assigned tasks, with the ability to self-develop in accordance with the social environment and standard of living; 2) The curriculum must not be solely content-focused, but must have learning activities that will teach the practical application of knowledge to real-life situations; and 3) The curriculum must modify the course material to reflect social transformation and emphasize integrated learning to establish a growth paradigm. With regard to the development of the curriculum, the research found that the development criteria needed to be improved in all aspects, in view of the findings regarding fundamental information. This improvement will develop and implement an integrated learning approach, which will be in accordance with the contemporary transdisciplinary, morality, ethics, and military objectives.

Keywords: The Development of Bachelor of Arts Program, Social Sciences for Development, Chulachomklao Royal Military Academy

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 กำหนดภารกิจหลักของกองทัพบกให้มีหน้าที่ต้องรักษาอธิปไตยบูรณภาพแห่งอาณาเขต และเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เพื่อดำรงไว้ซึ่งความมั่นคงของรัฐ ผลประโยชน์ของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กองทัพบก, 2565) นอกจากนี้ กองทัพบกได้ระบุงบบาทหน้าที่ในด้านต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดของความมั่นคงที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะการให้ความสำคัญต่อการกิจด้านการพัฒนาประเทศ และการช่วยเหลือประชาชน มุมมองใหม่ทางการทหารจึงไม่ใช่เพียงการใช้กำลังและอาวุธยุทธโปกรณ์เป็นหลักเท่านั้น แต่ต้องมีความเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม (ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม) และปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายอย่างเคร่งครัด

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในการกำหนดภารกิจของทหาร ล้วนเป็นไปตามอิทธิพลของพลังทางสังคมที่เกิดขึ้น ซึ่งแนวคิดด้านความมั่นคงในปัจจุบันให้ความสำคัญกับเรื่องของวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกัน

ของมนุษย์มากกว่าเป็นการสร้างความเข้มแข็งเฉพาะกลุ่มดังที่เคยเข้าใจมา เห็นได้จากยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคงในปัจจุบัน มีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง สังคมมีความปลอดภัย มีการธำรงรักษาเอกราชและอธิปไตย รวมทั้งมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบและทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ ทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ ทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) อันส่งผลให้การปรับเปลี่ยนทั้งเชิงนโยบายและเชิงการปฏิบัติ ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วน นอกจากนี้ พลวัตทางสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ที่เทคโนโลยีด้านการสื่อสารเป็นปัจจัยให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในมิติต่าง ๆ อาทิ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนสิ่งแวดล้อม กระทบต่อความมั่นคงในบริบทใหม่ข้างต้น อีกด้วย การเปลี่ยนแปลงข้างต้นจึงเป็นปัจจัยภายนอกที่สำคัญต่อการทบทวนการจัดการศึกษาของโรงเรียน นายร้อยพระจุลจอมเกล้า (รร.จปร.) ในขณะเดียวกัน ปัจจัยภายในของ รร.จปร. ที่เกิดการเปลี่ยนแปลง อย่างเห็นได้ชัด คือ แนวคิดและพฤติกรรมของนักเรียนนายร้อย (นร.) ที่มีลักษณะเฉพาะไปตามช่วงวัย (Generation) โดย Generation Z เชื่อว่า การศึกษานำไปสู่ความสำเร็จและเป็นการลงทุนในอนาคต ดังผลสำรวจ ผู้เรียนในช่วงวัยดังกล่าว จำนวน 1,015 คน พบว่า ประมาณสามในสี่สนับสนุนให้ในระดับอุดมศึกษา ผู้เรียนควรออกแบบรายวิชาหรือแผนการเรียนของตนเอง โดยชอบการทำงานเป็นทีมและชอบสื่อสารด้วยตนเอง รวมทั้งสนใจการศึกษาที่สามารถตอบโจทย์ความต้องการของตนเองและนำไปใช้ได้จริง (ดนุสดา จามจุรี, 2563) ซึ่งถือเป็นความท้าทายของ รร.จปร. ที่ต้องปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาให้ตอบสนองต่อปัจจัย ดังกล่าวได้

ทั้งนี้ หลักสูตรสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา เป็นหลักสูตรที่เน้นการเสริมสร้างผลการเรียนรู้ซึ่งเชื่อมโยงกับกระบวนการพัฒนา ซึ่งมีลักษณะเป็นพลวัตทั้งทางวิชาการและแนวทางการปฏิบัติตามสถานการณ์ทางสังคม หากแต่การดำเนินการที่ผ่านมาหลักสูตรยังคงยึดการเรียนรู้เกี่ยวกับสาระรายวิชาด้านสังคมศาสตร์ตามแนวทางการจัดการศึกษาแบบสหวิทยาการ หากยังไม่ได้มุ่งเน้นถึงการบูรณาการสาระการเรียนรู้กับกระบวนการพัฒนา อันเป็นเป้าหมายของหลักสูตรได้อย่างเป็นรูปธรรม ด้วยลักษณะการวางหลักสูตรที่ยึดสาระรายวิชาของแต่ละแขนงวิชาเป็นสำคัญ ซึ่งการดำเนินการในลักษณะดังกล่าวส่งผลเสียโดยตรงต่อการปฏิบัติตามภารกิจของกองทัพบก ที่ปัจจุบันต้องมีการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานทุกภาคส่วน ทั้งนี้ การพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนทหารในประเทศสหรัฐอเมริกาทั้งในรูปแบบของรัฐและเอกชน ในการนำแนวคิดการผลิตทหารในแบบ “พลเมืองพร้อมรบ” (Citizen-Soldiers) คือ เป็นทั้งทหารและพลเมืองที่มีคุณภาพ ที่ต้องเน้นการศึกษาให้ทหารมีพื้นฐานความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ สังคม และการมองโลกในเชิงกว้างแบบบัณฑิตหรือปัญญาชน (สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ, 2565) ซึ่งก็คือ การศึกษาในเครือข่ายความรู้ด้านสังคมศาสตร์ โดยแนวทางการศึกษาดังกล่าวเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับบริบทความมั่นคงของโลกยุคใหม่ ซึ่งสถาบันการศึกษาโดยเฉพาะ รร.จปร. ต้องพิจารณาและปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสถานการณ์

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบทบาทและหน้าที่ของทหาร ด้านการช่วยเหลือบำบัดทุกข์บำรุงสุขประชาชนผ่านกระบวนการการพัฒนา รร.จปร. ได้ตระหนักและให้ความสำคัญ และจัดให้มีหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาขึ้น เพื่อตอบสนองต่อการสร้างนายทหารให้เท่าทันต่อแนวคิดข้างต้น และเป็นการเตรียมพร้อมให้แก่ทหารสัญญาบัตรซึ่งเป็นผู้นำ (หลัก) ทางทหาร

ของกองทัพต่อการปฏิบัติภารกิจร่วมในการพัฒนาประเทศให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืน อนึ่ง ในปี พ.ศ. 2558 รร.จปร. ได้มีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรจากระยะเวลาการศึกษาในหลักสูตร 4 ปี เป็นหลักสูตร 5 ปี โดยเพิ่มเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ด้านการทหารให้มากขึ้น มุ่งการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อภารกิจของกองทัพ รวมทั้งการสร้างสมรรถภาพตามระยะเวลาที่เหมาะสม อันเป็นข้อเสนอร่วมกันจากทุกหน่วยใช้งานของกองทัพบก และปัจจุบันยังคงต้องมีการพัฒนาหลักสูตรให้สะท้อนการจัดการศึกษาและสร้างกระบวนการที่สนับสนุนการพัฒนาประเทศ ให้พร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จากความสำคัญดังกล่าว การพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา จึงไม่อาจหยุดนิ่งและต้องมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมและเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งให้เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ ตามรายวิชาด้านสังคมศาสตร์และด้านอื่น ๆ ที่จำเป็น เพื่อสร้างนายทหารให้มีผลสัมฤทธิ์ทั้งด้านการศึกษา และมีคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนภาวะในการเป็นผู้นำในการทหารตามพระราชปณิธานแห่งองค์พระผู้พระราชทานกำเนิดโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
2. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฯ ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสอดคล้องกับความต้องการของหน่วยใช้งานของกองทัพบก

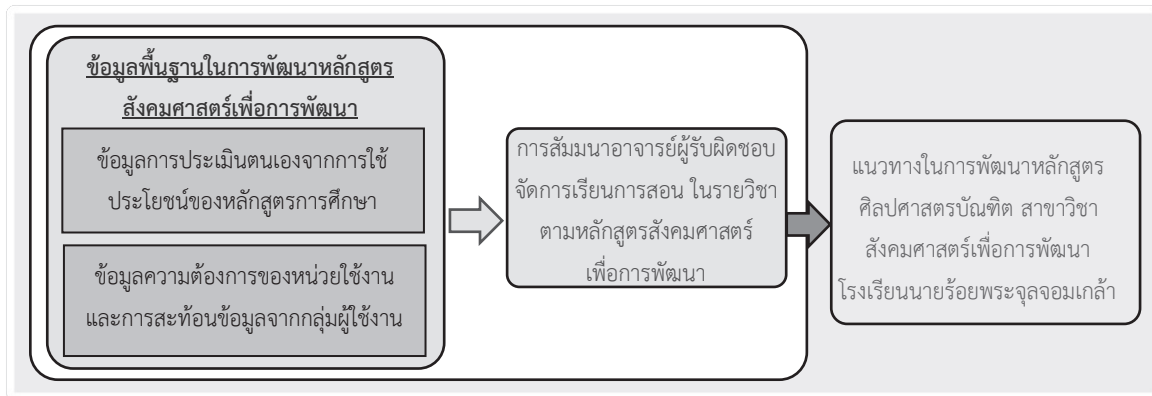
การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร พบว่า โรงเรียนนายร้อยของสหรัฐอเมริกา ในกลุ่มประเทศยุโรป และอีกหลายประเทศในลาตินอเมริกาและเอเชีย มีรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรผลิตทหารอาชีพในลักษณะ “นักวิชาการในเครื่องแบบ” (สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ, 2565) คือ ให้นักเรียนทหารมีความรู้ในมุมกว้าง เข้าใจบริบทความมั่นคงในรูปแบบใหม่ มุ่งทำหน้าที่ช่วยเหลือประชาชน พัฒนาและป้องกันประเทศ

การวิจัยฉบับนี้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ตามหลักการของทาบ่า ที่เสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรด้วยวิธีการจากเบื้องล่างสู่เบื้องบนที่เรียกว่า “Grass Roots Approach” (Taba, 1962, p. 12) โดยเชื่อว่า ผู้ที่มีหน้าที่สอนในหลักสูตรควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยจึงได้ใช้แนวคิดดังกล่าวมาเป็นหลักการของการวิจัย ซึ่งทำให้เห็นถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวินิจฉัยความต้องการ 2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย 3) การคัดเลือกเนื้อหา 4) การจัดระบบเนื้อหา 5) การคัดเลือกกิจกรรมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ 6) การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างประสบการณ์เรียนรู้ และ 7) การประเมินผลการเรียนรู้ โดยขั้นตอนข้างต้น ผู้วิจัยใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร

ทั้งนี้ เนื่องจากหลักสูตรควรได้มาจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ อย่างรอบคอบ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและสังคม หลักสูตรควรเกิดจากความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) กับการใช้หลักสูตร (วาริรัตน์ แก้วอุไร, 2564) ผู้วิจัยจึงได้ทำการวินิจฉัยความต้องการของหน่วยใช้งานในการกองทัพ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลและกำหนด

เป็นวัตถุประสงค์ของหลักสูตร สำหรับการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรในรอบใหม่ ซึ่งมีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการดำเนินการวิจัย โดยผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) ผู้สำเร็จการศึกษาจาก รร.จปร. 2) ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาจาก รร.จปร. และ 3) อาจารย์ผู้รับผิดชอบในรายวิชาของหลักสูตรฯ

การกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 พิจารณาจากความสมัครใจในการให้ข้อมูลรับราชการในกองทัพกบในปัจจุบัน เพื่อให้เข้าใจบริบทการทำงานและวัฒนธรรมองค์กร ตลอดจนข้อเท็จจริงและเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับผู้สำเร็จการศึกษา (นายทหารรุ่นพี่และผู้ใต้บังคับบัญชา) และผู้สำเร็จการศึกษา (นายทหาร) ซึ่งสามารถเดินทางมาให้ข้อมูล หรือเป็นแหล่งที่ผู้ให้ข้อมูลกำลังเข้ารับการศึกษิตตามแนวทางการรับราชการ ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร (โรงเรียนเสนาธิการทหารบก และโรงเรียนข่าวทหารบก) จังหวัดนครราชสีมา (ค่ายสุรนารี) จังหวัดกาญจนบุรี (ค่ายสุรสีห์) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (ศูนย์การทหารราบ) จังหวัดลพบุรี (ศูนย์การทหารปืนใหญ่ และศูนย์สงครามพิเศษ ค่ายพระนารายณ์มหาราช)

ทั้งนี้ ในการสัมภาษณ์ผู้สำเร็จการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรฯ โดยตรง และกลุ่มผู้เคยศึกษารายวิชาที่สังกัดอยู่ในหลักสูตรฯ

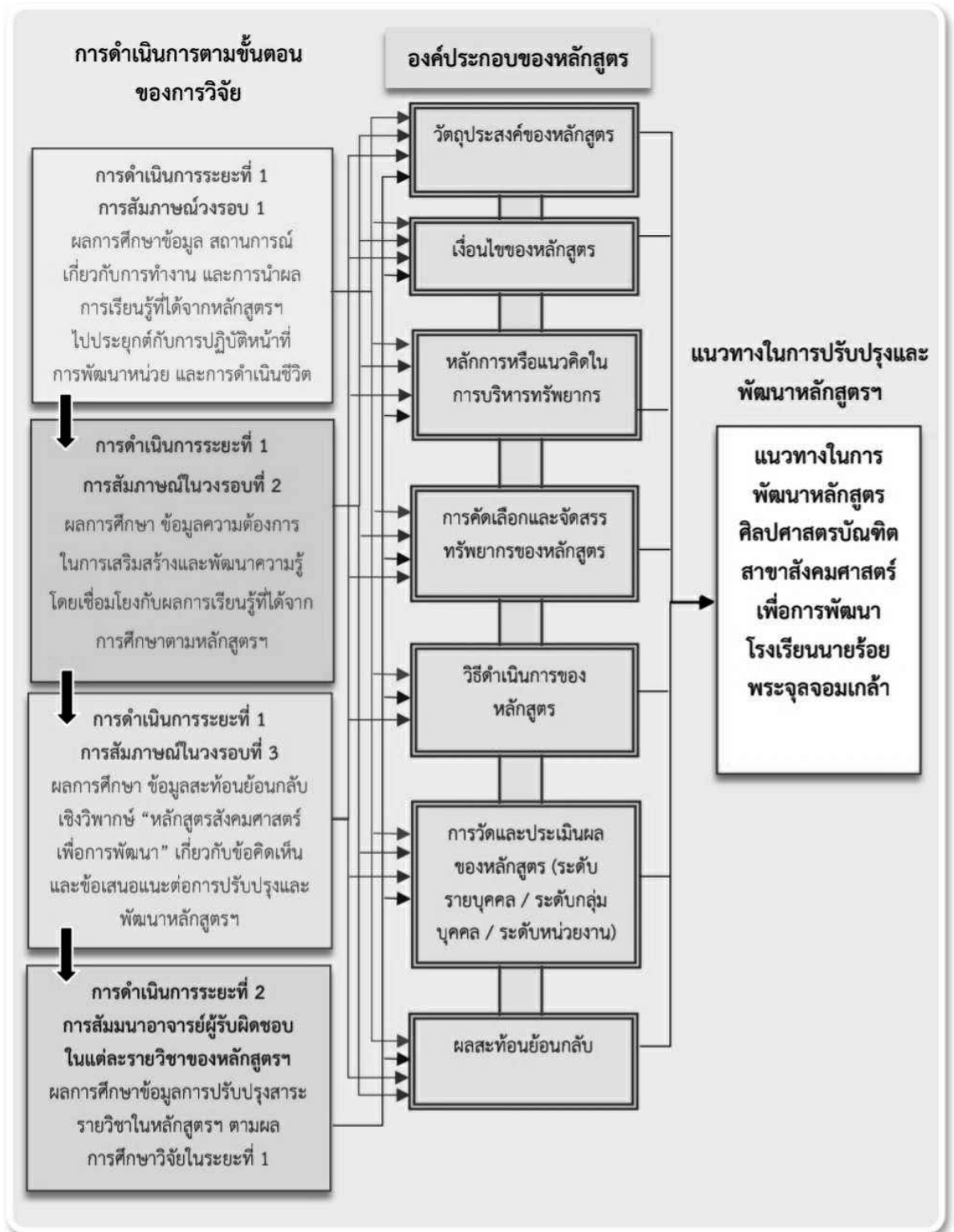
อนึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแต่ละขั้นตอนของระยะการดำเนินวิจัย สรุปได้ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการของหน่วยใช้งานที่มีต่อนายทหารที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรฯ ซึ่งเก็บรวบรวมกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 1 และ 2 โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ระยะที่ 2 การสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับการปรับปรุงสาระรายวิชาในหลักสูตรฯ โดยเป็นการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทำการสอนและรับผิดชอบในการพัฒนาสาระรายวิชา ตามแต่ละแขนงวิชาในสังกัดหลักสูตร ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ระยะที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อจัดทำสรุปร่างแนวทางในการพัฒนาสาระรายวิชา รวมถึงกรอบแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรฯ

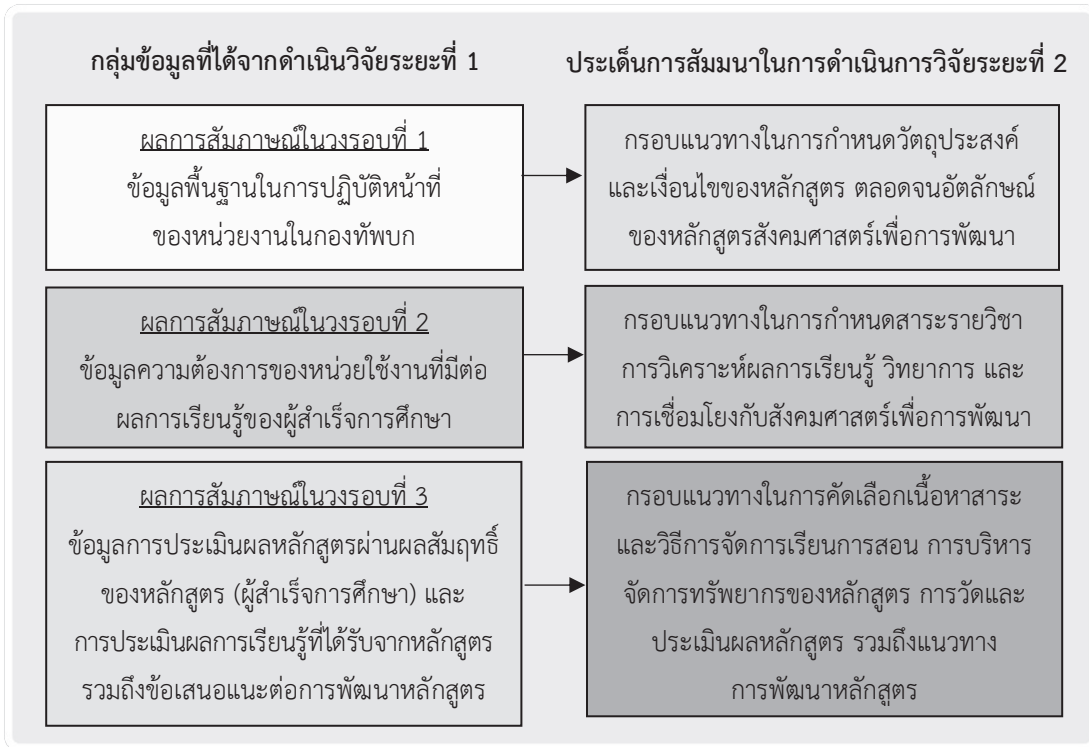
ทั้งนี้ งานวิจัยใช้วิธีดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการ เพื่อนำไปสู่การตอบวัตถุประสงค์การวิจัย และแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฯ อย่างเป็นระบบ ดังนั้น การออกแบบวิธีการในการดำเนินการวิจัยจึงออกแบบให้ผลลัพธ์ของขั้นตอนลำดับก่อนหน้าจะเป็นข้อมูลสำคัญในการนำไปพัฒนาผลลัพธ์ของขั้นตอนต่อไปตามลำดับ เพื่อสร้างให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของงานวิจัยที่กำหนดไว้ ดังข้อมูลตามภาพที่ 2 และ 3

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ของขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและผลการดำเนินการวิจัย

จากภาพที่ 2 แสดงถึงผลจากการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 ที่มีการสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 วนรอบ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์จะถูกส่งต่อ เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์และพิจารณาในการดำเนินวิจัยระยะที่ 2

ซึ่งผลท้ายสุดของกระบวนการในการวิเคราะห์ คือ การวิเคราะห์ตามองค์ประกอบของหลักสูตร เพื่อเสนอเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ตามลำดับ

ภาพที่ 3 ผลการดำเนินการในระยะที่ 1 และการตั้งประเด็นสัมมนาในระยะที่ 2 ของการวิจัย

จากภาพที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ข้อมูลในการวิจัยในระยะที่ 1 กับการนำมาเป็นประเด็นของการสัมมนาในการดำเนินการระยะที่ 2 ซึ่งประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรที่ผู้วิจัยได้ประมวลแนวคิดมาจากนักการศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาตั้งเป็นประเด็นในการสัมมนา เพื่อให้ผลการสัมมนามีความสอดคล้องกับข้อเท็จจริงของหน่วยงานของผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มากที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปสาระสำคัญจำแนกตามวัตถุประสงค์การวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ได้ดังนี้ ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา สามารถจำแนกได้ 3 ประเด็น ได้แก่

1.1 ความต้องการของหน่วยใช้งานที่มีต่อนายทหารที่จบจาก รร.จปร. การปฏิบัติตามกรอบภารกิจของกองทัพบกที่ขยายความรับผิดชอบมากขึ้น ปัจจุบันมีบทบาทหน้าที่เปลี่ยนไปตามพลวัตทางสังคม ซึ่งมีความแตกต่างในรายละเอียดตามภารกิจของหน่วยใช้งาน โดยบทบาทหน้าที่ที่ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อการเป็นนายทหารหลักของกองทัพบก คือ การเป็นผู้นำหน่วยทหารขนาดเล็กในการปฏิบัติภารกิจสนาม ผู้นำในการฝึกตามหลักสูตร และการเป็นผู้ฝึกทหารใหม่ เนื่องจากเป็นภารกิจที่อาจมีการสูญเสียได้ การตัดสินใจโดยกรณีภาวะผู้นำ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่กำลังพลให้ความไว้วางใจและความคาดหวังในขณะเดียวกัน ดังคำสัมภาษณ์ว่า

“...การเป็นทหารหลักของกองทัพ ไม่ใช่ดูว่าจบมาจากที่ไหน แต่ต้องดูว่าทำงานอย่างไร ครอบตน ครอบงาน ครอบคน ครอบเงิน และครองใจ ได้ไหม แก่ไขสถานการณ์เป็นหรือเปล่า วางแผน และทำตามแผนได้หรือเปล่า สิ่งที่บริหารได้ยากที่สุด คือ การบริหารคนให้เป็น...”

“...เป็นที่รู้กันว่าตอนนี้ทหารต้องรับภารกิจหลายอย่าง เป็นหลายเจ้าภาพ แต่ทรัพยากรมีเท่าเดิม งานมีทั้งงานของตัวเอง และงานที่ต้องสนับสนุนข้างนอกก็มีมากโดยเฉพาะงานด้านการพัฒนา ซึ่งทำแล้วไม่มีวันสิ้นสุด งานมันต่อกันไปเรื่อย ๆ”

“...ทุกวันนี้ผู้หมวดใหม่ก็ยังคงเป็นความคาดหวังของหน่วย ของลูกน้อง ของทหาร ไม่ว่าคุณ จะตั้งใจจะมาลงหรือไม่ยังไง คุณก็คือ ความคาดหวัง...”

จากข้อมูลสะท้อนได้ว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบภารกิจของการเป็นผู้นำหน่วยขนาดเล็ก หลักสูตรสาขาวิชาที่สามารถนำองค์ความรู้รายวิชาไปประยุกต์ใช้ได้มากที่สุด ได้แก่ หลักสูตรสาขาวิชา สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา เนื่องจากเป็นหลักสูตรที่แต่ละรายวิชาให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งถือเป็นงานตามหน้าที่บังคับบัญชาซึ่งทุกนายต้องปฏิบัติ โดยเฉพาะในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นตามสถานการณ์ความมั่นคง และกรอบการสั่งการของกองทัพบก ซึ่งปัจจุบัน สถานการณ์ทางสังคมและการเมืองเข้ามามีผลต่อกรอบภารกิจของกองทัพบกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น การมี ฐานความรู้ทางสังคมศาสตร์ อาทิ ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ความรู้ด้านกฎหมายเบื้องต้น ความรู้ เกี่ยวกับการสร้างสัมพันธ์กับมวลชน การทำประชาพิจารณ์ การเข้าร่วมเวทีภาคประชาสังคม รวมถึง การวิเคราะห์แนวทางการจัดการงบประมาณ ตลอดจนการบริหารการเงิน ในการเป็นที่ปรึกษาให้แก่กำลังพล ในความรับผิดชอบ และประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย จึงสามารถ เป็นเครื่องมือที่ดีต่อการปฏิบัติภารกิจทางการทหาร หน่วยใช้งานจึงมีความต้องการนายทหารที่มีความพร้อม ต่อการปฏิบัติงานร่วมกับพลเรือน นอกจากนี้ นายทหารต้องมีคุณสมบัติเฉพาะตัวเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง ให้สามารถเป็นผู้นำในหลาย ๆ ด้าน มีทักษะในการสร้างสมดุลต่อการใช้ชีวิตได้

1.2 การจัดการเรียนการสอนและเนื้อหาสาระของหลักสูตร ต้องไม่มุ่งเน้นเฉพาะเนื้อหาสาระความรู้ เพียงอย่างเดียว หากต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อฝึกนักเรียนนายร้อยให้เกิดพัฒนาการทางด้านทักษะ ทางความคิดในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การคิดอย่างมีเหตุผล การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ การคิดเชิงบูรณาการ การคิดอย่างเป็นระบบ และการคิดอย่างสร้างสรรค์ เป็นต้น รวมทั้งการยึดถือคุณธรรม จริยธรรม และการรักษา อุดมการณ์ตามคุณลักษณะที่ รร.จปร. ได้ระบุไว้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งสำคัญ และจะส่งผลโดยตรงต่อทักษะ การทำงาน ความสามารถในด้านต่าง ๆ และการมีเจตคติต่อการนำองค์ความรู้ด้านการพัฒนาไปประยุกต์ ตามภารกิจในอนาคตได้ เพราะการเรียนที่เป็นองค์ความรู้เพียงอย่างเดียวจะไม่สามารถตอบโจทย์หรือ ตอบสนองภารกิจในอนาคตได้ ดังบทสัมภาษณ์ตอนหนึ่งว่า

“...ต้องยอมรับว่า การเรียนการสอนในหลักสูตรสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาเป็นเรื่องที่ทำทนาย ทั้งผู้เรียนและผู้สอน เนื่องจากเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนานั้น ล้วนเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ เข้ามา เกี่ยวข้องต่อการพิจารณา ซึ่งยังไม่เน้นความแตกต่างของบริบททางสังคมเฉพาะพื้นที่ การนำความรู้ ไปใช้จึงต้องอาศัยทักษะการทำงานควบคู่ไปกับการมีความรู้ด้วย...”

“...ความเข้าใจในส่วนของเนื้อหาที่มาจากการทำงานจำเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการ เรียน แต่การพัฒนาทางความคิดในการประยุกต์ความรู้เหล่านั้นไปสู่การแก้ไขปัญหาคือสิ่งสำคัญ ซึ่งเห็นได้ ชัดว่า หากวัดประเมินผลในส่วนของการเรียนรู้ด้านนี้ ก็ยังต้องพัฒนากันอีกมาก...”

“...ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด อาจเป็นคำเปรียบที่ทำให้มองเห็นภาพว่า การเรียนการสอนเกี่ยวกับการพัฒนาไม่ใช่เพียงว่ารู้เนื้อหาต่าง ๆ จนครบแล้วจะสามารถออกไปทำงานได้ ทักษะประสบการณ์เป็นเรื่องจำเป็น แต่ก็เป็นเรื่องยากที่จะสามารถออกแบบการเรียนการสอนให้เกิดทักษะเหล่านี้ควบคู่ไปได้ ด้วยข้อจำกัดหลาย ๆ อย่างในการสอน...”

สอดคล้องกับข้อสรุปจากการสัมภาษณ์ของอาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาในหลักสูตรที่แสดงความคิดเห็นสรุปได้ว่า ผู้สอนต้องมีความเข้าใจในการประยุกต์หลักการด้านการพัฒนาที่มากกว่าการตีความตามตัวหนังสือ แต่สิ่งที่เป็นเงื่อนไขต่อการบูรณาการกับหลักการด้านการพัฒนา ก็คือ ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อความหมายของหลักการพัฒนาในมิติต่าง ๆ และตามแนวทางหรือเป้าหมายของการพัฒนาที่แตกต่างกัน

“...หลักการด้านการพัฒนาเป็นเรื่องหนึ่งกับการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาสามารถนำมาเชื่อมโยงเข้ากับบทเรียนได้ เพราะโดยหลักการแล้วรายวิชาที่เราสอนก็มุ่งไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน การบริหารทรัพยากรให้เกิดความเหมาะสม ซึ่งก็ตรงกับแนวคิดและเป้าหมายของการพัฒนาอยู่แล้ว...”

“...ในรายวิชาที่เน้นที่การวิเคราะห์และประยุกต์องค์ความรู้ของสาขาวิชา น่าจะเป็นรายวิชาที่มีความเหมาะสมต่อการบูรณาการกับแนวคิดการพัฒนามากกว่า เพราะการประยุกต์เนื้อหาต้องใช้ทักษะความคิด ทักษะการทำงาน และทักษะอื่น ๆ มาประกอบซึ่งน่าจะตรงกับเรื่องของการทำงานตามเป้าหมายของการพัฒนาในแต่ละแนวคิด...”

“...จะว่ายากก็ยาก จะว่าง่ายก็ง่าย ขึ้นอยู่กับว่าจะเลือกหัวข้อไหนเอาไปบูรณาการ เพราะอย่างไรเสียเรื่องที่สอน ๆ ก็เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอยู่แล้ว และความรู้ของหลักการ และแนวคิดการพัฒนานี้คือส่วนหนึ่งหรือเป็นทางเลือกในการพัฒนา ซึ่งศาสตร์ด้านสังคมก็มีความเชื่อมโยงอยู่แล้ว...”

ข้อสังเกตสำคัญจากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้วิจัย พบว่า ผู้สอนหลายท่านยังให้ความสำคัญของการบูรณาการที่แตกต่างกัน และยังเข้าใจหลักการด้านการพัฒนาและแนวคิดในการพัฒนาที่มีมิติต่างกัน ซึ่งความเข้าใจดังกล่าวมีผลต่อกระบวนการคิดและทัศนคติในการคัดเลือกสาระรายวิชา เพื่อนำมาบูรณาการกับหลักการหรือแนวทางการสอนเกี่ยวกับการพัฒนาให้เป็นรูปธรรมได้ ดังนั้น ในเบื้องต้นคงต้องมีขั้นตอนเกี่ยวกับการทำความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการทัศน์และหลักการพัฒนาให้เกิดความถูกต้องและชัดเจน

1.3 หลักสูตรฯ ต้องมีการปรับเปลี่ยนสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อสร้างกระบวนการทัศน์การพัฒนา ซึ่งการปรับเปลี่ยนดังกล่าวต้องมีการวิเคราะห์สาระรายวิชาหลักสูตรฯ โดยพิจารณาเนื้อหาการเรียนตามกลุ่มผลการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา และการปฏิบัติภารกิจของกองทัพบก ต่างจากเดิมที่มีการพิจารณาเนื้อหาตามแต่ละแขนงวิชาเป็นหลัก ดังคำสัมภาษณ์ว่า

“...พอได้มาทำงานจริง หน่วยงานมันจะไม่เหมือนกับสิ่งที่เราเรียนตามตัวหนังสือ แต่ก็ยังต้องใช้ความรู้เหล่านั้นมาช่วยในการทำงานอยู่ ซึ่งการทำงานจะได้ผลดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความคล่องของแต่ละคน ประสบการณ์ของแต่ละคน แต่ถ้าต้นทาง คือ มีการสอนการใช้ความรู้ควบคู่ไปด้วยเลย ก็จะเห็นภาพชัดขึ้น....”

“...ทหาร คือ วิชาซีพีครับ เลยต้องใช้ทักษะในการทำงานและใช้ความรู้มาคอยช่วยในความเป็นจริงเราอาจใช้ความรู้ชุดนี้กับงานประเภทนี้ แต่ในอีกเวลาหนึ่งหรือกับกลุ่มคนอีกกลุ่มหนึ่งเราก็ไม่สามารถจะใช้ความรู้ในรูปแบบเดียวกันได้ ต้องมีการประยุกต์ปรับเปลี่ยน ผมมองว่านี่คือทักษะครับ ทักษะการทำงานและทักษะชีวิต ที่ผมว่ามันคือ สิ่งที่ต้องการเรียนสมัยนี้ต้องให้ห้อง ๆ มีทักษะเหล่านี้ด้วย...”

“...จริง ๆ แล้วหลักสูตรสังคมศาสตร์ก็มาถูกแนวทางแล้วนะครับ เพราะทุกวันนี้ผมก็สามารถนำความรู้ต่าง ๆ ที่เรียนมาใช้ได้ ซึ่งเพื่อนที่จบต่างกองพามาทำงานด้วยกันยังบอกเลยว่า รู้ขึ้นมาเรียนที่กองเราก็ดูใช้ประโยชน์ได้มากกว่าเยอะ แต่ถ้าเรามองว่าเราดีกว่าคนอื่นแล้วก็คงไม่เกิดการพัฒนา ซึ่งในระดับนานาชาติที่ผมมีโอกาสได้ไปเรียนร่วม เขาก็เรียนเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนา การเมือง โดยเน้นมากในเรื่องการทำงานกับพลเรือน อันนี้ผมว่ามันต้องเป็นจุดเปลี่ยนของหลักสูตรเราเหมือนกัน เรียนแล้วใช้ได้จริง ผมก็อยากเรียน น้องก็อยากเรียน...”

จากการสะท้อนข้อมูลตัวอย่างข้างต้น ในบทสรุปการสัมมนาของอาจารย์ผู้รับผิดชอบจัดการเรียนการสอนในรายวิชาของหลักสูตร จึงวิเคราะห์ว่า การจัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรควรมีการจัดกลุ่มเพื่อตอบสนองต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างนายทหารของกองทัพในการทำงานด้านการพัฒนาออกเป็น 5 กลุ่มสาระ ได้แก่ 1) กรอบสาระในเรื่องเรียนรู้แบบองค์รวม ซึ่งมีเป้าหมายจากหลักการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ 2) กรอบสาระในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับการบริหารจัดการทรัพยากร 3) กรอบสาระในเรื่องของการประยุกต์สาระรายวิชาต่อการจัดการทรัพยากรมนุษย์ 4) กรอบสาระในเรื่องของการวางระเบียบมาตรการ กฎเกณฑ์ การควบคุมทางสังคม เพื่อให้เกิดกติกา การปกครอง และแนวทางการปฏิบัติในการทำงานตามความเข้าใจและเป้าหมายที่ตรงกัน และ 5) กรอบสาระในเรื่องของการพัฒนา ว่าด้วยแนวคิด การพัฒนาอย่างยั่งยืน กระบวนการพัฒนาอาศัยการมีส่วนร่วมและการบูรณาการความมั่นคงในมิติใหม่ รวมทั้งการตีความต่อบริบททางสังคมให้สอดคล้องกับแนวคิดด้านการพัฒนาอย่างถูกต้องและเหมาะสม

จากผลการวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า แนวทางการในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มีความจำเป็นต้องพิจารณาข้อมูลที่เป็นปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายในที่มีการเปลี่ยนแปลง อันส่งผลต่อการปฏิบัติการกิจ รวมทั้งการจัดการศึกษาในรูปแบบของโรงเรียนทหาร โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์จากการสะท้อนย้อนกลับของหน่วยใช้งาน รวมทั้งการวิเคราะห์สาระรายวิชาอย่างเป็นกระบวนการ เพื่อกำหนดกรอบหรือโครงสร้างผลการเรียนรู้ของหลักสูตร โดยอาศัยความทันสมัยของวิทยาการด้านสังคมศาสตร์ และวิทยาการด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง เข้ามาสนับสนุนต่อการสร้างและทำความเข้าใจกระบวนการพัฒนา

ส่วนที่ 2 แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสอดคล้องกับความต้องการของหน่วยใช้งานในสังกัดของกองทัพบก ซึ่งได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลนายทหาร ผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชา ร่วมกับการสัมมนาอาจารย์ที่รับผิดชอบจัดการเรียนการสอนรายวิชาของหลักสูตรฯ โดยเสนอแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฯ ตามลำดับองค์ประกอบของหลักสูตรสรุปได้ ดังนี้

1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ต้องมีการพัฒนาที่มุ่งเน้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยมีเป้าหมายในการสร้างผลการเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของนิยามความมั่นคงในรูปแบบใหม่ ซึ่งภารกิจของกองทัพบกต้องมีการวางแผนและมีการปฏิบัติให้สอดคล้องกับประเด็นดังกล่าวอย่างเท่าทัน และควรมีการจัดการเรียนการสอนแบบสหวิทยาการ โดยยังคงใช้แขนงวิชาทั้ง 5 แขนงวิชาเป็นหลักในการสร้างความรู้และความเข้าใจ โดยให้มุ่งเป้าหมายไปในกรอบแนวคิดด้านการพัฒนาเป็นสำคัญ และควรมีการมุ่งเน้นในการสร้างคุณธรรม จริยธรรม ให้สอดคล้องกับสาระรายวิชา ประกอบกับการมุ่งสร้างและปลูกฝังอุดมการณ์ต่อการรับราชการทหาร

2) เงื่อนไขของหลักสูตร ต้องมีการพิจารณาเงื่อนไขการจัดการและการบริหารหลักสูตรโดยคำนึงถึงการเป็นหลักสูตรเฉพาะทางการทหารที่มีกรอบภารกิจและการปฏิบัติที่ค่อนข้างเป็นระบบอย่างชัดเจนมาเป็น

เงื่อนไขในการจัดกระบวนการเรียนรู้ และเสริมด้วยการทำงานที่นอกเหนือจากการบริหารจัดการภายในองค์กร เพราะในความเป็นจริงการใช้งานต้องมีการประยุกต์องค์ความรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งการปฏิบัติงานตามภารกิจของกองทัพบกและภารกิจที่ต้องมีการประสานความร่วมมือในการทำงานกับองค์กรอื่น ๆ

3) หลักการหรือแนวคิดในการบริหารทรัพยากร ต้องมีการพัฒนาโดยการจัดวางหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนการสอนตามปรัชญาการศึกษาที่เหมาะสม เพื่อให้มีการรอบในการพิจารณาการจัดการศึกษาที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาตามแนวคิดการส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าใจแนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองและกองทัพตามการเรียนรู้ที่มีความหมายและสร้างให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างยั่งยืน เพื่อสามารถนำไปสู่การขับเคลื่อนในการบริหารทรัพยากรของหน่วยงานในกองทัพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) การคัดเลือกและจัดสรรทรัพยากรของหลักสูตร ต้องมีการพัฒนาตามแนวทางการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนนายร้อยอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาประกอบในการจัดการเรียนการสอน และการสร้างทักษะเกี่ยวกับการสื่อสารผ่านระบบสารสนเทศ เนื่องจากเป็นสิ่งที่ต้องใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะการดำเนินการยุทธวิธีนอกแบบ อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จในการพัฒนาผู้สอนให้สามารถถ่ายทอดสาระสำคัญของหลักสูตร สร้างกระบวนการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อยุคสมัย และดำเนินการให้เกิดเป็นรูปธรรมเร็วที่สุด

5) วิธีดำเนินการของหลักสูตร ต้องมีการพัฒนาดำเนินการภายใต้การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ตามปรัชญาการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างเป็นรูปธรรม โดยนำกรณีศึกษาในสภาพความเป็นจริงมาเป็นประเด็นสู่การเรียนรู้ เพื่อสร้างให้เกิดมโนทัศน์ของการเรียนอย่างมีเป้าหมายเชิงประจักษ์ ควรส่งเสริมสนับสนุน ให้มีการฝึกทักษะในพื้นที่จริง โดยเฉพาะทักษะในการพัฒนาร่วมกับชุมชนที่เป็นพลเรือน หรือชุมชนที่มีบริบทแตกต่างจากสังคมทหาร เพื่อให้เกิดการเรียนรู้รอบด้านและเป็นไปตามความเป็นจริงในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งควรส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และเชื่อมโยงกับผลการเรียนรู้ในหลักสูตร เนื่องจากเวลาในการปฏิบัติอยู่ภายใต้กรอบการจัดการศึกษาที่มีระยะเวลาจำกัด ดังนั้น การพิจารณาคัดเลือกกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับผลการเรียนรู้ในหลักสูตรแบบบูรณาการจึงเป็นสิ่งที่ต้องจัดให้มีขึ้น

6) การวัดประเมินผลของหลักสูตร (ระดับรายบุคคล/ระดับกลุ่ม/ระดับหน่วยงาน) ต้องมีการพัฒนาโดยการสร้างระบบการสะท้อนย้อนกลับของข้อมูลอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศหรือนวัตกรรมสื่อออนไลน์เข้ามาพัฒนาในระบบการวัดประเมินผลที่สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยตรงระหว่างผู้สำเร็จการศึกษากับนักเรียนนายร้อยและอาจารย์ผู้ทำการสอน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยสามารถนำข้อมูลได้บริหารจัดการเพื่อการพัฒนาหลักสูตรได้อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ หลักสูตรต้องมีการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล โดยมุ่งพิจารณาถึงพัฒนาการไปสู่ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้เป็นหลัก ด้วยวิธีการวัดผลจากการฝึกปฏิบัติ ซึ่งใช้ความรู้ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะในการทำงานรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสะท้อนให้ผู้เรียนได้เห็นพัฒนาการของตนเอง และเชื่อมโยงไปสู่การมองเห็นภาพการนำผลการเรียนรู้ที่ได้จากหลักสูตรไปประยุกต์ต่อการทำงานหรือการปฏิบัติภารกิจตามสภาพความเป็นจริงในอนาคต

จากผลการวิจัยข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา จำเป็นต้องมีการปรับแนวคิดในการวางโครงสร้างหลักสูตรใหม่ โดยยึดหลักการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการนำไปใช้ในกรอบแนวคิดด้านการพัฒนา ซึ่งต้องสามารถเชื่อมโยงกับภารกิจของกองทัพบก ที่ผู้เรียนต้องไปปฏิบัติในอนาคตให้เห็นแนวทาง การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยใช้ภารกิจดังกล่าวเป็นกรณีศึกษาหรือเป็นโจทย์ในการเรียนรู้ อันสอดคล้องกับแนวคิด

ในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่การเรียนรู้ต้องไม่ใช่สถานการณ์สมมติในห้องเรียน แต่ต้องออกแบบการเรียนรู้ให้ได้เรียนในสภาพใกล้เคียงกับชีวิตจริงที่สุด และควรเป็นบริบทหรือสภาพแวดล้อมในขณะที่เรียนรู้ เกิดการสังสรรค์ประสบการณ์ใหม่เอามาโต้แย้งความเชื่อหรือค่านิยมเดิม ทำให้ละจากความเชื่อเดิม หันมายึดถือความเชื่อหรือค่านิยมใหม่ที่เรียกว่า กระบวนทัศน์ใหม่ (สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) ซึ่งเป็นไปตามแนวทางเดียวกันกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนทหารชั้นนำทั่วโลก ที่มุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตจริงของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ทั้งนี้ในการดำเนินการวิจัยที่มีขั้นตอนการมีส่วนร่วมของอาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา หรือผู้ใช้หลักสูตร ได้มีโอกาสเข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาของหลักสูตร ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญตามแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรด้วยวิธีการจากเบื้องล่างสู่เบื้องบนที่เรียกว่า “Grass Roots Approach” เป็นแนวคิดที่กลุ่มผู้พัฒนาหลักสูตรที่เน้นผลผลิต (Product Approach) หรือหลักสูตรที่กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Desirable Result) ในรูปของผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ โดยนำมากำหนดเป็นเป้าหมายของหลักสูตร เช่นเดียวกับกรณีของงานวิจัยครั้งนี้ที่มีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานว่าด้วยความต้องการของหน่วยใช้งาน การประเมินตนเองเกี่ยวกับการนำผลการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตหลังสำเร็จการศึกษา รวมทั้งการประเมินจากผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาว่าด้วยพฤติกรรมและคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา แล้วจึงให้อาจารย์ผู้ใช้หลักสูตรร่วมกันพิจารณาวิเคราะห์กำหนดแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฯ ต่อไป

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัย สรุปผลได้ว่า ความต้องการของบุคลากร (นายทหารผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา (และการทหาร) ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า) ที่ต้องการให้หลักสูตรมีการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายและสถานการณ์ในการทำงานและการใช้ชีวิตของกำลังพล ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) สาระและผลการเรียนรู้ที่นำไปประยุกต์กับการดำเนินชีวิตของตนเอง 2) สาระและผลการเรียนรู้ที่นำไปประยุกต์กับการปฏิบัติงานตามภารกิจและกรอบหน้าที่ในการทำงาน และการปฏิบัติหน้าที่ตามสายงานการบังคับบัญชา และ 3) สาระและผลการเรียนรู้ที่นำไปประยุกต์กับการสร้างสัมพันธภาพกับสังคมและสิ่งแวดล้อมตามบทบาทหน้าที่ และการใช้ชีวิตในสังคม ทั้งนี้ ข้อมูลพื้นฐานความต้องการของหน่วยใช้งานเป็นข้อมูลที่สะท้อนจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นกับหน่วยใช้งาน ตลอดจนเป็นความคาดหวังของหน่วยใช้งานที่มีต่อผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งจะสามารถเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในการเป็นนายทหารหลักของกองทัพบกที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้

ผลการวิจัยที่ได้จากการสัมมนาอาจารย์ที่รับผิดชอบจัดการเรียนการสอนตามรายวิชาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา สรุปผลได้ว่า การปรับปรุงสาระองค์ความรู้ ตลอดจนผลการเรียนรู้และการออกแบบการจัดการเรียนการสอน จำเป็นต้องมุ่งเน้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นการบูรณาการไปสู่หลักการและกระบวนการพัฒนาให้มากยิ่งขึ้น โดยมุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาสมัยใหม่ ดังนั้น อาจารย์ผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดเนื้อหา วิธีการสอน และการวัดประเมินผล โดยยึดถือแนวทางการพัฒนาหลักสูตรเป็นหลัก เพื่อให้เกิดประสิทธิผลอย่างยั่งยืน

ผลการวิจัยส่วนที่เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร พบว่า แต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ ที่เน้นถึงการพัฒนานักเรียนนายร้อยให้มีผลการเรียนรู้ที่บูรณาการและสอดคล้องเข้ากับกระบวนทัศน์ของการพัฒนา และ

สมรรถนะในการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้กับภารกิจและการดำเนินชีวิตในฐานะผู้นำหน่วยทหารระดับหมวด ได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรต้องคำนึงถึงเอกภาพและอัตลักษณ์ของหลักสูตรฯ ด้วย

จากผลการวิจัยข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของความสัมพันธ์ในการจัดการศึกษา 3 คู่สัมพันธ์ อันมีความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งสามารถนำมาพิจารณาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฯ ได้ดังนี้

คู่สัมพันธ์ที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่แสดงกรอบผลการเรียนรู้ของผู้เรียน กับการจัดการเรียนการสอนที่ต้องพัฒนาให้เกิดความสอดคล้องและใช้วิธีบูรณาการเข้ามาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ ข้อมูลสะท้อนย้อนกลับและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้นั้น การพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรฯ จึงควรเลือกใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มาใช้กับนักเรียนนายร้อยในยุคปัจจุบัน

คู่สัมพันธ์ที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างสาระเนื้อหาความรู้ของแขนงวิชา (วิทยาการ) ที่รับผิดชอบหลักสูตรกับกระบวนการทัศน์ในการพัฒนาที่ต้องพัฒนาให้เกิดความเชื่อมโยง โดยเฉพาะการใช้องค์ความรู้ด้านสังคมศาสตร์ที่มีทิศทางเดียวกัน คือ การมุ่งเป้าหมายไปสู่การพัฒนาและสะท้อนตามภารกิจของกองทัพบก การพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาสาระและประสบการณ์เรียนรู้ของหลักสูตรฯ จึงควรมีความสอดคล้องกับหลักการของการพัฒนา

คู่สัมพันธ์ที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยใช้งานในฐานะผู้ประเมินผลหลักสูตรกับผู้รับผิดชอบรายวิชา และผู้บริหารจัดการหลักสูตร ที่ต้องพัฒนาให้มีช่องทางในการสื่อสารสะท้อนข้อมูลย้อนกลับอย่างเป็นรูปธรรม โดยการทำงานเชิงรุกร่วมกัน ได้แก่ การเสนอความต้องการ ข้อมูลที่จำเป็นเร่งด่วน ตลอดจนความต้องการและบริบทการทำงานของหน่วย เพื่อให้ผู้รับผิดชอบรายวิชาได้รับทราบและนำองค์ความรู้ในหลักสูตรไปบูรณาการกับข้อมูลเพื่อให้นักเรียนนายร้อยเห็นภาพของการนำองค์ความรู้ไปใช้งานได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างพลังในการเรียนรู้และเป็นการสร้างกระบวนการเรียนอย่างมีความหมายให้เกิดขึ้น ในขณะที่อาจารย์ผู้สอนจำเป็นต้องค้นคว้าข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อใช้เป็นกรณีศึกษาต่อการเรียนรู้ตามแต่ละรายวิชาด้วย ดังนั้น แนวทางการพัฒนาหลักสูตรด้านการบริหารจัดการทรัพยากร จึงควรจัดให้มีระบบการวัดประเมินผลอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ อาจารย์ผู้สอนต้องปรับบทบาทตนเองจากผู้ควบคุมและผู้สั่งการให้กลายเป็นผู้สนับสนุนและผู้อำนวยการการเรียนรู้ ตามแนวคิดการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการเรียนเนื้อหาสาระรายวิชาด้วย

ทั้งนี้ การพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ Tabá ที่เสนอแนวคิดการพัฒนาหลักสูตร โดยการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา (ในงานวิจัยฉบับนี้ คือ หน่วยใช้งานของกองทัพบก) จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและการพัฒนาแนวคิดด้านการศึกษาให้กลายเป็นยุทธศาสตร์ เพื่อให้เกิดการดำเนินการในการพัฒนางานการศึกษาของสถาบันทางทหารอย่างเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนการสอนในวัฒนธรรมองค์กรของทหาร ผู้สอนถือเป็นกลไกที่มีบทบาทสำคัญต่อการสร้างกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรจึงต้องมีการพัฒนาองค์ประกอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอน ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และผู้บริหารจัดการหลักสูตร ให้เกิดการมองภาพการศึกษาอย่างเป็นเอกภาพ โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ข้อมูลสะท้อนว่า ความคาดหวังต่อผู้สำเร็จการศึกษามีใช้เพียงการมีองค์ความรู้เพียงด้านเดียว แต่ยังคงต้องการนายทหารผู้ที่มีทักษะต่าง ๆ ในการทำงานอย่างรอบด้าน

การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาข้างต้น จึงควรเลือกใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มาใช้เป็น

แนวทางในการออกแบบการเรียนการสอน เพราะแนวคิดดังกล่าวเป็นแนวคิดที่ส่งเสริมทักษะ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฟัง พูด อ่าน เขียน และแสดงความคิดเห็นขณะลงมือทำกิจกรรม และในขณะเดียวกัน ผู้เรียนต้องใช้กระบวนการคิด โดยเฉพาะการคิดขั้นสูง คือ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และประเมินค่าในสิ่งที่กำลังกระทำอยู่ด้วย (พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์, 2563) ซึ่งมีความสอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพทหาร

ทั้งนี้ การจัดการเรียนการสอนที่เป็นไปตามกรอบของหลักสูตรในสถาบันการศึกษาทางทหาร ควรเป็นไปในรูปแบบที่ยึดกับกรอบการปฏิบัติของภารกิจเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม ในแต่ละรูปแบบการเรียนการสอนย่อมมีการจัดหมวดหมู่ตามลักษณะของวัตถุประสงค์เฉพาะหรือเจตนารมณ์ของรูปแบบ โดยสามารถจัดกลุ่มได้เป็น 5 หมวด (ทีศนา เขมมณี, 2556) ได้แก่ 1) รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) 2) รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective Domain) 3) รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย (Psycho-motor Domain) 4) รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะกระบวนการ (Process Skills) และ 5) รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการ (Integration) ซึ่งจากผลการวิจัยสะท้อนว่า หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ควรพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปในรูปแบบที่เน้นการบูรณาการสาระเนื้อหาทางสังคมศาสตร์กับหลักการพัฒนาและภารกิจของกองทัพ เพื่อให้สะท้อนไปสู่วัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่เชื่อมโยงความต้องการของหน่วยใช้งานในกองทัพได้อย่างเป็นรูปธรรม

ผลการวิจัยครั้งนี้ มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของมนันยา สายชู (2563) ซึ่งวิจัยเรื่องการวิเคราะห์การออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรในประเทศไทย พบว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรในด้านเนื้อหาที่มีการออกแบบมากที่สุด คือ จุดมุ่งหมายด้านอาชีพ เนื้อหาในหลักสูตรมีการออกแบบหลักสูตรมากที่สุด คือ เนื้อหาวิชาเฉพาะทางหรืออาชีพ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้ออกแบบหลักสูตรนำมาบรรจุไว้ในหลักสูตรมากที่สุด คือ กิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง และการวัดประเมินผลโดยใช้การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เป็นวิธีการวัดและประเมินผลที่มีผู้วิจัยเลือกใช้มากที่สุด ขณะที่การประเมินผลตามสภาพจริงที่มีผู้วิจัยเลือกใช้มากที่สุด คือ การสังเกตพฤติกรรม รวมทั้งผลการศึกษาวิจัยของวิทวัส รุ่งเรืองผล และคณะ (2562) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรและแนวทางการสอนเพื่อสร้างนักการตลาดสู่ประเทศไทย 4.0 ผลการวิจัยพบว่า การปรับตัวในการจัดการเรียนการสอน ดังเช่น ด้านการปรับตัวของผู้สอนในการลดรูปแบบการสอนบรรยาย และเพิ่มบทบาทการเป็นโค้ช (Coach) ทำตนให้เป็นผู้มีประสบการณ์ร่วมกับภาคธุรกิจ ปรับรูปแบบการเรียนการสอนให้เข้ากับผู้เรียน และบูรณาการข้ามวิชา สร้างกิจกรรมและสภาพแวดล้อมที่ทำให้ผู้เรียนได้มีมุมมองใหม่ และเห็นการทำงานจริงมากขึ้น (Learning by Doing) เป็นแนวทางที่มีความสำคัญมากที่สุดซึ่งตรงกับข้อพิจารณาแนวทางการจัดทำและการใช้หลักสูตรตามงานวิจัยฉบับนี้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่ จากผลการศึกษาวิจัยควรมีการดำเนินการจัดทำนโยบายในการทบทวนแนวทางการจัดการศึกษาของแต่ละหลักสูตรในความรับผิดชอบของสถาบันการศึกษาทางทหาร เพื่อพิจารณาหลักสูตรตลอดจนแนวทางการจัดการศึกษาของกองทัพ อันนำไปสู่การประยุกต์ผลการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับภารกิจ บทบาทหน้าที่ที่มีต่อตนเอง ครอบครัว หน่วยงาน กองทัพ และสังคมประเทศ โดยเทียบเคียงกับผลการเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษใหม่ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์หรือแผนแม่บทในการจัดการศึกษาทางทหาร ที่เน้นการจัด

การศึกษาให้เกิดผลการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองต่อการนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง ไม่เพียงมุ่งเน้นการสอนเฉพาะสาระองค์ความรู้ แต่ต้องสร้างให้เกิดทักษะการทำงานด้านต่าง ๆ รวมถึงการมีคุณธรรม จริยธรรมในฐานะการเป็นทหารอาชีพ ทั้งนี้ การกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ในการพัฒนาหลักสูตรต้องทำให้เกิดความต่อเนื่อง ไม่ใช่เป็นเพียงเฉพาะวาระของผู้บังคับบัญชาในแต่ละบุคคล และควรมีการจัดสัมมนาสร้างความเข้าใจในการดำเนินยุทธศาสตร์ของผู้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและผู้ใช้หลักสูตร เพื่อให้การทำงานเกิดการประสานสอดคล้องและเป็นเอกภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย ได้แก่ ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรในระเบียบวิธีการวิจัยในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งทำให้เกิดมุมมองต่อการพัฒนาหลักสูตรที่กว้างขึ้น รวมทั้งการศึกษาในระเบียบวิธีวิจัยเดียวกัน แต่มีการเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนทหารในเหล่าทัพอื่น และโรงเรียนสายวิทยาการต่าง ๆ ของกองทัพ อันจะทำให้เกิดข้อมูลเชิงประจักษ์ต่อการพิจารณากำหนดแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ไล่เรียงขึ้นไปถึงระดับการกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาของเหล่าทัพ

เอกสารอ้างอิง

- กองทัพบก. (2565, 20 กรกฎาคม). *ภารกิจและภารกิจกองทัพบก*. <https://rta.mi.th/>
- ดนุลดา จามจรี. (2563). *การออกแบบการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน Gen Z*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิตินา แคมมณี. (2556). *รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย* (พิมพ์ครั้งที่ 8). แอคทีฟ พรินท์.
- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์. (2563). *การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนันยา สายชู. (2563). *การวิเคราะห์การออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรในประเทศไทย*. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วารินทร์ แก้วอุไร. (2564). *การพัฒนาหลักสูตร: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิวัฒน์ รุ่งเรืองผล, กฤษฏาภรณ์ วัฒนสุวรรณ, และสุรัตน์ ทิระมาภิบาล. (2562). *การพัฒนาหลักสูตรและแนวทางการสอนเพื่อสร้างนักการตลาดสู่ประเทศไทย 4.0*. สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ. (2565). *โครงการวิจัย “การออกแบบระบบการศึกษาทางทหารของไทยใหม่เพื่อการผลิตทหารอาชีพและปฏิรูปกองทัพ”*. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565, 20 กรกฎาคม). *ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง*. <http://nsc.nesdc.go.th/ns>
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565, 20 กรกฎาคม). *แนวทางจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 21st Century Skills*. https://webs.rmutl.ac.th/assets/upload/files/2016/09/20160908101755_51855.pdf
- Taba, H. (1962). *Curriculum Development: Theory and Practice*. Harcourt Brace Jovanovich.

ความต้องการและความคาดหวังของชุมชนที่อยู่โดยรอบ
โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช ณ พื้นที่ อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี
Needs and Expectations of the Communities Surrounding
the Navaminda Kasatriyadhiraj Royal Air Force Academy, Muak Lek District,
Saraburi Province

อนรรักษ์ โชติติลล¹ เอมรัตน์ ยิ่งพิสุทธิ์^{2*} ศรีวรรณ อุดมโภชน³ อัครพงษ์ สิทธิวงศ์⁴
Anuruk Chotedelok Aimmarat Yingpisutt Sriwan Udompoth Akkapong Sitthiwong

(Received: July 27, 2022; Revised: September 2, 2022; Accepted: September 6, 2022)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจความต้องการและความคาดหวังของคนในชุมชน 2) เปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังของคนในชุมชนที่มีต่อโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี จำแนกตามกลุ่มลักษณะงานและกลุ่มอายุ เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ได้ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม 232 คน และจากการสัมภาษณ์กลุ่ม 45 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธี LSD

ผลการศึกษาพบว่า 1) ความต้องการของคนในชุมชนโดยรวมในทุกด้าน ได้แก่ ความต้องการขั้นพื้นฐาน ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย ความต้องการด้านมิตรสัมพันธ์และการยอมรับ ความต้องการบริการวิชาการและวิชาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 47.80 มีความคาดหวังว่า ความต้องการนั้นมีโอกาสสำเร็จ 2) เมื่อเปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังของคนในชุมชน พบว่า คนในชุมชนทุกกลุ่มลักษณะงานมีความต้องการทุกด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ พบว่า กลุ่มอายุมากกว่า 26 ปี มีความต้องการขั้นพื้นฐานมากที่สุด และกลุ่มอายุเกิน 40 ปี มีความต้องการด้านมิตรสัมพันธ์และการยอมรับมากที่สุด ด้านความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน และด้านการบริการวิชาการและวิชาชีพ พบว่า ทุกกลุ่มอายุมีความต้องการไม่แตกต่างกัน และความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังของคนในชุมชนที่มีต่อโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช พบว่า กลุ่มลักษณะงานที่แตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของคนในชุมชน และกลุ่มอายุที่แตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของคนในชุมชนเช่นเดียวกัน

คำสำคัญ: ความต้องการของชุมชน ความคาดหวังของชุมชน โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช
ชุมชน มวกเหล็ก

¹ สำนักบัณฑิตศึกษา โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช จ.กรุงเทพมหานคร 10220

Office of Graduate Studies, Navaminda Kasatriyadhiraj Royal Air Force Academy, Bangkok 10220 Thailand.

^{2,3,4} กองวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กองการศึกษา โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช จ.กรุงเทพมหานคร 10220

Humanities and Social Sciences Department, Academic Faculty, Navaminda Kasatriyadhiraj Royal Air Force Academy, Bangkok 10220 Thailand.

* Corresponding author, E-mail: aimmarat@rtaf.mi.th

Abstract

The aims of this research were to 1) Survey the needs and the expectations of the target communities; and 2) Compare the needs and expectations of the members of the communities, as categorized by their occupations and age groups. The tools used for data collection were questionnaires that was answered by 232 respondents and data from 45 people who participated in the group interview. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation, and the comparison of pairs' mean by a Least Significant Difference (LSD) method.

The results of the study showed that 1) The general needs of the members of the communities; including fundamental needs, security needs, friendship, and community-belonging needs, and the needs for academic services and job opportunities were at the highest level, where 47.80 percent of respondents had the expectation that these needs will be met successfully; and 2) When comparing the needs and expectations of people in the communities, it was found that people with different occupations did not have differing needs in all aspects. When classified by age groups, it was found that those in the age group over 26 years old had the highest level of fundamental needs. The age group over 40 years old required the greatest needs for friendship and community-belonging. Nevertheless, it found no statistically significant differences in needs for community security, academic services, and job opportunities. Finally, it found no correlation between the expectations of people who had different occupations towards the Navaminda Kasatriyadhiraj Royal Air Force Academy. When classified by age groups, it also found no correlation between the different ages and the expectations of the community.

Keywords: Needs of the Communities, Expectations of the Communities, Navaminda Kasatriyadhiraj Royal Air Force Academy, Communities, Muak Lek

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กองทัพอากาศมีแผนปรับย้ายที่ตั้งโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช (รร.นบก.) ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาหลักที่ให้การศึกษาระดับอุดมศึกษา แก่นักเรียนนายเรืออากาศ (นนอ.) ซึ่งเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะได้รับการบรรจุเป็นนายทหารสัญญาบัตรหลักของกองทัพอากาศ จากที่ตั้งปัจจุบันไปยัง อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี เริ่มก่อสร้างตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 คาดว่าจะแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2566 โดยได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ว่า “โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช” นับเป็นการปรับย้ายหน่วยครั้งสำคัญของกองทัพอากาศ ด้วยความคาดหวังว่า โรงเรียนนายเรืออากาศแห่งใหม่ ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของกองทัพอากาศ จะมีส่วนร่วมในการบริการประชาชนในพื้นที่ในด้านต่าง ๆ โดยใช้ศักยภาพของบุคลากรของหน่วยงาน ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ระบุไว้ในมาตรา 40 ของพระราชบัญญัติการอุดมศึกษาเกี่ยวกับการบริการทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา (พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562, 2562) กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ในการให้บริการทางวิชาการ ให้คำปรึกษาทางวิชาการ และถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอน การวิจัยและการสร้างนวัตกรรมแก่ภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนและสังคม เพื่อนำความรู้ไปใช้ประโยชน์และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สถาบันการศึกษาในฐานะที่เป็นที่พึ่งทางวิชาการของชุมชนและสังคม ต้องร่วมเป็น

ส่วนหนึ่งของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ใกล้เคียงกับที่ตั้งของสถาบัน หรือพื้นที่อื่นตามที่เห็นสมควร และต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ กับสังคมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะในการนำความรู้และประสบการณ์มาใช้เพื่อสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวม

รายงานวิจัยเรื่องดังกล่าวนี้จะเป็นข้อมูลในการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ อีกทั้งนำไปสู่การพัฒนาหัวข้องานวิจัย การให้บริการทางวิชาการและสังคมแก่หน่วยงานราชการและชุมชนฯ ซึ่งถือเป็นพันธกิจที่สำคัญของสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและเป็นไปตามยุทธศาสตร์ 20 ปี ของกองทัพอากาศ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 สนับสนุนการพัฒนาประเทศ (กองทัพอากาศ, 2561) อีกทั้งจะทำให้เกิดความประทับใจ ลดความขัดแย้ง เกิดการประสานความร่วมมือระหว่างชุมชน และช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับชุมชน รวมถึงการช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจความต้องการและความคาดหวังของคนในชุมชนที่มีต่อโรงเรียนนายเรืออากาศ นวมินทราชตรียาธิราช อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังของคนในชุมชนที่มีต่อโรงเรียนนายเรืออากาศ นวมินทราชตรียาธิราช อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี จำแนกตามกลุ่มลักษณะงานและกลุ่มอายุ

สมมติฐานการวิจัย

1. กลุ่มลักษณะงานที่แตกต่างกันของคนในชุมชนมีความต้องการและความคาดหวังในด้านความต้องการพื้นฐาน ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านมิตรสัมพันธ์และการยอมรับ และการบริการวิชาการและวิชาชีพที่แตกต่างกัน
2. กลุ่มอายุที่แตกต่างกันของคนในชุมชนมีความต้องการและความคาดหวังในด้านความต้องการพื้นฐาน ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านมิตรสัมพันธ์และการยอมรับ และด้านการบริการวิชาการและวิชาชีพที่แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากร คือ คนในชุมชนโดยรอบ รร.นกก. อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี 4 กลุ่มลักษณะงาน ได้แก่ 1) กลุ่มผู้นำชุมชน 2) กลุ่มครูอาจารย์ 3) กลุ่มผู้ประกอบการ และ 4) กลุ่มอื่น ๆ
2. พื้นที่วิจัย คณะผู้วิจัยทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลชุมชนโดยรอบ รร.นกก. อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความต้องการขั้นพื้นฐาน หมายถึง ความต้องการด้านสุขภาพ ด้านการรักษาพยาบาล ด้านการศึกษา ด้านการประกอบอาชีพ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสาธารณูปโภค

ความต้องการความมั่นคงความปลอดภัย หมายถึง การห่างไกลยาเสพติด มีอาชีพที่มั่นคง มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีความปลอดภัยในระบบการจราจร คมนาคม ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และลักษณะผู้นำ

ความต้องการด้านมิตรสัมพันธ์และการยอมรับ หมายถึง คนในชุมชนมีส่วนร่วมวางแผน ตัดสินใจ ในการพัฒนาชุมชน มีเครือข่ายระหว่างบุคลากรขององค์กรกับคนในชุมชน มีการทำกิจกรรมเพื่อสานสัมพันธ์ ร่วมกัน

ความต้องการบริการวิชาการและวิชาชีพให้กับชุมชน หมายถึง ให้ความรู้ด้านต่าง ๆ ที่บุคลากรของ รร.นนก. มีศักยภาพในการให้บริการ เช่น ประวัติศาสตร์การบินของกองทัพอากาศ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ สำหรับบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน ด้านวิชาชีพเพื่อเสริมรายได้ ด้านสาธารณสุข

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่อง ความต้องการและความคาดหวังของคนในชุมชนที่อยู่โดยรอบโรงเรียนนายเรืออากาศ นวมินทราชภัฏธราธิราช อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี มีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ ได้อธิบายถึงลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ว่า มีความต้องการ เป็นลำดับขั้น แม้ว่าจะอยู่ในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2560, น. 77-78) โดยลำดับขั้น ความต้องการของมนุษย์มี 5 ชั้น ประกอบด้วย 1) ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs) 2) ความต้องการความปลอดภัย (Security of Safety Needs) 3) ความต้องการทางสังคม (Social Needs) 4) ความต้องการได้รับการนับถือ (Esteem Needs) 5) ความต้องการพัฒนาศักยภาพตนเองตามความเป็นจริง (Self-Actualization Needs) ซึ่งทฤษฎีความต้องการของเมอร์เรย์ ซึ่งปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (อ้างถึงใน ศิริพร พูลหวัง, 2559) อธิบายความต้องการในประเด็นที่ทฤษฎีของมาสโลว์ไม่สามารถอธิบายได้ว่า ในเวลา เดียวกันบุคคลอาจมีความต้องการด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านสูงและมีความต้องการด้านอื่น ๆ ต่ำได้ โดยกล่าวถึงความต้องการที่จำเป็นและมีความสำคัญมีอยู่ 4 ได้แก่ 1) ความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement) 2) ความต้องการมิตรสัมพันธ์ (Need for Affiliation) 3) ความต้องการอิสระ (Need for Autonomy) และ 4) ความต้องการมีอำนาจ (Need for Power)

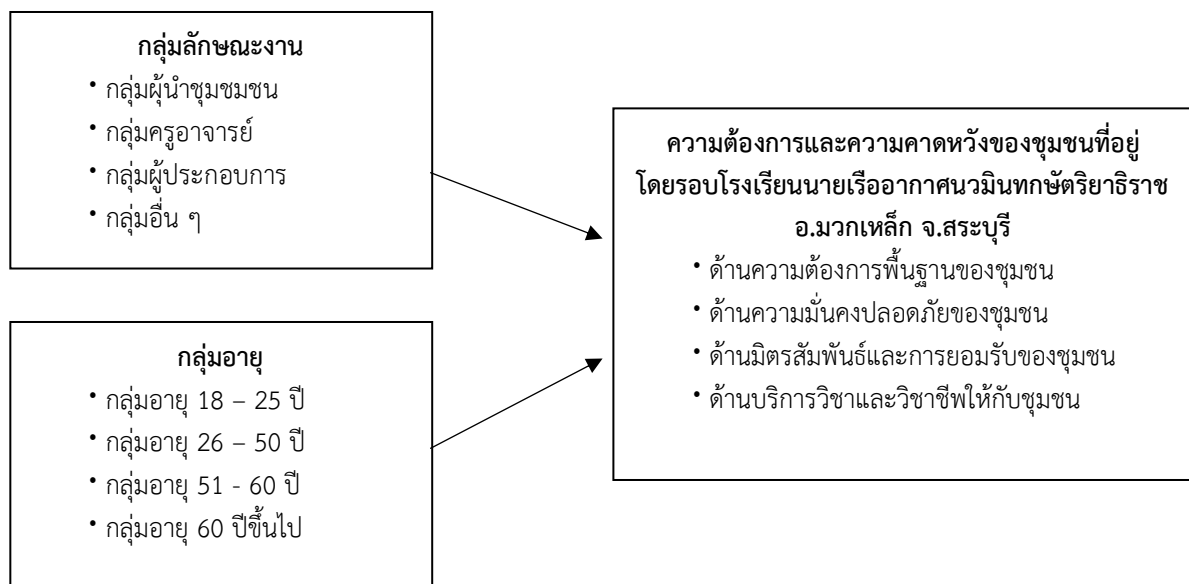
แนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวัง ความคาดหวัง คือ การคาดการณ์ล่วงหน้าของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้น หรือยังไม่มาถึงแต่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยคาดการณ์หรือ หวังเอาไว้ว่าจะจะเป็นไปตามความต้องการของตนเองและเป็นไปในทิศทางที่ดี ซึ่งความคาดหวังของแต่ละบุคคล แตกต่างกันไปออกไปตามความต้องการ ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลนั้น โดยความคาดหวังจะเกิดได้ทั้งกับการ คาดหวังต่อเหตุการณ์ และการคาดหวังต่อตัวบุคคล (วรรณวิชา หนูมา, 2559, น. 51)

ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการศึกษาและชุมชน สถาบันการศึกษาและชุมชนเป็นองค์กรทางสังคม ที่ต่างทำหน้าที่ที่เกื้อกูลกัน โดยสถาบันศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการให้ผลักดันให้เกิดการพัฒนาและ ให้บริการแก่ชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อมในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น ทางด้านความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ และการให้ ความรู้ตามความชำนาญของสถาบันเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน ผ่านการจัดกิจกรรมต่าง ๆ หรืออาจกำหนด ลงในแผนการดำเนินการของสถาบันซึ่งจะส่งผลให้เกิดทัศนคติอันดีระหว่างชุมชนและสถาบันต่อไป โดยการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันศึกษากับชุมชนมีประโยชน์และความจำเป็น 3 ประการ คือ ช่วยให้เกิด ความเข้าใจอันดีต่อกัน ช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้ง ช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วม (ชูชาติ พวงสมจิตร, 2560, น. 1345)

ผลสรุปการสำรวจข้อมูลความต้องการและความคาดหวังของชุมชนโดยรอบ รร.นนก. อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี โดยกองกิจการพลเรือน กองบังคับการ โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทราชภัฏธราธิราช (กร.บก.รร.นนก.) เมื่อกันยายน พ.ศ. 2563 พบว่า ชุมชนที่อยู่โดยรอบรู้จัก รร.นนก. ว่า เป็นหน่วยงานราชการและเป็นหน่วยทหาร ที่มีภารกิจด้านการศึกษา แต่ยังไม่เข้าใจในภารกิจที่ชัดเจน โดยส่วนหนึ่งเข้าใจว่า สามารถให้สิทธิพิเศษ

ในการเข้าเรียน (โควตา) แก่นักเรียนในชุมชนได้ ความต้องการของชุมชน คือ ต้องการให้ รร.นนก. พัฒนาคุณภาพ ด้านการศึกษา สร้างแรงบันดาลใจในการเรียน ต้องการให้พัฒนาเยาวชนที่ด้อยโอกาส ส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชน ช่วยลดปัญหาสังคม สนับสนุนชุมชนในด้านการให้บริการสาธารณสุข การพัฒนาสิ่งแวดล้อม พัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อชุมชน ในประเด็นความคาดหวังพบว่า ชุมชนโดยรอบไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้นำชุมชน นักปกครอง ข้าราชการ ครู ผู้ประกอบการ และอื่น ๆ เช่น รับจ้าง เกษตรกร แม่บ้าน ฯลฯ มีความมั่นใจในศักยภาพ ของบุคลากร รร.นนก. และคาดหวังว่าจะสามารถพัฒนาชุมชน อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี ได้ตามความต้องการ อย่างไรก็ตามบางส่วนยังไม่ทราบภารกิจที่ชัดเจนของโรงเรียน และไม่แน่ใจว่า รร.นนก. จะสามารถเข้ามาพัฒนา ชุมชนได้มากน้อยเพียงใด หรือเป็นการเข้ามาพัฒนาเฉพาะในเขตพื้นที่ของตนเอง

จากการทบทวนทฤษฎี แนวคิด ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผลการสำรวจนำร่องของคณะผู้วิจัย ร่วมกับ กร.บก.รร.นนก. คณะผู้วิจัยได้สรุปความต้องการของชุมชนโดยรอบที่มีต่อ รร.นนก. อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความต้องการขั้นพื้นฐาน 2) ความต้องการความมั่นคงความปลอดภัย 3) ความต้องการด้านมิตรสัมพันธ์และการยอมรับ และ 4) ความต้องการบริการวิชาการและวิชาชีพให้กับ ชุมชน โดยกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

คณะผู้วิจัยดำเนินงานวิจัยตามลำดับเนื้อหา ดังนี้

1. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยประชากร ได้แก่ คนในชุมชนโดยรอบ รร.นนก. อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี 4 กลุ่มลักษณะงาน ได้แก่ 1) กลุ่มผู้นำชุมชน 2) กลุ่มครูอาจารย์ 3) กลุ่มผู้ประกอบการ และ 4) กลุ่มอื่น ๆ กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กับประชากร ต.มิตรภาพ อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี ที่มีความสามารถในการตอบแบบสอบถามและสะดวกในการให้ข้อมูล ในช่วงเดือน มีนาคม พ.ศ. 2564 ได้กลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม จำนวน 232 คน และอาสาสมัครจากกลุ่ม ตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งสะดวกในการสัมภาษณ์กลุ่ม จำนวน 45 คน ดังนี้

กลุ่มผู้นำชุมชน	ตอบแบบสอบถาม จำนวน 55 คน	สัมภาษณ์กลุ่ม จำนวน 10 คน
กลุ่มครูอาจารย์	ตอบแบบสอบถาม จำนวน 23 คน	สัมภาษณ์กลุ่ม จำนวน 5 คน
กลุ่มผู้ประกอบการ	ตอบแบบสอบถาม จำนวน 69 คน	สัมภาษณ์กลุ่ม จำนวน 15 คน
กลุ่มอื่น ๆ	ตอบแบบสอบถาม จำนวน 85 คน	สัมภาษณ์กลุ่ม จำนวน 15 คน

2. กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เป็นลักษณะคำถามปลายปิด แบบเลือกตอบและเติมคำ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความกังวลของคนในชุมชนโดยรอบต่อการย้าย รร.นกก. เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ เลือกคำตอบได้มากกว่า 1 ข้อ และคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความต้องการของคนในชุมชนที่มีต่อ รร.นกก. ในการเข้ามาพัฒนาหรือแก้ปัญหาชุมชนโดยรอบ ลักษณะคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความต้องการพื้นฐาน ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย ความต้องการด้านมิตรสัมพันธ์และการยอมรับ และความต้องการบริการวิชาการและวิชาชีพ

3. พัฒนาเครื่องมือวิจัย มีกระบวนการพัฒนาคุณภาพแบบสอบถามโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่ามากกว่า 0.50 มีความตรงเชิงเนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำแบบสอบถามไปทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหากับประชาชนใน อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี จำนวน 30 คน และมาทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ทั้งฉบับได้ค่าเท่ากับ 0.97

4. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการประสานกับกำนันตำบลมวกเหล็ก ในการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) การตอบแบบสอบถาม 2) การสัมภาษณ์กลุ่มอาสาสมัครจากกลุ่มตัวอย่างในประเด็นความกังวล ความต้องการและความคาดหวังของคนในชุมชนที่มีต่อ รร.นกก. ในการเข้ามาพัฒนาหรือแก้ปัญหาชุมชนโดยรอบ จำนวน 45 คน

ผลการวิจัย

ความต้องการของคนในชุมชนโดยรอบ รร.นกก. อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี โดยภาพรวมมีความต้องการในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความมั่นคงปลอดภัย และด้านมิตรสัมพันธ์ และการยอมรับ มีความต้องการในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, $\bar{X} = 4.52$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความต้องการโดยภาพรวมของคนในชุมชนโดยรอบที่มีต่อโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช ในการเข้ามาพัฒนาหรือแก้ปัญหา

ด้าน	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ความต้องการขั้นพื้นฐาน	232	4.50	0.57	มาก
ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย	229	4.66	0.53	มากที่สุด
ความต้องการด้านมิตรสัมพันธ์และการยอมรับ	228	4.52	0.70	มากที่สุด
ความต้องการบริการวิชาการและวิชาชีพ	225	4.48	0.64	มาก
รวมทุกด้าน	232	4.52	0.52	มากที่สุด

ความคาดหวังของคนในชุมชนที่มีต่อ รร.นกก. อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี คนในชุมชนคาดหวังว่า ความต้องการในด้านต่าง ๆ ที่มีต่อ รร.นกก. มีโอกาสสำเร็จ ร้อยละ 47.80 โดยให้เหตุผลว่า เชื่อมั่นในศักยภาพของบุคลากรและภาพลักษณ์ของทหารเป็นที่พึ่งของประชาชน มีระเบียบวินัย มีผู้ตอบบางส่วนที่ไม่แน่ใจและไม่ตอบ ร้อยละ 46.20 ดังตารางที่ 2 โดยให้เหตุผลว่า สิ่งที่ยังมาไม่ถึงและยังไม่เห็นการทำงาน

ส่วนผู้ตอบ ร้อยละ 6.00 คิดว่า ไม่น่าจะประสบความสำเร็จ โดยให้เหตุผลว่า ระบบราชการมีขั้นตอน ระเบียบ การปฏิบัติมากไม่สามารถทำได้ทันท่วงที ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความคาดหวังของคนในชุมชนที่มีต่อโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี

ความคาดหวังของคนในชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
สำเร็จ	111	47.80
ไม่แน่ใจ	40	17.20
ไม่สำเร็จ	14	6.00
ไม่ระบุ	67	29.00
รวม	232	100.00

การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างของความต้องการของคนในชุมชนจำแนกตามกลุ่ม ลักษณะงาน พบว่า ความต้องการและความคาดหวังในด้านความต้องการพื้นฐาน ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านมิตรสัมพันธ์และการยอมรับ และการบริการวิชาการวิชาชีพไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างของความต้องการของคนในชุมชนจำแนกตามกลุ่มลักษณะงาน

ความต้องการ	<i>n</i>	\bar{X}	<i>S.D.</i>	<i>F</i>	<i>P-Value</i>
1. ชั้นพื้นฐานของชุมชน					
1.1 ผู้นำชุมชน	55	4.45	0.60	1.544	0.204
1.2 ครูอาจารย์	23	4.67	0.49		
1.3 ผู้ประกอบการ	69	4.42	0.58		
1.4 อื่น ๆ	85	4.56	0.57		
2. ความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน					
2.1 ผู้นำชุมชน	55	4.67	0.50	0.883	0.451
2.2 ครูอาจารย์	23	4.77	0.44		
2.3 ผู้ประกอบการ	67	4.59	0.59		
2.4 อื่น ๆ	84	4.70	0.50		
3. มิตรสัมพันธ์และการยอมรับของชุมชน					
3.1 ผู้นำชุมชน	55	4.59	0.57	1.356	0.257
3.2 ครูอาจารย์	23	4.72	0.42		
3.3 ผู้ประกอบการ	69	4.42	0.68		
3.4 อื่น ๆ	83	4.49	0.84		
4. บริการวิชาการและวิชาชีพให้กับชุมชน					
4.1 ผู้นำชุมชน	52	4.49	0.60	0.769	0.512
4.2 ครูอาจารย์	23	4.65	0.54		
4.3 ผู้ประกอบการ	67	4.41	0.59		
4.4 อื่น ๆ	83	4.49	0.73		
5. ความต้องการโดยภาพรวม					
5.1 ผู้นำชุมชน	55	4.51	0.51	1.382	0.249
5.2 ครูอาจารย์	23	4.69	0.44		
5.3 ผู้ประกอบการ	69	4.44	0.52		
5.4 อื่น ๆ	85	4.55	0.55		

หมายเหตุ $P-Value < 0.05$

การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างของความต้องการของคนในชุมชนจำแนกตามกลุ่มอายุ พบว่า กลุ่มอายุ 18-25 ปี มีความต้องการโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านน้อยกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ และผลการทดสอบสมมติฐานพบความแตกต่างใน 2 ด้าน ได้แก่

ด้านความต้องการพื้นฐานแตกต่างกัน ($F = 3.92, P\text{-Value} = 0.009$) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า กลุ่มอายุ 18 – 25 ปี เป็นกลุ่มที่มีความต้องการขั้นพื้นฐานน้อยที่สุดและแตกต่างไปจากกลุ่มอายุอื่น ๆ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ด้านความต้องการด้านมิตรสัมพันธ์และการยอมรับของชุมชน มีความต้องการที่แตกต่างกัน ($F = 3.134, P\text{-Value} = 0.026$) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า กลุ่มอายุ 18 – 15 ปี และกลุ่มอายุ 26 – 40 ปี เป็นกลุ่มที่มีความต้องการด้านมิตรสัมพันธ์และการยอมรับน้อยที่สุด ส่วนกลุ่มอายุ 41 – 60 ปี และกลุ่มอายุมากกว่า 60 ปี เป็นกลุ่มที่มีความต้องการด้านมิตรสัมพันธ์และการยอมรับมากที่สุด ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ส่วนด้านความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน ด้านบริการวิชาการวิชาชีพของชุมชน พบว่า ทุกกลุ่มอายุมีความต้องการไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างของความต้องการของคนในชุมชนจำแนกตามกลุ่มอายุ

ความต้องการ	<i>n</i>	\bar{X}	<i>S.D.</i>	<i>F</i>	<i>P-Value</i>
1. ขั้นพื้นฐานของชุมชน					
1.1 อายุ 18 – 25 ปี	25	4.17	0.72	3.925*	0.009
1.2 อายุ 26 – 40 ปี	81	4.46	0.63		
1.3 อายุ 41 – 60 ปี	98	4.58	0.50		
1.4 อายุมากกว่า 60 ปี	23	4.62	0.42		
2. ความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน					
2.1 อายุ 18 – 25 ปี	25	4.45	0.63	2.409	0.068
2.2 อายุ 26 – 40 ปี	81	4.61	0.62		
2.3 อายุ 41 – 60 ปี	96	4.74	0.43		
2.4 อายุมากกว่า 60 ปี	22	4.72	0.35		
3. มิตรสัมพันธ์และการยอมรับของชุมชน					
3.1 อายุ 18 – 25 ปี	25	4.16	0.90	3.134*	0.026
3.2 อายุ 26 – 40 ปี	81	4.47	0.79		
3.3 อายุ 41 – 60 ปี	95	4.62	0.59		
3.4 อายุมากกว่า 60 ปี	22	4.62	0.50		
4. บริการวิชาการและวิชาชีพให้กับชุมชน					
4.1 อายุ 18 – 25 ปี	22	4.23	0.56	1.370	0.253
4.2 อายุ 26 – 40 ปี	81	4.49	0.73		
4.3 อายุ 41 – 60 ปี	94	4.50	0.62		
4.4 อายุมากกว่า 60 ปี	23	4.58	0.45		
5. ความต้องการโดยภาพรวม					
5.1 อายุ 18 – 25 ปี	25	4.24	0.50	3.149*	0.026
5.2 อายุ 26 – 40 ปี	81	4.50	0.61		
5.3 อายุ 41 – 60 ปี	98	4.58	0.48		
5.4 อายุมากกว่า 60 ปี	23	4.62	0.36		

หมายเหตุ $P\text{-Value} < 0.05$

การทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังของคนในชุมชน อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี จำแนกตามลักษณะงาน พบว่า กลุ่มลักษณะงานที่แตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของคนในชุมชน โดยกลุ่มผู้นำชุมชน ครูอาจารย์ และผู้ประกอบการ เห็นว่าความต้องการต่าง ๆ จะประสบความสำเร็จ กลุ่มอื่น ๆ ส่วนใหญ่ไม่แน่ใจหรือไม่แสดงความคิดเห็น ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังของคนในชุมชนจำแนกตามกลุ่มลักษณะงาน

ลักษณะงาน	ความคาดหวัง (%)			ร้อยละ (จำนวนคน)
	สำเร็จ	ไม่แน่ใจ/ไม่ตอบ	ไม่สำเร็จ	
1. ผู้นำชุมชน	49.1	41.8	9.1	100.0 (55 คน)
2. ครูอาจารย์	60.9	39.1	0.0	100.0 (23 คน)
3. ผู้ประกอบการ	53.6	40.6	5.8	100.0 (69 คน)
4. อื่น ๆ	38.8	55.3	5.9	100.0 (85 คน)

$X^2 = 7.484$, $df = 6$, $P\text{-Value} = 0.278$

การทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังของคนในชุมชน อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี จำแนกตามกลุ่มอายุ พบว่า กลุ่มอายุที่แตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของคนในชุมชน โดยกลุ่มอายุ 26-60 ปี ส่วนใหญ่เห็นว่าการต้องการต่าง ๆ จะประสบความสำเร็จ ส่วนกลุ่มอายุ 18 – 25 ปี ส่วนใหญ่ไม่แน่ใจหรือไม่แสดงความคิดเห็น ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังของคนในชุมชนจำแนกตามกลุ่มอายุ

ลักษณะงาน	ความคาดหวัง (%)			ร้อยละ (จำนวนคน)
	สำเร็จ	ไม่แน่ใจ/ไม่ตอบ	ไม่สำเร็จ	
1. อายุ 18 – 25 ปี	32.0	52.0	16.0	100.0 (25 คน)
2. อายุ 26 – 40 ปี	53.1	38.3	8.6	100.0 (81 คน)
3. อายุ 41 – 60 ปี	50.0	48.0	2.0	100.0 (98 คน)
4. อายุมากกว่า 60 ปี	47.8	47.8	4.3	100.0 (23 คน)

$X^2 = 10.653$, $df = 6$, $P\text{-Value} = 0.100$

สรุปและอภิปรายผล

ข้อมูลจากการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างของความต้องการให้ รร.นบก. เข้ามาพัฒนาและแก้ปัญหาของคนในชุมชน อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มลักษณะงาน และกลุ่มอายุ สรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มลักษณะงาน พบว่าคนในชุมชนทั้ง 4 กลุ่มลักษณะงาน ได้แก่ ผู้นำชุมชน ครูอาจารย์ ผู้ประกอบการ และกลุ่มอื่น ๆ มีความต้องการให้ รร.นบก. เข้ามาพัฒนาและแก้ปัญหของคนในชุมชน ในด้านความต้องการขั้นพื้นฐาน ด้านความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน ด้านมิตรสัมพันธ์และการยอมรับของชุมชน และความต้องการด้านบริการวิชาการและวิชาชีพให้กับชุมชน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจากการย้ายสถาบันการศึกษาทางทหาร และเป็นองค์กรภาครัฐขนาดใหญ่ ประกอบด้วย บุคลากรจำนวนมาก ทำให้คนในชุมชนทุกกลุ่มลักษณะงาน มีความต้องการให้หน่วยงานเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ปัญหาในหลายด้าน เพื่อให้ชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง สมาชิกในครอบครัว และชุมชนให้ดีขึ้น สอดคล้องกับริชาร์ด พี ดับเบอร์ (Richard P. Dober) ที่อธิบายถึงความสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาว่า มหาวิทยาลัยจะส่งผลให้ชุมชนโดยรอบมีการเปลี่ยนแปลง และเกิดความเจริญเติบโตในหลายด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การพัฒนาที่ดินหรือด้านกายภาพ รวมถึงด้านเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ (Dober, 1963)

2. กลุ่มอายุ พบว่า กลุ่มอายุ 18 – 25 ปี เป็นกลุ่มที่มีความต้องการขั้นพื้นฐานน้อยที่สุดและแตกต่างไปจากกลุ่มอายุอื่น ๆ สำหรับความต้องการด้านมิตรสัมพันธ์และการยอมรับของชุมชน พบว่า กลุ่มอายุไม่เกิน 40 ปี เป็นกลุ่มที่มีความต้องการน้อยที่สุด และกลุ่มอายุมากกว่า 40 ปี เป็นกลุ่มที่มีความต้องการมากที่สุด ส่วนความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน และความต้องการบริการวิชาการและวิชาชีพของชุมชน พบว่า ทุกกลุ่มอายุมีความต้องการไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มอายุที่เกิน 25 ปีขึ้นไป เป็นกลุ่มวัยทำงานและได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด19 อีกทั้งต้องรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัวมากขึ้น จึงมีความต้องการขั้นพื้นฐานมากขึ้น กลุ่มอายุที่เกิน 40 ปีจะให้ความสนใจเกี่ยวกับมิตรสัมพันธ์และการยอมรับของชุมชน เนื่องจากเป็นกลุ่มผู้บริหาร ผู้นำ หัวหน้างาน เจ้าของกิจการ ฯลฯ จึงต้องการสร้างเครือข่าย การทำกิจกรรมเพื่อสานสัมพันธ์ให้เกิดการประสานงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

คณะผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามและจากการสัมภาษณ์กลุ่ม สรุปความต้องการของคนในชุมชนที่มีต่อ รร.นกก. ในการเข้ามาพัฒนาหรือแก้ปัญหาชุมชน อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี ได้ดังนี้

ด้านความต้องการขั้นพื้นฐาน ได้แก่ 1) การรักษาพยาบาล 2) สถานที่ออกกำลังกายภายใน รร.นกก. 3) พัฒนาสิ่งแวดล้อม (เสียง ฝุ่น ขยะ) ภูมิทัศน์โดยรอบ รร.นกก. 4) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 5) ทุนการศึกษา หรือการได้รับสิทธิพิเศษเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาของกองทัพอากาศ หรือได้รับการฝึกอบรมทางทหาร ในค่ายทหาร 6) พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ส่งเสริมอาชีพ หาดตลาด หาสถานที่ในการค้าขายภายใน รร.นกก. และ 7) แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคโดยเฉพาะกลุ่มอายุมากกว่า 25 ปี ขึ้นไป

ด้านความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ได้แก่ 1) แก้ปัญหาเสาพืด อาชญากรรม แหล่งอิทธิพล 2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ลูกหลาน ครอบครัวมีอาชีพที่มั่นคง 3) ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และลักษณะผู้นำให้กับเยาวชน อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี และ 4) ความปลอดภัยในระบบการจราจร คมนาคม

ด้านความต้องการด้านมิตรสัมพันธ์และการยอมรับ ได้แก่ 1) การทำกิจกรรมเพื่อสานสัมพันธ์ร่วมกัน ระหว่างคนในชุมชนกับบุคลากรของ รร.นกก. 2) คนในชุมชนมีส่วนร่วมวางแผน ตัดสินใจ ในการพัฒนาชุมชน อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี และ 3) การมีเครือข่ายระหว่างบุคลากรของ รร.นกก. และคนในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มอายุมากกว่า 40 ปี

ด้านความต้องการบริการวิชาการและวิชาชีพ ได้แก่ 1) การรักษาพยาบาล การสาธารณสุข 2) วิชาชีพ เพื่อเสริมรายได้ 3) วิทยาศาสตร์การกีฬา 4) เศรษฐศาสตร์ เศรษฐกิจพอเพียง แหล่งเรียนรู้ตามศาสตร์ พระราชา พลังงานทดแทนเพื่อใช้ในการเกษตรสำหรับชุมชน 5) ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนและคนในชุมชน 6) คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สำหรับบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน 7) วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เทคโนโลยี 8) สถิติวิจัย วัดและประเมินผลทางการศึกษาสำหรับบุคลากรทางการศึกษา และ 9) ประวัติศาสตร์ การบินของกองทัพอากาศ

ผลการวิจัยข้างต้น พบว่า สอดคล้องกับการวิจัยของชุตินา เมฆวัน (2556, น. 1-16) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาชุมชนรอบมหาวิทยาลัยศรีสะเกษอย่างสมดุล พบว่า ควรมีการพัฒนาชุมชนรอบมหาวิทยาลัยฯ ให้ยั่งยืนโดยครอบคลุมทั้งด้านกายภาพ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ โดยควรมีการวางแผน การพัฒนาให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพบริบทพื้นที่ โดยชุมชนยังเห็นว่า มหาวิทยาลัยควรมีบทบาทสำคัญ ในการส่งเสริมและการสนับสนุนการพัฒนาชุมชนรอบมหาวิทยาลัยในหลายประเด็น ได้แก่ ทุนหรืองบประมาณในการส่งเสริมการประกอบอาชีพ การบริการวิชาการ และวิชาชีพให้กับชุมชน การอบรม อาชีพเสริม และช่วยพัฒนาอาชีพที่คนในชุมชนทำอยู่ให้ดียิ่งขึ้น ส่งเสริมการศึกษาให้แก่คนในชุมชน การรณรงค์

ในเรื่องยาเสพติดและป้องกันไม่ให้เกิดความรุนแรงในชุมชน การปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2560, น. 13-45) ศึกษาเรื่อง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง และช่วยให้เกิดความร่วมมืออันดีต่อกัน โดยการที่ทั้งสองฝ่ายปฏิบัติตามบทบาทของตนด้วยวิธีการที่เหมาะสมจะสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นได้ Bringle and Hatcher (2002, pp. 503-515); Jongbloed et al. (2008, pp. 303-324) อธิบายว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการศึกษากับชุมชนช่วยให้เกิดความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกันซึ่งช่วยให้ทั้งสององค์กรอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขและเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน ช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้ง และช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมสนับสนุนซึ่งกันและกันได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การให้ความสำคัญกับประชาชนชุมชนในการเป็นวิทยากร เป็นต้น มหาวิทยาลัยมีภาระงานที่สำคัญเพิ่มขึ้น คือ การทำให้งานของมหาวิทยาลัยไปสู่ชุมชนภายนอกตามนโยบายของภาครัฐ สมปอง สุวรรณภุมมา (2559, น. 78-90) ทำการศึกษาความต้องการและความคาดหวังของชุมชนท้องถิ่นเกี่ยวกับการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการรับบริการทางวิชาการเกี่ยวกับการสร้างงาน การสร้างอาชีพ การดูแลรักษาสุขภาพอนามัย การปฐมพยาบาล การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้น่าอยู่ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กและเยาวชน การรณรงค์ ส่งเสริมให้ชุมชนปลอดเหล้าปลอดบุหรี่ การส่งเสริมการเล่นกีฬาและการออกกำลังกายของคนในชุมชน การดูแลรักษาเทคโนโลยีสารสนเทศด้านคอมพิวเตอร์ในโรงเรียน การจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล การอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำลำคลองและแม่น้ำ การทำท่อระบายน้ำเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำขัง เน่าเสียและส่งกลิ่นเหม็น การทำฝายชะลอน้ำ การทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยชีวภาพของชุมชน และผลที่ได้จากการวิจัยยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง (2549) ที่ได้ศึกษาความคาดหวังของชุมชนที่มีต่อการบริการทางวิชาการและวิชาชีพของมหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า ชุมชนมีความคาดหวังต่อการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จ.เพชรบุรี อยู่ในระดับมาก ในด้านวิชาการ เช่น การขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม รวมทั้งการเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาถ่ายทอดเทคโนโลยีความรู้สู่ชุมชน การจัดการอบรมทางด้านเทคโนโลยี และการแนะแนวอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน

ความคาดหวังของคนในชุมชนที่มีต่อ รร.นนท. อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบแสดงความคาดหวัง พบว่า คนในชุมชนคาดหวังว่าความต้องการในด้านต่าง ๆ ที่มีต่อ รร.นนท. จะมีโอกาสสำเร็จเป็นส่วนใหญ่ และข้อมูลจากการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังของคนในชุมชน อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี จำแนกตามกลุ่มลักษณะงานและกลุ่มอายุ พบว่า กลุ่มลักษณะงานของคนในชุมชนที่แตกต่างกันมีความคาดหวังที่ไม่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้นำชุมชน ครูอาจารย์ และกลุ่มผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่า ความต้องการต่าง ๆ จะประสบความสำเร็จ ส่วนกลุ่มอื่น ๆ ส่วนใหญ่ไม่แน่ใจหรือไม่แสดงความคิดเห็น กลุ่มอายุของคนในชุมชนที่แตกต่างกันมีความคาดหวังที่ไม่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม กลุ่มอายุ 26 - 60 ปี ส่วนใหญ่เห็นว่า ความต้องการต่าง ๆ จะประสบความสำเร็จ ส่วนกลุ่มอายุ 18 - 25 ปี ส่วนใหญ่ไม่แน่ใจหรือไม่แสดงความคิดเห็น

จากแหล่งข้อมูลทั้งสองที่กล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูล สรุปความคาดหวังของคนในชุมชนที่มีต่อ รร.นนท. พบว่า คนในชุมชนคาดหวังว่า ความต้องการในด้านต่าง ๆ จะมีโอกาสสำเร็จร้อยละ 47.8 ทั้งนี้เพราะเชื่อมั่นในศักยภาพของบุคลากร และภาพลักษณ์ขององค์กรทางทหารที่เป็นที่พึงของประชาชน มีระเบียบวินัย สอดคล้องกับ ชาลววิทย์ อรรถธีระพงษ์ (2561) ที่ศึกษาภาพลักษณ์ของกองทัพภก ในทัศนคติของประชาชน พบว่า ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อภารกิจด้านต่าง ๆ ของกองทัพภก รวมถึงภารกิจ

การพัฒนาประเทศและการช่วยเหลือประชาชน มีผู้ตอบบางส่วนที่ไม่แน่ใจหรือไม่ตอบในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยให้เหตุผลว่า สิ่งที่เราคาดหวังยังไม่ถึงและยังไม่เห็นการทำงาน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1. เสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลและให้ความรู้ รวมทั้งทำความเข้าใจกับชุมชน อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี ในประเด็นต่าง ๆ ที่ชุมชนมีความกังวล ได้แก่ การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดการมลพิษ การคมนาคม การจัดการสาธารณสุขโรค ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การสาธารณสุข และการศึกษา

2. ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของบุคลากร รร.นกก. ที่สามารถให้บริการแก่ชุมชนในด้านต่าง ๆ ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ให้แก่ชุมชน รวมทั้งจัดทำโครงการบริการวิชาชีพในระดับสถาบันให้แก่หน่วยงานและชุมชนในด้านต่าง ๆ ที่ตรงตามความต้องการของชุมชน เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนและสถาบันต่อไป

3. พิจารณาโจทย์วิจัยของอาจารย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และนักเรียนนายเรืออากาศ เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน และสามารถช่วยพัฒนาชุมชน อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กองทัพอากาศ. (2561). *ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ฉบับเผยแพร่*. กองทัพอากาศ.
- ชาญวิทย์ อรรถธีระพงษ์. (2561). *ภาพลักษณ์ของกองทัพบกในทัศนคติของประชาชน*. (รายงานการวิจัย) วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- ชุตินา เมฆวัน. (2556). การศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนรอบมหาวิทยาลัยอย่างสมดุล. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 5(2), 1-16.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2560). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal สาขาสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 2560(2), 1353-1385.
- พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562. (2562, 1 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนที่ 57ก. หน้า 65.
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2549). *ความคาดหวังของชุมชนที่มีต่อการบริการทางวิชาการและวิชาชีพของมหาวิทยาลัยรามคำแหง*.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2560). *มนุษย์สัมพันธ์: พฤติกรรมมนุษย์ในองค์การ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วรรณวิษา หนูมา. (2559). *ความคาดหวังในคุณภาพบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการรีสอร์ทเพื่อสุขภาพของบุคคลวัยทำงาน ในกรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพร พูลหวัง. (2559). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในโรงเรียนเครือข่ายกลุ่มปิ่นมาลาจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ปีการศึกษา 2558* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมปอง สุวรรณภูมา. (2559). *ความต้องการและความคาดหวังของชุมชนท้องถิ่นเกี่ยวกับการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ*. [งานวิจัยทุนอุดหนุนจากงบประมาณรายได้ปีงบประมาณ 2557]. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- Bringle, R. G. & Hatcher, J. A. (2002). Campus-Community Partnerships: The Terms of Engagement. *Journal of Social Issues*, 58(3), 503-516.
<https://digitalcommons.unomaha.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1018&context=slcepartnerships>
- Dober, R. P. (1963). *Campus Planning*. John Wiley & Sons.
- Jongbloed, B., Enders, J. & Salerno, C. (2008, April 18). *Higher education and its communities: interconnections, interdependencies, and a research agenda*.
<https://link.springer.com/article/10.1007/s10734-008-9128-2>

ปัญหาการฟังภาษาอังกฤษและความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ
ของนักเรียนนายเรืออากาศ ชั้นปีที่ 2 โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช
English Listening Problems and the English Listening Ability of Second Year
Air Cadets at Navaminda Kasatriyadhiraj Royal Air Force Academy

กัญญาเลข พุตระกูล^{1*}

Kanyalek Furakul

(Received: July 27, 2022; Revised: September 2, 2022; Accepted: September 5, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการฟังภาษาอังกฤษและ 2) ศึกษาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนนายเรืออากาศ ชั้นปีที่ 2 เปรียบเทียบ 7 สาขาวิชา โดยประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนนายเรืออากาศ ชั้นปีที่ 2 โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราชที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 รายวิชาภาษาอังกฤษในที่ทำงาน (มศ 201) จำนวน 90 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบทักษะการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ TOEIC Listening Mock Test และแบบสำรวจปัญหาการฟังภาษาอังกฤษ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับบทฟังภาษาอังกฤษมากที่สุด โดยสาเหตุหลัก คือ อัตราความเร็วของบทที่ฟัง (เมื่อเจ้าของภาษาพูดในอัตราที่เร็วเกินไป) เนื่องจากไม่คุ้นชินกับคำศัพท์ที่ได้ยิน 2) นักเรียนมีระดับความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษที่หลากหลายเมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน CEFR อย่างไรก็ตาม ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนนายเรืออากาศ ชั้นปีที่ 2 ที่เรียนในสาขาวิชาที่แตกต่างกันนั้นมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถเมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน CEFR อยู่ที่ระดับ B1 กล่าวคือ สามารถฟังบทฟังที่ผู้พูดพูดช้าและชัด สามารถฟังบทสนทนาที่มีคำศัพท์ในชีวิตประจำวันพื้นฐานเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว การซื้อขาย เหตุการณ์ในข่าว ซึ่งประโยคที่ฟังเข้าใจนั้นมักจะไม่วายและไม่มีความซับซ้อน

คำสำคัญ: ปัญหาการฟังภาษาอังกฤษ ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ สาเหตุของปัญหาการฟังภาษาอังกฤษ

Abstract

The purposes of this research were to: 1) Study the English listening problems; and 2) Study the English listening comprehension level of second year air cadets at Navaminda Kasatriyadhiraj Royal Air Force Academy by comparing the performances of air cadets studying in 7 majors. The sample group consisted of 90 air cadets at Navaminda Kasatriyadhiraj Royal

¹ กองวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กองการศึกษา โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช จ.กรุงเทพมหานคร 10220 Humanities and Social Sciences Department, Academic Faculty, Navaminda Kasatriyadhiraj Royal Air Force Academy, Bangkok, 10220 Thailand.

* Corresponding author, E-mail: kan.kanyalekfu@gmail.com

Air Force Academy studying English in the Workplace course (HU201) in the second semester of the 2021 academic year. The research instruments were the TOEIC Listening Mock Test and the English Listening Problems Questionnaire. The statistics used in the research were percentage, mean, standard deviation, One-way ANOVA and Multiple regression.

The findings revealed that 1) Cadets had problems with English listening, where the main causes of the problems were the speed of the listening text (when native speakers speak too fast) and unfamiliarity with the vocabulary used; and 2) The class of air cadets had varying levels of English listening ability, according to the CEFR standards, although differences in the majors had no effect on English listening ability at the statistical significance level of .05. Most cadets were at the B1 level according to the CEFR standards, that is, they are able to listen and understand texts where the speaker speaks slowly and clearly, using everyday vocabulary about self, family, trading, and news events, as well as short sentences and basic vocabulary.

Keywords: English listening problems, English listening ability, Causes of English listening problems

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากนโยบายผู้บัญชาการกองทัพอากาศ ตั้งแต่ พ.ศ. 2563 จนถึงปัจจุบัน ที่ให้กองทัพอากาศ เน้นวางรากฐานการพัฒนาทุกด้านอย่างสมดุลเพื่อเป็นกองทัพอากาศที่ปฏิบัติการกิจได้อย่างชาญฉลาดและ มีความยั่งยืน (Sustainable Smart Air Force) และเป็นกองทัพอากาศชั้นนำในภูมิภาค (One of The Best Air Forces in ASEAN) โดยให้ความสำคัญกับการปรับปรุงโครงสร้าง ซึ่งมุ่งพัฒนาหน่วยงานกองทัพอากาศ ให้เกิดการขับเคลื่อนโดยใช้ความรู้และมีมาตรฐานกำกับที่เหมาะสม โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช (ร.ร.นท.) คือ หน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการผลิตนายทหารสัญญาบัตรเพื่อเป็นผู้นำที่มีคุณภาพให้แก่ กองทัพอากาศ ดังนั้น การวางรากฐานให้นักเรียนนายเรืออากาศ (น.นอ.) ทุกคนให้สามารถใช้ภาษาอังกฤษ ในการทำงาน สื่อสารกับนานาชาติได้อย่างเชี่ยวชาญนั้นเป็นสิ่งที่ถูกคาดหวังจากผู้บังคับบัญชา ในทุกเหล่าทัพ (บุษยะมาส ทรรทรานนท์ และ จิตภา ธรรมวิหาร, 2551; สมพร โกมารทัต, 2564)

การเรียนรู้ภาษาอังกฤษจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับ น.นอ. ทุกคน โดยเฉพาะการเริ่มต้นจากทักษะ การฟังภาษาอังกฤษ โดย Rost (2002) เน้นย้ำว่า ทักษะการฟังภาษาอังกฤษ คือ ทักษะที่สำคัญที่สุดในห้องเรียนภาษาเพราะคือ ทักษะที่เป็นข้อมูลป้อนเข้า (Input) สำหรับนักเรียนที่ใช้ภาษาสื่อสารในชีวิตจริง หากไม่เข้าใจข้อมูลป้อนเข้าการสื่อสารก็ย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ Hinkel (2011) กล่าวว่า การติดต่อสื่อสาร ร้อยละ 70-80 ใช้การฟังมากที่สุดถึงร้อยละ 45 จึงกล่าวได้ว่า ทักษะการฟังเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ในการสื่อสาร ยิ่งไปกว่านั้น ซายุดา จันทะปิตตา (2555) ชี้ว่า ผู้ที่มีทักษะการฟังที่ดีย่อมส่งเสริมให้ทักษะการพูด มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะถ้าได้รับการฝึกทักษะการฟังไม่เพียงพอจะส่งผลทำให้ไม่สามารถใช้ภาษา ในการสนทนาได้ อย่างไรก็ตาม Anandapong (2011) กล่าวว่า การเรียนการสอนทักษะการฟังภาษาอังกฤษนั้น ไม่ได้ได้รับการเน้นในชั้นเรียนมากเท่าที่ควร ซึ่งทักษะการฟังควรจะเป็นทักษะแรกในห้องเรียนภาษา (Hamouda, 2013)

จากผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต น.นอ.รุ่นที่ 56-60 ของกองสถิตและประเมินผล ร.ร.นท. ได้ให้ข้อมูลว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษของ น.นอ. อยู่ในระดับ

ต่ำสุด และความสามารถด้านการฟัง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เช่นเดียวกันกับทักษะการพูด เมื่อเปรียบเทียบกับทักษะการอ่านทักษะการเขียน (โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช [รร.นบก.], 2560) แสดงว่า นนอ. มีปัญหาในการฟังภาษาอังกฤษและการพูดภาษาอังกฤษ โดยผู้ใช้บัณฑิต (ผู้บังคับบัญชาหน่วยงานต่าง ๆ ในกองทัพอากาศ) ไม่พึงพอใจต่อการที่ นนอ. มีปัญหาการฟังและพูดภาษาอังกฤษ เนื่องจากส่งผลให้การทำงาน เช่น การต้อนรับและประสานงานกับคณะต่างประเทศเป็นไปอย่างลำบากและถือว่าไม่ประสบความสำเร็จ ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และประสิทธิภาพการทำงานของหน่วยงานกองทัพอากาศในภาพรวม (รร.นบก., 2560)

นอกจากนี้ นนอ. ที่จบการศึกษาจาก รร.นบก. จะได้รับพิจารณาขึ้นเงินเดือนเพิ่ม เมื่อมีคะแนนทดสอบภาษาอังกฤษฟัง-อ่าน (ทดสอบโดยศูนย์ภาษากองทัพอากาศ) ร้อยละ 80 ขึ้นไป จากผลสำรวจ นนอ.รุ่นที่ 56-60 พบว่า มีผู้ที่ไม่ได้รับขึ้นเงินเดือนเพิ่ม ร้อยละ 20 ส่งผลกระทบต่อสิทธิประโยชน์ที่ นนอ. ฟังได้รับในชีวิตราชการ (รร.นบก., 2560) รวมไปถึง นนอ.ทุกคน เมื่อจบการศึกษาจาก รร.นบก. จำเป็นต้องสอบภาษาอังกฤษด้วยข้อสอบมาตรฐานสากลเทียบกับเกณฑ์ Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) ตามนโยบายการศึกษาระดับอุดมศึกษา หากไม่มีการทดสอบข้อสอบดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อประเมินคุณภาพการศึกษาของ รร.นบก. จะเห็นได้ว่า การที่ นนอ. มีปัญหาการฟังภาษาอังกฤษส่งผลกระทบต่อตนเองคือ เมื่อมีคะแนนการฟัง-อ่าน น้อยกว่าร้อยละ 80 จะไม่ได้รับขึ้นเงินเดือนเพิ่มซึ่งเป็นสิทธิประโยชน์เมื่อแรกบรรจุเข้ารับราชการในกองทัพอากาศ อาจทำให้พลาดโอกาสในการคัดศึกษ์การบิน ส่งผลกระทบต่อการประเมินคุณภาพการศึกษาของ รร.นบก. และส่งผลกระทบต่อกองทัพอากาศในภาพรวม

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยเห็นปัญหาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของ นนอ. จึงเลือกศึกษาปัญหาการฟังภาษาอังกฤษและวัดระดับความสามารถด้านทักษะการฟังภาษาอังกฤษของ นนอ. เริ่มจากชั้นปีที่ 2 โดยใช้ข้อสอบระดับมาตรฐานสากล Test of English for International Communication (TOEIC) เทียบกับเกณฑ์ Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) เพื่อที่จะสามารถหาวิธีแก้ปัญหาการฟังภาษาอังกฤษได้อย่างตรงจุด และเป็นประโยชน์ต่อยอดในการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถด้านทักษะการฟังภาษาอังกฤษให้มากขึ้น ตลอดจนสามารถนำเอาผลการวิจัยครั้งนี้ไปพิจารณาสร้างนวัตกรรม การเรียนการสอนที่ช่วยแก้ปัญหาทักษะการฟังภาษาอังกฤษของ นนอ. ทุกชั้นปีได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาปัญหาการฟังภาษาอังกฤษของ นนอ.ชั้นปีที่ 2
2. ศึกษาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของ นนอ.ชั้นปีที่ 2 เทียบกับเกณฑ์มาตรฐานสากล CEFR ทั้ง 7 สาขาวิชาเรียน

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความสำคัญของการฟังภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองและภาษาต่างประเทศ

Bacon (1989) แสดงความคิดเห็นเรื่องการฟังว่ามีความสำคัญต่อการเรียนรู้ภาษาที่สองและภาษาต่างประเทศ เนื่องจากการฟังเป็นข้อมูลป้อนเข้า (Input) ที่สำคัญของภาษาเป้าหมายที่ผู้เรียนต้องทำความเข้าใจ หากผู้เรียนไม่เข้าใจสิ่งที่ฟัง ก็จะไม่เกิดการเรียนรู้ภาษาเป้าหมายนั้น ๆ การที่จะสามารถตอบโต้บทสนทนาภาษาที่สองได้นั้น ผู้เรียนต้องเข้าใจสิ่งที่ผู้พูดพูด จึงจะเกิดการตอบโต้ที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การฟังมีความสำคัญต่อการเรียนภาษาอังกฤษ เนื่องจากการฟังภาษาอังกฤษ คือ ข้อมูลป้อนเข้าที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ทักษะภาษาอังกฤษอื่น ๆ เช่น ฟังคำอธิบายของผู้สอนเพื่อทำความเข้าใจกับเทคนิคการพูด การอ่านและการเขียน

นอกจากนี้ ทักษะการฟังภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพจะเปิดโอกาสให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากทั่วโลก ได้รับมุมมองใหม่ ๆ ดังนั้น การฟังที่มีประสิทธิภาพจะต้องเป็นการฟังเพื่อความเข้าใจด้วย

2. การฟังเพื่อความเข้าใจ (ภาษาอังกฤษ)

Rost (2002) นิยามการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษว่า กระบวนการฟังภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ คือ กระบวนการที่ซับซ้อนที่ผู้ฟังสารต้องทำความเข้าใจสารที่ได้รับ โดยต้องเลือกรับสารและตอบกลับไปยังผู้พูดในเวลาอันสั้น และไม่สามารถกลับไปฟังซ้ำได้ ซึ่งผู้ฟังต้องอาศัยกระบวนการแยกแยะเสียง สำเนียง ลักษณะของการออกเสียงหนักเบา เสียงสูงต่ำ ท่วงทำนองของการพูด หลักไวยากรณ์ในภาษาอังกฤษ ทั้งที่ถูกต้องและไม่ถูกต้องตามหลักภาษา รูปแบบของภาษาที่ผู้พูดใช้ ทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการเพื่อนำมาตีความหมาย หาใจความสำคัญของสารที่ได้รับทั้งบริบท น้ำเสียง สีหน้า ท่าทางของผู้พูดประกอบเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความเข้าใจ

กล่าวคือ หากผู้เรียนมีความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษจะมีประโยชน์ต่อการเรียนภาษาอังกฤษทักษะอื่น ๆ ผู้เรียนสามารถฟังการอธิบายหลักไวยากรณ์เป็นภาษาอังกฤษ และสามารถฟังการสอนของผู้สอนเป็นภาษาอังกฤษได้ ใช้ทักษะการฟังภาษาอังกฤษทำความเข้าใจข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ สืบค้นสาระความรู้ได้ และมีความสามารถฟังภาษาอังกฤษที่เป็นทักษะหนึ่งของการเรียนรู้ตลอดชีวิตในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น การฟังเพื่อความเข้าใจ คือ หัวใจของการเรียนภาษา หากแต่ทักษะการฟังภาษาอังกฤษได้รับการให้ความสำคัญในการศึกษาวิจัยน้อยที่สุดและกระบวนการสอนการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจในภาษาที่สองยังถูกละเลยจากผู้สอนอีกด้วย (Nualsri & Underwood, 2012)

3. ปัญหาการฟังภาษาอังกฤษ

การศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการฟังโดยอ้างอิงจาก Bloomfield et al. (2010) ที่ได้ทำการวิจัยในผู้ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองและเป็นภาษาต่างประเทศ สามารถสรุปปัจจัยที่เป็นปัญหาต่อการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ ได้แก่ ปัญหาการฟังภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับตัวบทฟัง ผู้พูด ผู้ฟัง และสภาพแวดล้อมทางกายภาพอื่น ๆ ดังนี้

3.1 ปัญหาการฟังภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับตัวบทที่ฟัง ในงานวิจัยของ Promhiran (2008) ระบุว่า ปัญหาการฟังภาษาอังกฤษอาจเกิดจากปัจจัยหลาย ๆ อย่างประกอบเข้าด้วยกัน เช่น การที่ผู้ฟังไม่คุ้นชินกับคำศัพท์ คำแสดง สำนวน ไวยากรณ์ คำเปรียบเปรยในภาษาอังกฤษ เนื่องจากมีคลังคำศัพท์น้อย ในตัวบทที่ฟัง อาจจะมีการใช้โครงสร้างไวยากรณ์ที่ผู้ฟังไม่คุ้นชิน หรือมีความแตกต่างจากภาษาของตนเอง ในบางบทฟัง อาจเป็นสถานการณ์ที่ผู้ฟังไม่เคยมีประสบการณ์ เช่น บทฟังที่เกี่ยวกับการแจ้งความในโรงพัก บทสนทนาเกี่ยวกับการถูกตำรวจเรียก เป็นต้น นอกจากนี้ ตัวบทฟังที่ยาวและเต็มไปด้วยรายละเอียดหรือสาระสำคัญมากจนเกินไปก่อให้เกิดปัญหาการฟังได้ และในบางบทฟังอาจจะเป็นการสนทนาในชีวิตจริงที่อาจจะไม่ได้เรียงลำดับก่อนหลัง มีการพูดแทรก

3.2 ปัญหาการฟังภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับตัวผู้พูด ในการฟังผู้พูดที่เป็นเจ้าของภาษา จะประกอบไปด้วยการพูดในอัตราเร็วธรรมชาติ ผู้ฟังมักมีปัญหาฟังไม่เข้าใจเมื่อผู้พูดพูดภาษาอังกฤษเร็วเกินไป ในหลายครั้ง ผู้พูด เช่น ชาวอเมริกัน อาจจะมีการพูดที่ละเสียงบางเสียง หรือเปลี่ยนเสียง เช่น mountain จะออกเป็น เม้า•อิน ไม่ออกเสียง /t/ หรือ water จะออกเป็น วอ•เตอร์ ออกเสียง /t/ เป็นเสียง /d/ เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้น Juan and Abidin (2013) ระบุว่า ในการฟังผู้พูดเจ้าของภาษาใช้เสียงสูงต่ำ เน้นหนักเบา การควบรวมเสียงพยัญชนะท้ายกับเสียงสระของอีกคำ ทำให้ผู้ฟังไม่คุ้นชินกับเสียงที่ตนเองเคยเรียนมา การที่ผู้พูดมีสำเนียงภาษาอังกฤษที่หลากหลาย ทำให้เกิดปัญหาการฟังเช่นกัน ปัญหาการฟังที่เกิดจากผู้พูดในสถานการณ์ เช่น

ฟังโทรศัพท์ ฟังประกาศสนามบิน ผู้ฟังไม่สามารถเห็นสีหน้า ท่าทางหรือรูปปากของผู้พูด เพื่อมาประกอบการทำความเข้าใจได้ และการที่ผู้พูดพูดผิดหลักไวยากรณ์ก็อาจจะนำมาซึ่งปัญหาการฟังได้เช่นกัน

3.3 ปัญหาการฟังภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับตัวผู้ฟัง เกิดจากการที่ผู้ฟังมีปัญหาไม่สามารถจดจำข้อความเสียงได้ยาว ๆ ในครั้งแรก หรือไม่สามารถฟังข้อความภาษาอังกฤษได้ในครั้งแรก หรือผู้ฟังฟังสิ่งที่พูดแต่ไม่สามารถตอบโต้กลับไปยังผู้พูดได้หลังจากที่ฟังคำถามจบ เกิดความเหนื่อยล้าในขณะที่ฟังภาษาอังกฤษ (Papoll et al., 2020)

3.4 ปัญหาการฟังภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมกายภาพอื่น ๆ เช่น เสียงรบกวน หรือผู้ฟังเกิดความสับสนเมื่อฟังพร้อมกับดูรูปภาพ ในงานวิจัยของชัยวัฒน์ บวรวัฒน์เศรษฐ์ (2563) กล่าวว่า การดูหรือมีรูปภาพเข้ามาประกอบการฟังด้วยนั้นยิ่งเพิ่มความสับสนให้แก่ผู้ฟัง ที่ฟังภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ

4. ข้อสอบมาตรฐานภาษาอังกฤษ โดย CEFR The Common European Framework of Reference for Languages (Council of Europe, 2022) เป็นมาตรฐานสากลโลก ที่ใช้อธิบายระดับความเชี่ยวชาญทางภาษาซึ่ง CEFR ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในทวีปยุโรปมีทั้งหมด 6 ระดับด้วยกัน ดังนี้ A1, A2, B1, B2, C1 และ C2 โดยผู้วิจัยเลือกนำคำอธิบายความสามารถด้านการฟังมาแสดงแต่ละระดับมีรายละเอียด ดังนี้

ระดับ A1 สามารถฟังเข้าใจและโต้ตอบในสิ่งที่คุ้นเคยในชีวิตประจำวัน แนะนำตัวเองและคนอื่นถามสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนบุคคลง่าย ๆ ได้ เช่น สถานที่อยู่อาศัย คนที่รู้จัก และสิ่งของที่สามารถโต้ตอบกับผู้อื่นได้ ในกรณีที่มีผู้อื่นพูดอย่างช้า ๆ และชัดเจน

ระดับ A2 สามารถฟังเข้าใจประโยคและสำนวนที่ใช้บ่อยเกี่ยวกับสิ่งรอบตัว สามารถสื่อสารเรื่องง่ายและเป็นกิจกรรมที่ต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลโดยตรงเกี่ยวกับสิ่งที่คุ้นเคยหรือทำเป็นประจำ สามารถอธิบายประวัติของตนเองอย่างง่าย สภาพแวดล้อมขณะที่พูด และเรื่องที่ต้องตอบโต้ทันที

ระดับภาษา B1 สามารถฟังเข้าใจจุดประสงค์หลักของการสื่อสารที่ต้องพบปะบ่อยครั้งในที่ทำงาน โรงเรียน หรือการเดินทางพักผ่อน อีกทั้งสามารถรับมือกับสถานการณ์ส่วนใหญ่ ที่อาจเกิดขึ้น ขณะเดินทางท่องเที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ อธิบายประสบการณ์ เหตุการณ์ ความฝัน ความหวัง ความทะเยอทะยาน และการให้เหตุผลเบื้องต้น รวมทั้งสามารถอธิบายเกี่ยวกับความคิดเห็น และแผนการต่าง ๆ ได้

ระดับภาษา B2 สามารถฟังเข้าใจจุดประสงค์ของประเด็นที่มีความซับซ้อน ทั้งรูปธรรมและนามธรรม รวมถึงการพูดคุยเชิงเทคนิคในเรื่องที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถโต้ตอบอย่างคล่องแคล่ว และเป็นธรรมชาติกับผู้พูดที่เป็นเจ้าของภาษาได้โดยไม่กังวล สามารถสร้างถ้อยคำที่ชัดเจน และมีความละเอียดในหัวข้อที่หลากหลาย อธิบายมุมมองเกี่ยวกับปัญหาได้หลากหลายมุมมอง

ระดับภาษา C1 สามารถฟังเข้าใจความต้องการที่หลากหลาย ข้อความที่ยาวขึ้น สามารถแสดงความคิดได้อย่างคล่องแคล่วและเป็นธรรมชาติ โดยไม่ใช้เวลามากนัก สามารถใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการสื่อสารในระดับสังคม วิชาการ และด้านอาชีพ ให้รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่ซับซ้อน ใช้แบบแผนการสื่อสาร คำเชื่อม และการเชื่อมโยงประโยค

ระดับภาษา C2 เข้าใจและมองเห็นภาพ ได้ทั้งจากการอ่าน หรือได้ยินอย่างชัดเจน สามารถสรุปข้อมูลจากหลายแหล่งนำมาปรับค่าและเชื่อมโยงถึงกันได้ มีความรู้ มีความเข้าใจภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างคล่องแคล่ว แม้ว่าจะเป็นการบริบทคำพูดที่มีความซับซ้อน

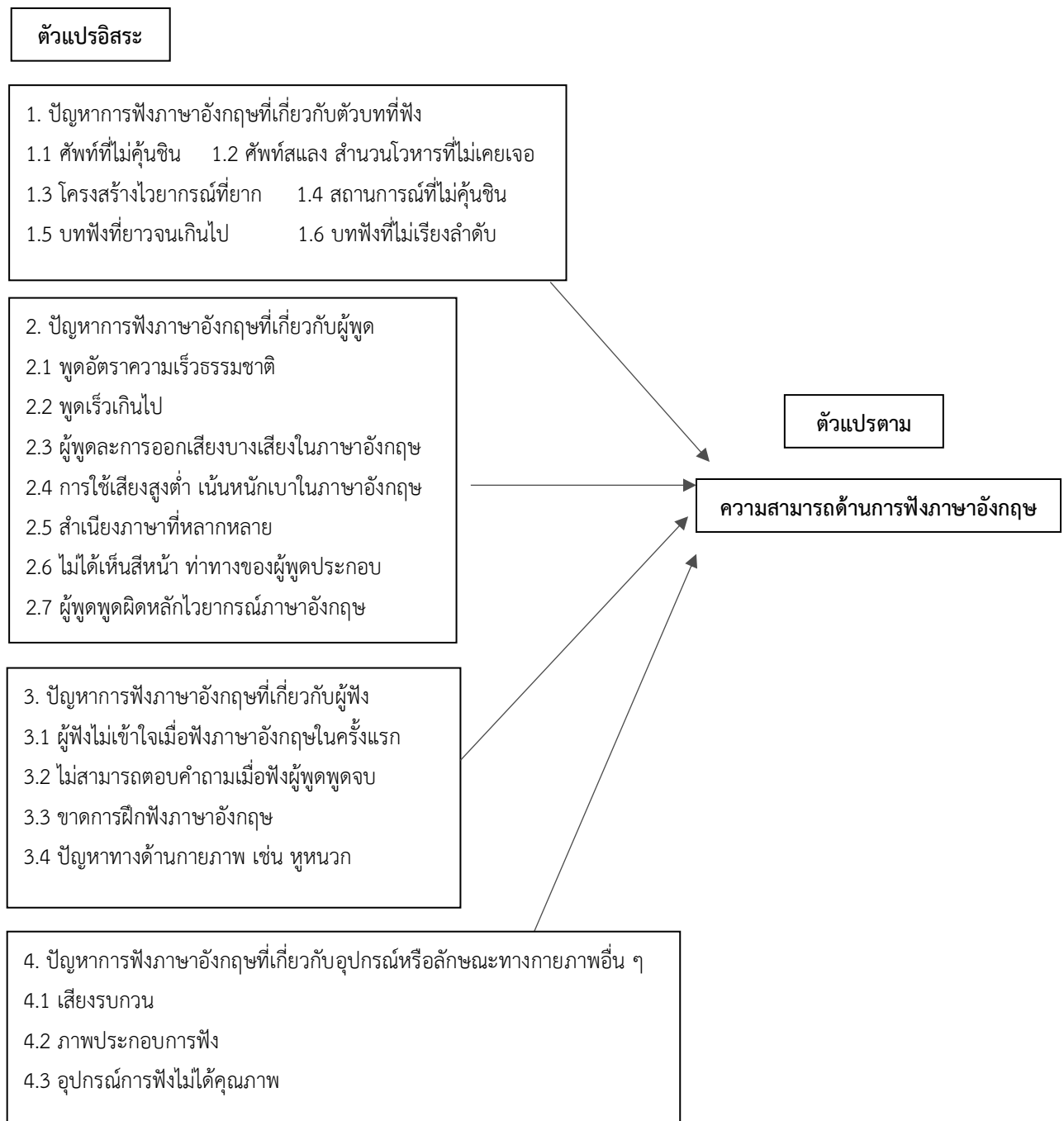
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการฟังภาษาอังกฤษ

ชัยวัฒน์ บวรวัฒน์เศรษฐ์ (2563, น. 37) ได้ทำการวิจัยปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาการฟังในนักเรียนนายเรือ ชั้นปีที่ 4 ทุกสาขาวิชา พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรง ได้แก่ ความตั้งใจเรียน ความรู้พื้นฐานเดิม

อัทมโนทัศน์ ความถนัดทางภาษา ทั้งนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้เรียนในสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์แขนงแตกต่างกัน นั้นมีความสามารถทางการฟังภาษาอังกฤษไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งนักเรียนนายเรือ กับ นนอ. นั้นมีสาขาวิชาเรียนที่เกี่ยวกับวิศวกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์คล้ายคลึงกันและเป็นการเรียน การสอนรูปแบบนักเรียนทหารเช่นเดียวกัน

Tran and Duong (2020) ได้ทำการวิจัยปัญหาการฟังภาษาอังกฤษในนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนปลายประเทศเวียดนาม พบว่า ปัญหาการฟังเกิดจากการที่นักเรียนไม่รู้คำศัพท์ ไม่คุ้นชินกับคำศัพท์ ที่ได้ฟัง และไม่เข้าใจสิ่งที่ผู้พูดพูดในอัตราความเร็วที่เร็วเกินไป และไม่สามารถจดจำสิ่งที่ได้ฟังเป็นภาษาอังกฤษ เมื่อต้องฟังบทฟังที่ยาว และไม่สามารถเข้าใจสิ่งที่ฟังได้ตั้งแต่ครั้งแรก

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ นนอ.ชั้นปีที่ 2 รร.นนก. ทุกสาขาวิชา จำนวน 7 สาขา ได้แก่ วิศวกรรมอากาศยาน จำนวน 17 คน วิศวกรรมเครื่องกล จำนวน 8 คน วิศวกรรมไฟฟ้า จำนวน 20 คน วิศวกรรมโยธา จำนวน 10 คน วิศวกรรมอุตสาหการ จำนวน 10 คน คอมพิวเตอร์ จำนวน 18 คน และวัสดุศาสตร์ทางการทหารฯ จำนวน 7 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sample Selection) คือ นนอ.ชั้นปีที่ 2 ทุกคน มีอายุระหว่าง 19 – 22 ปี กำลังศึกษารายวิชาภาษาอังกฤษในที่ทำงาน (มศ 201) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 90 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบทดสอบวัดความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยใช้ข้อสอบภาษาอังกฤษ TOEIC ที่มีมาตรฐานตามกรอบ Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) สาเหตุที่นำข้อสอบ TOEIC มาใช้เป็นเครื่องมือวิจัยอีกประการหนึ่ง คือ นนอ. ทุกคนต้องสอบข้อสอบ TOEIC เมื่อจบการศึกษาจาก รร.นนก. ตามนโยบายการอุดมศึกษาไทย ข้อที่ 5

โดยลักษณะของข้อสอบการฟัง TOEIC เป็นการฟังเพื่อความเข้าใจ (Listening Comprehension) จำนวน 100 ข้อ คะแนนเต็ม 495 คะแนน ในเวลา 45 นาที ผู้เข้าสอบจะได้ฟังคำถามและการสนทนาสั้น ๆ เป็นภาษาอังกฤษ แล้วตอบคำถามจากสิ่งที่ได้ยิน แบ่งออกเป็น 4 ส่วนย่อย ได้แก่

Part 1: Photographs จำนวน 6 ข้อ ดูรูปภาพ-ฟังประโยค แล้วจึงเลือกคำตอบให้ตรงกับรูปภาพ

Part 2: Question-Response จำนวน 25 ข้อ ฟังคำถาม แล้วจึงเลือกคำตอบให้ถูกต้อง

Part 3: Conversations จำนวน 39 ข้อ ฟังบทสนทนา 1 บทและตอบคำถาม 3 ข้อ (มีทั้งหมด 13 บทสนทนา)

Part 4: Short Talks จำนวน 30 ข้อ ฟังบทที่มีผู้พูดคนเดียว (เช่น ประกาศในสนามบิน) 1 บท และตอบคำถาม 3 ข้อ

2.2 แบบสำรวจปัญหาการฟังภาษาอังกฤษของ นนอ. โดยขั้นตอนการสร้างแบบสำรวจนั้น เริ่มจากศึกษาทฤษฎีและอ้างอิงวิธีการสร้างแบบสำรวจปัญหาการฟัง จำนวน 18 ข้อ อ้างอิงจาก Bloomfield et al. (2010) โดยใช้ข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) หลังจากนั้น นำแบบสอบถามมาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ (IOC) ที่ใช้ในการวิจัย โดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน จากนั้นปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้อง มากกว่า 0.5 และนำแบบสำรวจไป Try-out กับ นนอ.ชั้นปีที่ 3 จำนวน 90 คนในทุกสาขาวิชา แล้วจึงนำแบบสำรวจไปหาค่าความเที่ยง (Reliability) ซึ่งเกณฑ์ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยง (Reliability Coefficient) ที่ยอมรับได้ คือ 0.70 ขึ้นไป ทั้งนี้คำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของปัจจัยส่วนตัวบทฟัง มีค่า 0.84 ปัจจัยเกี่ยวกับตัวผู้พูด มีค่า 0.87 ปัจจัยเกี่ยวกับตัวผู้ฟังมีค่า 0.79 ปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งกายภาพอื่น ๆ มีค่า 0.71 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้และการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ พบว่า มีค่า Durbin-Watson เท่ากับ 1.882 ซึ่งมีค่าอยู่ในระหว่าง 1.5-2.5 แสดงว่า ตัวแปรอิสระนั้นไม่มีความสัมพันธ์อัตโนมัติ (No Autocorrelation) (กัลยา วานิชย์บัญชา และ ฐิตา วานิชย์บัญชา, 2558) สามารถนำไปวิเคราะห์สถิติถดถอยพหุคูณได้ (Multiple Regression)

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการให้กลุ่มตัวอย่าง นนอ. ทำการทดสอบข้อสอบ TOEIC Listening Mock Test ในคาบที่ 3 หลังจากที่อาจารย์ผู้สอนได้ทำการอธิบายลักษณะของข้อสอบว่ามีจำนวนกี่ข้อ คะแนนเต็มกี่คะแนน ใช้เวลาเท่าใด และแบ่งออกเป็นการสอบฟังกี่ส่วน อะไรบ้าง มีการยกตัวอย่างข้อสอบแต่ละส่วนให้ นนอ. ได้เห็นภาพว่าแนวการสอบจะจัดรูปแบบใด

3.2 หลังจากที่ นนอ. ทำแบบทดสอบ TOEIC Listening Mock Test เรียบร้อย ให้ นนอ. ทำแบบสำรวจปัญหาและสาเหตุด้านการฟังภาษาอังกฤษแล้ว ผู้วิจัยจึงนำส่วนนี้เข้าโปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูป SPSS เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.3 ในส่วนนี้ คะแนน TOEIC ที่ได้จะนำมาเปรียบเทียบกับตารางคะแนน TOEIC Listening และเทียบค่ากับเกณฑ์ตาราง CEFR ว่า นนอ. มีความสามารถการฟังอยู่ในระดับใดตั้งแต่ A1 – C1 เมื่อได้ผลของคะแนน เปรียบเทียบกับระดับ CEFR ว่ามี นนอ. ชั้นปีที่ 2 แต่ละสาขาวิชา อยู่ใน CEFR ระดับใด และเข้ากระบวนการทดสอบทางสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังใช้ผลคะแนนที่เทียบแล้ว มาวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ลักษณะพฤติกรรม เนื่องจากระดับ CEFR แสดงถึงความสามารถในทักษะการฟัง คือ ตัวแปรตามของสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาปัญหาการฟังภาษาอังกฤษของ นนอ.ชั้นปีที่ 2

นนอ. มีปัญหาการฟังภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับตัวบทที่ฟังภาษาอังกฤษมากที่สุด รองลงมา คือ มีปัญหาการฟังภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับผู้พูด ลำดับต่อมามีปัญหาการฟังภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับผู้ฟัง และลำดับสุดท้ายคือ มีปัญหาการฟังภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับอุปกรณ์หรือลักษณะทางกายภาพอื่น ๆ แสดงดังตารางที่ 1

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นนอ. มีปัญหาการฟังที่เกิดจากตัวบทที่ฟังอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.49$, S.D. = .70) โดยพบว่า นนอ. ฟังไม่เข้าใจเนื่องจากไม่คุ้นชินกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่อยู่ในบทฟัง อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ไม่เข้าใจบทฟังที่มีสำนวน โวหารภาษาอังกฤษที่ไม่เคยได้ยินมาก่อน ส่วนปัจจัยที่ต่ำที่สุดคือ ด้านบทฟังที่มีเรื่องราวสถานการณ์ที่ไม่คุ้นชิน

ปัญหาการฟังที่เกิดจากตัวผู้พูด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.47$, S.D. = .69) พบว่า นนอ. ฟังไม่เข้าใจเนื่องจากผู้พูดพูดเร็วเกินไป อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ไม่เข้าใจความหมายเมื่อผู้พูดละการออกเสียง บางเสียงหรือออกเสียงคำศัพท์นั้นไม่ชัด ส่วนปัจจัยที่ต่ำที่สุดคือ เมื่อผู้พูดพูดผิดหลักไวยากรณ์

ปัญหาการฟังที่เกิดจากตัวผู้ฟัง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.32$, S.D. = .72) พบว่า นนอ. ฟังไม่เข้าใจเนื่องจากขาดการฝึกการฟัง อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ไม่เข้าใจความหมายเมื่อผู้ฟังฟังรอบแรก ส่วนปัจจัยที่ต่ำที่สุดคือ เมื่อผู้ฟังมีปัญหาทางกายภาพต่าง ๆ

ปัญหาการฟังที่เกิดจากอุปกรณ์หรือลักษณะทางกายภาพอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.31$, S.D. = .78) พบว่า นนอ. ฟังไม่เข้าใจเนื่องจากเสียงรบกวนรอบ ๆ อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ไม่เข้าใจความหมายเมื่ออุปกรณ์หรือลำโพงคุณภาพไม่ดี ส่วนปัจจัยที่ต่ำที่สุดคือ เมื่อผู้ฟังมองแต่รูปภาพจนไม่ได้ฟังสิ่งที่ได้ยิน เช่น ภาษาพูด

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ ตัวแปรอิสระ หรือปัญหาการฟังภาษาอังกฤษ

ปัญหาการฟังภาษาอังกฤษ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ตัวบทที่ฟัง				
1. ศัพท์ที่ไม่คุ้นชิน	3.84	.923	มาก	1
2. ศัพท์สแลง สำนวนโวหารที่ไม่เคยเจอ	3.72	.821	มาก	2
3. โครงสร้างไวยากรณ์ที่ยาก	3.27	1.003	ปานกลาง	5
4. สถานการณ์ที่ไม่คุ้นชิน	3.13	1.019	ปานกลาง	6
5. บทฟังที่ยาวจนเกินไป	3.57	1.039	มาก	3
6. บทฟังที่ไม่เรียงลำดับ	3.42	.924	มาก	4
รวม	3.49	.70	มาก	-
ตัวผู้พูด				
1. พูดอัตราความเร็วธรรมชาติ	3.43	1.006	มาก	5
2. พูดเร็วเกินไป	3.86	.955	มาก	1
3. ผู้พูดละการออกเสียงบางเสียงในภาษาอังกฤษ	3.71	.877	มาก	2
4. การใช้เสียงสูงต่ำ เน้นหนักเบาในภาษาอังกฤษ	3.49	.851	มาก	3
5. สำเนียงภาษาที่หลากหลาย	3.46	.962	มาก	4
6. ไม่ได้เห็นสีหน้า ท่าทางของผู้พูดประกอบ	3.27	1.058	ปานกลาง	6
7. ผู้พูดพูดผิดหลักไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ	3.08	1.019	ปานกลาง	7
รวม	3.47	.69	มาก	-
ตัวผู้ฟัง				
1. ผู้ฟังไม่เข้าใจเมื่อฟังภาษาอังกฤษในครั้งแรก	3.52	.927	มาก	2
2. ไม่สามารถตอบคำถามเมื่อฟังผู้พูดพูดจบ	3.39	.908	ปานกลาง	3
3. ขาดการฝึกฟังภาษาอังกฤษ	3.79	.828	มาก	1
4. ปัญหาทางด้านกายภาพ เช่น พิกัดทางการได้ยิน หูอื้อ	2.58	1.324	น้อย	4
รวม	3.32	.72	ปานกลาง	-
ตัวอุปกรณ์หรือลักษณะทางกายภาพอื่น ๆ				
1. เสียงรบกวน	3.39	.956	ปานกลาง	1
2. ภาพประกอบการฟัง	3.26	1.023	ปานกลาง	3
3. อุปกรณ์การฟังไม่ได้คุณภาพ	3.30	1.203	ปานกลาง	2
รวม	3.31	.78	ปานกลาง	-

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ

น.นอ. มีระดับความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษที่หลากหลายเมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน CEFR ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ B1 อย่างไรก็ตาม ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของ น.นอ. ชั้นปีที่ 2 ที่เรียนในสาขาวิชาแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 แสดงให้เห็นว่า สาขาวิชาที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความสามารถการฟังภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่าง แสดงดังตารางที่ 2-4

ผลการศึกษา พบว่า นนอ. ร้อยละ 52 มีคะแนน TOEIC อยู่ระหว่าง 275 - 399 คะแนน เทียบได้กับเกณฑ์ CEFR ในระดับ B1 รองลงมา ร้อยละ 38 มีคะแนนอยู่ระหว่าง 110 - 274 คะแนน เทียบได้กับเกณฑ์ CEFR ในระดับ A2 ลำดับต่อมา ร้อยละ 6 มีคะแนนอยู่ระหว่าง 400 - 489 คะแนน เทียบได้กับเกณฑ์ CEFR ในระดับ B2 และลำดับสุดท้าย ร้อยละ 4 คือ นนอ. ที่ได้คะแนนอยู่ระหว่าง 60 - 109 คะแนน เทียบกับเกณฑ์ CEFR ในระดับ A1 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนน TOEIC เมื่อเทียบกับเกณฑ์คะแนน CEFR ระดับ A1 - C1 (N=90)

ช่วงคะแนน TOEIC	เกณฑ์ระดับ CEFR	N	ร้อยละ	ลำดับ
60 - 109	A1	4	4	4
110 - 274	A2	34	38	2
275 - 399	B1	47	52	1
400 - 490	B2	5	6	3
ตั้งแต่ 491 ขึ้นไป	C1	-		

โดยภาพรวมแล้ว นนอ.ชั้นปีที่ 2 ทุกสาขาวิชา มีความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ ที่คะแนนเฉลี่ยรวม 276.94 คะแนน เทียบกับเกณฑ์ CEFR อยู่ในระดับ B1 เมื่อจำแนกเป็นรายสาขาวิชาเรียน พบว่า สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ และสาขาวิศวกรรมเครื่องกล ซึ่งทั้งสามสาขาวิชามีคะแนนเฉลี่ยเทียบกับเกณฑ์ CEFR อยู่ในระดับ B1 ส่วนสาขาวิชาที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ สาขาวิชาวัสดุศาสตร์ทางการทหารและการบิน ซึ่งเทียบกับเกณฑ์ CEFR อยู่ในระดับ A1 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษ (N=90)

สาขาวิชาเรียน	\bar{x} (คะแนนเต็ม 495 คะแนน)	S.D.	N
วิศวกรรมอากาศยาน	250.36	88.68	14
วิศวกรรมเครื่องกล	275.00	65.32	10
วัสดุศาสตร์ทางการทหารและการบิน	240.00	91.73	8
วิศวกรรมโยธา	260.00	60.00	7
คอมพิวเตอร์	270.25	79.55	20
วิศวกรรมไฟฟ้า	323.93	69.23	14
วิศวกรรมอุตสาหการ	293.53	78.42	17
รวม	276.94	79.42	90

ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของ นนอ.ชั้นปีที่ 2 ที่เรียนในสาขาวิชาแตกต่างกันมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 แสดงให้เห็นว่า สาขาวิชาที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความสามารถการฟังภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่าง แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การทดสอบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นนอ.ชั้นปีที่ 2 จำแนกตามสาขาวิชาเรียน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

แหล่งความแปรผัน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	59340.594	6	9890.099	1.635	.148
ภายในกลุ่ม	502044.128	83	6045.724		
รวม	561384.722	89			

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ มีตัวแปรอิสระทั้งหมด 4 ตัวแปร พบว่า มีตัวแปรอิสระ 2 ตัวแปร ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนความสามารถการฟังภาษาอังกฤษเมื่อเทียบระดับ CEFR A1-C1 ได้เท่ากับ ร้อยละ 76.1 ($R^2 = .761$) โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถการฟังภาษาอังกฤษเมื่อเทียบระดับ CEFR A1-C1 ของ นนอ.ชั้นปีที่ 2 คือ ตัวบทที่ฟัง และตัวผู้ฟัง แสดงดังตารางที่ 5 อย่างไรก็ตาม ทั้งสองด้านมีอิทธิพลทางลบต่อความสามารถการฟังภาษาอังกฤษเมื่อเทียบระดับ CEFR A1-C1 ของ นนอ.ชั้นปีที่ 2 หมายความว่า เมื่อ นนอ. มีปัญหาสองด้านนี้มากเท่าใดก็จะส่งผลต่อความสามารถการฟังภาษาอังกฤษทำให้มีความสามารถลดลง โดยสามารถนำมาแทนค่าในสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

$$Y = 5.027 - .557X_1 - .096X_3$$

ตารางที่ 5 ทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคุณปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถทักษะการฟังภาษาอังกฤษเป็น (X) และให้ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเป็น (Y)

ตัวแปรอิสระ	B	SE	Beta	t	Sig.
1. ตัวบทที่ฟัง (X ₁)	-.557	.053	-.735	-10.513*	.000
2. ตัวผู้พูด (X ₂)	-.075	.050	-.107	-1.496	.138
3. ตัวผู้ฟัง (X ₃)	-.096	.048	-.137	-1.988*	.050
4. ตัวอุปกรณ์หรือลักษณะทางกายภาพอื่น ๆ (X ₄)	.019	.042	.030	.465	.643
ค่าคงที่	5.027	.168		29.857	.000

R = .872 R² = .761, SEE = .315, F = 67.617, Sig. of F = .000, * = P < .05

สรุปและอภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาปัญหาการฟังภาษาอังกฤษเกิดขึ้นกับ นนอ. ชั้นปีที่ 2 พบว่า ปัญหาการฟังภาษาอังกฤษส่วนใหญ่เกี่ยวกับตัวบทที่ฟัง สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ นนอ. ไม่คุ้นชินกับคำศัพท์ที่ตนเองได้ฟัง ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ Alzamil (2021) ที่ระบุว่า ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาการฟัง คือ คลังคำศัพท์ที่ผู้ฟังมีอยู่ไม่มากพอที่จะทำให้เข้าใจสิ่งที่ฟังได้ นอกจากนี้ ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับผู้พูดฟังไม่เข้าใจ ในระดับที่เจ้าของภาษาใช้ เนื่องจากอัตราความเร็วของการพูดของเจ้าของภาษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hamouda (2013) ที่ผลการวิจัยสรุปว่า ปัญหาของผู้ฟังภาษาอังกฤษเกิดจากการไม่สามารถฟังเจ้าของภาษาพูดในอัตราความเร็วแบบการพูดภาษาพูดด้วยความเร็วปกติ (Natural Speech Rate) และยังไม่คุ้นชินกับสำเนียง การออกเสียงของเจ้าของภาษาที่มาจากหลากหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ แคนาดา ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนจำเป็นต้องมีการทดสอบก่อนเรียน เพื่อทราบถึงความสามารถหรือพื้นฐานการฟังของผู้เรียน และจัดกลุ่ม จัดบทเรียน เนื้อหา การเลือกสื่อการฟังที่เหมาะสมกับระดับภาษาของผู้เรียน ให้เป็นไปตามทฤษฎี $i+1$ ของ Krashen ซึ่งกล่าวว่า ผู้สอนต้องจัดสภาพแวดล้อมและสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่ป้อนเข้าไป (Input) เป็นการพัฒนาผู้เรียนจาก i ไปสู่ $i+1$ หมายความว่า พัฒนาจากสิ่งที่มีอยู่แล้ว ซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยใช้ความรู้ต่าง ๆ ความรู้รอบตัวและบริบทต่าง ๆ เพื่อช่วยให้เข้าใจ โดยเฉพาะผู้สอนสามารถทำให้สิ่งที่ป้อนให้ผู้เรียนนั้นง่ายขึ้น (Cook, 1993, p. 53) การที่ผู้สอนคำนึงถึงปัญหาการฟังภาษาอังกฤษที่ผู้เรียนเผชิญอยู่ไม่เฉพาะแต่ตัวบทฟัง แต่ตัวผู้พูด ผู้ฟังและสภาพแวดล้อมเช่นอุปกรณ์ที่สอนการฟังในห้องสอนภาษา โดยปรับให้ทันสมัยเข้ากับยุคแห่งการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ที่การเข้าถึงสื่อเสมือนจริง (Authentic Listening Material) ทำได้ง่ายเพียงแคมีสัญญาณอินเทอร์เน็ต โดยฝึกให้ผู้ฟังฟังอย่างมีเป้าหมาย ฝึกทักษะการฟังที่มีสำเนียงภาษาอังกฤษหลากหลาย และไม่ใช้เพียงฟังภาษาอังกฤษจากเจ้าของภาษาเท่านั้น หากต้องมีการฝึกการฟังภาษาอังกฤษจากประเทศที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง เช่น สิงคโปร์ อินเดีย จีน อินโดนีเซีย บรูไน ฯลฯ

2. จากการศึกษาความสามารถการฟังภาษาอังกฤษของ นนอ. ชั้นปีที่ 2 นั้น พบว่า มีระดับความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษที่แตกต่างกัน เมื่อเทียบกับเกณฑ์ CEFR เป็นไปได้ว่า นนอ. ที่มีคะแนนการฟังภาษาอังกฤษในระดับ B2 มีการใช้เทคนิคการฟังที่แตกต่างจาก นนอ. ที่ได้คะแนนการฟังน้อยในระดับ A1 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยธิดา สุปัดติ (2562) ที่สรุปได้ว่า ผู้ที่ได้คะแนนการฟังภาษาอังกฤษมากนั้น มีการใช้เทคนิคในการฟังหลายอย่างเข้ามาช่วยให้เกิดความเข้าใจ และผู้ฟังเหล่านั้นไม่ได้พยายามฟังและแปลความหมายทุกคำที่ได้ยิน หากแต่มีการใช้เทคนิคการฟังแบบบนลงล่างและล่างขึ้นบน คือใช้ความรู้ตั้งแต่ระดับหน่วยเสียงไปจนถึงการนำเอาความรู้ประสบการณ์มาเชื่อมโยงกับสิ่งที่ได้ฟังภาษาอังกฤษ (กัญญาเลข พุตระกูล, 2565) โดยกองทัพอากาศและกระทรวงอุดมศึกษาคาดหวังให้ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษามีความสามารถทางภาษาอังกฤษในระดับ B2 เมื่อจบการศึกษา (คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2559) แสดงว่า ในระหว่างที่ นนอ. อยู่ชั้นปีที่ 2 ทั้งหมดควรมีระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษเทียบกับเกณฑ์ CEFR ระดับ B1 ดังนั้น ผู้สอนควรตระหนักถึงความสำคัญของทักษะการฟัง และชี้ให้ นนอ. เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ในการฝึกทักษะการฟังภาษาอังกฤษ มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการฟังแบบเชิงรุก (Active Listening) โดย กัญญาเลข พุตระกูล (2565) กล่าวว่า ในห้องเรียนภาษาควรมีการสอนทักษะการฟัง โดยการนำทักษะการฟังบูรณาการเข้ากับกิจกรรมทางภาษาอังกฤษอื่น เช่น ฟังแล้วตอบคำถาม ฟังแล้ววาดรูป ฟังแล้วสรุปแล้วพูดนำเสนอสิ่งที่ได้ฟังมา ซึ่งผู้วิจัยจะต้องนำเสนอสาเหตุที่วิเคราะห์ที่ได้ไปต่อยอดงานวิจัยในอนาคต โดยอิงจากความแตกต่างของความสามารถการฟังภาษาอังกฤษในงานวิจัยครั้งนี้ไปสร้างนวัตกรรมการสอนเพื่อเพิ่มความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของ นนอ. ที่มีคะแนนการฟังและความสามารถการฟังน้อย

ข้อเสนอแนะ

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยหัวข้อนี้กับ นนอ. ทุกชั้นปี เพื่อทราบถึงปัญหาการฟัง และทราบถึงความสามารถการฟังภาษาอังกฤษของ นนอ. และสามารถนำผลการวิจัยไปปรับปรุงหลักสูตรและการสอนพัฒนาการฟังให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับระดับความสามารถทางการฟังภาษาอังกฤษของ นนอ.
2. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรนำผลการวิจัยนี้ไปต่อยอดทำการวิจัยเชิงทดลอง หรือสร้างนวัตกรรมการสอนการฟังเพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาแอปพลิเคชันต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการฟังภาษาอังกฤษ คำศัพท์และทักษะอื่น ๆ ในภาษาอังกฤษ
3. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยและพัฒนาความสามารถการฟังภาษาอังกฤษ เช่น การฝึกการฟังและออกเสียงภาษาอังกฤษในระดับหน่วยเสียง มีการสร้างแอปพลิเคชันที่ส่งเสริมการฟังคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กัญญาเลข พุตระกูล. (2565). การใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ Jigsaw Listening ควบคู่กับการใช้กลยุทธ์อภิปัญญาผ่านระบบออนไลน์ เพื่อแก้ปัญหาการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ: กรณีศึกษานักเรียนนายเรืออากาศ ชั้นปีที่ 2 โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช. *วารสารสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก*, 11(1), 49-61. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/SocialJournal2rmutto/article/view/256860/174964>
- กัลยา วานิชย์บัญชา และ ฐิตา วานิชย์บัญชา. (2558). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล* (พิมพ์ครั้งที่ 27). สามลดา. คณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2559). *ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง นโยบายการยกระดับมาตรฐานภาษาอังกฤษในสถาบันอุดมศึกษา*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ บวรวัฒนเศรษฐ์. (2563). การศึกษาสภาพการเรียนรู้นอกชั้นเรียน ปัจจัยที่มีอิทธิพลและความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 4. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายเรือพระจุลจอมเกล้า*, 7(1), 37-50. https://so01.tci-thaijo.org/index.php/CRMA_HUSO/article/view/240686/164482
- ชายุดา จันทะปิตตา. (2555). *การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการฟังภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- บุษยะมาส ทรรทรานนท์ และ จิตภา ธรรมวิหาร. (2551). การศึกษาความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษของนายทหารที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า*, 6(1), 174-181.
- ปิยธิดา สุปัดดี. (2562). ปัญหาการฟังภาษาอังกฤษ: กรณีศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองม่วง จังหวัดระยอง. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/57920665.pdf
- โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช. (2560). “รายงานผลสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้ผู้สำเร็จการศึกษาจาก รร.นบก. รุ่น 59-60”. แผนกกรรมวิธีข้อมูลกองสถิติและประเมินผล กรุงเทพฯ. อัดสำเนา.
- สมพร โภมารัตต์. (2564). การศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า*, 8(1), 39-49. https://so01.tci-thaijo.org/index.php/CRMA_HUSO/article/view/246794/168072
- Alzamil, J. (2021). Listening Skills: Important but Difficult to Learn. *Arab World English Journal (AWEJ)*, 12, 366-374. <https://dx.doi.org/10.24093/awej/vol12no3.25>
- Anandapong, S. (2011). *A study of English listening problems and listening proficiency of business students at Bangkok University* [Research Paper of Master of Arts]. Thammasat University.
- Bacon, S. M. (1989). ‘Listening for real in the foreign language classroom’. *Foreign Language Annals*, 22(6), 43-51.
- Bloomfield, A., Wayland, S. C., Rhoades, E., Blodgett, A., Linck, J., & Ross, S. (2010). What makes listening difficult. *Factors affecting second language listening comprehension*. University of Maryland. <https://doi.org/10.21236/ada550176?sid=semanticscholar>
- Cook, V. (1993). *Linguistics and Second Language Acquisition*. Macmillan, Basingstone.
- Council of Europe. (2022, September 2). *Common European framework of reference for languages: Learning, teaching, assessment (CEFR)*. <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages>
- Hamouda, A. (2013). An Investigation of Listening Comprehension Problems Encountered by Saudi Students in the EL Listening Classroom. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*, 2(2), 113-155. <https://www.semanticscholar.org/paper/An-Investigation-of-Listening-Comprehension-by-in-Hamouda/b811984d6e30068a62a970b1f75b2e701e0b159e>
- Hinkel, E., (2011). *Handbook of Research in Second language teaching and learning* (1st ed.). Routledge.
- Juan, W. X., & Abidin, M. J. Z. (2013). English listening comprehension problems of students from China learning English in Malaysia. *Language In India*, 13(4), 367-404.
- Nualsri & Underwood. (2012). *The Problems with the English Listening and Speaking of Students Studying at a Private Vocational School* [Research Paper of M.A. Graduate School]. Srinakharinwirot University.
- Papol R., Boonsue W., Nakcharoen J., Sriratanaban S., Silachai N., & Khamsri T. (2020). The analysis of listening and reading problems in taking TOEIC of English Major students, Faculty of humanities and social science, Chiang Mai Rajabhat university. *Journal of Buddhist Education and Research*, 6(2), 239-251. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jber/article/view/245805>
- Promhiran. A. (2008). *A study of English listening comprehension problems of Thai teachers at Kaset International Program* [Master’s thesis]. Thammasat University.
- Rost, M. (2002). *Teaching and researching listening*. Longman.
- Tran, T., Q., & Duong, T., M. (2020). Insight into listening comprehension problems: A case study in Vietnam. *PASAA*, 59, 77-100.

At the Crossroads: Thai-American Relations during the Time of Covid-19

Apisake Monthienvichienchai^{1*}

(Received: January 22, 2022; Revised: March 1, 2022; Accepted: March 7, 2022)

Abstract

This academic article aims to examine and analyze current trends in Thai-U.S. relations in the context of its historical development and recommend general approaches to improve bilateral relations in the political, security, as well as the economic and social dimensions. These suggestions take into account China's regional role and the impact of the ongoing Covid-19 pandemic. In the political realm, the article suggests that the U.S. focus on economic cooperation rather than entanglements in internal politics. To enhance security cooperation, it suggests an emphasis on cultivating a new network of sympathetic officers, similar to those seen during the Cold War. Finally, in the economic and social dimensions, it suggests the emulation of China's approach to outreach and to synergize American expertise with the requirements of Thailand's 20-Year National Strategy.

Keywords: Thai-American Relations, China, 20-Year National Strategy, Covid-19

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีจุดประสงค์ในการศึกษาและวิเคราะห์แนวโน้มความสัมพันธ์ไทย-สหรัฐฯ ปัจจุบันในบริบทของพัฒนาการด้านประวัติศาสตร์และเสนอแนวทางในการยกระดับความสัมพันธ์ทวิภาคีในมิติการเมือง ความมั่นคง อีกทั้งเศรษฐกิจและสังคม โดยคำนึงถึงบทบาทในภูมิภาคของจีนและผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในปัจจุบันด้วย ในส่วนของการเมือง บทความเสนอว่า สหรัฐฯ ควรเน้นการเสริมสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจมากกว่าการเข้าเกี่ยวในการเมืองภายในของไทย ส่วนมาตรการในมิติของความมั่นคง ควรเน้นการสร้างเครือข่ายเจ้าหน้าที่ซึ่งมีความเข้าใจสหรัฐฯ ดังที่เคยมีในช่วงสงครามเย็น สุดท้ายในมิติเศรษฐกิจและสังคม สหรัฐฯ ควรเลียนแบบวิธีการของจีนในการเข้าถึงประชาชนและพิจารณาวิธีสร้างความสอดคล้องระหว่างความชำนาญของสหรัฐฯ กับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีของไทย

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์ไทย-สหรัฐฯ จีน ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โควิด-19

¹ Department of History, Academic Division, Chulachomklao Royal Military Academy, Tambon Phromanee, Mueang District, Nakhonnayok, 26001 Thailand.

* Corresponding Author Email: apisake.mo@crma.ac.th

Introduction

*Abraham Lincoln, President of the United States of America.
To His Majesty Somdetch Phra Paramendr Maha Mongkut,
King of Siam,
Great and Good Friend,*

Preamble of President Lincoln's letter to King Mongkut (Rama IV) of Siam,
February 3, 1862 (Merrion & Smith, 2018, p. 223)

The United States of America's official relationship with the Kingdom of Thailand is its oldest with any nation in the Far East, commencing with the signing of the Treaty of Amity and Commerce in 1833 during the reign of King Nangklao (Rama III) of the Kingdom of Siam and the presidency of Martin Van Buren (Bureau of East Asian and Pacific Affairs, 2021). Throughout this centuries-old relationship, the dynamics between the two countries have ebbed and flowed. A notable incident that reflected the dynamics during this period was King Mongkut's (Rama IV) offer of elephants to President James Buchanan, the 15th President of the United States, to aid the Union's war effort during the American Civil War. Although the offer was graciously declined by President Abraham Lincoln, who was the 16th President of the United States and Buchanan's successor, Lincoln forever inscribed the monarch as his "Great and Good Friend" in the history of bilateral relations. In the absence of colonial designs and conflicting interests, relations continued on a friendly course, culminating in Siam's entry into the First World War on the side of the Entente, following the U.S. commitment to the conflict. Subsequently, the U.S., through its legal advisors, led the successful effort to revise the unequal treaties that Siam had been subjected to during the colonial period. For example, the U.S. was the first western nation to abandon extraterritoriality rights for its citizens in December 1920 that had been the standard provision since the signing of the Bowring Treaty with the British in 1855. With the Americans setting this precedent, the Europeans eventually had to follow, albeit with much hard negotiations, some of which were facilitated by American advisors. One of these included Francis B. Sayre, a son-in-law of Woodrow Wilson, the 28th President of the United States (Norland et al., 1997, pp. 64-66).

These bonds frayed as Siam underwent constitutional changes in the 1930s, including the national name-change to Thailand, and forged an alliance with the Japanese Empire that led to a declaration of war against the United States during the Second World War. Nevertheless, this official hostility did not prevent the U.S. from supporting the Seri Thai Movement's clandestine resistance operations and from rendering its post-war support against the vengeful European powers in favor of a "free, independent Thailand, with sovereignty unimpaired, and ruled by a government of its own choosing" (Reynolds, 2004, p. 370). This protective policy, as well as the convergence of both nations' interests to contain the spread of communism, led to the second peak of Thai-U.S. relations. It was during this period that Thai-American

relations seriously influenced Thailand's development, not only in terms of the effects of the massive financial aid that the U.S. Government rendered to the Royal Thai Government (Zawacki, 2017, pp. 35-36), but also through the impact of Thailand's involvement in the Korean War, the Vietnam War, and the founding of regional organizations, such as SEATO and ASEAN, the latter of which continues to exert influence on regional politics. The peak of economic aid occurred in 1966, when the U.S. Government rendered USD 60 million in financial support to Thailand (Zawacki, 2017, p. 36).

Yet, as the Soviet Union collapsed in 1991 and the remaining communist nations scrambled to adapt to the market economy, relations between the two "Great and Good Friends" drifted apart, as the common interests that had bound them together dwindled. From the 1990s onwards, the focus of successive U.S. governments became the Middle East, especially after the tragic events of 9/11. As the U.S. expended its blood and treasure in a futile attempt to remake the Middle East, the rest of Asia was left open for China to reassert itself especially in Southeast Asia. Subsequently, Thailand and other countries in the region have been drawn closer into the Chinese political and economic orbit. This attraction was compounded by the U.S.' failure to treat its close friend and treaty ally as such. The Clinton administration's handling of the 1997 Tom Yum Kung Financial Crisis stood in stark contrast with the comprehensive assistance it rendered to Mexico earlier in 1994. When Mexico experienced the peso crisis that year, the U.S. Government quickly spearheaded an IMF aid package amounting to USD 50 billion, 20 billion of which was made up by direct U.S. contributions. In contrast, when Thailand experienced its own financial crisis in 1997, it received a total aid package amounting to only USD 17.2 billion (International Monetary Fund Staff, 2000; Lustig, 1995, p. 20).

While Thailand was designated as a major non-NATO ally in 2003 (Bureau of Political-Military Affairs, 2021), this was largely a symbolic gesture to reward Thailand for its support of the unpopular war in Iraq, and did not halt the drift. The 2010s reads like a litany of diplomatic failures, characterized by the inability to comprehend the dynamics of the internal Thai political conflict, coupled with a rigid adherence to a shallow democratic dogma where elections were seen to be the panacea to all of Thailand's problems. In the face of this American failure, China moved in to fill the vacuum in force throughout the 2000s and 2010s, agreeing to strategic partnerships, ever closer economic ties, through a free trade agreement in June 2003, new military cooperation projects, and establishing new regional architecture, such as the Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB) and the Belt and Road Initiative, that rival those founded by the U.S. during the Cold War. Subsequent U.S. efforts to redress the balance, such as the Pivot to Asia, was not only a tacit admission that they had been pivoting elsewhere earlier, but many initiatives, in particular the Trans-Pacific Partnership, were seen as, at best, a failure to make use of regional opportunities (Green, 2016) and, at worst, abject failures.

The advent of the Covid-19 pandemic has also thrown all sides off balance. While Beijing may have won early gains through its expeditious vaccine diplomacy, it had to contend with increased global distrust due to the lack of clarity regarding the disease's origin, as well as the consequences of its crackdown on Hong Kong and saber-rattling against Taiwan. Its current Zero-Covid Strategy has also meant that all but the most essential exchange programs have been shut down, as entry to and exit from China has become virtually impossible. The U.S., with its more liberal entry-exit policy, has the potential to exploit this gap. However, its internal political problems, the loss of international prestige due to the chaotic withdrawal from Afghanistan, and distractions elsewhere, particularly in the Russia-Ukraine dispute has cast severe doubt as to whether the U.S. has the vision and the capability to exploit the diplomatic opportunities opened by the pandemic.

Objectives

This academic article aims to examine and analyze Thai-U.S. relations in the context of these historical developments and recommend general approaches to improve relations in the political, security, as well as the economic and social dimensions. These suggestions do not occur in a vacuum and cannot be discussed without reference to the policies and impact of China's return as a regional power and the impact of the ongoing Covid-19 pandemic. Implementing these suggestions may not necessarily lead to a third peak in Thai-U.S. relations, but may perhaps work to redress the increasing imbalance in Sino-Thai-U.S. relations, which would be in the long-term interest of both Thailand and the U.S.

Political Considerations

While we value our long friendship with the Thai people, this act will have negative implications for the U.S.–Thai relationship, especially for our relationship with the Thai military.

Statement on 2014 Coup in Thailand by John Kerry, Secretary of State
(Department of State, 2014)

The major roadblock to the progress of Thai-U.S. relations for more than a decade has been internal Thai politics and misperceptions of the U.S. role in this domestic conflict. Since 2006, Thailand has been stuck in a vicious cycle of elections, government corruption, mass street protests, and coup d'états. Throughout this process, U.S. government policies, through its embassy, have met with varying degrees of success but, more often than not, with failure. Notable incidents that have inflamed hostility include the embarrassing leak of private high-level conversations in the 2010 Cablegate scandal, official visits to Red Shirt Villages (Front Page News Team, 2015), Ambassador Davies's intervention with regard to the lèse-majesté law (Agence France-Presse, 2015), and the complete lack of a resident ambassador for a considerable period of President Trump's term. In the 1 year and 5 months between September 29, 2018,

when Ambassador Davies vacated his post, and the appointment of his successor, Ambassador DeSombre on March 2, 2020, the U.S. officially did not have a resident ambassador in Thailand. This pattern is not unique to the Trump administration, however. Since the departure of Ambassador DeSombre on 20 January 2021, and as of February 2022, the Biden administration has yet to nominate an ambassador to Thailand. These incidents stand in stark contrast with the Chinese approach that has been much more circumspect: side-stepping unnecessary entanglements in Thai internal politics, and exploiting the vacuum left in the wake of U.S. disengagement to further their concrete interests.

Many of these unfortunate incidents could have been avoided, had the American ambassadors been experts on Thailand or, in lieu of their expertise, supported by a staff with a good grasp of current dynamics. The last of this generation was Ambassador Boyce (2004-2007), who had more than a decade of political experience in Thailand and fluency in the Thai language and culture (Kanchanalak, 2015). Yet, the efficacy of Ambassador Boyce's tenure was limited by his lack of influence in Washington in the face of the capital's disinterest in Thai affairs. The reduction of the terms of State Department personnel from 4 or 5-year terms to 2 years have further eroded American capabilities (Zawacki, 2017, p. 202). Two years is hardly enough to build meaningful contacts, which are especially important in a society that operates, for better or worse, on the basis of social networks and personal relationships. Here, the Chinese also have an advantage as Chinese society also is heavily dependent on the similar concept of "Guanxi" (关系) or "Relationships" (Ann, 2013), an understanding that can easily be adapted for use in the Thai context.

It is expected that the American capability to conduct effective diplomacy in Thailand and elsewhere will continue to deteriorate as the State Department is systematically hollowed out (Corrigan, 2018). This deficiency may not matter so much in other times, but given the fierce competition for influence that Washington faces from Beijing, it may prove to be calamitous – for both Thai and American long-term interests. In contrast to American indifference, Beijing appears to have made its relations with Thailand a priority, routinely dispatching personnel with extensive training and experience in the Thai language, culture, and affairs who can fluently and, oftentimes unobtrusively, move throughout Thai society.

While Beijing appears to be interested in almost all facets of the kingdom, aspects to which it remains indifferent are the areas of democracy and human rights. If played right, these are areas where the U.S. can exercise considerable advantage. However, in the past, the U.S. has taken an overly ham-fisted and dogmatic approach, demanding elections at the expense of every other issue, when pragmatism may have better served long-term interests. This pragmatic approach is clearly an option, in spite of the U.S. Government's stated policy to support human rights and democracy, as reflected in the U.S.' continuing and close engagement with Saudi Arabia's absolute monarchy (Wald, 2018) and Egypt's military regime under General Abdel Fattah el-Sisi, among others, whose democratic and human rights

credentials are far more questionable than that of the recent Thai military regimes. When General el-Sisi seized power from the democratically-elected government in Egypt amidst a mass civil uprising in 2013, John Kerry, the Secretary of State, defended it as a move to restore democracy (British Broadcasting Corporation News, 2013). It can be imagined that many in Bangkok saw this position as a clear instance of double standards (Strangio, 2020, p. 123).

Furthermore, this inflexible approach has been compounded by an unhealthy focus on personalities, be it on the government side or on the opposition, as exemplified by the overt presence of “observers” at the court procedures of opposition figures. This is not to say that foreign diplomats cannot or should not follow political developments in person, but there were arguably better and subtler ways of doing so than getting involved with photo opportunities that can be easily misconstrued, sometimes on purpose, for the benefit of one side or the other (Associated Press, 2019). No doubt other countries, notably China, are also keeping pace with these developments; but they have not done so in such an overt and provocative manner.

The tenure of Ambassador DeSombre has gone some way to correct this approach. DeSombre was conspicuously quiet when it came to Thai politics, but considerably more active when it came to furthering economic cooperation. This approach has kept Thai-U.S. relations on an even keel and seems to suit both sides – the Americans avoid entanglement in internal politics and can further their economic interests, while the Thais are spared political lectures and can build their capacity. What is still lacking, however, are measures to support the strengthening and effectiveness of political institutions, particularly those that act as checks and balances. Arguably, the political crises that have afflicted Thailand for the last two decades could have been prevented by a more robust, efficient, and trustworthy system of checks, which would have kept the problems of civilian politicians within the system rather than allowing it to spill out chaotically onto the streets, thereby providing the standard pretext for a military takeover to “restore order.” The U.S., with its tradition of the separation of powers, is arguably one of the countries with the expertise in these checks and balances, and it was a pity that it was unable to exert some useful influence over the latest iteration of Thailand’s constitution due to the policy of disengagement. Nevertheless, there is still considerable room for the reform of existing mechanisms that will contribute more towards democratization in the long term. If the U.S. is serious in promoting sustainable democracy, it should focus its efforts on facilitating the reform of these institutions and leave the daily political dramas to the Thais.

The Security Dimension

So let us work together for a peaceful, prosperous, and free Indo-Pacific. I am confident that, together, every problem we have spoken about today can be solved and every challenge we face can be overcome.

President Donald Trump, Da Nang, Vietnam, November 10, 2017

(The White House, 2017)

Even in the midst of political turmoil, Thai-U.S. security relations appear to have maintained some dynamism. Major exercises, such as Cobra Gold, continued during the period of military rule, albeit on a reduced scale, while, at present, other exercises, such as Lightning Forge are proceeding apace, in spite of the pandemic. The Royal Thai Armed Forces are also sticking with the longstanding trend of being heavily inspired by American doctrine and armaments, as reflected in its acquisition of Stryker vehicles (Olson, 2019), which will be supported by a new brigade structure. At the same time, the Chinese are also making headway in this area with joint blue water and special forces exercises, increases in exchange programs for military personnel, as well as the procurement of military equipment. The issue for the U.S. in this area, therefore, is not so much how to revitalize relations, but how to maintain its leading influence.

A key area in the interest of both sides is the professionalization of the military. This means encouraging a non-political mindset among the existing and new generations of officers and also increasing the capabilities and effectiveness of the armed forces through training assistance and the acquisition of modern equipment. A professional armed force would be far less willing to commit a coup d'état and be more capable of maintaining public trust through their proven capabilities. If these capabilities can also be demonstrated on visible missions, such as international peacekeeping or humanitarian assistance, the procurement of appropriate modern equipment could also be more easily justified to the public. Procurement of modern equipment would also contribute to addressing imbalances in Thai-U.S. trade relations and support interoperability. Thus, success in this area has the potential to synergize with efforts in the political, economic, and social dimensions that should ensure that Thailand can contribute to the relevant aspects of the U.S.' Indo-Pacific Strategy.

In this regard, an area in which the U.S. can expand its influence is the training of mid-level officers. It is undeniable that the past and present good relations between the U.S. and Royal Thai Armed Forces have been greatly facilitated by the common experiences of officers who trained and served together during the Cold War. The oldest of this generation are fading out, while the youngest is on the verge of retirement. Their tragedy is that in the face of U.S. disengagement from the region, there is no new generation to continue the legacy that they have built. Although there are a significant number of Thai civilian graduates from the U.S., the majority do not choose the armed forces as a career. For overseas graduates that do, their profiles tend to be more multinational than previously, having graduated from both European and Far Eastern institutions. Many of them are also developing the capability of moving in western and eastern societies with equal alacrity. A civilian example is Joe Horn-Phathanothai, a half-British, half-Thai Oxbridge graduate and businessman with close ties to Britain, as reflected in his receipt of the Order of the British Empire in 2018, and to the Chinese leadership through his mother, Sirin Phathanothai, who lived for a time in China as a ward of Premier Zhou Enlai (Phathanothai, 1994). Sirin herself is the daughter of Sang Phathanothai,

an important figure in both of Field Marshal Phibunsongkhram's governments (Wilde, 2019). Thus, aligning with the U.S. is no longer the default option.

In the absence of a far-reaching joint campaign along the lines of those seen during the Cold War, the situation as it stands indicate a continuing drift in relations. This drift can be mitigated to an extent through an expansion of exchange programs, particularly for mid-level Thai military officers to go to the U.S. These programs can be military or civilian in nature, but their aim should be to cultivate not only deeper professional knowledge, but also the sort of personal relations and goodwill that can facilitate understanding and cooperation as these officers progress in their careers. Throughout this progress, the U.S. could also learn from the Australian approach in maintaining contact with their military alumni through groups, as well as regular social events. Not only does this allow the embassy to maintain links and disseminate information and news, but it also promotes networking among different generations of Thai alumni, who can then use these connections to support projects of mutual interest and benefit. The Chinese also ran vigorous exchange programs, but the closure of the country due to the pandemic offers the U.S. an unprecedented chance to catch up to, if not surpass these efforts.

Economic and Social Ties

My background has been helping American and Western companies expand and invest in Asia for the last 20 years. I plan on continuing to help American and Western companies expand into Thailand as United States' Ambassador to Thailand.

H.E. Michael DeSombre, U.S. Ambassador to Thailand (Raksaseri, 2020)

Unlike the bilateral security relations, there is no denying that the U.S. is falling behind its competitors in the areas of economic and social relations. According to the World Bank's 2019 data, China has become the top origin of imported goods, and is second only to the United States as the top destination for Thai exports (World Bank, 2022). Previously, this position had been occupied by the United States or Japan. Simultaneously, Chinese cultural influence is also making some significant headway with the opening of Confucius Institutes across the country and the increasing popularity of Chinese cultural offerings. As of 2020, there are currently 16 Confucius Institutes and 11 Confucius Classrooms in Thailand (Chongkittavorn, 2020), compared to 4 American Corners (United States Embassy and Consulates in Thailand, 2022). Some of this popularity can be attributed to the longstanding presence of a significant Sino-Thai community, but arguably it is a consequence of the meteoric rise of China, its increasing regional influence, and the new economic opportunities it represents. In these areas, the U.S. is at an obvious geographical disadvantage, but it still holds some significant advantages that it can leverage to maintain its economic and cultural influence.

The first advantage that can be leveraged is the U.S.' creative and innovative industries, particularly in the digital sector. Even prior to the Covid-19 pandemic, the Royal Thai Government had identified the digital economy as a priority area for development under its 20-Year National Strategy (Office of the National Economic and Social Development Board, n.d.) and it is likely that this sector will continue to grow in importance as the government implements the strategy. In the wake of the pandemic, it is also likely that many companies and institutions will aim to expand their digital platform operations. Therefore, any nation that can involve themselves in the infrastructure and systems of this emerging digital economy will have significant national influence in the future. The Chinese have clearly envisioned this development and are notably investing in 5th generation mobile networks. Like elsewhere, Huawei is receiving active encouragement to engage in this area (Post Reporters, 2019). To compete, the U.S. will need to project the future, identify its niches in this projection, and provide competitive options in terms of pricing, quality, and innovation in these areas. The digital economy is only one of many sectors that has been designated as priority; other areas that the U.S. can engage in, given its expertise, include standards, logistics, research and development, and energy. Examining and identifying synergies between U.S. expertise and Thai priorities should be a viable way to maintain and expand partnerships in a concrete manner for both sides' mutual benefit. Once identified, these synergies should make use of new cooperative frameworks, such as the Better Utilization of Investments Leading to Development or the BUILD Act under the Indo-Pacific Strategy (Department of Defense, 2019).

Secondly, despite the growing popularity of Mandarin, English will remain as the most important international language, as it will continue to be the second or third language of the majority of the global population, including in China. There is an obvious opportunity to exploit here, but the U.S. have failed to do so in Thailand and elsewhere. This failure can be attributed in part to the fact that most U.S. embassies have retreated behind walls akin to fortresses since 9/11, curtailing much of their outreach abilities. This is not to say that the Chinese competitors have open embassies; far from it. However, the Chinese are still able to extend their outreach through the Confucius Institutes, which effectively act as the embassy's accessible and active cultural arms across the country. There have been allegations that Confucius Institutes are more than the Chinese government's cultural arm, but may also be involved in espionage activities. (Golden, 2017). If this is the case, then their ability to increase unofficial outreach undoubtedly facilitates these activities. In the past, the U.S. equivalent had been the American Corners and American Studies departments and clubs – these have since atrophied and are far too few in number to compete effectively with their expanding Chinese counterparts. The approach then, is to revive and expand the activities of these organizations so as to build awareness of the American Story and what modern America has to offer. A potent boost to the revitalization would be to invite the symbolic involvement of an appropriate member of the Royal Family in the project, which will also serve to reinforce ties.

In doing so, the U.S. should eschew the approach taken by the European embassies in Thailand, where outreach is restricted to central organizations, such as the British Council, Alliance Française, and the Goethe Institute. While provisions at these institutions are impressive, they have limited reach and capacity, especially beyond the capital area. Therefore, the U.S. should build upon the Chinese approach and have substantive and proactive representative institutions or, at the very least, have concrete collaborative programs with Thailand's higher education institutions. Alongside this revival should be the revitalization and expansion of organizations such as the Peace Corps and exchange programs to build lasting people-to-people friendship among the new generation that will reinforce bilateral ties in the years ahead.

Conclusion

American assistance is to enable the Thai to achieve their objectives through their own efforts. Indeed, there is a precept of the Lord Buddha which says: "Thou are thine own refuge". We are grateful for American aid; but we intend one day to do without it.

His Majesty King Bhumibol Adulyadej to the Joint Meeting of U.S. Congress,
June 29, 1960 (United States Embassy Bangkok, 2016)

In conclusion, with the possible exception of their security ties, Thai-U.S. relations could be said to be at one of its lowest ebbs due mainly to neglect, a lack of understanding of fast-changing conditions on the ground, and the consequent inability to leverage the legacy of a longstanding and special relationship. Further exacerbating the situation is the rise of China as the U.S.' strategic competitor and complications arising from the pandemic. This is not to say that the relationship is beyond salvage. There are plenty of existing organizations and frameworks that can be easily revived and/or expanded, such as the Peace Corps, the Fulbright Scholarship Program, military exercises, and training programs, as well as numerous bilateral projects, such as those with the Center for Disease Control and Prevention. To do so does not require that many additional resources, but a more consistent focus on long-term goals, guided by experts on the ground with extensive experience and contacts, as well as active support from Washington to do so. Thus, Thai-American relations are truly at a crossroads, where the U.S. has the choice as to whether to steal the initiative from the Chinese during this time by expending some modest resources, or to continue on its past course and let this opportunity slip away.

Indeed, the regaining of this focus is in the interest of both Thailand and the United States. Throughout its history, Thailand's times of greatest peril have always been when it relied on one partner, be it France in the 1680s, Britain in the 1890s, and Imperial Japan in the 1940s. It is, therefore, in Thailand's interest to maintain a balanced relationship between China and the United States, even as its economic interests draw inexorably ever closer to

the former. However, to be able to do so, it must have the choice in the first place – this is where the U.S. comes in. For the U.S., beyond the continued use of strategic military facilities, notably at U-Tapao, and the assurance that the Chinese will be unable to establish a physical military presence in the kingdom, there may be no immediate or urgent security interest to renew its focus on Thailand. Nevertheless, as China grapples with the implications of the Covid-19 pandemic on its image in the short term, as well as the internal problems with Hong Kong, and renewed conflicts over territorial claims with its neighbors, the U.S. has a chance to retake the initiative in Thailand, as well as the region. If it fails to do so, it stands to lose a long-time ally not due to a divergence of interest or mutual hostility, but through sheer negligence. In light of ruptures with other traditional allies in the region who are experiencing similar issues in balancing relations with the U.S. and China, notably the Philippines, the U.S. should take this loss seriously. To paraphrase Oscar Wilde: to lose one ally may be regarded as a misfortune, to lose two looks like carelessness.

In this renewal, the United States should adopt a more subtle and informed approach, with its eyes on long-term results rather than involvement in short-term political dramas. Short of an unforeseen and unlikely incident that results in a catastrophic breakdown in Sino-Thai relations, it will be impossible for Thailand to decouple from China, due to its economic and historic social links. As such, in pursuit of its interests, the U.S. should not think of Sino-Thai-U.S. relations as a zero sum game, but try to find ways to work around it – to “be like water,” as some opponents of Beijing have it. Similar to the pressure to accelerate democratization, insisting on Thailand’s decoupling from China, especially in public, would most likely lead to the opposite happening. The key, therefore, is meaningful engagement in the right focus areas to ensure that while Thailand may not be willing to risk getting involved overtly in a Sino-American conflict on America’s side, neither will it actively aid Chinese efforts from its strategic geopolitical position. The absence of such pressure will not only enable this policy, but it will also ensure the Royal Thai Government’s lack of rancor towards the U.S. and allow new options and avenues for the long-overdue meaningful re-engagement between the “Great and Good Friends” to flourish anew.

References

- Agence France-Presse. (2015, November 26). U.S. ambassador raps lèse majesté sentences. *Bangkok Post*.
<https://www.bangkokpost.com/thailand/general/776709/us-ambassador-raps-lese-majeste-sentences>
- Ann, J. (2013, April 16). *The changing role of Guanxi in Chinese society*.
<https://berkeleycenter.georgetown.edu/posts/the-changing-role-of-guanxi-in-chinese-society>
- Associated Press. (2019, April 11). Diplomats deny accusations of protocol breach in Thanathorn’s case. *Khao Sod English*. <https://www.khaosodenglish.com/politics/2019/04/11/diplomats-deny-accusation-of-protocol-breach-in-thanathorns-case/>
- British Broadcasting Corporation News. (2013, August 1). *Egypt army ‘restoring democracy’, says John Kerry*.
<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-23543744>

- Bureau of East Asian and Pacific Affairs, Department of State. (2021, May 4). *U.S. Relations with Thailand*.
<https://www.state.gov/u-s-relations-with-thailand/>
- Bureau of Political-Military Affairs, Department of State. (2021, January 20). *Major Non-NATO Ally Status: Factsheet*. <https://www.state.gov/major-non-nato-ally-status/>
- Chongkittavorn, K. (2020, July 7). Engagement key to Sino-Thai ties. *Bangkok Post*.
<https://www.bangkokpost.com/opinion/opinion/1947028/engagement-key-to-sino-thai-ties>
- Corrigan, J. (2018, February 11). The Hollowing-out of the State Department continues. *The Atlantic*.
<https://www.theatlantic.com/international/archive/2018/02/tillerson-trump-state-foreign-service/553034/>
- Department of Defense. (2019, June 1). *Indo-Pacific Strategy report: Preparedness, partnerships, and promoting a networked region*. <https://media.defense.gov/2019/Jul/01/2002152311/-1/-1/1/DEPARTMENT-OF-DEFENSE-INDO-PACIFIC-STRATEGY-REPORT-2019.PDF>
- Department of State. (2014, May 22). *Coup in Thailand: Press statement*. https://2009-2017.state.gov/secretary/remarks/2014/05/226446.htm#.U340WQlu4_0.twitter
- Front Page News Team [ทีมข่าวหน้า 1]. (2015, February 2). U.S. involvement in Isan revealed: Implications [เปิดโปงสหรัฐฯ ลงอีสาน-มีนัย] *Thai Rath*. <https://www.thairath.co.th/content/478521>
- Golden, D. (2017). *Spy Schools: How the CIA, FBI, and Foreign Intelligence Secretly Exploit America's Universities*. Henry Holt.
- Green, M. J. (2016, September 3). The Legacy of Obama's 'Pivot to Asia'. *Foreign Policy*.
<https://foreignpolicy.com/2016/09/03/the-legacy-of-obamas-pivot-to-asia/>
- International Monetary Fund Staff. (2000). 'Recovery from the Asian Crisis and the Role of the IMF'. *International Monetary Fund*. <https://www.imf.org/external/np/exr/ib/2000/062300.html>
- Kanchanalak, P. (2015, April 15). Will new ambassador usher in a new dawn in U.S.-Thailand ties? *The Nation*.
<https://www.nationthailand.com/noname/30258048>
- Lustig, N. (1995). *The Mexican Peso Crisis: The Foreseeable and the Surprise*. Brookings Institute.
- Merrion, T., & Smith, W. B. (2018). *Great and good friends: Historic gifts between the Kingdom of Thailand and the United States of America, 1818-2018*. Cultural Promotions.
- Norland, P., Tuangthong, S., Limsriwong, W., & O'siri, P. (1997). *The eagle and the elephant: Thai-American relations since 1833*. United States Information Service.
- Office of the National Economic and Social Development Board. (n.d.). *National Strategy, 2018-2037*.
<http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2019/10/National-Strategy-Eng-Final-25-OCT-2019.pdf>
- Olson, W. (2019, September 13). Thailand becomes first nation to buy Strykers from the U.S. *Stars and Stripes*.
<https://www.stripes.com/news/pacific/thailand-becomes-first-nation-to-buy-strykers-from-us-1.598731>
- Phathanothai, S. (1994). *The dragon's pearl: Growing up among China's elite*. Simon & Schuster.
- Post Reporters. (2019, October 23). Somkid welcomes Huawei 5G, deepens cooperation to boost 5G + AI eco-innovation. *Bangkok Post*. <https://www.bangkokpost.com/business/1777994/somkid-welcomes-huawei-5g-deepens-cooperation-to-boost-5g-ai-eco-innovation>
- Raksaseri, K. (2020, March 12). Economy first for the new U.S. Ambassador. *Bangkok Post*.
<https://www.bangkokpost.com/thailand/general/1876584/economy-first-for-new-us-ambassador>
- Reynolds, E. B. (2004). *Thailand's Secret War: The Free Thai, OSS, and SOE during World War II*. Cambridge University Press.
- Strangio, S. (2020). *In the dragon's shadow: Southeast Asia in the Chinese century*. Yale University Press.

- The White House. (2017, November 10). Remarks by President Trump at APEC CEO Summit, Da Nang, Vietnam. <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-apec-ceo-summit-da-nang-vietnam/>
- United States Embassy Bangkok. (2016, November 3). His Majesty King Bhumibol Adulyadej speaks at the Joint Meeting of U.S. Congress [Video file]. <https://youtu.be/mhM0N38Mr9M>
- United States Embassy and Consulates in Thailand. (2022). *American Corners in Thailand*. <https://th.usembassy.gov/education-culture/american-corners-in-thailand/>
- Wald, E. R. (2018, November 13). America's hypocrisy on Saudi Arabia. *The Washington Post*. <https://www.washingtonpost.com/outlook/2018/11/13/americas-hypocrisy-saudi-arabia/>
- Wilde, M. (2019, September 1). Modern-day renaissance man Joe Horn Phathanothai is also an expert in China. *Thailand Tatler*. <https://www.thailandtatler.com/society/joe-horn-phathanothai>
- World Bank. (2022). *Thailand Trade Summary 2019 Data*. <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/THA/Year/LTST/Summary>
- Zawacki, B. (2017). *Thailand: Shifting ground between the U.S. and a rising China*. Zed Books.

คุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า The Desirable Leadership Traits of Cadets at Chulachomkhalo Royal Military Academy

รุ่งอรุณ วัฒนการ^{1*}

Roongaroon Wattayagorn

(Received: January 27, 2022; Revised: June 28, 2022; Accepted: July 3, 2022)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอกลุ่มของคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ และนำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โดยการศึกษาคุณลักษณะผู้นำทางการทหารของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ในปัจจุบัน และคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยเวสต์พอยต์ นำมาศึกษาเปรียบเทียบในรูปแบบตาราง ได้มาซึ่งข้อเสนอเชิงแนวคิด ดังนี้ 1) กำหนดกลุ่มของคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ 4 กลุ่มคุณลักษณะกับ 1 เป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มคุณลักษณะที่ส่งเสริมความซื่อสัตย์กตัญญู ความรับผิดชอบ ความมีวินัย และความเสียสละหรือมีน้ำใจ โดยมีเป้าหมาย คือ การมุ่งแทนคุณแผ่นดิน ซึ่งจะสอดคล้องกับนักเรียนนายร้อยเวสต์พอยต์ที่มีการปลูกฝังค่านิยมพื้นฐานที่ว่า หน้าที่ เกียรติยศ และประเทศชาติ 2) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ซึ่งทำได้โดยการเสริมสร้างจิตสำนึกในการประพฤติปฏิบัติตนของนักเรียนนายร้อยแต่ละนาย รวมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนนายร้อยทุกชั้นปีได้เป็นนักเรียนผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น อันจะเป็นการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำให้แก่แก่นักเรียนนายร้อยอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองต่อกองทัพบก ในฐานะเป็นสถาบันผลิตนายทหารสัญญาบัตรหลักในระดับผู้บังคับหมวดของกองทัพบก

คำสำคัญ: คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้นำ นักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

Abstract

The purpose of this paper is to present recommendations for framing groups of desirable military leadership traits and guidelines for the development of desirable leadership traits for Chulachomkhalo Royal Military Academy (CRMA) cadets, by examining leadership traits of the CRMA cadets and the leadership traits of cadets at the United States Military Academy at West Point. The paper conducted a comparative study by analyzing and synthesizing the collected data and had the following findings: 1) It identified 4 different trait groups and 1 target goal. The trait groups were: Honesty, Responsibility, Discipline, and Selfless Service and the target goal was to give back to the nation. These traits are in line with the values instilled at West Point, namely: Duty, Honor, and Nation; and 2) The concept for the development of desirable leadership traits begin with individual consciousness, as well as the encouragement

¹ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จ.นครนายก 26001

Academic Division, Chulachomkhalo Royal Military Academy, Nakhonnayok, 26001 Thailand.

* Corresponding Author E-mail: Roongaroon.wat@crma.ac.th

of cadets in all grades to become commanders. This will continually enhance the desirable leadership traits of the cadets, which will allow CRMA to meet the requirements of the Royal Thai Army as the primary institution for the training of platoon-level officers.

Keywords: Desirable Traits, Leadership, Cadets, Chulachomkhalo Royal Military Academy (CRMA)

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วหรือยุคที่เราากำลังก้าวสู่ความเป็นไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งเป็นผลจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โลกของข้อมูลข่าวสาร สภาวะการแข่งขันที่ไร้พรมแดน ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ และภาวะที่มีทรัพยากรจำกัด องค์กรต่าง ๆ จึงต้องเผชิญกับความท้าทายที่ยากจะพยากรณ์ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และไม่ใช่เป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบเดิม แต่กลับเป็นการเปลี่ยนแปลงวิถีใหม่ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงของภาวะแวดล้อมอย่างรุนแรงและรวดเร็ว ในอัตราที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนจากแพลตฟอร์มต่าง ๆ ที่เรียกกันว่า “Disruption” (คีนิงนิจ อนุโรจน์, 2562, น. 67) ซึ่งทุกองค์กรต้องเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม ค่านิยม ข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยี และอื่น ๆ โดยที่ผลจากการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อทุกและทางลบต่อองค์กร

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ผู้นำมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากผู้นำเป็นบุคคลสำคัญที่มีส่วนผลักดันและสนับสนุนให้องค์กรเกิดการเปลี่ยนแปลงและบรรลุเป้าหมายได้อย่างราบรื่น (นุช สัทธาฉัตรมงคล และ อรรถพล ธรรมโพบูลย์, 2559, น. 169) หากผู้นำสามารถจัดการกับความเปลี่ยนแปลงได้มากเท่าใด ก็จะยิ่งทำให้องค์กรอยู่รอดมากขึ้นเท่านั้น และผู้นำที่ดีต้องมีคุณสมบัติของผู้นำทั้งด้านคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านแรงจูงใจ ด้านความรู้ความสามารถ รวมถึงสามารถนำคุณลักษณะการเป็นผู้นำที่ดีมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและบริบทขององค์กรได้ (Riaz & Haider, 2010, p. 30) ทั้งนี้เพราะผู้นำมีภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องวางแผน สั่งการ ดูแล และควบคุมให้บุคลากรขององค์กรปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ไม่ว่าจะเป็นประเทศ กองทัพ วงออร์เคสตรา หรือแม้แต่หน่วยสังคมเล็ก ๆ อย่างครอบครัว ก็ล้วนแล้วแต่ต้องการผู้นำที่ดีในการนำพาองค์กรให้ประสบความสำเร็จทั้งสิ้น ผู้นำจึงต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ และมีความสามารถในการกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ในการทำงาน สร้างพันธมิตรทั้งภายในและภายนอกองค์กร สื่อสารกับบุคคลอื่น ๆ ด้วยความรู้สึกที่ดีต่อกัน รวมทั้งเป็นผู้มีทักษะทางการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงานสูงสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำทางทหารซึ่งจำเป็นต้องมีคุณลักษณะเด่นหลายประการในการนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จ

แม้ว่าทหารหรือเรียกกันว่า รั้วของชาติ มีบทบาทสำคัญมากมายแก่ชาติไทย ทั้งในเรื่องของการปกป้องเอกราชตั้งแต่เริ่มก่อตั้งประเทศชาติ คอยปกป้องการรุกรานอำนาจอธิปไตยของต่างชาติที่จะเข้ามายึดครองประเทศ รวมทั้งมีหน้าที่ที่สำคัญ คือ การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในชาติ ซึ่งการที่จะเป็นทหารอาชีพนั้นจะต้องมีความประพฤติที่ถูกต้องเหมาะสมกับที่ประชาชนไว้วางใจ มีหน้าที่ป้องกันประเทศเป็นหลัก ต้องได้รับการฝึกฝนเรื่องการรบมาโดยตรงเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในยามปกติและสงคราม ทหารอาชีพจะเห็นแก่ชาติมากกว่าตนเอง และมีความระลึกลู่เสมอว่า ความรับผิดชอบของตนไม่สามารถจะทดแทนด้วยรางวัลอื่นใด โดยมีแรงจูงใจภายในที่จะทำเพื่อชาติและประชาชนด้วยการเสียสละชีวิตเมื่อจำเป็น (ทวี แจ่มจำรัส, 2562) และเมื่อพิจารณาสถานการณ์ของประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทหารมักมีบทบาทในการบริหารประเทศ

และควบคุมสถานการณ์ทางการเมือง ทุกสายตาก็จับจ้องมาที่กองทัพว่า กองทัพจะสามารถสร้างผู้นำที่มีคุณลักษณะผู้นำ และปลูกฝังแนวคิดการสร้างผู้นำทางทหารได้อย่างไร รวมทั้งความเป็นผู้นำทางทหารสร้างได้กับนายทหารทุกนายหรือไม่ (ภักคณ สนิตสม และ ธีรพล จารัตน์, 2558, น. 76) กองทัพบกจึงได้มีการกำหนดคุณลักษณะผู้นำทางทหารตามเนื้อหาใน รส.22-100 คู่มือราชการสนามว่าด้วยลักษณะผู้นำทางทหาร (กรมยุทธศึกษาทหารบก, 2517) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างทหารที่มีคุณลักษณะผู้นำ ทั้งนี้ ผู้นำที่มีคุณลักษณะผู้นำทางทหาร มิได้หมายถึงทหารที่ได้รับตำแหน่งเป็นผู้บังคับบัญชาแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังหมายรวมถึงคุณลักษณะที่ต้องมีในตัวตนและจิตสำนึกของการเป็นทหารที่จะต้องมีความรับผิดชอบ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน มีจิตใจเข้มแข็ง กล้าหาญ สามารถพิจารณาตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล ต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อปรับปรุงยุทธวิธีและพัฒนากองทัพให้เจริญก้าวหน้าต่อไป (ทวี แจ่มจรัส, 2562)

ทั้งนี้จากพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองทัพบก กองทัพอากาศ กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2552 (2552, น. 6) มาตรา 29 กำหนดไว้ว่า โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (รร.จปร.) มีหน้าที่ให้การศึกษา อบรม และดำเนินการฝึกนักเรียนนายร้อย โดยมีผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ สอดคล้องกับนโยบายการฝึกอบรมและการศึกษาของกองทัพบก พ.ศ. 2565 (กองทัพบก, 2564, น. 12) ข้อ 4 นโยบายเฉพาะที่กำหนดให้ รร.จปร. มีหน้าที่ให้การศึกษาอบรมแก่นักเรียนนายร้อย เพื่อสำเร็จเป็นนายทหารสัญญาบัตรของกองทัพบกที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ “ความเป็นนักรบที่ชาญฉลาด” โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นแบบฉบับของนายทหารสัญญาบัตรผู้มีคุณลักษณะผู้นำที่ดี มีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐานในวิชาทหารเหล่าต่าง ๆ ทั้งทางเทคนิคและทางยุทธวิธี สามารถเป็นผู้นำการปฏิบัติการทางทหารในระดับหมวดของหน่วยกำลังรบได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการฝึกสอนอบรมผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนั้น นักเรียนนายร้อยจึงไม่เพียงแต่เป็นผู้ที่ต้องมีความรู้ความสามารถด้านวิชาการเท่านั้น แต่ยังต้องมีคุณลักษณะผู้นำอันพึงประสงค์และโดดเด่นในสังคมไทยอีกด้วย แต่จากการศึกษาของวรวิทย์ แสงทอง และวิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2561, น. 260) พบว่า รร.จปร. มีแนวทางปฏิบัติในการจัดกิจกรรมหรือจัดเนื้อหาในหลักสูตรเกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยในเรื่องการตัดสินใจด้วยความกล้าหาญที่ไม่ชัดเจนและไม่ต่อเนื่อง ซึ่งส่วนนี้อาจเป็นผลมาจากการที่นักเรียนนายร้อยมีภารกิจมาก ค่อนข้างกับการรับคำสั่ง และรับผิดชอบให้ภารกิจที่ได้รับมอบหมายสำเร็จได้ทันเวลาดังกล่าวที่ว่า “รับคำสั่ง ทำทันที ทำดีที่สุด” สำหรับระบบเกียรติศักดิ์ของนักเรียนนายร้อยที่ว่า “ไม่กล่าวคำเท็จ ไม่ทุจริต ไม่ขโมย และไม่เพิกเฉยต่อการรายงานผู้กระทำผิดดังกล่าว” เมื่อพิจารณาประเด็น “การไม่เพิกเฉยต่อการรายงานผู้กระทำผิดดังกล่าว” บางครั้งอาจยากต่อการตัดสินใจของนักเรียนนายร้อย เพราะถูกปลูกฝังเสมอมาว่า “ต้องไม่ฆ่าน้อง ไม่ฟ้องนาย ไม่ขายเพื่อน” ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจด้วยความกล้าหาญได้จากเหตุผลดังกล่าว อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การเป็นผู้นำหน่วยทหารขนาดเล็กของผู้สำเร็จการศึกษาจากรร.จปร. บางนายไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้น การกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และนำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนนายร้อย จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรตระหนักถึงเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยให้เป็นผู้ผู้นำในหน่วยทหารต่าง ๆ อย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพต่อไป

ความหมายของคุณลักษณะผู้นำทางการทหาร

ผู้นำที่มีคุณลักษณะผู้นำทางทหาร มิได้หมายถึงทหารที่ได้รับตำแหน่งเป็นผู้บังคับบัญชาเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังหมายถึงคุณลักษณะที่ต้องมีในตัวตน และสำนึกของการเป็นทหารที่จะต้องมีความรับผิดชอบ มีจิตใจเข้มแข็งกล้าหาญ สามารถพิจารณาตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน

และต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อปรับปรุงยุทธวิธีและพัฒนากองทัพให้เจริญก้าวหน้า (ศิริ ทิวะพันธ์, 2540, น. 14) ทั้งนี้ผู้นำทางทหารต้องมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีจิตใจโอบอ้อมอารี มีความสามารถในการตัดสินใจได้ถูกต้อง ทันต่อเวลา รวมทั้งมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (ภักธณ สนธิสม และ ญัฐพล จารัตน์, 2558, น. 76) นอกจากนี้ผู้นำทางการทหารต้องมีความเป็นทหารอาชีพ (Military Professionalism) คือ เป็นทหารที่มีความรู้ความชำนาญในวิชาชีพของตน พร้อมทั้งจะปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ และมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนกระทำ โดยมีองค์ประกอบของทหารอาชีพ 3 ประการ ได้แก่ 1) มีความเชี่ยวชาญในการทำการรบและสงคราม 2) มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และ 3) ให้ความร่วมมือทั้งร่างกายและจิตใจอย่างเต็มความสามารถ โดยมีคุณลักษณะทหารอาชีพ 4 ประการ คือ 1) มีความสำนึกในการเป็นทหาร 2) ฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถอย่างแท้จริง 3) มีความซื่อสัตย์สุจริต และ 4) มีความกล้าหาญ (ทวี แจ่มจำรัส, 2562) แม้ว่าคุณลักษณะของผู้นำทางการทหารสำหรับกองทัพบกในปัจจุบันจะไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่ก็มีร่องรอยของการยึดถือตามแนวทางคุณลักษณะผู้นำ 14 ประการ ในคู่มือ FM 22-100 (The United States Army, 1958) ซึ่งประกอบด้วย ลักษณะท่าทาง ความกล้าหาญ ความเป็นผู้เชื่อถือได้ ความเด็ดขาด ความอดทน ความกระตือรือร้น ความริเริ่ม ความซื่อสัตย์ วิจารณ์ญาณ ความยุติธรรม ความรอบรู้ ความจงรักภักดี กาลเทศะ ความไม่เห็นแก่ตัว (กรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ฯ, 2564, น. 108)

คุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ร.ร.จปร. เป็นสถาบันผลิตนายทหารสัญญาบัตรหลักของกองทัพบกที่ยึดต้นแบบการจัดการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยเวสต์พอยต์ (สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ, 2561, น. 20) โดยปรัชญาของ ร.ร.จปร. คือ “เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่สร้างผู้นำ ให้มีความรู้ มีวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม และอุดมการณ์ความรักชาติ” (ร.ร.จปร., 2565ก) มีภารกิจในการให้การศึกษาอบรมแก่นักเรียนนายร้อย เพื่อสำเร็จเป็นนายทหารสัญญาบัตรของกองทัพบกที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ “ความเป็นนักรบที่ชาญฉลาด” (กองทัพบก, 2564, น. 12) โดยให้การศึกษาอบรม และดำเนินการฝึกนักเรียนนายร้อย เพื่อให้มีคุณลักษณะอันจำเป็นและเพียงพอแก่การเป็นนายทหารประจำการในกองทัพบก (กรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ฯ, 2564, น. 13) ดังนั้น การศึกษาใน ร.ร.จปร. จะไม่เพ่งเล็งในด้านหลักสูตรหรือความรู้เฉพาะวิชาการแต่เพียงอย่างเดียว คำว่า “ศึกษา” จึงหมายถึง “คุณสมบัติและคุณลักษณะทั้งหมดไม่ว่าทางด้านร่างกาย สมอง หรือจิตใจที่ผู้เข้ารับการศึกษารับจากการเรียนรู้ การฝึกสอน หรืออบรม” (ร.ร.จปร., 2564, น. 1-3) โดยมีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ค่านิยมพื้นฐาน: ร.ร.จปร. กำหนดค่านิยมพื้นฐาน คือ “CRMA” (ร.ร.จปร., 2565ก) ประกอบด้วย

C เป็นผู้นำทหาร (Commanders) ที่ คุณลักษณะผู้นำ 14 ประการ ได้แก่ ลักษณะท่าทาง ความกล้าหาญ ความเด็ดขาด ความเป็นผู้เชื่อถือได้ ความอดทน ความกระตือรือร้น ความริเริ่ม ความซื่อสัตย์ ความมีวิจารณ์ญาณ ความยุติธรรม ความรู้ ความภักดี ความมีกาลเทศะ และความไม่เห็นแก่ตัว

R มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ทั้งต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ (Responsibility) พร้อมทั้งจะเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อให้ภารกิจที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ

M มีความรู้เท่าทันโลก ทันสถานการณ์ (Modern) สามารถนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน

A มีความจงรักภักดี (Allegiance) พร้อมทั้งจะอุทิศตนเพื่อรักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

2. อัตลักษณ์ด้านคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย กรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ฯ (2564, น. 108) ได้กำหนดคุณลักษณะผู้นำทางทหารที่พึงประสงค์ 14 ประการของนักเรียนนายร้อย ซึ่งดัดแปลงมาจาก FM 22-100 (The United States Army, 1958, pp. 19-36) ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

2.1 ลักษณะท่าทาง (Bearing) คือ สิ่งที่ทำให้เกิดความประทับใจ อันเกิดจากท่าทาง อากัปกิริยา และการปฏิบัติตัวของบุคคล

2.2 ความกล้าหาญ (Courage) คือ ลักษณะจิตที่ตระหนักดีถึงความน่ากลัวของอันตราย แต่สามารถควบคุมให้เข้าเผชิญได้ด้วยความมั่นคง สามารถเข้ารับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในสถานการณ์อันตรายได้

2.3 ความเป็นผู้เชื่อถือได้ (Dependability) คือ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเหมาะสม ถูกต้อง แน่นนอนจนเป็นที่เชื่อถือได้ เป็นที่ไว้วางใจต่อผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งต่อหน้าและลับหลัง

2.4 ความเด็ดขาด (Decisiveness) คือ ความสามารถในการตัดสินใจได้ทันที ด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว หนักแน่น ประกาศอย่างชัดเจนและมั่นคง

2.5 ความอดทน (Endurance) คือ ความสามารถทางกายและจิตใจที่จะทนต่อความหิวกระหาย ความเจ็บปวด ความเหน็ดเหนื่อย ความระทมทุกข์ และความยากลำบาก

2.6 ความกระตือรือร้น (Enthusiasm) คือ การแสดงความสนใจและเอาใจใส่อย่างแท้จริงต่อหน้าที่ หรือกิจการที่ตนปฏิบัติด้วยความร่าเริงแจ่มใสและมองโลกในแง่ดี

2.7 ความริเริ่ม (Initiative) คือ ความต้องการที่จะปฏิบัติสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งเริ่มต้นโดยความคิดของตนเองในเชิงสร้างสรรค์ถึงแม้จะยังไม่ได้รับคำสั่ง

2.8 ความซื่อสัตย์ (Integrity) คือ ลักษณะของความซื่อตรง มั่นคงในหลักศีลธรรม ไม่ทุจริตคดโกง ไม่พูดปด ซึ่งจะสอดคล้องกับระบบเกียรติศักดิ์ของนักเรียนนายร้อยที่ว่า “ไม่กล่าวคำเท็จ ไม่ทุจริต ไม่ขโมย และไม่เพิกเฉยต่อการรายงานผู้กระทำผิดดังกล่าว”

2.9 วิจารณ์ญาณ (Judgement) คือ คุณสมบัติในการไตร่ตรองเพื่อแก้ปัญหาและหาความจริง นำมาเป็นมูลฐานในการตัดสินใจได้สมเหตุผล เพื่อให้ได้ข้อตกลงใจที่ดีที่สุด

2.10 ความยุติธรรม (Justice) คือ ความเที่ยงตรง ไม่ลำเอียง ปราศจากอคติโดยไม่เลือกชั้นวรรณะ

2.11 ความรอบรู้ (Knowledge) คือ ความรู้ในวิชาชีพทหารของตน ความรู้ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมถึงมีความเข้าใจ ผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นอย่างดี

2.12 ความจงรักภักดี (Loyalty) คือ คุณสมบัติของความซื่อสัตย์ของบุคคลที่มีต่อหน่วยงาน ต่อกองทัพ ต่อประเทศชาติ ต่อผู้อาวุโส ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และต่อมิตรสหาย

2.13 กาลเทศะ (Tact) คือ ความสามารถในการปฏิบัติตน ร่วมงาน และประสานงานกับผู้อื่น โดยไม่ให้เกิดข้อขัดข้องหมองใจ ปฏิบัติได้เหมาะสมกับบริบท สถานที่ และกาลเวลา

2.14 ความไม่เห็นแก่ตัว (Unselfishness) คือ ความพยายามหลีกเลี่ยงการหาประโยชน์สุข หรือ ความก้าวหน้าส่วนตัวบนความเดือดร้อนของผู้อื่น

3. ระบบที่ใช้ในการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย: คุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย เสริมสร้างจากระบบเกียรติศักดิ์ และระบบความเหมาะสมในการเป็นผู้นำทหารเป็นสำคัญ โดยมีการประเมินนักเรียนนายร้อยทุกชั้นปีและทุกปีการศึกษา ดังระบุไว้ในระเบียบกองทัพกว่าด้วย รร.จปร. พ.ศ. 2545 (กรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ฯ, 2564, น. 22-23) ดังนี้

3.1 ระบบเกียรติศักดิ์ ระบุไว้ในหมวด 5 ข้อ 17 นักเรียนนายร้อย จักต้องธำรงไว้ซึ่งเกียรติศักดิ์ของทหาร โดยประพฤติตนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีหิริโอตตัปปะ ในอันที่จะ “ไม่กล่าวคำเท็จ ไม่ทุจริต

ไม่ขโมย และไม่เพิกเฉยต่อการรายงานผู้กระทำผิดดังกล่าว” หากปรากฏว่า นักเรียนนายร้อยผู้ใดฝ่าฝืนระบบ จักต้องได้รับการพิจารณาความผิดว่าด้วยกฎเกียรติศักดิ์หรือให้ถอนทะเบียนออกจากความเป็นนักเรียนนายร้อย

3.2 ระบบความเหมาะสมในการเป็นผู้นำทหาร ระบุไว้ในหมวด 6 ข้อ 18 เพื่อสร้างให้นักเรียน นายร้อยมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งทางกาย ทางสติปัญญา ทางอารมณ์ ทางนิสัย และทางสังคม อันเป็น พื้นฐานในการเป็นผู้นำทหาร สามารถนำทหารในระดับที่กองทัพต้องการ หากปรากฏว่า นักเรียนนายร้อย ผู้ใดไม่ปรับปรุงตัวให้ดีขึ้นถึงมาตรฐานที่ต้องการ ให้ รร.จปร. พิจารณาถอนทะเบียนออกจากความเป็นนักเรียน นายร้อย หนึ่งในหัวข้อการประเมินระบบความเหมาะสมในการเป็นผู้นำทหาร คือ การประเมินคุณลักษณะ ผู้นำ 14 ประการของนักเรียนนายร้อยที่ยึดตามคู่มือ FM 22-100 เป็นหลัก โดยไม่ได้รับคุณลักษณะอื่น ๆ เพิ่มเติม อย่างไรก็ตามแม้ว่า รร.จปร. จะไม่ได้กำหนดคุณลักษณะอื่นใดเพิ่มเติม เช่น ความมีวิสัยทัศน์ ความมี จิตใจแน่วแน่ไม่ท้อถอย ฯลฯ แต่ก็มี การสอดแทรกคุณลักษณะเหล่านี้ในกิจกรรมการฝึกศึกษาอยู่แล้ว เพียงแต่ ไม่ได้กำหนดเป็นหัวข้อในการประเมินเท่านั้น สำหรับผู้รับผิดชอบในการประเมิน คือ แผนกประเมินค่า กองจิตวิทยาและการนำทหาร กรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ฯ ซึ่งปัจจุบันแผนกดังกล่าวได้ย้ายไปสังกัด ส่วนวิชาทหารฯ

3.3 การพัฒนาความเป็นผู้นำของนักเรียนนายร้อย ควรยึดหลักการมีส่วนร่วมโดยเน้นการระเบิด จากภายในมากกว่าการใช้ระเบียบวินัยมาควบคุม เพราะเกิดจากจิตสำนึกและความต้องการที่แท้จริงของ นักเรียนนายร้อย และเมื่อรวมกับการให้นักเรียนนายร้อยได้เข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุด ก็จะเกิดการพัฒนา ความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน สอดคล้องกับหลักการเข้าใจ เข้าถึง แล้วจึงพัฒนานั่นเอง (สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ [กปร.], 2551, น. 17) ทั้งนี้ การพัฒนาความเป็นผู้นำ ของนักเรียนนายร้อย ยังไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนถึงลำดับขั้นตอนที่สอดคล้องกับการศึกษาตามหลักสูตร 5 ปี มีเพียงการกำหนดไว้ในคู่มือนักเรียนนายร้อย (กรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ฯ, 2564, น. 22) ที่กำหนด ไว้ว่า การฝึกการปกครองบังคับบัญชาให้มีการแต่งตั้งนักเรียนนายร้อยเป็นนักเรียนผู้บังคับบัญชาและฝ่าย อำนาจการตามความเหมาะสม เพื่อฝึกการปกครองบังคับบัญชา โดยทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยผู้บังคับบัญชา ตามลำดับชั้น ตามระเบียบที่ รร.จปร. กำหนด จากข้อกำหนดดังกล่าว พบว่า นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 5 ส่วนใหญ่เท่านั้นที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนักเรียนผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนาจการที่รับผิดชอบโดยตรงในการฝึก นักเรียนนายร้อยใหม่และดูแลนักเรียนนายร้อยในภาพรวม แต่ข้อเท็จจริงที่พบ คือ มีนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 5 อีกจำนวนหนึ่งที่ไม่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนักเรียนผู้บังคับบัญชา และนักเรียนนายร้อย ชั้นปีที่ 2-ชั้นปีที่ 4 เป็นเพียงผู้สังเกตการณ์เท่านั้น ในขณะที่นักเรียนนายร้อย ชั้นปีที่ 1 ทั้งรุ่นได้ฝึกความเป็นผู้ตาม อย่างไรก็ตาม แม้ข้อกำหนดดังกล่าวดูเหมือนจะกำหนดให้นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 5 ที่ได้รับการแต่งตั้งเพื่อการฝึก การปกครองบังคับบัญชา แต่ก็พบว่า รร.จปร. มีการเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนนายร้อยผ่านการฝึก ศึกษา การฝึกทางทหาร กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมในชมรมต่าง ๆ การฝึกร่างกาย และการออกกำลังกาย ฯลฯ ซึ่งทุกกิจกรรมล้วนช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยอยู่แล้ว เพียงแต่ผู้เขียนใคร่จะขอเสนอ แนวทางการพัฒนาความเป็นผู้นำโดยให้นักเรียนนายร้อยทุกชั้นปีได้มีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

โดยสรุป รร.จปร. มีหน้าที่ผลิตนายทหารสัญญาบัตรให้กับกองทัพบก ที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ “ความเป็นนักรบที่ชาญฉลาด” กำหนดอัตลักษณ์ด้านคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยที่ยึดถือตาม คุณลักษณะผู้นำ 14 ประการ เสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยผ่านระบบเกียรติศักดิ์ และระบบ ความเหมาะสมในการเป็นผู้นำทหาร ทั้งยังมีวิธีการพัฒนาความเป็นผู้นำของนักเรียนนายร้อยโดยให้นักเรียน นายร้อยชั้นปีที่ 5 ส่วนใหญ่เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในการฝึกนักเรียนนายร้อยใหม่และดูแลความเรียบร้อย

ในภาพรวม ในขณะที่นักเรียนนายร้อย ชั้นปีที่ 1 ทั้งรุ่นได้ฝึกความเป็นผู้ตาม ส่วนนักเรียนนายร้อย ชั้นปีที่ 2 ถึงชั้นปีที่ 4 เป็นเพียงผู้สังเกตการณ์เท่านั้น

คุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยเวสต์พอยต์

โรงเรียนนายร้อยเวสต์พอยต์ (The United States Military Academy at West Point [West Point]) ที่มักจะเรียกกันโดยทั่วไปว่า “เวสต์พอยต์” เป็นโรงเรียนที่ได้รับการยกย่องว่า เป็นโรงเรียนนายร้อยที่ดีที่สุดในโลก ทั้งยังเป็นต้นแบบในการจัดการศึกษาของ รร.จปร. อีกด้วย ตั้งอยู่ในเมืองเวสต์พอยต์ รัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา มีภารกิจในการผลิตนายทหารซึ่งเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมและความรู้ เพื่อรับใช้ชาติในฐานะเจ้าหน้าที่ในกองทัพสหรัฐอเมริกาในการที่จะป้องกันประเทศและพิทักษ์รัฐธรรมนูญ (West Point, 2022a) โดยทหารต้องไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง เพื่อให้การพัฒนาประชาธิปไตยดำเนินไปอย่างมั่นคง (สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ, 2561, น. 9) ซึ่งเป็นการยึดถือตามแนวคิดความเป็นทหารอาชีพของ Huntington ที่ว่า ทหารอาชีพจะไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวกับการเมือง เพราะความเป็นทหารอาชีพเป็นสิ่งที่จะรังไม่ให้เกิดทหารเข้ามาแทรกแซงทางการเมือง (สุทธินันท์ สุวรรณวิจิตร และ วรวิทย์ กลิ่นสุข, 2564, น. 352) ในประเด็นนี้มีความแตกต่างจากนักเรียนนายร้อยในประเทศไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากไม่พบว่า มีการระบุไว้ในเอกสารสำคัญใด ๆ เช่น รัฐธรรมนูญ คู่มือนักเรียนนายร้อย ฯลฯ ที่กำหนดหรือห้ามไม่ให้ทหารยุ่งเกี่ยวกับการเมือง แม้ว่าการปฏิรูปกองทัพในไทยเป็นเรื่องใหญ่และยากก็จริง แต่เป็นเรื่องที่น่าสนใจยิ่ง โดยเฉพาะเรื่องการแยกทหารออกจากการเมือง ความเป็นทหารอาชีพและการลดขนาดของกองทัพให้เล็กลง ซึ่งประเด็นเหล่านี้มีการเรียกร้องและเคลื่อนไหวมานานแต่ก็ล้มเหลวตลอดมาเนื่องจากมีฐานคิดในลักษณะเน้นความเป็น “ทหารการเมือง” แม้ว่า รร.จปร. ได้ถอดแบบอย่างของสหรัฐอเมริกา (West Point) อย่างเต็มตัวในช่วงแรก และระบบดังกล่าวยังคงมีบทบาทและอิทธิพลมาจนถึงปัจจุบัน แต่การผลิตทหารอาชีพของไทยกลับห่างไกลจากต้นแบบอย่างสิ้นเชิง และแทบจะไม่มี ความเข้มข้นของเวสต์พอยต์เมื่อเทียบกับโรงเรียนนายร้อยทหารบกในเอเชียด้วยกัน (สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ, 2561, น. 4-5) การกำหนดให้ทหารอาชีพจะต้องไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมืองของเวสต์พอยต์จะเป็นสิ่งที่รังไม่ให้เกิดทหารเข้ามาแทรกแซงทางการเมือง โดยมุ่งเน้นการสร้างนักเรียนนายร้อยที่มีคุณภาพ และมีทักษะทางการทหารเพื่อรับใช้กองทัพสหรัฐอเมริกาเท่านั้น โดยมีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ค่านิยมพื้นฐาน: เวสต์พอยต์มีคติพจน์หรือค่านิยมพื้นฐานที่ว่า “เพื่อหน้าที่ เกียรติยศ และประเทศชาติ” (Duty Honor and Country) โดยก่อร่างสร้างคุณสมบัติพื้นฐานให้นักเรียนนายร้อย เพื่อสร้างคนให้เหมาะสมกับบทบาทผู้รักษาความสงบของชาติ จึงเป็นที่มาว่า นักเรียนนายร้อยเวสต์พอยต์นอกจากจะต้องมีความสามารถทางการทหารแล้วยังจะต้องเป็นผู้ประพฤติตัวอยู่ในขอบข่ายแห่งศีลธรรมจรรยา ในทุก ๆ กรณีอีกด้วย (Donnithorne, 1993, p. 17)

2. อัตลักษณ์ด้านคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย: เวสต์พอยต์จะไม่มีคุณลักษณะตายตัวของการเป็นผู้นำ แต่จะใช้คุณค่าแห่งศีลธรรมจรรยาหรือคุณธรรมเป็นตัวนำควบคู่ไปกับการมีระเบียบวินัย โดยมีเป้าหมายสูงสุด คือ เพื่อหน้าที่ เกียรติยศ และประเทศชาติ (Donnithorne, 1993, pp. 17-18) ดังนี้

2.1 คุณค่าแห่งศีลธรรมจรรยาหรือคุณธรรม ซึ่งคุณธรรมเหล่านี้จะมีประสิทธิภาพ ถ้ามีการฝึกฝนหรือนำมาประยุกต์ใช้อย่างสม่ำเสมอ คุณธรรมดังกล่าว ได้แก่

2.1.1 อุดมคติหรือหลักศีลธรรมจรรยา เช่น ความยุติธรรม ความมีน้ำใจ ฯลฯ

2.1.2 คุณค่าทางจริยธรรมขั้นสูง เช่น ความซื่อสัตย์ ความมั่นคงในจริยธรรม ความเห็นอกเห็นใจ

ผู้อื่น ฯลฯ

2.1.3 การรับใช้ประเทศชาติโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตน

2.2 ไร่รกรกของคคุณธรรม 4 ประการ คือ การเชื่อฟัง การมีเกียรติ การรู้คุณค่าและสำนึกบุญคุณ และความแ้งแกร่งอดทน เป็นตัวกำหนดสิ่งทีนักเรียนนายร้อยต้องเรียนรู้ รวมทั้งภารกิจและกิจกรรม ทีนักเรียนนายร้อยต้องปฏิบัติซึ่งมุ่งเน้นอุดมคติของค่านิยม ได้แก่ ความจงรักภักดี หน้าที่ ความเคารพ ความเสียสละ เกียรติ ความซื่อสัตย์ และความกล้าหาญ โดยมีเป้าหมายสูงสุด คือ เพือหน้าที่ เกียรติยศ และ ประเทศชาติ

2.3 ใช้กฎแห่งคำสัตย์ปฏิญาณ ซึ่งเป็นถ้อยคำแห่งเกียรติยศทีมีใจความว่า “นักเรียนนายร้อย จะต้องไม่โกหก ไม่คดโกง ไม่ขโมย และจะต้องไม่ยินยอมให้ผู้อื่นกระทำการเหล่านี้”

2.4 ผู้นำจะต้องมีวินัยต่อตนเอง รู้จักควบคุมตนเอง และดำเนินชีวิตตามกฎเกณฑ์แห่งการเป็นผู้นำ คือ ละเว้นความทะเยอทะยานส่วนตน และถือเอาประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

3. ระบบทีใช้ในการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย: คุณลักษณะผู้นำของนักเรียน นายร้อยเวสต์พอยต์ ได้รับการเสริมสร้างผ่านระบบต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ระบบเกียรติศักดิ์ ซึ่ง Donnithorne (1993, pp. 59-60) กล่าวถึง ความเชื่อของเวสต์พอยต์ ทีว่า องค์การก็เหมือนกับคน ๆ หนึ่งทีจะทำหน้าที่ได้มีประสิทธิภาพมากที่สุดก็ต้อมี “คุณค่าแห่งศีลธรรม จรรยาหรือคุณธรรมเป็นตัวนำ ควบคุมไปกับการมีระเบียบวินัย” เวสต์พอยต์จึงเริ่มต้นการสอนหลักศีลธรรม จรรยา และวิชาอื่น ๆ ด้วยการให้เรียนรู้กฎระเบียบ และกฎแห่งคำสัตย์ปฏิญาณก่อน เมือผู้นำในอนาคตเหล่านี้ อย่งเท้าเข้ามาในโรงเรียนแล้วจะต้องเข้าพิธีสาบานตัวรับคำสัตย์ปฏิญาณทีมีเนื้อหาฟังดูกะทัดรัดและ ตรงไปตรงมา มีใจความว่า “นักเรียนนายร้อย จะต้องไม่โกหก ไม่คดโกง ไม่ขโมย และจะต้องไม่ยินยอมให้ผู้อื่น กระทำการเหล่านี้” หรือ West Point's Cadet Honor Code: A Cadet will not lie, cheat, steal, or tolerate those who do (West Point, 2022b) ซึ่งถือเป็นถ้อยคำแห่งเกียรติยศ และเป็นคุณธรรม ทีนายทหารจากเวสต์พอยต์ยึดถือร่วมกัน

3.2 วิธีการปลูกฝังความเป็นผู้นำของเวสต์พอยต์นั้น มีจุดหลักทีสำคัญ คือ การให้นักเรียนนายร้อย มีโอกาสได้สังเกต จดจำตัวอย่างของผู้นำ เพื่อนำมาเปรียบเทียบและสร้างสถานการณ์ให้ได้ฝึกฝน แล้วทดลอง แสดงความเป็นผู้นำในชีวิตประจำวันตลอดระยะเวลาทีใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียน ทั้งนี้ ธรรมเนียมปฏิบัติของเวสต์พอยต์ เชื่อในเรื่อง กฎ ระเบียบ การมีศีลธรรม และการเป็นผู้มีวาจาสัตย์ (Donnithorne, 1993, pp. 17-18) ด้วยเหตุนี้ นักเรียนนายร้อยแต่ละนายจึงจำเป็นทีจะต้องเรียนรู้อะไรและพัฒนาลักษณะความเป็นผู้นำด้วยตนเอง โดยมีโรงเรียนเป็นผู้ทีสร้างสภาพแวดล้อม ให้โอกาสและส่งเสริมให้นักเรียนนายร้อยมีประสบการณ์ทีเหมาะสม ประสบการณ์ทุกอย่างทีนักเรียนนายร้อยได้รับนั้น จะมีการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้นำเป็นจุดมุ่งหมาย แฝงอยู่เบื้องหลังเสมอ

3.3 การเสริมสร้างความเป็นผู้นำของนักเรียนนายร้อย เวสต์พอยต์ได้ปฏิรูประบบการเสริมสร้าง ลักษณะของนักเรียนนายร้อยใหม่ เป็นระบบนักเรียนนายร้อย 4 ชั้นปี โดยให้นักเรียนนายร้อยทุกชั้นปี เป็นนักเรียนผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น ซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนการพัฒนาความเป็นผู้นำ 4 ขั้นตอน โดยเริ่มจาก การเรียนรู้อะไรและฝึกความเป็นผู้นำตามในชั้นปีที 1 ความเป็นผู้นำโดยตรงในชั้นปีที 2 โดยได้รับการแต่งตั้งให้กำกับ ดูแลและรับผิดชอบชั้นปีที 1 อย่งเป็นรูปธรรม ความเป็นผู้นำทางอ้อมในชั้นปีที 3 ทีมีหน้าที่กำกับดูแล ให้คำปรึกษากับนักเรียนนายร้อยชั้นปีที 1 และชั้นปีที 2 และประสานงานกับชั้นปีที 4 เพื่อให้ภารกิจ ในภาพรวมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และความเป็นผู้นำระดับผู้บริหารในชั้นปีที 4 ซึ่งมีเหตุผลมีประสิทธิภาพ และเกิดผลดี เนื่องจากนักเรียนนายร้อยทุกคนได้ฝึกและได้เรียนรู้ความเป็นผู้นำอย่งเป็นขั้นตอนรวมทั้ง สอดคล้องกับชีวิตการเป็นทหารบกในอนาคตอีกด้วย (สุเทพ เขียวภักดี, 2540, น. 39-42)

โดยสรุป เวสต์พอยต์เป็นสถาบันทางทหารระดับชั้นอุดมศึกษาที่ผลิตนายทหารสัญญาบัตรให้กับกองทัพสหรัฐอเมริกา กำหนดค่านิยมว่า “หน้าที่ เกียรติยศ และประเทศชาติ” ยึดถือคุณค่าแห่งศีลธรรมจรรยา หรือคุณธรรมเป็นตัวนำควบคู่ไปกับการมีระเบียบวินัย โดยมีถ้อยคำแห่งเกียรติยศเป็นคุณธรรมที่นายทหาร ยึดถือร่วมกัน ใช้ระบบเกียรติศักดิ์ ระบบการเรียนรู้จากต้นแบบ และการปฏิบัติในชีวิตประจำวันในการ เสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำ มีการพัฒนาความเป็นผู้นำโดยให้นักเรียนนายร้อยทุกชั้นปีเป็นนักเรียน ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น

การเปรียบเทียบการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยเวสต์พอยต์และนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ร.ร.จปร. ได้นำโรงเรียนนายร้อยเวสต์พอยต์มาเป็นต้นแบบในการผลิตนักเรียนนายร้อย แต่เนื่องจาก สถาบันการศึกษาทางทหารทั้งสองสถาบันมีความแตกต่างกันทั้งทางเชื้อชาติ และภูมิสังคม จึงนำข้อมูล คุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยทั้งสองสถาบันดังกล่าวมาแล้วข้างต้นมาเปรียบเทียบ เพื่อให้เกิดความ เข้าใจให้ดียิ่งขึ้น ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบช่องทางการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยเวสต์พอยต์และนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ประเด็น พิจารณา	ช่องทางการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย	
	โรงเรียนนายร้อยเวสต์พอยต์	โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (ร.ร.จปร.)
ภารกิจ	- ให้ความรู้ ฝึกอบรม และสร้างแรงบันดาลใจให้กับคณะนักเรียนนายร้อย และเตรียมพร้อมสำหรับความเป็นเลิศทางวิชาชีพที่จะรับใช้ชาติ ในฐานะเจ้าหน้าที่ในกองทัพ	- ให้การศึกษาอบรมแก่นักเรียนนายร้อย เพื่อสำเร็จเป็นนายทหารสัญญาบัตรของกองทัพบก ที่มีคุณลักษณะสำคัญ คือ “ความเป็นนักรบที่ชาญฉลาด”
การเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำผ่านค่านิยม	- หน้าที่ (Duty) เกียรติยศ (Honor) และประเทศชาติ (Country)	- CRMA ได้แก่ เป็นผู้นำทหาร (Commanders) มีความรับผิดชอบ (Responsibility) รู้เท่าทันสถานการณ์โลก (Modern) และมีความจงรักภักดี (Allegiance)
อัตลักษณ์ด้านคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย	- ยึดตามรากของคุณธรรม 4 ประการ คือ เชื่อฟัง มีเกียรติ รู้คุณค่าและสำนึกบุญคุณ แข็งแกร่ง อดทนเป็นตัวกำหนดการเรียนรู้ โดยมีกิจกรรมมุ่งเน้นอุดมคติของค่านิยมทั้ง 7 อันได้แก่ ความจงรักภักดี หน้าที่ ความเคารพ เสียสละ มีเกียรติ ความซื่อสัตย์ และความกล้าหาญ โดยมีเป้าหมายสูงสุด คือ เพื่อหน้าที่ เกียรติยศ และประเทศชาติ	- ใช้คุณลักษณะผู้นำทางทหาร 14 ประการ ได้แก่ ลักษณะท่าทาง ความกล้าหาญ ความเด็ดขาด ความเป็นผู้เชื่อถือได้ ความอดทน ความกระตือรือร้น ความริเริ่ม ความซื่อสัตย์ ความมีวิจรรณญาณ ความยุติธรรม ความรู้ ความภักดี ความมีกาลเทศะ ความไม่เห็นแก่ตัว เป็นหลัก
ระบบที่ใช้ในการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย	- มีระเบียบวินัยเป็นตัวกำกับ - มีระบบเกียรติศักดิ์ โดยมีถ้อยคำแห่งเกียรติยศว่า “นักเรียนนายร้อย จะต้องไม่โกหก ไม่คดโกง ไม่ขโมย และจะต้องไม่ยินยอมให้ผู้ใดกระทำการเหล่านี้” - ระบบการเรียนรู้จากต้นแบบและการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน - พัฒนาความเป็นผู้นำของนักเรียนนายร้อยโดยใช้ระบบนักเรียนนายร้อย 4 ชั้นปี โดยให้นักเรียน	- มีระเบียบวินัยเป็นตัวกำกับ - มีระบบเกียรติศักดิ์ โดยมีถ้อยคำแห่งเกียรติยศว่า “นักเรียนนายร้อย จะต้องไม่โกหก ไม่คดโกง ไม่ขโมย และจะต้องไม่ยินยอมให้ผู้ใดกระทำการเหล่านี้” - มีระบบการประเมินความเหมาะสมในการเป็นผู้นำทหาร - พัฒนาความเป็นผู้นำของนักเรียนนายร้อยโดยให้นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 5 เป็นผู้นำที่รับผิดชอบ

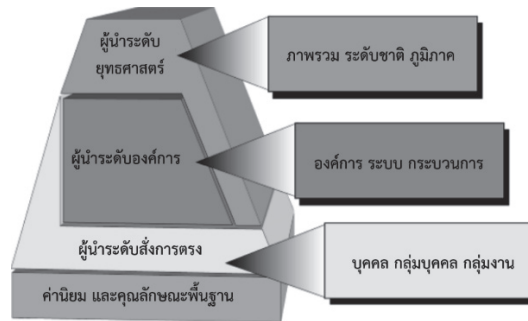
ประเด็น พิจารณา	ช่องทางการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย	
	โรงเรียนนายร้อยเวสต์พอยต์	โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (รร.จปร.)
	นายร้อยทุกชั้นปีเป็นนักเรียนผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น - มีขั้นตอนการพัฒนาความเป็นผู้นำ 4 ขั้นตอน โดยเริ่มจากการเรียนรู้และฝึกความเป็นผู้ตาม ในชั้นปีที่ 1 ความเป็นผู้นำโดยตรงในชั้นปีที่ 2 ความเป็นผู้นำทางอ้อมในชั้นปีที่ 3 และความเป็นผู้นำระดับผู้บริหารในชั้นปีที่ 4	โดยตรงในการฝึกนักเรียนนายร้อยใหม่ และปกครองบังคับบัญชาในภาพรวม - ยังไม่ปรากฏขั้นตอนการพัฒนาความเป็นผู้นำที่ชัดเจน โดยพบว่า ชั้นปีที่ 1 ทั้งรุ่นได้ฝึกความเป็นผู้ตาม โดยมีชั้นปีที่ 5 เป็นนักเรียนผู้บังคับบัญชา ส่วนชั้นปีที่ 2 ถึงชั้นปีที่ 4 เป็นเพียงผู้สังเกตการณ์เท่านั้น

จากตารางแสดงให้เห็นว่า ในการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยทั้งเวสต์พอยต์และรร.จปร. มีประเด็นที่ใกล้เคียงกัน ได้แก่ ภารกิจที่มุ่งตอบสนองต่อกองทัพและประเทศชาติผ่านการปลูกฝังค่านิยมพื้นฐาน การเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำที่มีระเบียบวินัยเป็นตัวกำกับ มีระบบเกียรติศักดิ์โดยมีถ้อยคำแห่งเกียรติยศเป็นตัวกำกับ และยังพบความแตกต่างกันในประเด็นของการกำหนดค่านิยมพื้นฐาน อัตลักษณ์ด้านคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย รวมทั้งระบบการปกครองบังคับบัญชาของนักเรียนนายร้อยที่ใช้ในการพัฒนาและเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำ โดยเฉพาะขั้นตอนการพัฒนาความเป็นผู้นำ ซึ่งเวสต์พอยต์กำหนดให้นักเรียนนายร้อยทุกชั้นปีเป็นนักเรียนผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น ในขณะที่ รร.จปร. กำหนดให้นักเรียนนายร้อยชั้นสูงสุดเป็นนักเรียนนายร้อยผู้บังคับบัญชา ซึ่งพบว่า การพัฒนาความเป็นผู้นำของ รร.จปร. ยังมีข้อจำกัด เนื่องจากไม่ปรากฏพัฒนาการที่ต่อเนื่อง รวมทั้งการมีส่วนร่วมของนักเรียนนายร้อยชั้นปีอื่น ๆ อย่างเป็นรูปธรรม การที่นักเรียนนายร้อยชั้นสูงสุดต้องปฏิบัติหน้าที่เสมือนผู้คุมกฎ อาจมีความคลาดเคลื่อนจากการใช้เกณฑ์ที่แตกต่างกันของนักเรียนนายร้อยแต่ละนาย ทั้งยังเป็นการใช้อำนาจที่ได้รับมอบมาเพื่อควบคุมและกำกับดูแล ซึ่งอยู่ในลักษณะของการบังคับมากกว่าการอยากกระทำด้วยตนเอง ส่งผลให้การพัฒนาและเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำไม่ยั่งยืน ประกอบกับนักเรียนชั้นสูงสุดมักจะได้รับอภิสิทธิ์มากกว่านักเรียนนายร้อยชั้นอื่น ๆ เช่น เส้นทางเดิน การรวมแถว ฯลฯ เอื้อให้เกิดความหย่อนยานในเรื่องระเบียบวินัย ทำให้ภาพของการเป็นตัวอย่างที่ดีจากนักเรียนนายร้อยชั้นสูงสุดไม่เด่นชัดเท่าที่ควร จึงไม่ส่งเสริมให้นักเรียนนายร้อยชั้นปีอื่น ๆ เกิดการเรียนรู้ อีกทั้งการมุ่งเน้นคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย มีประเด็นต่าง ๆ เป็นจำนวนมากซึ่งยากต่อการจดจำและนำไปปฏิบัติ จึงควรมีการจัดกลุ่มของคุณลักษณะผู้นำให้ชัดเจนเพื่อให้ง่ายต่อการนำไปพัฒนาและต่อยอดให้เป็นรูปธรรมต่อไป

กลุ่มคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

นักเรียนนายร้อย คือ ผู้ที่จะสำเร็จการศึกษาจาก รร.จปร. เพื่อไปปฏิบัติหน้าที่เป็นนายทหารสัญญาบัตรของกองทัพบก โดยบริบทในการปฏิบัติงานหลังจากสำเร็จการศึกษาในช่วง 5-10 ปีแรกของชีวิตการทำงาน มักจะปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บังคับหมวดหรือผู้บังคับกองร้อย ซึ่งนับเป็นหน่วยทหารขนาดเล็ก มีการจัดกำลังในขนาดไม่เกินหน่วยระดับกองร้อย เมื่อพิจารณาระดับของผู้นำในกองทัพ (Army Leadership Levels) จาก The United States Army (2009, p. 9) ดังปรากฏในภาพที่ 1 จะพบว่า นักเรียนนายร้อยที่สำเร็จการศึกษาแล้วจะปฏิบัติงานเป็นผู้นำในระดับต้น (Direct Leadership) ซึ่งเป็นผู้นำทางการทหารในระดับล่างสุด และอยู่ในมิติการมุ่งงานหรือมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก จึงจำเป็นต้องมีทักษะทางการทหารที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน โดยพฤติกรรมของผู้นำในระดับนี้จะปฏิบัติงานใกล้ชิด และมุ่งให้ผู้ใต้บังคับบัญชา

ได้เข้าใจในการดำเนินงานตามแนวนโยบาย การติดต่อสื่อสาร การประสานงานเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถปฏิบัติภารกิจได้ผลสำเร็จบรรลุตามตามวัตถุประสงค์นั่นเอง

ภาพที่ 1 ระดับของผู้นำในกองทัพ (Army Leadership Levels)

ที่มา: ปรับปรุงจาก The United States Army (2009, p. 9)

อย่างไรก็ดีเมื่อพิจารณาถึงระดับของผู้นำในกองทัพตามภาพที่ 1 พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาจาก รร.จปร. จะเป็นผู้นำระดับสั่งการตรงที่จะต้องปฏิบัติการในระดับบุคคล กลุ่มบุคคล และกลุ่มงาน จึงต้องมีทักษะทางการทหารที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานรวมถึงสิ่งที่เป็นพื้นฐานสำคัญของการเป็นของผู้นำในทุกระดับ คือ ค่านิยม และคุณลักษณะพื้นฐานของผู้นำ เมื่อพิจารณาประเด็นดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นพบว่า สิ่งที่ รร.จปร. พัฒนาด้านผู้นำให้กับนักเรียนนายร้อย มักจะเป็นเรื่องของการสร้างค่านิยม และคุณลักษณะพื้นฐานของทหารที่ดีก่อนที่จะพัฒนาไปเป็นผู้นำระดับสั่งการต่อไป

จากการวิเคราะห์เนื้อหาข้างต้น พบว่า การกำหนดคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย ยังคงยึดถือตามคุณลักษณะผู้นำ 14 ประการ ซึ่งยากต่อการจดจำและการนำไปประยุกต์ใช้เป็นรูปธรรม อีกทั้งระบบที่ใช้ยังมีช่องว่างระหว่างชั้นปี อาจทำให้การพัฒนาภาวะผู้นำไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จึงใคร่ขอเสนอประเด็นพิจารณาในการกำหนดกลุ่มของคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักเรียนนายร้อย โดยมีประเด็นพิจารณาและข้อเสนอเชิงแนวคิด ดังนี้

การกำหนดคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักเรียนนายร้อยทหารบกไทย เป็นการมุ่งเน้นกลุ่มของคุณลักษณะ 4 กลุ่ม และ 1 ผลลัพธ์ เพื่อให้ง่ายต่อการจดจำและการนำไปประยุกต์ใช้ มีเป้าหมายหรือผลลัพธ์ คือ การมุ่งแทนคุณแผ่นดิน ซึ่งกลุ่มดังกล่าว ใช้วิธีการจัดกลุ่มตามค่านิยมของแต่ละคุณลักษณะที่มีลักษณะร่วมหรือใกล้เคียงกัน ได้แก่

1. กลุ่มของคุณลักษณะ 4 กลุ่ม ดังนี้

1.1 กลุ่มของคุณลักษณะที่ส่งเสริมความซื่อสัตย์กตัญญู ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความกล้าหาญ เป็นผู้ที่เชื่อถือได้ มีวิจารณ์ญาณ และมีความจงรักภักดี

1.2 กลุ่มของคุณลักษณะที่ส่งเสริมความรับผิดชอบ ได้แก่ ความกระตือรือร้น ความริเริ่ม และความรอบรู้

1.3 กลุ่มของคุณลักษณะที่ส่งเสริมความมีวินัย ได้แก่ ลักษณะท่าทาง ความเด็ดขาด และความอดทน

1.4 กลุ่มของคุณลักษณะที่ส่งเสริมความเสียสละหรือมีน้ำใจ ได้แก่ ความยุติธรรม ไม่เห็นแก่ตัว และรู้กาลเทศะ

2. เป้าหมายหรือผลลัพธ์ คือ “การมุ่งแทนคุณแผ่นดิน” ซึ่งหมายถึง การมุ่งมั่นที่จะพัฒนาและเพิ่มคุณค่าให้กับตนเอง ผู้อื่น รวมถึงงานที่ทำ โดยพัฒนาและเพิ่มคุณค่าอย่างต่อเนื่องในกลุ่มของคุณลักษณะที่ส่งเสริมความซื่อสัตย์กตัญญู ส่งเสริมความรับผิดชอบ ส่งเสริมความมีวินัย และส่งเสริมความเสียสละหรือมีน้ำใจ

อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอแนะในการกำหนดคุณลักษณะผู้นำทางการทหารของนักเรียนนายร้อย จากประเด็นพิจารณาดังกล่าวยังคงอยู่บนหลักการของคุณลักษณะผู้นำทางการทหาร 14 ประการ แต่นำมาจัดกลุ่มเพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจเป็น 4 กลุ่ม และ 1 ผลลัพธ์ ซึ่งสามารถใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายแทนกลุ่มของคุณลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้อาจจะกำหนดกลุ่มของคุณลักษณะที่ส่งเสริมความซื่อสัตย์กตัญญูแทนด้วย ศีรษะ ความรับผิดชอบแทนด้วยมือขวา ความมีวินัยแทนด้วยเท้าทั้ง 2 ข้าง และความเสียสละหรือมีน้ำใจแทนด้วยมือซ้าย เป้าหมาย คือ การมุ่งแทนคุณแผ่นดินแทนด้วยหัวใจ ซึ่งจะเป็นเสมือนการย้ำเตือนประเด็นของคุณลักษณะเป้าหมายที่ต้องการให้ปรากฏแก่นักเรียนนายร้อยอย่างเป็นรูปธรรม

ภาพที่ 2 กลุ่มของคุณลักษณะที่ส่งเสริมความซื่อสัตย์กตัญญู ความรับผิดชอบ ความมีวินัย ความเสียสละหรือมีน้ำใจ โดยมีเป้าหมาย คือ การมุ่งแทนคุณแผ่นดิน

โดยสรุป ข้อเสนอเชิงแนวคิดในการกำหนดกลุ่มของคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ จำแนกเป็น 4 กลุ่มคุณลักษณะกับ 1 ผลลัพธ์ ได้แก่ กลุ่มของคุณลักษณะที่ส่งเสริมความซื่อสัตย์กตัญญู ความรับผิดชอบ ความมีวินัย ความเสียสละหรือมีน้ำใจ โดยมีเป้าหมายหรือผลลัพธ์ คือ การมุ่งแทนคุณแผ่นดิน

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

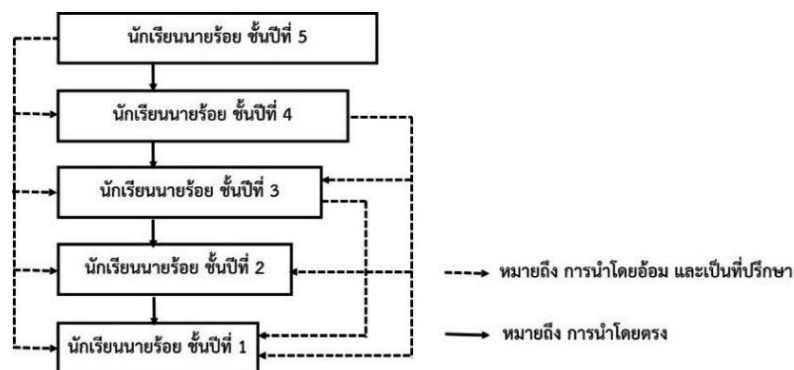
เมื่อกำหนดกลุ่มของคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักเรียนนายร้อยได้อย่างชัดเจนแล้ว การพิจารณาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักเรียนนายร้อยของ รร.จปร. ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จะพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการสร้างค่านิยมและคุณลักษณะพื้นฐานเป็นหลัก แต่ยังไม่ปรากฏขั้นตอนการพัฒนาความเป็นผู้นำที่ชัดเจน โดยพบว่า นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1 ทั้งรุ่นได้ฝึกความเป็นผู้นำตาม โดยมีชั้นปีที่ 5 เป็นนักเรียนผู้บังคับบัญชา รวมทั้งกำกับดูแล และปกครองบังคับบัญชาในภาพรวม ส่วนนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 2 ถึงชั้นปีที่ 4 เป็นเพียงผู้สังเกตการณ์เท่านั้น (กรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ฯ, 2564, น. 22)

จากความไม่ชัดเจนดังกล่าว เมื่อพิจารณาวิธีการเสริมสร้างความเป็นผู้นำของนักเรียนนายร้อยเวสต์พอยต์ ที่ให้นักเรียนนายร้อยทุกชั้นปีเป็นนักเรียนผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น ถือเป็นเสริมสร้างความเป็นผู้นำที่เป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังสอดคล้องกับชีวิตการเป็นทหารบกในอนาคตอีกด้วย (สุเทพ เขียวภักดี, 2540, น. 42) เมื่อนำผลการศึกษาปัญหาการปรับตัวของนักเรียนนายร้อยใหม่มาพิจารณา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนนายร้อยใหม่กับนักเรียนผู้บังคับบัญชาส่งผลอย่างมากต่อความสามารถในการปรับตัวของนักเรียนนายร้อยใหม่ ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่วนหนึ่งมาจากช่องว่างระหว่างชั้นปีที่ห่างกันถึง 4 ปี (รุ่งอรุณ วัฒนาการ,

2561, น. 226-227) จึงใคร่ขอเสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักเรียนนายร้อย โดยการปฏิรูประบบนักเรียนนายร้อยใหม่มาเป็นระบบการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย ทั้ง 5 ชั้นปีอย่างเป็นระบบ ดังนี้

1. ประเด็นสำคัญในการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย รร.จปร. คือ “การเริ่มจากการเสริมสร้างจิตสำนึกในการประพฤติปฏิบัติตนของนักเรียนนายร้อยแต่ละนาย” โดยเริ่มจากความรับผิดชอบส่วนตัวด้วยการระเบิดจากภายใน (กปร., 2551, น. 7) เป็นการสร้างแรงผลักดันจากภายในจิตใจที่ตอบสนองต่อความต้องการของตนเองเกิดเป็นจิตสำนึกส่วนตัว จึงเป็นการส่งเสริมให้กระทำการใด ๆ อย่างเต็มกำลังความสามารถ อันจะเกิดเป็นแบบอย่างที่ดีก่อนที่จะขยายผลไปสู่บุคคลข้างเคียงรวมถึงผู้ใต้บังคับบัญชา ดังคำกล่าวที่ว่า “ตัวอย่างที่ดีมีค่ามากกว่าคำสอน” ทำให้เกิดการยอมรับนับถือ ไว้วางใจ มีอิทธิพล และสามารถสร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้อื่นได้ นับเป็นการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักเรียนนายร้อย ผู้ซึ่งจะกลายเป็นนายทหารสัญญาบัตรที่สง่างามอย่างยั่งยืนของกองทัพบก (กองทัพบก, 2564, น. 12)

2. ส่งเสริมให้นักเรียนนายร้อยทุกชั้นปี เป็นนักเรียนผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น โดยมีขั้นตอนการพัฒนาความเป็นผู้นำ 5 ขั้นตอนตามชั้นปี ซึ่งเป็นการเสริมสร้างและพัฒนาคุณลักษณะผู้นำโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม (กปร., 2551, น. 17) อย่างแท้จริงของนักเรียนนายร้อยในทุกระดับชั้น เพราะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการภารกิจต่าง ๆ ความคิดเห็นของตนเองได้รับการยอมรับจึงมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ส่งผลให้เกิดความรับผิดชอบซึ่งจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนตนเองที่ดีที่สุดเพราะมาจากการระเบิดจากภายใน (กปร., 2551, น. 7) ซึ่งมาจากความต้องการที่แท้จริงของตนเอง อันจะส่งผลต่อภาพรวมของการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สำหรับการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาของ รร.จปร. ทั้ง 5 ชั้นปี

ภาพที่ 3 ระบบการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยทั้ง 5 ชั้นปี

จากภาพที่ 3 อธิบายได้ ดังนี้

- 2.1 นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1 เริ่มจากการเรียนรู้และฝึกความเป็นผู้ตาม
- 2.2 นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 2 เป็นผู้นำโดยตรงของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1
- 2.3 นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 เป็นผู้นำทางอ้อมซึ่งเป็นการดูแลนักเรียนนายร้อยในภาพรวมโดยไม่ลงไปปกครองบังคับบัญชาโดยตรง รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาให้แก่นักเรียนนายร้อยในระดับชั้นปีที่ต่ำกว่าชั้นปีของตนเอง โดยใช้เวลาที่ว่างเว้นจากการฝึกศึกษา

2.4 นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 4 (ช่วงทำการแทนชั้นปีที่ 5 ในขณะที่ไม่อยู่ในพื้นที่ รร.จปร.) เป็นผู้นำระดับผู้บริหาร ทั้งยังเป็นທີ່ปรึกษาให้แก่แก่นักเรียนนายร้อยในระดับชั้นปีที่ต่ำกว่าชั้นปีของตนเองเช่นกัน

2.5 นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 5 เป็นผู้นำระดับผู้บริหาร ทั้งยังเป็นທີ່ปรึกษาให้แก่แก่นักเรียนนายร้อยในระดับชั้นปีที่ต่ำกว่าชั้นปีของตนเอง โดยใช้เวลาที่ว่างเว้นจากการฝึกศึกษาเช่นกัน

โดยสรุปแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ ทำได้โดยการเสริมสร้างจิตสำนึกในการประพฤติปฏิบัติตนของนักเรียนนายร้อยแต่ละนาย รวมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนนายร้อยทุกชั้นปีได้เป็นนักเรียนผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น อันจะเป็นการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำให้แก่แก่นักเรียนนายร้อยอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองต่อกองทัพบกในฐานะที่ รร.จปร. เป็นสถาบันผลิตนายทหารสัญญาบัตรหลักในระดับผู้บังคับหมวดของกองทัพบก

บทสรุป

คุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักเรียนนายร้อย รร.จปร. สรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มของคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักเรียนนายร้อย รร.จปร. จำแนกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่
1) กลุ่มของคุณลักษณะที่ส่งเสริมความซื่อสัตย์กตัญญู 2) กลุ่มของคุณลักษณะที่ส่งเสริมความรับผิดชอบ
3) กลุ่มของคุณลักษณะที่ส่งเสริมความมีวินัย และ 4) กลุ่มของคุณลักษณะที่ส่งเสริมความเสียสละหรือมีน้ำใจ โดยมีการมุ่งเน้นเป้าหมายหรือผลลัพธ์เพื่อ “การมุ่งแทนคุณแผ่นดิน” เป็นสำคัญ ทั้งนี้อาจมีการนำส่วนประกอบของร่างกายมาเป็นสัญลักษณ์ในการกำหนดกลุ่มของคุณลักษณะแต่ละกลุ่มเพื่อช่วยในการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักเรียนนายร้อยอีกทางหนึ่ง

2. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักเรียนนายร้อย รร.จปร. ทำได้โดย
1) เสริมสร้างจิตสำนึกในการประพฤติปฏิบัติตนของนักเรียนนายร้อยแต่ละนาย ซึ่งถือเป็นความรับผิดชอบของบุคลากรทุกระดับชั้น และทุกภาคส่วนใน รร.จปร. จะต้องร่วมกันหล่อหลอมนักเรียนนายร้อยให้มีจิตสำนึกที่ดีต่อไป 2) ส่งเสริมให้นักเรียนนายร้อยทุกชั้นปีเป็นนักเรียนผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น โดยมีขั้นตอนการพัฒนาความเป็นผู้นำ 5 ขั้นตอนตามชั้นปี ดังนี้ ชั้นปีที่ 1 เริ่มจากการเรียนรู้และฝึกความเป็นผู้ตาม ชั้นปีที่ 2 เป็นผู้นำโดยตรงของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 เป็นผู้นำทางอ้อม รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาให้แก่แก่นักเรียนนายร้อยในระดับชั้นปีที่ต่ำกว่าชั้นปีของตนเอง และชั้นปีที่ 4 (ในช่วงทำการแทน ชั้นปีที่ 5) และชั้นปีที่ 5 เป็นผู้นำระดับผู้บริหาร รวมถึงการเป็นที่ปรึกษาให้แก่แก่นักเรียนนายร้อยในระดับชั้นปีที่ต่ำกว่าชั้นปีของตนเองด้วยเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

กรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. (2564). *คู่มือนักเรียนนายร้อย พ.ศ. 2564*. อรุณการพิมพ์. กรมยุทธศึกษาทหารบก. (2517). *คู่มือราชการสนาม รส. 22-100*. กองทัพบก.

กองทัพบก. (2564, 14 ตุลาคม). *คำสั่งกองทัพบกที่ 66/2564 เรื่อง นโยบายการฝึกอบรมและการศึกษาของกองทัพบก พ.ศ. 2565*.

คณิงนิจ อนุโรจน์. (2562). แนวทางการรับมือกับ Disruption. *แพทยสารทหารอากาศ*, 65(1), 66-72.

ทวี แจ่มจรัส. (2562, 1 พฤศจิกายน). *การเป็นทหารอาชีพของไทยกับพฤติกรรมประชานิยมไทยของทหาร*.

https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_1733824

นุช สัทธาฉัตรมงคล และ อรรถพล ธรรมไพบูลย์. (2559). ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน. *วารสารธุรกิจปริทัศน์*, 8(1), 167-182.

พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ และกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองทัพบก กองทัพไทย กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2552. (2552, 27 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 126 ตอนที่ 19ก. หน้า 1-9.

- ภักภณ สนิทสม และณัฐพล จารัตน์. (2558). คุณลักษณะผู้นำทางทหารที่พึงประสงค์ของกองทัพไทย. *วารสารนักบริหาร*, 35(1), 75-86.
- รุ่งอรุณ วัฒยากร. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลและแนวทางการส่งเสริมการปรับตัวของนักเรียนนายร้อยใหม่ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า*, 5(1), 209-242.
- โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. (2564). *รายงานการประเมินตนเองประจำปี 2563*. โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า.
- โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. (2565ก). *ค่านิยมโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า*. <https://www.crma.ac.th/vision>
- โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. (2565ข). *มคอ.2*. http://kmlo.crma.ac.th/qaedu_crma/?page_id=510
- วรวุฒิ แสงทอง และ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2561). การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 8(3), 251-263.
- ศิริ ทิวะพันธ์. (2540). *ภาพพจน์ตัวอย่างของผู้บังคับหน่วย*. ม.ป.พ.
- สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ. (2561). การออกแบบระบบการศึกษาทางทหารของไทยใหม่ เพื่อการผลิตทหารอาชีพและการปฏิรูปกองทัพ. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า*, 5(1), 1-31.
- สุทธินันท์ สุวรรณวิจิตร และวรวิทย์ กลิ่นสุข. (2564). ทหารกับการเมืองในประเทศไทย. *Journal of Modern Learning Development*, 6(2), 344-353.
- สุเทพ เขียวภักดี. (2540). การปลูกฝังลักษณะความเป็นผู้นำของโรงเรียนนายร้อยเวสต์พอยต์. *เสนาศึกษา*, 64(1), 39-42.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2551). *เรียนรู้หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว*. กปร.
- Donnithorne, L. R. (1993). *The West Point Way of Leadership*. Currency Doubleday.
- Riaz, A. & Haider, M. H. (2010). Role of Transformational and Transactional Leadership on Job Satisfaction and Career Satisfaction. *Business and Economic Horizons*, 1(1), 29-38.
- The United States Army. (1958). *FM 22-100 Military Leadership*. Headquarters, Department of the Army.
- The United States Army. (2009). *Introduction To Leadership MSL I Revised Edition*. Pearson Custom.
- The United States Military Academy at West Point [West Point]. (2022a, January 18). *The U.S. Military Academy at West Point's mission*. Available <https://www.westpoint.edu/about>, 2020
- The United States Military Academy at West Point [West Point]. (2022b, January 18). *Facets of the West Point Leader Development System*. Available <https://www.westpoint.edu/character-program>

ชีวิตและการเอาตัวรอดของชาวเวียดนามอพยพ
ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของประเทศไทย ทศวรรษ 1940 – 1960¹
Life and Survival of Vietnamese Refugees in Upper Northeastern Thailand,
1940s - 1960s

วีรภัทร ผิวผ่อง^{2*}
Weerapat Piwphong

(Received: June 28, 2022; Revised: August 25, 2022; Accepted: August 29, 2022)

บทคัดย่อ

ในทศวรรษ 1940 -1960 ชาวเวียดนามอพยพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของไทยเป็นกลุ่มผู้ลี้ภัยที่ถูกจับตามองหรือเฝ้าระวังเป็นพิเศษจากรัฐไทยด้วยความสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับลัทธิคอมมิวนิสต์ที่รัฐบาลไทยถือว่าเป็นภัยคุกคามสำคัญ ชาวเวียดนามอพยพจึงต้องเผชิญกับอุปสรรคมากมายในการดำรงชีวิต ทั้งจากการกระทำของรัฐและประชาชนในพื้นที่ ชีวิตของชาวเวียดนามในฐานะ “ญวนอพยพ” จึงดูเหมือนเปราะบาง ไร้ซึ่งหลักประกัน และความมั่นคงในชีวิต อย่างไรก็ตาม ชาวเวียดนามอพยพมีวิธีในการดิ้นรนเอาตัวรอด และแสวงหาความมั่นคงในชีวิต เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในประเทศไทยได้อย่างปกติสุขที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

บทความนี้มุ่งศึกษาประเด็นการต่อสู้เพื่อเอาตัวรอดของชาวเวียดนามอพยพภายใต้แรงกดดันและความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากนโยบาย ทศนคติ การกระทำของรัฐบาลไทย และผู้คนในชุมชน โดยวิเคราะห์จากตัวอย่างชีวิตของชาวเวียดนามอพยพบางราย เพื่อเข้าใจการดิ้นรนเอาตัวรอดของชาวเวียดนามอพยพในภาพรวม หลักฐานที่ใช้ศึกษาเป็นหลักฐานประเภทลายลักษณ์อักษรที่เกี่ยวข้องกับชาวเวียดนามอพยพ เช่น บันทึกคำให้การในคดีความของชาวเวียดนามอพยพ และจดหมายร้องเรียนของ ชาวเวียดนามอพยพ จากการศึกษาพบว่า เพื่อเอาตัวรอดจากสถานการณ์ต่าง ๆ ชาวเวียดนามอพยพใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น อาศัยความสัมพันธ์กับชาวไทยในพื้นที่หรือความสัมพันธ์ระหว่างชาวเวียดนามอพยพด้วยกันเอง นอกจากนี้ ยังใช้ช่องว่างทางกฎหมายและการหลบเลี่ยงกฎหมายด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพ และดำเนินชีวิตต่อไปได้ อีกทั้งใช้วิธีเขียนจดหมายร้องเรียนเรื่องที่ไม่เป็นธรรมหรือความเดือดร้อนในการดำเนินชีวิตไปยังรัฐบาลไทยและหน่วยงานนานาชาติที่กำลังดูแลชาวเวียดนามอพยพที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยอีกด้วย

คำสำคัญ: ชาวเวียดนามอพยพ ภัยคุกคาม คอมมิวนิสต์ การดำเนินชีวิต การเอาตัวรอด

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ปริญญาโทฉบับที่ เรื่อง “จากผู้ลี้ภัย สู่ “ญวนอพยพ”: ชีวิตของชาวเวียดนามในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของประเทศไทย ค.ศ. 1945 – 1976” ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก “ทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิต” บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้รับการอุดหนุนการวิจัยและนวัตกรรมจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (ทุนวิจัยมหาบัณฑิต วช. ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ 2564)

² นิสิตบัณฑิตศึกษา ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จ.กรุงเทพมหานคร 10330
Graduate Student, Department of History, Faculty of Arts, Chulalongkorn University, Bangkok, 10330 Thailand.

* Corresponding author, E-mail: I_AM_SEAS@hotmail.com

Abstract

During the 1940s to the 1960s, Vietnamese refugees in Upper Northeastern Thailand were a group of refugees under close surveillance by the Thai state. This group was under suspicion due to their ties to communism, which the Thai government deemed a major threat. As a result, Vietnamese refugees faced many obstacles to their livelihoods due to the actions of the government and local people. The life of Vietnamese people as 'Yuan Oppayop' (Vietnamese refugees) seemed to be fragile, as well as lacking in security and stability. However, Vietnamese refugees used all possible means to survive and seek security to live in Thailand as normally as possible.

This article aims to examine the issue of the Vietnamese refugees' struggle for survival under various forms of pressure and violence resulting from government policies, attitudes, and actions, as well as those of the people in their communities. This article analyzes some Vietnamese refugees' lives to understand Vietnamese refugees' survival problems. Documentary evidence relating to Vietnamese refugees is used, such as their complaints and petition letters. The research found that to survive in a variety of difficult situations, the Vietnamese refugees used their relationships with local Thais or fellow Vietnamese within their communities. They also used legal loopholes and circumvented the law in various ways. In addition, they submitted petitions regarding injustices or distress in their lives to the Thai government or international agencies involved in the supervision of Vietnamese refugees in Thailand.

Keywords: Vietnamese refugees, Threat, Communism, Living, Survival

บทนำ

“...ในวันเกิดเหตุตอนค่ำฝนตกหนัก ฝนหยุดนานประมาณครึ่งชั่วโมง นายเชื่องจึงถูกนำตัวไป ขณะนั้นแสงเดือนสลัว ๆ เป็นวันขึ้น 10 ค่ำ หรือ 11 ค่ำจำไม่ได้แน่ จำได้แต่ว่าเป็นวันข้างขึ้นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ รุ่งเช้าขึ้นช้า ๆ จึงได้ไปแจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านทราบว่ามีข้าฯ ถูกจับไป . . . ได้เคยติดต่อขอ ทราบเรื่องทางเจ้าหน้าที่ตำรวจจังหวัดนครพนมแล้ว ก็ได้รับแจ้งในระยะต่อมาว่า ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจ ไม่ทราบเรื่อง ตรวจสอบแล้วไม่ปรากฏหลักฐานในทางราชการว่าเป็นการปฏิบัติการณ์ของเจ้าหน้าที่ ฝ่ายใด” (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, (1) มท.3.1.7.4/67)

นายเชื่องเป็นชาวเวียดนามที่อาศัยอยู่ที่หมู่บ้านกลาง ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัด นครพนม ชื่อในภาษาเวียดนามของเชื่อง คือ เคื่อง ฝามดิญ (Pham Dinh Khuong, ต่อจากนี้จะเรียกว่า เคื่อง) ไม่มีหลักฐานว่า เคื่องอพยพเข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่เมื่อไร แต่หลักฐานแวดล้อมอื่น ๆ สันนิษฐานได้ว่า เคื่องน่าจะอพยพเข้ามาในช่วงกลางทศวรรษ 1940 และมีความเป็นไปได้มากกว่า เคื่องจะอพยพเข้ามาในช่วง เกี่ยวกับการอพยพระลอกใหญ่ของชาวเวียดนามเมื่อ ค.ศ. 1946 เคื่องแต่งงานอยู่กับภรรยาชาวเวียดนาม สัญชาติไทยลูกคนหัวปีของทั้งสองเกิดที่ประเทศไทยเมื่อ ค.ศ. 1947 เคื่องทำมาหาเลี้ยงชีวิตตนเองและ ครอบครัวด้วยการเลี้ยงหมู รับจ้าง ตัดเย็บเสื้อผ้า ค้าขาย และลงทุนเป็นหุ้นส่วนในกิจการเดินรถโดยสาร เคื่อง ใช้ชีวิตในนครพนมเรื่อยมากระทั่งถูกจับกุมโดยเจ้าหน้าที่ไม่ทราบฝ่ายเมื่อ ค.ศ. 1966 (ครอบครัวของเคื่อง

ให้การในบันทึกสอบสวนว่า เป็นกลุ่มคนที่แต่งกายคล้ายทหาร และใช้รถยนต์แบบทหาร (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, (1) มท.3.1.7.4/67)) หลังจากนั้น ครอบครัวไม่ทราบชะตากรรมของเคื่อง

ชาวเวียดนามอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยตั้งแต่สมัยอยุธยา (Goscha, 1999, p. 14) โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนซึ่งตั้งอยู่ใกล้ประเทศเวียดนาม ใน “เอกสารกวีเห็บ” ซึ่งเป็นเอกสารที่แสดงให้เห็นถึงการติดต่อกันระหว่างราชสำนักเวียดนามกับลาวระบุว่า มีชาวเวียดนามเข้ามาอาศัยอยู่ในบริเวณซึ่งปัจจุบันอยู่ในเขตเมืองนครพนมตรงกับช่วงอยุธยาตอนปลาย (ฉิม อ้วน ภาวิ, 2000, pp. 100, 117) และในสมัยรัตนโกสินทร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวช่วงประมาณ ค.ศ. 1862 มีชาวเวียดนามที่ลี้ภัยจากการถูกคุกคามทางศาสนาเข้ามาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพิ่มมากขึ้น (ผู้สดี จันทวิมล, 2541, น. 32) ชาวเวียดนามที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยกลุ่มนี้ มักจะเรียกโดยรวมว่า “ชาวเวียดนามเก่า” หรือ “ญวนเก่า” แยกออกจากชาวเวียดนามที่อพยพเข้ามาหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งถูกเรียกว่า “ชาวเวียดนามใหม่” หรือ “ญวนใหม่” หรือที่หน่วยงานราชการไทยเรียกว่า “ญวนอพยพ” ตั้งในกรณีของเคื่อง

คำว่า “ญวนอพยพ” เป็นคำที่ถูกกำหนดขึ้นและใช้โดยกระทรวงมหาดไทย (ธัญญาทิพย์ ศรีพินา, 2548, น. 4) สำหรับใช้เรียกชาวเวียดนามที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยขนานใหญ่เมื่อ ค.ศ. 1946 ชาวเวียดนามอพยพ³ จำนวนมากเหล่านี้เข้ามาตั้งถิ่นฐาน ทำมาหากินในหลายพื้นที่ของไทย แต่พื้นที่ที่มีชาวเวียดนามอพยพอาศัยอยู่มากที่สุด คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ชาวเวียดนามอพยพถูกจับตาจากรัฐไทยเป็นอย่างมากเพราะรัฐไทยเป็นกังวลและสงสัยว่า คนกลุ่มนี้จะมีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มคอมมิวนิสต์เวียดนาม⁴ ซึ่งขณะนั้นได้เข้ามาแทรกซึมในประเทศไทยเพื่อดำเนินการต่อสู้กับชาติมหาอำนาจที่เข้ามา

³ ในบทความฉบับนี้ผู้วิจัยจะเรียกกลุ่ม “ญวนอพยพ” ว่า “ชาวเวียดนามอพยพ” เนื่องด้วยในปัจจุบันนั้นได้เริ่มมีนักวิชาการบางส่วนออกมาวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการเรียกชาวเวียดนามว่า “ญวน” ว่าเป็นคำที่ไม่เหมาะสม เพราะถือเป็นคำที่เรียกชาวเวียดนามในลักษณะเชิงดูหมิ่นเหยียดหยาม และชาวเวียดนามในประเทศไทยเองนั้นก็พอใจในการถูกเรียกว่า “ญวน” (พวงทอง รุ่งสวัสดิทรัพย์ ภวักรพันธ์, 2549, น. 148) แม้ว่าในความเป็นจริงแล้ว คำว่า “ญวน” ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนไม่ได้ถือเป็นคำที่ถูกแต่อย่างใด ถือเป็นคำปกติที่ใช้เรียกกลุ่มชาวเวียดนาม หรือชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม มีหน้าซ้ำชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนยังนิยมเรียกตัวเองว่า “ญวน” อีกด้วย

นอกจากนี้การถอดความคำว่า “ญวนอพยพ” ในภาษาอังกฤษนั้นจะใช้คำว่า “Vietnamese Refugees” ซึ่งในเอกสารราชการงานวิชาการที่ศึกษาเกี่ยวกับชาวเวียดนามอพยพในไทยล้วนแล้วแต่ใช้คำนี้แทนความหมายญวนอพยพแทบทั้งสิ้น แม้ว่าหากแปลให้ถูกต้องแล้วนั้นคำว่า Vietnamese Refugees ควรหมายความว่า “ญวนลี้ภัย” มากกว่า “ญวนอพยพ” แต่รัฐบาลไทยก็ยืนยันการใช้คำดังกล่าว พร้อมกันนั้นกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศของไทยยังเคยมีคำชี้แจงไปยังกรมการเมืองด้วยว่า “...ชาว “ญวนอพยพ” นี้ไม่ใช่ “ญวนลี้ภัย” แต่เป็นชาวญวนอพยพที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง (ตามสนธิสัญญาเจเนวา “ผู้ลี้ภัย” หมายถึงบุคคลที่หลบหนีออกจากประเทศของตนเพราะความเกรงกลัวจะถูกประหารชีวิตหรือความเสียหายทางศาสนา หรือการเมือง) “ญวนอพยพ” นี้จึงไม่เป็นคนต่างด้าวตามกฎหมาย เพราะเหตุนี้ “ญวนอพยพ” จึงมีฐานะทางกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญาเจเนวา ฯ ค.ศ. 1951 ต่างกันกับฐานะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายไทย...” นอกจากนี้ กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย ยังระบุอีกว่า “ไม่ควรขอความช่วยเหลือจากองค์การข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ เนื่องจากเป็นองค์กรที่เพิ่งกำเนิดมาไม่นาน ยังไม่เป็นที่รู้จักดี และหากตกลงรับความช่วยเหลือ อาจจะได้รับความยุ่งยากภายหลัง เพราะหน้าที่ของสำนักงานนี้เกี่ยวข้องโดยตรงต่อผู้ลี้ภัย แต่ฝ่ายไทยไม่ถือว่า ชาว “ญวนอพยพ” คือ “ญวนลี้ภัย” ซึ่งข้อขัดแย้งนี้อาจจะเป็นปัญหายุ่งยากต่อไทยได้ (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, กต 90.3.3.1/14)

⁴ เวียดนาม (Việt Minh) ย่อมาจาก Việt Nam Độc lập Đông minh แปลว่า สันนิบาตเพื่อเอกราชเวียดนาม เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นในประเทศจีนเมื่อ ค.ศ. 1941 โดยพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนที่มีโฮจิมินห์เป็นผู้นำ วัตถุประสงค์หลักของขบวนการเวียดนามคือ เพื่อรวบรวมแนวร่วมจากประชาชนทุกกลุ่มการเมือง ทุกชนชั้น ดำเนินการต่อสู้เรียกร้องอิสรภาพจากจักรวรรดินิยมฝรั่งเศสและญี่ปุ่นที่เข้ามายึดครองเวียดนาม โดยมีพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนเป็นผู้นำหลักในการดำเนินงาน จนกระทั่งในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1945 เมื่อญี่ปุ่นพ่ายแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 เวียดนามก็ได้ถือโอกาสตั้งคณะกรรมการปฏิวัติเฉพาะกาลขึ้น และประกาศเอกราชเมื่อวันที่ 2 กันยายน ค.ศ. 1945 จัดตั้งประเทศชื่อว่าสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม ที่มีพรรคอินโดจีนบริหารประเทศเต็มรูปแบบ อย่างไรก็ตามด้วยเพราะสงครามระหว่างเวียดนามและฝรั่งเศสยังคงดำเนินต่อไป ขบวนการเวียดนามจึงยังคงดำเนินงานต่อสู้เพื่อเอกราช มีการปรับเปลี่ยนทางองค์กรหลายครั้งด้วยกัน เช่น เมื่อ ค.ศ. 1946 มีการขยายฐานองค์กรความร่วมมือในการต่อสู้เพื่อเอกราชโดยตั้งเป็นขบวนการ Liên Việt (Hội Liên Hiệp Quốc dân Việt Nam - สันนิบาตเพื่อการรวมชาติเวียดนาม) และเมื่อ ค.ศ. 1951 เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน มีมติเปลี่ยนชื่อพรรคเป็นพรรคลาวด่ง หรือ พรรคแรงงานเวียดนาม (Đảng Lao Động Việt Nam)

ทำสงครามกับเวียดนาม ชาวเวียดนามอพยพจึงเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติ เป็นเหตุให้ได้รับความยากลำบากในการดำเนินชีวิตแทบจะตลอดช่วงชีวิต นับตั้งแต่ที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยเมื่อช่วงทศวรรษ 1940 เรื่องราวของเคื่องจึงเป็นตัวอย่างที่ดีที่แสดงให้เห็นถึงชีวิตของชาวเวียดนามอพยพที่ต้องเผชิญกับการถูกคุกคามจากเจ้าหน้าที่รัฐ

เรื่องราวเกี่ยวกับชาวเวียดนามอพยพเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจศึกษาทางวิชาการอย่างกว้างขวาง มีงานจำนวนมากที่ศึกษาชาวเวียดนามอพยพในหลายด้านด้วยกัน โดยเฉพาะด้านนโยบายของรัฐบาลไทยที่มีต่อชาวเวียดนามอพยพ และในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แต่หากพิจารณาชาวเวียดนามอพยพที่ถูกจับตาเป็นพิเศษในฐานะภัยคุกคามความมั่นคง มีคำถามที่สำคัญคำถามหนึ่ง คือ ชาวเวียดนามอพยพดำเนินชีวิตอยู่อย่างไรในสภาพการณ์เช่นนี้ ใช้วิธีการอย่างไรในการเอาตัวรอดจากการจับจ้องมองดูอย่างหวาดระแวงของรัฐบาลไทย คำถามเช่นนี้ไม่มีใครได้รับความสำคัญและยังไม่มีใครตอบให้ชัดเจนในการศึกษาก่อนหน้านี้ บทความนี้จึงต้องการที่จะศึกษาเกี่ยวกับประเด็นการดิ้นรนเอาตัวรอดของชาวเวียดนามอพยพเป็นหลัก โดยศึกษาชาวเวียดนามอพยพในฐานะผู้กระทำ มิใช่เป็นเพียงผู้ถูกกระทำ หรือศึกษาในฐานะที่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของนโยบายรัฐหรือความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเท่านั้น เพื่อให้เห็นภาพชีวิตการดิ้นรนเอาตัวรอดของชาวเวียดนามอพยพได้อย่างชัดเจนในฐานะผู้กระทำและไม่ถูกกลืนหายไปด้วยประเด็นใหญ่อื่น ๆ

อย่างไรก็ตาม การศึกษาประวัติศาสตร์เกี่ยวกับผู้อพยพมีข้อจำกัดในเรื่องของหลักฐาน หลักฐานประเภทลายลักษณ์อักษรมีอยู่จำนวนไม่มาก เนื่องจากชาวเวียดนามอพยพในประเทศไทยมีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มผู้อพยพอื่น ๆ โดยเฉพาะในเอเชียที่ไม่นิยมจดบันทึกเรื่องราวของตนเอง อีกทั้งผู้อพยพบางส่วนก็เป็นกลุ่มที่ไม่รู้หนังสือทำให้ไม่สามารถบันทึกเรื่องราวของตนเองได้ (Amrith, 2011, p. 15) ข้อจำกัดดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษาประวัติศาสตร์ของชาวเวียดนามอพยพจำนวนมากต้องใช้หลักฐานประเภทประวัติศาสตร์บอกเล่า (Oral History) เป็นหลัก

ตัวอย่างงานที่ศึกษาชาวเวียดนามอพยพโดยใช้ประวัติศาสตร์บอกเล่า เช่น งานเรื่อง “เหวียด เกี่ยว ในประเทศไทยกับความสัมพันธ์ไทย-เวียดนาม” ของ ธัญญาทิพย์ ศรีพนา สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของชาวเวียดนามอพยพในประเทศไทย อีกทั้งยังมีเนื้อหาที่กล่าวถึงการติดต่อกันระหว่างชาวเวียดนามอพยพกับญาติพี่น้องเดิมที่ประเทศเวียดนาม โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ชาวเวียดนามอพยพรุ่นต่าง ๆ ค่อนข้างมากที่สำคัญ คือ ไม่ได้มีการศึกษาเพียงกลุ่มชาวเวียดนามอพยพที่ยังอาศัยอยู่ในประเทศไทยแต่เพียงเท่านั้น แต่ยังคงศึกษาจากกลุ่มเวียดนามอพยพที่ถูกส่งกลับไปยังประเทศเวียดนามอีกด้วย นอกจากนี้ ยังมีงานวิทยานิพนธ์เรื่อง การขยายบทบาททางเศรษฐกิจของชาวเวียดนามอพยพ ในเขตเทศบาลเมืองนครพนมตั้งแต่ พ.ศ. 2488 ถึง 2553 ของศรีธัญญา สุทธิ ซึ่งใช้ข้อมูลสัมภาษณ์โดยเน้นศึกษาชาวเวียดนามอพยพโดยพิจารณาในแง่มุมเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมเป็นสำคัญ และยังมีงานที่ผลิตขึ้นโดยประชาชนในพื้นที่อย่างงานเรื่อง คนไทยเชื้อสายเวียดนามในนครพนม ซึ่งจัดทำโดยโครงการก่อสร้างสรรค์เพื่อวัฒนธรรมคนไทยเชื้อสายเวียดนาม อ.เมือง จ.นครพนม โดยงานชิ้นนี้ได้ศึกษาชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในมิติทางประวัติศาสตร์ทั้งการตั้งถิ่นฐาน

ก็ได้มีการรวมขบวนการ Việt Minh และ Liên Việt เข้าด้วยกันเป็น แนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติ (Mặt trận Liên Hiệp quốc dân Việt Nam) และดำเนินงานต่อสู้จนได้รับชัยชนะจากฝรั่งเศสโดยสมบูรณ์เมื่อ ค.ศ. 1954 ไม่เพียงเท่านั้นในสงครามอินโดจีนครั้งที่ 2 ที่ต่อสู้กับสหรัฐอเมริกา พรรคแรงงานเวียดนามได้มีมติจัดตั้งแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ หรือ ที่รู้จักกันในนาม Việt Cộng ขึ้นในปี 1960 ขบวนการ Việt Cộng นี้ก็เริ่มต้นมาจากกลุ่ม Việt Minh ที่อยู่ในบริเวณเวียดนามใต้ และใช้รูปแบบการดำเนินงานของเวียดนามที่เป็นต้นแบบการเคลื่อนไหว (นิษฐานาด นิลดี, 2555, น. 58, 109 - 110) จะเห็นได้ว่า แม้ขบวนการเวียดนามจะมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบขององค์กรหลายครั้งด้วยกัน มีทั้งเปลี่ยนชื่อ ควบรวม และเป็นส่วนขยายไปยังองค์กรจัดตั้งอื่น ๆ แต่จะเห็นได้ว่า เวียดนามินห์ คือ กลุ่มที่มีบทบาทสำคัญของคอมมิวนิสต์เวียดนามเสมอมา ดังนั้น จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่ในเอกสารราชการของไทยตลอดช่วงทศวรรษ 1940 - 1970 เมื่อเอ่ยถึงชาวเวียดนามที่เป็นคอมมิวนิสต์ก็มักจะกล่าวว่าเป็น “พวกเวียดนามินห์” หรือ “พวกสนับสนุนเวียดนามินห์” นั่นเอง

ประเพณี วิถีชีวิต และการดำรงอยู่ของคนไทยเชื้อสายเวียดนาม โดยศึกษาผ่านการสัมภาษณ์ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามสูงอายุจำนวนหนึ่งจากทั้ง 7 ชุมชนในจังหวัดนครพนม งานเหล่านี้ล้วนมีคุณูปการในการบันทึกความทรงจำประสบการณ์ของชาวเวียดนามอพยพในประเทศไทย ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นข้อมูลที่มีคุณค่าทั้งสิ้น แต่ภาพชีวิตของชาวเวียดนามที่ปรากฏในงานเหล่านี้มักจะเป็นในลักษณะของชีวิตที่ต่อสู้ อดทนต่อความยากลำบาก ยังไม่เห็นภาพชีวิตการดิ้นรนเอาตัวรอดของชาวเวียดนามอพยพที่ชัดเจนเท่าใดนัก ทั้งนี้อาจด้วยเพราะข้อจำกัดของการใช้ข้อมูลสัมภาษณ์ที่ผู้ให้สัมภาษณ์อาจไม่สามารถให้รายละเอียดการดิ้นรนเอาตัวรอดได้ทั้งหมด เนื่องจากมีการกระทำผิดกฎหมายหรือใช้ช่องว่างทางกฎหมายในการเอาตัวรอด

แม้งานที่ศึกษาชาวเวียดนามอพยพแทบทั้งหมดในประเทศไทยจะใช้หลักฐานที่เป็นประวัติศาสตร์บอกเล่าเป็นหลัก แต่ก็มีการศึกษาโดยใช้หลักฐานประเภทลายลักษณ์อักษรอยู่ด้วยเช่นกัน เช่น งานเรื่อง “นโยบายชาวเวียดนามอพยพของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม พ.ศ. 2491-2500” ของธนนันท์ บุนนวรรณา แต่งานชิ้นนี้ก็เน้นไปที่ประเด็นเรื่องการเปลี่ยนแปลงและการดำเนินนโยบายของรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงครามที่มีต่อชาวเวียดนามอพยพ แม้จะมีประเด็นเกี่ยวกับการลุกขึ้นตอบโต้ต่อนโยบายรัฐของชาวเวียดนามอยู่ด้วย แต่ก็ยังให้ภาพการดิ้นรนเอาตัวรอดของชาวเวียดนามอพยพที่ไม่ชัดเจนเท่าใดนัก ด้วยเพราะไม่ใช่ข้อเสนอหลักของงาน นอกจากนี้ยังมีงานที่ศึกษาเกี่ยวกับการควบคุมจัดการชาวเวียดนามอพยพอย่างงานเรื่อง “ญวนอพยพ” ของ ขจิตถัย บุรุษพัฒน์ และงานเรื่อง “ญวนอพยพกับความมั่นคงของชาติ” ของวิชาญ จำปีศรี งานทั้งสองชิ้นนี้ใช้ข้อมูลหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นข้อมูลให้กับรัฐในการจัดการควบคุมชาวเวียดนามอพยพ ด้วยเพราะผู้เขียนเป็นข้าราชการในหน่วยงานเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐในช่วงเวลานั้น ภาพของชาวเวียดนามอพยพที่ปรากฏในงานเหล่านี้ จึงเป็นในลักษณะของภัยคุกคามความมั่นคงของชาติมากกว่าที่จะเป็นการศึกษาชาวเวียดนามอพยพในฐานะของผู้กระทำ

ด้วยเหตุนี้เพื่อให้ภาพการดิ้นรนเอาตัวรอดต่อแรงกดดันต่าง ๆ ของชาวเวียดนามอพยพมีความชัดเจนมากขึ้นในฐานะของผู้กระทำในทางประวัติศาสตร์ หลักฐานประเภทลายลักษณ์อักษรจึงเป็นสิ่งที่ควรนำขึ้นมาพิจารณาใหม่ในการศึกษาประวัติศาสตร์ชาวเวียดนามอพยพ แม้ว่า จะไม่มีหลักฐานขั้นต้นที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่เขียนโดยชาวเวียดนามอพยพโดยตรง แต่ก็มีหลักฐานลายลักษณ์อักษรประเภทอื่น ๆ ที่สามารถนำมาใช้ศึกษาได้ เช่น กรณีของเคื่อง พบว่า มีหลักฐานของทางราชการ เป็นบันทึกคำให้การคดีของเคื่องซึ่งเก็บรักษาไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรุงเทพฯ ในแฟ้มกระทรวงมหาดไทย (1) มท.3.1.7.4/67 เอกสารชุดนี้ประกอบด้วย บันทึกการสอบปากคำพยานในที่เกิดเหตุและผู้ที่เกี่ยวข้อง คนในครอบครัวของเคื่อง และนายฮึงดว่น ซึ่งถูกเจ้าหน้าที่จับกุมไปในคราวเดียวกับเคื่อง เอกสารชุดนี้ เป็นหลักฐานสำคัญที่มีความ “พิเศษ” เนื่องจากเป็นหลักฐานขั้นต้นประเภทลายลักษณ์อักษรที่บันทึกจากปากคำของชาวเวียดนามอพยพเองที่แสดงรายละเอียดในหลากหลายด้านเกี่ยวกับชีวิตของชาวเวียดนามอพยพ นอกจากนี้ ยังมีหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรอื่น ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการศึกษาเรื่องของเคื่องและครอบครัวของเขาเป็นการเฉพาะ และเรื่องของชาวเวียดนามอพยพเป็นการทั่วไป เช่น จดหมายร้องเรียน หลักฐานเหล่านี้แม้ว่าจะไม่ให้ภาพที่ชัดเจน แต่ภาพอันเลือนรางนี้ได้ทั้งร่องรอยให้สามารถสืบสาวเรื่องราวเกี่ยวกับวิธีการดิ้นรนเอาตัวรอดของชาวเวียดนามอพยพในประเทศไทยในช่วงเวลานี้ได้

ชื่อ นามสกุล และสัญชาติของชาวเวียดนามอพยพ

ภรรยาของเคื่องให้การไว้เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน ค.ศ. 1966 ว่า เธอเป็นชาวเวียดนามที่มีสัญชาติไทย (เชื้อชาติเวียดนาม สัญชาติไทย) ต่างจากเคื่องสามีของเธอที่เป็นชาวเวียดนามอพยพ ไม่ได้รับสัญชาติไทย

ทั้งคู่มียุค 10 คน ทั้งหมดใช้ชื่อและนามสกุลแบบคนไทยตามผู้เป็นแม่ แม้ตามประเพณีเวียดนามลูกต้องใช้ นามสกุลของพ่อ น่าสนใจว่า เหตุใดลูกทั้ง 10 คนจึงใช้นามสกุลของแม่แทนที่จะใช้นามสกุลของพ่อ

ลูกทั้ง 10 คนของเคื่องเกิดในประเทศไทยในระหว่าง ค.ศ. 1947-1965 หากพิจารณาตามพระราชบัญญัติ สัญชาติทุกฉบับที่บังคับใช้ในช่วงเวลาดังกล่าว ลูกทั้ง 10 คนของเคื่องมีสัญชาติไทย ตามพระราชบัญญัติ สัญชาติ⁵ แม้ว่า เคื่องผู้เป็นพ่อเป็นคนต่างด้าว⁶ ชื่อและนามสกุลของลูกทั้ง 10 คนของเคื่องเป็นชื่อและนามสกุล แบบไทย ลักษณะนี้ต่างไปจากลูกหลานชาวเวียดนามอพยพจำนวนหนึ่ง ที่แม้ว่าจะมีสัญชาติไทยแต่ใช้ชื่อและ นามสกุลเป็นทางการแบบเวียดนามในเอกสารราชการ หรือใช้ชื่อแบบไทยนามสกุลแบบเวียดนาม เห็นได้จาก ในรายงานการจับกุมยวณที่ประชุมกันที่บ้านนายกิม แซ่ฟาม จำนวน 58 คนในข้อหาชุมนุมโดยมิได้รับอนุญาต เมื่อ ค.ศ. 1970 ซึ่งในจำนวนผู้ถูกจับกุมนั้นมีเยาวชนอายุระหว่าง 15-35 ปี ทั้งสิ้น 47 ราย แต่ละรายนั้นมี ลักษณะการใช้ชื่อและนามสกุลแตกต่างกันไป บางรายใช้ทั้งชื่อสกุลตามแบบเวียดนามบางรายมีชื่อ เป็นภาษาไทย แต่เขียนนามสกุลตามแบบเวียดนาม ซึ่งมีทั้งที่ใช้ตามแบบสกุลเวียดนามดั้งเดิม และที่ใช้คำว่า แซ่นำหน้าสกุลภาษาเวียดนาม เช่น แซ่เหวียน แซ่เจิ่น แซ่โต เป็นต้น อย่างไรก็ตามแม้จะมีการใช้นามสกุลที่มี รูปแบบแตกต่างกันออกไป แต่ในเอกสารฉบับนี้ระบุว่า เยาวชนทั้ง 47 รายนั้น มีเพียงรายเดียวที่มีสัญชาติ เวียดนาม ส่วนอีก 46 รายนั้นล้วนแล้วแต่เป็นลูกหลานชาวเวียดนามอพยพที่มีสัญชาติไทยทั้งสิ้น (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, (1) มท.3.1.7.4/61)

ชาวเวียดนามอพยพนั้นโดยมากจะมีลักษณะการดำเนินชีวิตที่แตกต่างจากประชาชนท้องถิ่นทั่วไป กล่าวคือ ยังพยายามรักษาอัตลักษณ์ความเป็นเวียดนามเอาไว้อย่างมากทั้งการแต่งกาย ประเพณี วัฒนธรรม รวมถึงภาษา ด้วยเพราะสำนึกว่า ตนนั้นเป็น “ผู้พักอาศัยเพียงชั่วคราว” ที่จะต้องเดินทางกลับแผ่นดินเกิด คือ ประเทศเวียดนามเมื่อถึงเวลาที่เหมาะสม แต่การที่ชาวเวียดนามเลือกที่จะขอสัญชาติไทย หรือให้ลูกหลาน ตัวเองถือสัญชาติไทย รวมถึงมีชื่อสกุลแบบคนไทยอย่างกรณีลูกทั้ง 10 คนของเคื่องนั้น คงเป็นด้วยเหตุผล เกี่ยวกับการติดต่อราชการ หรือการได้สิทธิ์ต่าง ๆ ตามกฎหมาย เพราะเล็งเห็นว่า จะต้องอยู่ในประเทศไทย เป็นระยะเวลาที่ยาวนานแม้จะ “เพียงชั่วคราว” ก็ตาม อย่างไรก็ตาม กรณียุคของเคื่องอาจมีเหตุผลทางการเมือง ประกอบ เพราะมีหลักฐานว่า เคื่องเกี่ยวข้องกับขบวนการเวียดนามหัว อีกทั้งมีรายงานการวิจัยยืนยันว่า มีชาวเวียดนามอพยพบางคนบางกลุ่มใช้ชื่อและสกุลแบบไทย “เพื่อถือเอาความเป็นไทยปกปิดอำพราง

⁵ มาตรา 7 ของพระราชบัญญัติสัญชาติ พุทธศักราช 2495 [ค.ศ. 1952] ระบุว่า บุคคลดังต่อไปนี้ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด 1) ผู้เกิดโดยบิดา เป็นคนไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย 2) ผู้เกิดโดยมารดาเป็นคนไทย แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายหรือบิดาไม่มีสัญชาติ ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักร 3) ผู้เกิดในราชอาณาจักร (พระราชบัญญัติสัญชาติ พุทธศักราช 2495, 2495) ความในมาตรานี้ถูกแก้ไขโดย พระราชบัญญัติสัญชาติ พุทธศักราช 2496 [ค.ศ. 1953] โดยแก้ไขข้อความมาตรา 7 ข้อ 2) และ 3) จากเดิมแก้ไขเป็น 2) ผู้เกิดนอกราชอาณาจักร ไทยโดยมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายหรือบิดาไม่มีสัญชาติ และ 3) ผู้เกิดในราชอาณาจักรโดยมารดาเป็นคนไทย (พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2496, 2496) ต่อมามาตรา 7 ก็ได้รับการแก้ไขอีกครั้งโดย พระราชบัญญัติสัญชาติ พุทธศักราช 2499 [ค.ศ. 1956] แก้ไขเป็น 1) ผู้เกิดโดยบิดาเป็นคนไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย 2) ผู้เกิดนอกราชอาณาจักรไทย โดยมารดา เป็นคนไทย แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือบิดาไม่มีสัญชาติไทย 3) ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย (พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2499, 2499) และท้ายที่สุด พระราชบัญญัติสัญชาติชุดนี้ (พุทธศักราช 2495 - 2499) [ค.ศ. 1952 - 1956] ได้ถูกยกเลิกในวันที่ 4 สิงหาคม ค.ศ. 1965 โดย พระราชบัญญัติสัญชาติ พุทธศักราช 2508 [ค.ศ. 1965] ซึ่งในมาตรา 7 เกี่ยวกับผู้ที่ได้รับสัญชาติไทยในพระราชบัญญัติ สัญชาติฉบับนี้ได้รับว่า 1) ผู้เกิดโดยบิดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย 2) ผู้เกิดนอกราชอาณาจักรไทยโดยมารดา เป็นผู้มีสัญชาติไทย แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายหรือบิดาไม่มีสัญชาติ 3) ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย (พระราชบัญญัติสัญชาติ พุทธศักราช 2508, 2508) พระราชบัญญัติสัญชาติ พุทธศักราช 2508 [ค.ศ. 1965] นั้นได้ประกาศใช้ในระยะเวลาพอสมควร จนกระทั่งมาถูกแก้ไขเพิ่มเติม อีกครั้งโดยประกาศคณะปฏิวัติ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ.2515 [ค.ศ. 1972]

⁶ ในมาตรา 8 ของพระราชบัญญัติสัญชาติ พุทธศักราช 2508 [ค.ศ. 1965] นั้น ระบุว่าหากเกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาและมารดาเป็นต่างด้าว ย่อมไม่ได้สัญชาติไทย ถ้าขณะที่เกิดบิดาหรือมารดาเป็น 1) หัวหน้าคณะผู้แทนทูต หรือเจ้าหน้าที่ในคณะผู้แทนทูต 2) หัวหน้าคณะผู้แทนทางกงสุล หรือเจ้าหน้าที่ในคณะผู้แทนกงสุล 3) พนักงานหรือผู้เชี่ยวชาญขององค์การระหว่างประเทศ 4) คนในครอบครัวซึ่งเป็นญาติอยู่ในความอุปการะ หรือคนใช้ซึ่งเดินทางจากต่างประเทศมาอยู่กับบุคคลใน (1) (2) หรือ (3) (พระราชบัญญัติสัญชาติ พุทธศักราช 2508, 2508)

การเคลื่อนไหวทางการเมืองของตนเองและพรรคพวก ยากที่เจ้าหน้าที่จะสืบติดตามพฤติกรรม” (วิชา ประสานเกลียว และคณะ, 2521, น. 18)

แม้ว่า ผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทยจะได้สัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พุทธศักราช 2495 แต่เนื่องจากชาวเวียดนามอพยพนั้นเป็นกลุ่มที่ภาครัฐจับตามอง และควบคุมมากเป็นพิเศษ การได้มาซึ่งสัญชาติไทยจึงถูกควบคุมเพิ่มมากขึ้นด้วยระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ เช่นในหนังสือราชการกระทรวงมหาดไทยระบุว่า “ชาวเวียดนามอพยพไม่ถือเป็นคนต่างด้าวแต่เป็นบุคคลที่เข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้นจึงไม่ให้สัญชาติไทยกับบุตรของชาวเวียดนามอพยพ และไม่มีสิทธิ์ที่จะขอบัตรประจำตัวประชาชน” (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, (1) มท.3.1.7.4/61) ความเห็นเช่นนี้สอดคล้องกับข้าราชการในสภาความมั่นคงแห่งชาติอย่างชัดเจน บรูซพัคสันท์ ที่มีความเห็นว่า “โดยธรรมเนียมปฏิบัติระหว่างประเทศ ลูกหลานชาวเวียดนามอพยพในประเทศไทยไม่มีสิทธิ์จะได้รับสัญชาติไทย” (ขจัดภัย บรูซพัคสันท์, 2521, น. 21)⁷

นอกจากนี้ หลัง ค.ศ. 1967 เป็นต้นมายังมีกรงดต่ออายุและยึดใบสำคัญประจำตัวต่างด้าวสำหรับชาวเวียดนามที่มีใบประจำตัวคนต่างด้าว และให้ออกเป็นบัตรคนถาวรแทน ซึ่งมีลักษณะคล้ายบัตรประชาชน มีกำหนดอายุ 6 ปี ไม่เพียงเท่านั้น ใน ค.ศ. 1972 ทางกรมไทยยังได้มีประกาศคณะปฏิวัติถอนสัญชาติไทยที่เคยให้ชาวเวียดนามอพยพและลูกหลานที่ได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิดในราชอาณาจักร คงไว้แต่เพียงสถานะถาวรเท่านั้น (ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337, 2515) ซึ่งลูกทั้ง 10 คนของเคื่องและภรรยาของเคื่องก็ไม่ใช้กรณียกเว้น

เนื่องจากการได้สัญชาติไทยมาพร้อมกับการได้รับสิทธิ์ตามกฎหมาย ความสะดวกในการติดต่อกับหน่วยงานราชการ และความสะดวกในการดำเนินชีวิต เมื่อต้องเผชิญกับปฏิบัติการของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้มงวดกับการได้สัญชาติ หรือมากยิ่งขึ้นไปกว่านั้น คือ การเพิกถอนสัญชาติ ชาวเวียดนามอพยพจำนวนหนึ่งจึงดิ้นรนในหลายวิถีทางเพื่อให้ได้สัญชาติไทยทั้งของตนเองหรือของลูกหลาน โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ซึ่งเป็นการหลบเลี่ยงกฎหมาย ดังนี้ (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, กต.90.3.3.1/16)

1. ขอจดทะเบียนเป็นบุตรบุญธรรมของคนไทย
2. มอบบุตรให้คนไทยแล้วแจ้งเกิดเป็นบุตร
3. ให้เด็กที่เกิดมาไปอยู่กับคนไทยแล้วเพิ่มทะเบียนแจ้งว่าเป็นบุตรหลาน
4. ขอใช้ชื่อคนไทยในทะเบียนบ้านแล้วแจ้งย้าย
5. สวมทะเบียนคนตาย
6. มารดาเป็นคนไทย บิดาเป็นชาวเวียดนาม บุตรใช้นามสกุลมารดาขอทำบัตรประชาชน
7. หลบเวียดนามแต่งงานกับคนไทย แล้วจดทะเบียนเป็นคนไทย
8. ดำเนินการขอสถานะต่างด้าวก่อนแล้วขอเปลี่ยนเป็นสัญชาติไทยในภายหลัง
9. แจ้งชื่อเป็นคนไทย เมื่อมีการสำรวจทะเบียนราษฎรหรือแจ้งตักสำรวจ
10. ขอใช้สกุลร่วมกับคนไทย

⁷ ในงานเรื่องปัญหาของการได้สัญชาติไทยภายหลังการเกิด: กรณีศึกษาชาวเวียดนามอพยพ ชั้นบุตรและชั้นหลาน ของ อัญญาธ วรรณาท ยังได้ระบุเอาไว้อีกด้วยว่า โดยหลักการการได้มาซึ่งสัญชาติตามทฤษฎีกฎหมายระหว่างประเทศนั้นลูกหลานชาวเวียดนามอพยพทั้งหมดที่เกิดในประเทศไทยนั้นควรที่จะได้สัญชาติไทย เพราะอยู่ในเกณฑ์การได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิดตามหลักดินแดน (Jus Soli) และได้สัญชาติไทยภายหลังการเกิดไม่ว่าจะเป็นโดยการสมรส โดยการแปลงชาติ (Naturalization) หรือ โดยคำสั่งของฝ่ายบริหาร แต่อย่างไรก็ตามการให้สัญชาตินั้นก็ถือเป็นอำนาจของรัฐที่สามารถกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับหลักการของการได้มาหรือการเสียซึ่งสัญชาติไป (อัญญาธ วรรณาท, 2558, น. 90-91) กรณีของชาวเวียดนามอพยพจึงเป็นกรณีการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาของสัญชาติที่น่าสนใจเพราะตามหลักการลูกหลานชาวเวียดนามอพยพควรจะได้รับสัญชาติแต่กลับไม่ได้รับสัญชาติตามหลักการเพราะรัฐไม่จัดให้อยู่ในเงื่อนไขที่ต้องได้รับสัญชาติที่ถูกต้องตามกฎหมาย

จะเห็นว่า การได้สัญชาติไทยของชาวเวียดนามอพยพนั้นไม่สามารถทำได้ด้วยตนเองเพียงฝ่ายเดียว หรืออาศัยเพียงความช่วยเหลือจากคนเวียดนามด้วยกัน หากแต่ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากคนไทยหรือเจ้าหน้าที่รัฐบางคน ด้วยเหตุผลต่าง ๆ กัน เช่น เป็นคนที่รู้จักหรือคุ้นเคยกันมาก่อน จึงรับลูกหลานชาวเวียดนามอพยพเป็นลูก บ้างก็รับฝากในนาม บ้างก็รับเลี้ยงดูกันจริง ๆ (ศรีบุญญา สุขศรี, 2557, น. 138) แต่หลายกรณีเป็นการช่วยเหลือเพราะ “เจตนาทุจริตเพื่อแสวงผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นรายบุคคล” (หोजดหมายเหตุแห่งชาติ, กต 90.3.3.1/16) คำว่า “เจตนาทุจริตเพื่อแสวงผลประโยชน์ส่วนตัว” หมายความว่า เจ้าหน้าที่รัฐหรือคนไทยในพื้นที่นั้นได้รับผลตอบแทนจากชาวเวียดนามอพยพ ซึ่งผลตอบแทนดังกล่าวอาจมาในรูปของทรัพย์สินเงินทอง เพราะชาวเวียดนามอพยพหลายครอบครัวนั้น แม้จะเป็นผู้อพยพ แต่มีทรัพย์สินเงินทองมั่งคั่งมากกว่าครอบครัวชาวไทย หรือ เจ้าหน้าที่รัฐบางครอบครัวเสียอีก (หोजดหมายเหตุแห่งชาติ, (1) มท.3.1.7.4/55)

การประกอบอาชีพของชาวเวียดนามอพยพขณะอาศัยอยู่ในประเทศไทย

นอกจากการควบคุมการได้สัญชาติของชาวเวียดนามอพยพและลูกหลานของคนเหล่านั้น ประเทศไทยยังมีนโยบายควบคุมและจำกัดการประกอบอาชีพของชาวเวียดนามอพยพ แต่ก็เช่นเดียวกับการได้สัญชาติ แม้ว่าจะถูกควบคุมและจะเต็มไปด้วยข้อจำกัด ชาวเวียดนามอพยพบางส่วนก็สามารถแสวงหาทรัพย์สินเงินทองจนมั่งคั่งกว่าครอบครัวชาวไทย เป็นเรื่องที่น่าสนใจว่า ชาวเวียดนามอพยพประกอบอาชีพอย่างไร ขณะที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย

ชีวิตของเคื่องก่อนอพยพเข้ามาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยไม่ปรากฏในหลักฐานประเภทใด ๆ การประกอบอาชีพของเคื่องในประเทศไทยก็ไม่สามารถใช้เป็นหลักฐานที่บ่งบอกถึงอาชีพของเคื่องก่อนหน้านั้น เพราะผู้อพยพมักจะปรับเปลี่ยนอาชีพไปตามบริบทและสถานการณ์ที่ตนเผชิญ หากมีโอกาสกลุ่มผู้อพยพก็มักจะประกอบอาชีพเดิมที่เคยทำมา แต่หากไม่มีโอกาสที่จะทำอาชีพเดิมแล้วนั้นก็ต้องเลือกทำงานใดก็ได้ที่ตนมีความสามารถที่จะทำได้ (Stein, 1979, p. 27)

สิ่งหนึ่งที่กำหนดว่า ชาวเวียดนามอพยพจะประกอบอาชีพอะไรนั้นมีความเกี่ยวพันอย่างมากกับกฎหมายและนโยบายของรัฐบาลไทยในแต่ละยุคสมัย ในช่วงแรกที่ “ชาวเวียดนามใหม่” อพยพเข้ามาเมื่อ ค.ศ. 1946 นั้น มีพระราชกฤษฎีกากำหนดอาชีพและวิชาชีพไว้สำหรับเฉพาะคนไทย (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2487 (ค.ศ. 1944) ห้ามชาวต่างด้าวประกอบอาชีพเพียง 3 อาชีพ คือ การทำหรือการหล่อพระพุทธรูป การทำเครื่องเงิน และการทำเครื่องถม แต่ในอีก 5 ปีต่อมา คือ ใน ค.ศ. 1949 ก็มีกฎหมายฉบับใหม่กำหนดอาชีพที่ห้ามชาวต่างด้าวทำ 10 อาชีพ (รวมอาชีพต้องห้าม 3 อาชีพแรก และเพิ่มมาอีก 7 อาชีพต้องห้าม)⁸ หลังจากนั้นก็มีกฎหมายออกมาใหม่อีก 3 ฉบับ เพิ่มอาชีพที่ห้ามมิให้ชาวต่างด้าวทำอีก 7 อาชีพ ดังนั้น นับตั้งแต่ ค.ศ. 1949-1972 ชาวเวียดนามอพยพ จึงมีอาชีพต้องห้ามที่ไม่สามารถทำได้รวมทั้งสิ้น 17 อาชีพ และใน ค.ศ. 1973 รัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร ก็ประกาศใช้กฎหมายฉบับใหม่ คือ พระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พุทธศักราช 2516 (ค.ศ. 1973) ซึ่งกำหนดอาชีพที่ห้ามคนต่างด้าว

⁸ มาตรา 4 แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดอาชีพและวิชาชีพไว้สำหรับเฉพาะคนไทย พุทธศักราช 2492 กำหนด 10 อาชีพที่สงวนไว้เฉพาะคนไทย ห้ามมิให้ชาวต่างด้าวทำ ได้แก่ การทำหรือการหล่อพระพุทธรูป, การทำเครื่องเงิน, การทำเครื่องถม, การขับซิ่งรถจักรยานสามล้อรับจ้าง, การขับซิ่งรถจักรยานสามล้อยนต์สาธารณะ, การขับรถยนต์สาธารณะ, การทำนา (เว้นการปลูกข้าวในร่องสวน), การทำนาเกลือ, การตัดผม และการเรียงพิมพ์อักษรไทย (พระราชกฤษฎีกากำหนดอาชีพและวิชาชีพไว้สำหรับเฉพาะคนไทย พุทธศักราช 2492. (2492, 15 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 66 ตอนที่ 10. หน้า 57)

ทำให้มากถึง 39 อาชีพ (พระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พุทธศักราช 2516, 2516, น. 14-15)

ภรรยาของเคื่องได้ให้ข้อมูลว่า เคื่องเลี้ยงหมูเป็นอาชีพหลัก และยังรับตัดเย็บเสื้อผ้า ค่าขาย และลงทุนเป็นหุ้นส่วนในกิจการเดินรถโดยสารอีกด้วย อาชีพเกือบทั้งหมดที่เคื่องทำในระยะเวลา 2 ทศวรรษ ที่อยู่ในสถานะผู้อพยพในประเทศไทย (ราว ค.ศ. 1946-1966) เป็นอาชีพที่ชาวเวียดนามอพยพสามารถทำได้ มีบางอาชีพที่ยังกำกวมหรือไม่มีความชัดเจนว่า เป็นอาชีพต้องห้ามสำหรับคนที่ไม่ใช่คนไทยหรือไม่

อาชีพหลักของเคื่อง คือ การเลี้ยงหมูซึ่งถือเป็นอาชีพเกษตรกรรมประเภทหนึ่งซึ่งไม่ใช่อาชีพที่สงวนไว้สำหรับคนไทย อาชีพเกี่ยวกับเกษตรกรรมนั้นนับเป็นอาชีพที่ชาวเวียดนามจำนวนมากยึดถือเป็นอาชีพหลักนับตั้งแต่อพยพเข้ามาคราวแรก ๆ จนเมื่อเข้าสู่ทศวรรษ 1950 ชาวเวียดนามอพยพที่สะสมทุน จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมก็เริ่มขยายอาชีพของตนไปสู่การค้าขาย เริ่มจากการค้าเล็ก ๆ น้อย ๆ จนเป็นพ่อค้าคนกลางที่นำสินค้าจากในเมืองมาขายในตำบลหรือหมู่บ้านที่ตนอาศัยอยู่ (ศรีัญญา สุขศรี, 2557, น. 118-119) เช่นเคื่องเองก็อยู่ในหมู่บ้านที่ตั้งห่างจากตัวเมือง 28 กิโลเมตร “การซื้อของ ขายของบ้าง” ของครอบครัวเคื่องนั้นจึงอาจหมายถึงการนำสินค้าจากในเมืองมาขายในหมู่บ้านในลักษณะพ่อค้าคนกลางก็เป็นได้เพราะเคื่องเองนั้นเดินทางไปซื้อขายหมูในตัวเมืองนครพนมอยู่แล้ว

อาชีพถัดมาของครอบครัวเคื่องนั้น คือ “การรับเย็บเสื้อผ้า” ในพระราชกฤษฎีกากำหนดอาชีพและวิชาชีพไว้สำหรับเฉพาะคนไทย (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2495 (ค.ศ. 1952) นั้นกำหนดให้อาชีพการตัดเย็บเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มสตรีเป็นอาชีพสงวนสำหรับคนไทย ไม่มีหลักฐานว่า การรับเย็บเสื้อผ้าของครอบครัวเคื่องเป็นการตัดเย็บเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มแบบใด หากว่า เป็นการตัดเย็บเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มทั้งของบุรุษและสตรี (ซึ่งก็มีความเป็นไปได้ว่า จะเป็นเช่นนั้น) น่าสนใจว่า เคื่องใช้วิธีใดในการเด็ดลวดซอกกฎหมายหรือการตรวจตราของเจ้าหน้าที่ หรือจะเป็นว่า ไม่มีการบังคับใช้กฎหมายนี้อย่างจริงจัง ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตาม อาชีพช่างตัดเย็บเสื้อผ้าเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่ชาวเวียดนามอพยพนิยมทำกันเป็นจำนวนมาก หลักฐานหนึ่งที่แสดงให้เห็น คือ รายงานเกี่ยวกับความเสียหายด้านทรัพย์สินของชาวเวียดนามจากสกลนคร และอุดรธานีที่ประสบอุบัติเหตุรถคว่ำระหว่างการเดินทางเพื่อลงเรือส่งตัวกลับเวียดนามเหนือ เมื่อ ค.ศ. 1962 นั้น พบว่า ทรัพย์สินของชาวเวียดนามหลายครอบครัวนั้น มีผ้าหลากหลายชนิด แต่ละชนิดก็มีจำนวนมากและราคาแพง (สภากาชาดไทย, แฟ้มที่ 4 ปีที่ 2, 2505) การมีผ้าหลากหลายชนิดและมีจำนวนมากเช่นนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า ไม่ใช่เพียงเพื่อใช้ในครัวเรือนเท่านั้น แต่ใช้ในวัตถุประสงค์เพื่อการประกอบอาชีพ

ไม่เพียงแต่อาชีพเกี่ยวกับช่างเย็บผ้าเท่านั้น ชาวเวียดนามอพยพยังประกอบอาชีพช่างฝีมืออื่น ๆ ด้วย เช่น ช่างไม้ ช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ วิทยุ โทรทัศน์ ทั้งนี้ก็เนื่องด้วยช่วงต้นทศวรรษ 1960 นั้น ระบบเศรษฐกิจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือนั้นเริ่มเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอันเนื่องมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ทำให้ความต้องการช่างฝีมือด้านต่าง ๆ เพิ่มสูงขึ้น ชาวเวียดนามอพยพจึงใช้โอกาสนี้ในการเลือกประกอบอาชีพด้านช่างฝีมือเพื่อสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน (ศรีัญญา สุขศรี, 2557, น. 115)

นอกจากการเลี้ยงหมู รับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้า และค้าขาย การทำมาหาเลี้ยงชีพอีกอย่างหนึ่งของเคื่อง คือ การเข้าหุ้นในกิจการเดินรถโดยสาร หลักฐานเท่าที่มีอยู่ไม่ได้ให้รายละเอียดในเรื่องนี้ แต่อาจพออนุมานได้ว่าการประกอบอาชีพเลี้ยงหมูของเคื่องซึ่งทำให้เคื่องต้องเดินทาง “ออกไปเมืองหาซื้อหมูแรมคืนก็มี แต่ไม่เคยเกิน 1 คืน” ทำให้เคื่องคิดที่จะเข้าหุ้นในกิจการเดินรถโดยสาร และอาจเป็นการเดินรถโดยสารระหว่างหมู่บ้านกลางเข้าไปยังตัวเมืองนครพนม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทั้งกับอาชีพเลี้ยงหมูของเคื่องด้วย

เคื่องมีฐานะทางการเงินที่ค่อนข้างมั่นคง เห็นได้จากก่อนที่จะถูกคุมตัวออกจากบ้านนั้น ลูกสาวของเคื่องให้การว่า “ข้าฯ เห็นมารดาข้าฯ เอาเงินส่งให้บิดาข้าฯ 360 บาท” (หอบจดหมายเหตุแห่งชาติ, (1) มท.

3.1.7.4/67) ซึ่งหากเทียบกับอัตราราคาทองคำในขณะนั้น (ค.ศ. 1966) ที่ทองคำ 1 บาท มีมูลค่าเท่ากับ 414 บาท เงิน 360 บาทจึงถือเป็นจำนวนเงินที่ค่อนข้างมากทีเดียว ฐานะที่ค่อนข้างมั่นคงดังกล่าวน่าจะเป็นผลมาจากการประกอบอาชีพหลายอาชีพของเคื่องและครอบครัว ประกอบกับชาวเวียดนามอพยพนั้นไม่มีภาระที่จะต้องเสียภาษี (หोजดหมายเหตุแห่งชาติ, กต.90.3.3.1/16) ทำให้ชาวเวียดนามอพยพสามารถทำงานเก็บหอมรอมริบ และมีฐานะที่มั่นคงอยู่ในระดับของชนชั้นกลางเมื่อเปรียบเทียบกับชาวไทยในพื้นที่ (ไพฑูริย์ ตสเช่, 2527, น. 41) เหมือนเช่นกรณีของครอบครัวเคื่องการมีฐานะที่มั่นคงนำมาซึ่งความเป็นอยู่ที่ดีและโอกาสที่จะซื้อความสะดวกสบายในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ดังเช่นกรณีการได้มาซึ่งสัญชาติไทยเหมือนที่ได้กล่าวไปก่อนหน้านี้

นอกจากการใช้ฐานะทางเศรษฐกิจมาช่วยในการดำเนินชีวิตในกรณีของการได้สัญชาติ ชาวเวียดนามอพยพยังใช้อิทธิพลทางเศรษฐกิจของตนในการต่อรองกับรัฐด้วย ดังจะเห็นได้จากกรณีการจับกุมชาวเวียดนามอพยพที่หนองคายใน ค.ศ. 1959 เป็นเหตุให้กลุ่มชาวเวียดนามอพยพยื่นข้อเสนอขอให้รัฐปล่อยตัวญาติพี่น้องของตนที่ถูกจับกุม มิเช่นนั้นจะหยุดการค้าทั้งหมดในพื้นที่เทศบาลเมืองหนองคาย (สภากาชาดไทย, แฟ้มที่ 1 ปีกที่ 2, 2502) และใน ค.ศ. 1965 ประมาณ 1 ปีก่อนที่เคื่องจะถูกเข้าควบคุมตัวนั้น ยังปรากฏเหตุการณ์ที่ชาวเวียดนามอพยพนัดแนะกันเดินขบวนประท้วงและงดขายของเพื่อประท้วงรัฐบาลไทยที่ให้ผู้แทนสภากาชาดแห่งเวียดนามเหนือออกจากประเทศไทย (หोजดหมายเหตุแห่งชาติ, (1) มท.3.1.7.4/58) จะเห็นได้ว่าการงดขายสินค้าเพื่อประท้วงต่อรองกับภาครัฐของชาวเวียดนามอพยพไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ก็ตามทำให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ เพราะชาวเวียดนามครอบครองพื้นที่กว่าร้อยละ 80 ของตลาดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน แต่วิธีการเช่นนี้อาจจะปรากฏไม่บ่อยนัก เนื่องด้วยไม่ใช่ชาวเวียดนามทุกรายที่สมัครใจยอมหยุดจำหน่ายสินค้าเพื่อประท้วง (สภากาชาดไทย, แฟ้มที่ 1 ปีกที่ 2, 2502)

ในอีกทางหนึ่ง ฐานะที่มั่นคงนำความยุ่งยากบางประการมาสู่ชาวเวียดนามอพยพ เพราะชาวเวียดนามอพยพนั้นถูกเพ่งเล็งจากรัฐมากเป็นพิเศษอยู่แล้ว โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเป็น “ภัยคอมมิวนิสต์” เอกสารราชการ รวมถึงเอกสารการบรรยายในหน่วยราชการจำนวนมากนั้นระบุตรงกันว่า ชาวเวียดนามอพยพให้การสนับสนุนพวกเวียดมินห์โดยการเรียกรับเงินและส่งไปช่วยเหลือ ดังนั้นครอบครัวชาวเวียดนามอพยพที่มีฐานะทางการเงินดีจึงถูกเพ่งเล็งจากรัฐมากเป็นพิเศษเพราะถูกมองว่า เป็นแกนนำหลักในการส่งเงินสนับสนุนเวียดมินห์ และบางกรณีอาจเกี่ยวข้องให้การสนับสนุนผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยด้วยนั่นเอง (วิชชา ประสานเกลียว และคณะ, 2521, น. 15-16) ครอบครัวของเคื่องเองก็ตกอยู่ในภาวะดังกล่าวด้วยเช่นกัน เนื่องด้วยเอกสารราชการระบุอย่างชัดเจนว่า นายเคื่อง ฮว่างดีญ เป็นคนถนัดอพยพขึ้นหัวหน้าในเขตตำบลบ้านกลาง และเป็นผู้ฝักใฝ่ในลัทธิคอมมิวนิสต์ คอยรับการสนับสนุนด้านอาวุธ และการเงินจากพวกเวียดมินห์ แล้วนำมาช่วยเหลือผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย พฤติการณ์ทั้งหมดนั้นมีมานานแล้วแต่เจ้าหน้าที่ยังไม่มีหลักฐานที่จะดำเนินคดีได้ ซึ่งนอกจากคำกล่าวหาของทางราชการนี้แล้ว ไม่มีหลักฐานอื่นใดที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า เคื่องนั้นมีพฤติกรรมดังกล่าว แต่คงเพราะการเป็นที่เพ่งเล็งของรัฐเช่นนี้ จึงเป็นเหตุให้ก่อนหน้านั้นบ้านของเคื่องนั้น “ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจค้น 2 ครั้ง สงสัยว่า มียาสูบผิดกฎหมายครึ่งหนึ่ง อีกครึ่งหนึ่งสงสัยจะมีสิ่งผิดกฎหมายในครอบครอง ทั้งสองครั้งไม่มีสิ่งผิดกฎหมาย ตามที่เจ้าพนักงานต้องการค้นและไม่ถูกจับกุมด้วย” (หोजดหมายเหตุแห่งชาติ, (1) มท.3.1.7.4/67)

ไม่อาจทราบได้ว่า หลังจากที่ถูกจับกุมและหายสาบสูญไปนั้น ครอบครัวของเคื่องประกอบอาชีพใดต่อไป แต่หลังจากมีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พุทธศักราช 2516 (ค.ศ. 1973) อาชีพที่เคยประกอบมาเป็นอาชีพหลักอย่างการเลี้ยงหมูนั้นกลายเป็นอาชีพผิดกฎหมาย เพราะในพระราชกฤษฎีกาฉบับดังกล่าวระบุว่า ห้ามชาวต่างด้าวทำงานกสิกรรม งานเลี้ยงสัตว์

งานป่าไม้ หรืองานประมง ยกเว้นงานที่ใช้ความชำนาญเฉพาะสาขา หรือ งานควบคุมดูแลฟาร์ม และยังมีข้อที่ระบุห้ามชาวต่างด้าวทำงานประดิษฐ์เครื่องแต่งกาย การรับเย็บเสื้อผ้าของครอบครัวเคื่องก็อาจจะถูกตีความว่า เป็นอาชีพที่ผิดกฎหมายไปด้วยเช่นกัน คงเหลือแต่เพียงอาชีพทำการค้าเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่านั้นที่ยังคงสามารถทำได้ แต่ก็มีข้อจำกัด คือ ไม่สามารถทำการค้าในลักษณะของการเร่ขายสินค้าได้ จึงมีความเป็นไปได้ว่า หลัง ค.ศ. 1973 เป็นต้นมา ครอบครัวเคื่องอาจยังชีพโดยการค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ ต่อไป

อย่างไรก็ตาม ใช่ว่าเมื่อมีกฎหมายออกห้ามการทำงานเช่นนี้ชาวเวียดนามอพยพจะยอมยกเลิกอาชีพเดิมและทำตามกฎหมายอย่างว่าง่าย มีกรณีที่ชาวเวียดนามอพยพต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้ได้ประกอบอาชีพเดิมต่อไป โดยอาศัยความช่วยเหลือจากชาวไทย โดยการใช้ชื่อสมมติในการประกอบอาชีพ เช่น ใช้ชื่อคนอื่นแทนในการขอจดทะเบียนพาณิชย์ หรือ การครอบครองอสังหาริมทรัพย์ การดำเนินการโดยหลบเลี่ยงกฎหมาย เช่นนี้เหมือนกรณีของการได้มาซึ่งสัญชาติ คือ ต้องใช้ทรัพย์สินตอบแทนคนไทยที่ให้การช่วยเหลือ หรืออาจต้องยอมเสียเปรียบในการประกอบธุรกิจ นอกจากนี้การกระทำเช่นนี้ต้องอาศัยซึ่งความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างชาวเวียดนามอพยพ กับคนไทยที่ให้การช่วยเหลือค่อนข้างมาก เพราะเป็นการเสี่ยงอย่างยิ่งต่อการถูกฉ้อโกง ดังปรากฏกรณีครอบครัวชาวเวียดนามจำนวนมากที่ถูกโกงจนสิ้นเนื้อประดาตัว และต้องเสี่ยงไปประกอบอาชีพนอกเขตพื้นที่ที่รัฐบาลกำหนด (พิสิฐ อำนวยเงินตรา, 2560, น. 218) เมื่อพิจารณาดังนี้แล้ว จึงอาจเป็นไปได้ ที่ครอบครัวของเคื่องที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง ทั้งคนไทยและคนเวียดนามอพยพด้วยกัน อาจจะไม่เลือกทางเลือกในการใช้ชื่อคนไทยสมมติในการประกอบอาชีพ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพต้องห้ามต่าง ๆ ได้โดยเฉพาะอาชีพค้าขายซึ่งเป็นรายได้หลักของครอบครัวเคื่อง และเป็นอาชีพที่นิยมของชาวเวียดนามอพยพส่วนใหญ่

จะเห็นได้ว่า ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของเคื่องนั้น เกี่ยวพันอย่างลึกซึ้งกับนโยบายของรัฐที่มีต่อชาวต่างด้าวและชาวเวียดนามอพยพ นโยบายดังกล่าวนี้ไม่เพียงแต่เฉพาะนโยบายที่เกี่ยวข้องโดยตรงเกี่ยวกับอาชีพอย่างพระราชกฤษฎีกากำหนดอาชีพและวิชาชีพไว้สำหรับเฉพาะคนไทยเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงนโยบายอื่น ๆ อย่างการให้สัญชาติไทย ซึ่งส่งผลให้เจ้าหน้าที่รัฐรวมถึงประชาชนไทยในท้องถิ่นนั้นสามารถใช้ประโยชน์จากนโยบายเหล่านี้แสวงประโยชน์จากชาวเวียดนามอพยพได้ แต่ตัวของเคื่องเองนั้นก็คงเป็นเช่นเดียวกับชาวเวียดนามอพยพอื่น ๆ ที่สามารถดิ้นรนเอาตัวรอดได้ด้วยฐานะทางการเงินของตนและด้วยบทบาททางเศรษฐกิจในพื้นที่ที่อาศัยอยู่ และใช้บทบาททางเศรษฐกิจนั้นในการต่อรองกับรัฐไทยเมื่อเกิดปัญหาขึ้นในระหว่างชาวเวียดนามอพยพกับรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ก็เป็นเครื่องมือที่ใช้ไม่ได้ผลเสมอไป ชาวเวียดนามอพยพจึงมีวิธีการที่หลากหลายในการรับมือกับปัญหาซึ่งกระทบต่อการใช้ชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการรวมตัวกันเป็นรายกรณีเพื่อขัดขวางการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐหากมีชาวเวียดนามอพยพในชุมชนถูกจับกุม หรือการเขียนจดหมายร้องเรียนไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากและสามารถใช้เป็นหลักฐานลายลักษณ์อักษรให้ภาพความพยายามดิ้นรนเพื่อการมีชีวิตที่เป็นปกติของชาวเวียดนามอพยพ

จดหมายร้องเรียน: ช่องทางการแสดงตัวตนและส่งเสียงไปถึงผู้มีอำนาจ

แม้ไม่อาจทราบได้ชัดเจนว่า การเขียนจดหมายร้องเรียนของชาวเวียดนามอพยพนั้นเริ่มต้นครั้งแรกเมื่อใด แต่ในช่วงต้นที่อพยพเข้ามาคือ ใน ค.ศ. 1946 ไม่มีจดหมายร้องเรียน จากชาวเวียดนามอพยพเนื่องจากเป็นช่วงระยะแรกที่เข้ามาอาศัยในประเทศไทย อีกทั้งรัฐบาลไทยในช่วงเวลานั้นก็ให้การต้อนรับ ช่วยเหลือเป็นอย่างดี การเขียนจดหมายร้องเรียนอาจเกิดขึ้นครั้งแรกในรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม สมัยที่ 2 (ค.ศ. 1948-1957) ซึ่งมีนโยบายจัดการควบคุมชาวเวียดนามอพยพที่เข้มงวดมากขึ้น ทำให้ชาวเวียดนามอพยพได้รับผลกระทบในการดำเนินชีวิต อย่างไรก็ตาม จดหมายฉบับแรก ๆ ที่เขียนถึงรัฐบาลนั้นไม่ใช่จดหมายร้องเรียน

เรื่องความไม่เป็นธรรม หรือการได้รับการปฏิบัติอย่างไม่ถูกต้องแต่เป็นเรื่องนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลไทย เนื่องด้วยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ประกาศรับรองรัฐบาลบาวต่ายใน ค.ศ. 1950 (ธนันท์ บุนนวรรณา, 2545, น. 77)

จดหมายร้องเรียนของชาวเวียดนามอพยพเรื่องได้รับการปฏิบัติอย่างไม่ถูกต้องเป็นธรรมนั้น อาจเกิดขึ้นครั้งแรกตั้งแต่ ค.ศ. 1951 เป็นต้นมา ในปีดังกล่าวเริ่มมีการควบคุมชาวเวียดนามอพยพอย่างเคร่งครัดมากขึ้น และมีการสอดส่องดูแลชาวเวียดนามอพยพอย่างใกล้ชิด (วิชาญ จำปีศรี, 2516, น. 39-40) ซึ่งกระทบต่อการดำเนินชีวิตของชาวเวียดนามอพยพโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากที่รัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม มีนโยบายโยกย้ายชาวเวียดนามอพยพไปยังพื้นที่อื่น ๆ ให้ห่างไกลจากจังหวัดชายแดนใกล้กับประเทศลาว เช่น จังหวัดหนองคาย สกลนคร นครพนม อุตรธานี ได้มีข้อร้องเรียนจากชาวเวียดนามอพยพส่งมายังรัฐบาลทำให้รัฐบาลต้องระงับการโยกย้ายไว้ก่อน ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่ว่า “[...] ความแห้งแล้งของจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นที่ปรากฏ ชาวเวียดนามอพยพจึงได้ยื่นคำร้องขอไม่ไป ดังนั้นแผนการดังกล่าวจึงต้องระงับไว้ก่อน” (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, มท.2.3)

อย่างไรก็ตาม คงไม่สามารถกล่าวได้เสียทีเดียวว่า ข้อเรียกร้องของชาวเวียดนามอพยพนั้นส่งผลอย่างใหญ่หลวงต่อการตัดสินใจของรัฐบาลไทย เพราะหลังจากรัฐบาลเปลี่ยนนโยบายอพยพชาวเวียดนามไปยังจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นอพยพไปยังจังหวัดสุราษฎร์ธานีและพัทลุงแทนนั้น ก็ปรากฏว่า มีชาวเวียดนามอพยพประท้วงและเขียนจดหมายร้องเรียนเช่นกัน (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, มท.0201.2.1.42/1) แต่รัฐบาลเองก็ยังคงยืนยันดำเนินการตามนโยบายใหม่ แต่กระนั้นด้วยเพราะปฏิกิริยาของชาวเวียดนามอพยพทำให้รัฐบาลต้องออกแถลงการณ์หรือคำชี้แจงของกระทรวงมหาดไทยแจกจ่ายไปยังกลุ่มชาวเวียดนามอพยพก่อนที่จะเคลื่อนย้ายไปยังจังหวัดพัทลุงและสุราษฎร์ธานีเมื่อ ค.ศ. 1953 และจังหวัดร้อยเอ็ดและกาฬสินธุ์เมื่อ ค.ศ. 1954 เพื่อสร้างความเข้าใจในนโยบายการเคลื่อนย้ายของรัฐบาล

จดหมายร้องเรียนหรือข้อร้องเรียนต่าง ๆ ของชาวเวียดนามอพยพจะได้รับการตอบสนองที่ดีจากรัฐบาลหรือไม่ อย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับบริบทแวดล้อมต่าง ๆ ในแต่ละช่วงเวลา เมื่อรัฐบาลไทยมีแผนจะส่งชาวเวียดนามอพยพกลับไปสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม (เวียดนามเหนือ) เมื่อเดือนมกราคม ค.ศ. 1960 การจัดการชาวเวียดนามอพยพจึงไม่ใช่เรื่องเฉพาะภายในของประเทศไทย แต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม (เวียดนามเหนือ) สาธารณรัฐเวียดนาม (เวียดนามใต้) และองค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ ด้วย เช่น สภากาชาดสากล องค์การข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ การที่ผู้แทนประเทศอื่นและผู้แทนองค์การระหว่างประเทศเข้ามาเกี่ยวข้องกับเรื่องชาวเวียดนามอพยพในประเทศไทย โดยเฉพาะผู้แทนสภากาชาดสากล และผู้แทนสภากาชาดเวียดนามเหนือ นั้นได้ก่อให้เกิดปัญหาและสร้างความไม่ไว้วางใจขึ้นกับรัฐบาลไทย เพราะทางการไทยมีความหวาดระแวงเสมอว่าผู้แทนสภากาชาดเวียดนามเหนือจะเข้ามาปลูกปั่นยุแหยงชาวเวียดนามอพยพ ทางการไทยจึงติดตามพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, (1) มท. 3.1.7.4/45) รวมถึงผู้แทนกาชาดสากลเองก็ถูกทางการไทยมองว่า “เป็นผู้ที่รักษาผลประโยชน์ของเวียดนามเหนือมากกว่าที่จะวางตัวเป็นกลาง” (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, กต.90.3.3.1/8)

แม้ว่า ผู้แทนองค์กรเหล่านี้จะถูกมองจากรัฐบาลไทยอย่างไม่ไว้วางใจ แต่ในทางกลับกันบุคคลเหล่านี้ นับเป็นที่พึ่งของชาวเวียดนามอพยพ เพราะทำให้ข้อเรียกร้องของพวกเขาได้รับการตอบสนองแก้ไข เช่น ในกรณีที่เกิดขึ้นกับนายยี เหยียน ชาวเวียดนามอพยพ อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ร้องเรียนว่าถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจยึดเยียดข้อหา มีสุราเถื่อนไว้ในครอบครอง กรณีนี้นอกจากจะร้องเรียนด้วยตนเองแล้ว ชาวเวียดนามอพยพในพื้นที่เดียวกันยังช่วยกันเขียนจดหมายร้องเรียนเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับยี อีกทั้ง สภากาชาดเวียดนามเหนือยังเคลื่อนไหวติดต่อกับทางการไทยเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน ค.ศ. 1961 ให้สอบสวน

เรื่องนี้ให้แจ้งกระจ่าง (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, (1) มท.3.1.7.4/18) ส่วนกรณีของผู้แทนกาชาดสากลนั้น เมื่อเดินทางไปสำรวจชาวเวียดนามอพยพในจังหวัดต่าง ๆ ก็มีชาวเวียดนามอพยพเดินทางเข้ามายื่นเรื่องร้องเรียนหลายเรื่องด้วยกัน ทางผู้แทนกาชาดสากลก็ให้การช่วยเหลือตามสมควร (สภากาชาดไทย, แฟ้มที่ 1 ปีที่ 2, 2502)

ตามรายงานของเจ้าหน้าที่ไทย เคียงเป็นชาวเวียดนามที่มีอิทธิพลในพื้นที่หรือเป็นระดับหัวหน้าของชาวเวียดนามอพยพ ซึ่งภาครัฐของไทยเฝ้าจับตาดูพฤติกรรมของเคียงมาโดยตลอด (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, (1) มท.3.1.7.4/67) นี่อาจเป็นเหตุผลที่ทำให้เข้าใจได้ว่า เพราะเหตุใดผู้แทนสภากาชาดเวียดนามเหนือจึงรับรู้เรื่องราวการถูกจับกุมและหายตัวไปของเคียงและหนีบยกขึ้นมาเจรจากับรัฐบาลไทย นอกจากนี้ ยังปรากฏว่าการถูกจับกุมตัวและหายตัวไปของเคียงนั้นเป็นที่รับรู้ในหมู่ชาวเวียดนามอพยพในจังหวัดนครพนม ดังจะเห็นได้จาก จดหมายร้องเรียนของกลุ่มชาวเวียดนามอพยพที่อาศัยอยู่บ้านนาจอก ต.หนองญาติ จ.นครพนม (ห่างจากบ้านของเคียงไปเป็นระยะทางเกือบ 30 กิโลเมตร) เมื่อ ค.ศ. 1967 ซึ่งร้องเรียนเรื่อง ชาวเวียดนามอพยพในหมู่บ้านถูกเจ้าหน้าที่รัฐจับกุมตัวไป ได้ระบุว่า เกรงจะเป็นเหมือนกรณีที่เกิดขึ้นกับนายเคียงที่ถูกจับกุมเมื่อ ค.ศ. 1966 (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, (1) มท.3.1.7.4/63)

ดังนั้น จดหมายร้องเรียนของชาวเวียดนามอพยพนอกจากจะแสดงให้เห็นถึงกระบวนการในการเอาตัวรอดรูปแบบหนึ่ง โดยการพยายามส่งเสียงเรียกร้องเพื่อให้ทางการ หรือ หน่วยงานระหว่างประเทศอื่น ๆ เข้ามาช่วยเหลือความทุกข์ร้อนของตนเองแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวเวียดนามอพยพด้วยกัน อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของความคิด ทักษะคติของชาวเวียดนามอพยพต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาวเวียดนามอพยพได้เป็นอย่างดีด้วย

อย่างไรก็ตาม การเรียกร้องหรือกดดันภาครัฐของไทยนั้น ชาวเวียดนามอพยพใช้วิธีอื่นด้วย เช่น การชุมนุมของหญิงเวียดนามอพยพกว่า 1,500 คน เพื่อเรียกร้องขอความเห็นใจจากรัฐบาลเมื่อคราวที่รัฐบาลนำชายฉกรรจ์ชาวเวียดนามอพยพ ย้ายไปยังจังหวัดภาคใต้ของประเทศไทยเมื่อ ค.ศ. 1953 (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, มท.0201.2.1.14/17) การโกนศีรษะประท้วงเพื่อแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ ดังเนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์เกียรติศักดิ์ ฉบับวันที่ 28 มิถุนายน ค.ศ. 1953 ที่พาดหัวข่าวว่า “อิสานโกนหัวไว้ทุกข์กันทุกครัวเรือน” พร้อมกับเนื้อหาข่าวที่ระบุว่า ชาวเวียดนามที่อำเภอมุกดาหาร จังหวัดนครพนม ซึ่งมีนายไก่อหลาง และนายบาพักเป็นผู้นำประท้วง ได้ออกคำสั่งให้ชาวเวียดนามทุกคนโกนหัวเป็นการไว้ทุกข์แก่ครอบครัวที่ถูกทางการสั่งให้อพยพไปยังภาคใต้ ยิ่งไปกว่านั้นยังมีการออกคำสั่งห้ามชาวเวียดนามขายสินค้าให้กับชาวไทยและชาวเวียดนามที่เป็นพวกบ่าวค้าอีกด้วย (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, (3) สร.0201.24/1)

บทสรุป

ครอบครัวของเคียงทำให้เราเห็นชนที่แตกต่างออกไปจากชนปกติของชาวเวียดนามในเรื่องการใช้ชื่อนามสกุล เพราะลูกของเคียงใช้ชื่อไทย และใช้นามสกุลตามมารดาซึ่งโดยปกติตามชนเวียดนามลูกต้องใช้ชื่อนามสกุลของบิดา แต่ที่เป็นเช่นนี้นั้นก็เพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิต การใช้ชื่อนามสกุลไทยเกี่ยวข้องกับสัญชาติไทยซึ่งชาวเวียดนามอพยพส่วนมากไม่ได้รับ แต่การที่ลูกหลานมีสัญชาติไทยย่อมส่งผลดีต่อชีวิตในอนาคต และลดปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นกับบิดามารดาด้วย หรืออาจกล่าวได้ว่า สัญชาตินั้นมีผลสำคัญในการดำเนินชีวิตไม่ใช่เพียงการได้รับสิทธิ์ต่าง ๆ เท่านั้นแต่ยังรวมไปถึงการประกอบอาชีพด้วย

เป็นที่ทราบกันดีว่า ชาวเวียดนามอพยพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนมักประกอบอาชีพจำพวกช่าง เกษตรกรรม ค้าขาย และอาชีพรับจ้างอื่น ๆ แต่เมื่อศึกษาเรื่องราวของเคียงทำให้เห็นว่า ครอบครัวชาวเวียดนามอพยพอย่างครอบครัวเคียงนั้นมีการประกอบอาชีพที่หลากหลายมาก ซึ่งนำไปสู่ประเด็นคำถามที่ว่า

มีความจำเป็น มากเพียงใดที่จะต้องประกอบอาชีพที่หลากหลายเช่นนี้ จากการศึกษาทำให้พบว่า สาเหตุหนึ่ง เป็นเพราะ กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาชีพของประเทศไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้พวกเขา ต้องมีอาชีพที่หลากหลายเพื่อความมั่นคงในชีวิต นอกจากนี้ ชีวิตที่อยู่ในฐานะ “ญวนอพยพ” ซึ่งไม่ได้รับสิทธิ พลเมืองอย่างประชาชนทั่วไป การจะเอาตัวรอดได้นั้นจำเป็นต้องมีฐานะการเงินที่มั่นคงเพราะนำมา ซึ่งความสะดวกในการดำเนินชีวิต มากไปกว่านั้น ทรัพย์สินเงินทองยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการอยู่ร่วมสังคม อีกด้วย ชาวเวียดนามอพยพนั้นมีสิ่งที่ปฏิบัติกันภายในชุมชนเป็นปกติ คือ การเรียโรเงินส่งกลับประเทศ เพื่อช่วยขบวนการเวียดนามในการกู้ชาติ นี่คือภาษีทางสังคมอย่างหนึ่งที่ชาวเวียดนามอพยพจะต้องจ่าย เพื่อแลกกับการยอมรับภายในชุมชนชาวเวียดนามอพยพด้วยกัน การพึ่งพากันเองภายในชุมชนก็ถือเป็นวิธี สำคัญวิธีหนึ่งในการเอาตัวรอด

ประโยชน์อันเกิดจากการอยู่รวมกันเป็นชุมชนชาวเวียดนามอพยพที่เห็นได้ชัดเจน คือ การเขียน จดหมายร้องเรียน ซึ่งถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสียงของชาวเวียดนามอพยพต่อผู้มีอำนาจ ลักษณะ ของจดหมายร้องเรียนมีทั้งที่เป็นแบบส่วนบุคคล แต่ที่นิยมกันมาก คือ การร่วมกันส่งในนามชุมชน ด้วยสถานะ ที่ไร้สิทธิ์ไร้เสียงในประเทศไทย การรวมกลุ่มกันเพื่อร้องเรียนยอมทำให้ชาวเวียดนามอพยพมีเสียงที่ดังมากขึ้น เป็นการเพิ่มโอกาสให้ปัญหาที่พบเจอในการดำเนินชีวิตได้รับการแก้ไข นอกจากนี้ การที่ชาวเวียดนามอพยพ ส่งจดหมายร้องเรียนไปยังหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ยังสะท้อนให้เห็นความพยายามในการหาช่องทางให้เสียง เรียกร้องของตนเองได้รับการเหลียวแลมากที่สุดอีกด้วย

ชีวิตของเคื่องนั้นเป็นตัวอย่างชีวิตของชาวเวียดนามอพยพรายหนึ่งจากจำนวนหลายหมื่นคน เรื่องราว ที่เกิดขึ้นกับเคื่องอาจไม่ใช่เรื่องราวที่สะท้อนภาพรวมทั้งหมดของชีวิตชาวเวียดนามอพยพ แต่เนื่องจากการศึกษาเรื่องราวของชาวเวียดนามอพยพในภาพรวมที่มีการศึกษามาเป็นจำนวนมากแล้วนั้น ยังละเลย รายละเอียดบางประเด็นไป การศึกษาโดยผ่านกรณีชาวเวียดนามอพยพบางรายนั้นจึงอาจทำให้พบข้อมูลที่ช่วย เพิ่มมิติหรือมุมมองใหม่ที่มองข้ามมาก่อนดังที่บทความนี้ได้แสดงให้เห็น นอกจากนี้ เรื่องราวของเคื่องยังเป็น หลักฐานเอกสารที่ถูกบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร แม้จะเป็นการบันทึกของหน่วยงานราชการ แต่มีเนื้อหา ประกอบไปด้วยคำให้การของครอบครัว และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีความของเคื่อง เมื่อนำมาอ่านอย่างพิถี พิเคราะห์ก็จะทำให้เห็นว่า รายงานเหล่านี้ไม่ใช่เพียงบันทึกการทำงานของหน่วยงานราชการ แต่เป็นบันทึก ที่สะท้อนถึงความพยายามในการเอาตัวรอดของชาวเวียดนามอพยพ ซึ่งถูกควบคุมจับตาโดยรัฐอย่างเข้มงวด เนื่องจากชาวเวียดนามอพยพบางคนหรือบางกลุ่มอาจทำผิดกฎหมาย หรือมีพฤติกรรมที่ไม่เป็นไปตามครรลอง ของรัฐไทยในช่วงเวลานั้น เรื่องราวเหล่านี้ ผู้วิจัยอาจไม่ได้รับข้อมูล หรือ ได้รับข้อมูลที่คลาดเคลื่อน หากใช้ เฉพาะข้อมูลจากการพูดคุยสัมภาษณ์ชาวเวียดนามอพยพแบบประวัติศาสตร์บอกเล่า เพราะเรื่องราว ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายเป็นประเด็นที่มีความอ่อนไหว ซึ่งอาจกระทบบุคคลอื่น ๆ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ในประเด็นนี้จึงมีข้อจำกัด

เอกสารอ้างอิง

เอกสารชิ้นต้น

- หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. (1) มท.3.1.7.4/18. (10 กรกฎาคม 2506). *เรื่อง จดหมายร้องเรียนของชาวเวียดนาม*
 _____ . (1) มท.3.1.7.4/45. (6 ก.ย. 2506 – 24 ส.ค. 2507). *เบิกเบี้ยเลี้ยงในการส่งชาวเวียดนามกลับ*
 _____ . (1) มท.3.1.7.4/55. (14 ต.ค.2507). *หัวข้อบรรยาย เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับชาวญวนอพยพ โดย*
นายพ่วง สุวรรณรัฐ รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
 _____ . (1) มท.3.1.7.4/58. (16 ก.ค. 2508). *ญวนอพยพนัดแนะเดินขบวน อาจใช้วิธีสไตรค์ไม่ขายของ*
 _____ . (1) มท.3.1.7.4/61. (21 พ.ค. 2513). *บุตรชาวเวียดนามอพยพขอมีบัตรประจำตัวประชาชน*

- _____ . (1) มท.3.1.7.4/63. (17 ธ.ค. 2509 – 10 ส.ค. 2510). *คำร้องของชาวเวียดนาม*
- _____ . (1) มท.3.1.7.4/67. (22 ต.ค. 2513 – 18 มี.ค. 2514). *การจับกุมชาวญวนอพยพ (นายเขียวฟามดิน)*
- _____ . (3) สร.0201.24/1. (28 มิถุนายน 2496). *หนังสือพิมพ์เกียรติศักดิ์ ฉบับวันที่ 28 มิถุนายน 2496*
- _____ . กต.90.3.3.1/16. (2518). *รายงานความเคลื่อนไหวของญวนอพยพในประเทศไทย 2518*
- _____ . กต.90.3.3.1/14. (2516). *การพิจารณาขอความช่วยเหลือจากสำนักงานข้าหลวงใหญ่สำหรับผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (ฐานะของคนญวนอพยพ)*
- _____ . กต.90.3.3.1/8. (2503). *พฤติกรรมของนายคูร์งค์ ผู้แทนสภาภาษาตสากล*
- _____ . มท.0201.2.1.14/17. (2496). *รายงานเหตุการณ์ด้านอินโดจีนซึ่งเป็นงานในหน้าที่ของกองการต่างประเทศ (พ.ศ. 2496) ปีที่ 1*
- _____ . มท.2.3. (2496). *หนังสือพิมพ์สยามนิกร ฉบับวันที่ 15 มิถุนายน 2496*
- _____ . มท.0201.2.1.42/1. (2496). *คำชี้แจงของกระทรวงมหาดไทย เรื่องการอพยพชาวญวนสภาภาษาตสากล, แฟ้มที่ 1 ปีที่ 2. (2502). “รายงานของนายแพทย์เฉลิม บุรณะนันท์ ในการไปเยี่ยมญวนอพยพกับ Mr.Durand 2 ฉบับ”*
- _____ , แฟ้มที่ 4 ปีที่ 2. (2505). *“หนังสือผู้ว่าราชการจังหวัด - ประธานกรรมการกลาง ส่งรายงานและบัญชีทรัพย์สินของชาวเวียดนาม เรื่องข้อขัดแย้งมาเพื่อพิจารณา”*
- ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337. (13 ธันวาคม 2515). *ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 89 ตอนที่ 190. หน้า 140.*
- พระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2516. (14 มีนาคม 2516). *ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 90 ตอนที่ 24. หน้า 14 - 19.*
- พระราชกฤษฎีกากำหนดอาชีพ และวิชาชีพไว้สำหรับเฉพาะคนไทย (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2503. (31 ธันวาคม 2503). *ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 77 ตอนที่ 112. หน้า 23 - 26.*
- พระราชกฤษฎีกากำหนดอาชีพและวิชาชีพไว้สำหรับเฉพาะคนไทย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495. (23 กันยายน 2495). *ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 69 ตอนที่ 58. หน้า 1135 - 1138.*
- พระราชกฤษฎีกากำหนดอาชีพและวิชาชีพไว้สำหรับเฉพาะคนไทย (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2487. (24 พฤศจิกายน 2487). *ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 61 ตอนที่ 72. หน้า 1143 - 1145.*
- พระราชกฤษฎีกากำหนดอาชีพและวิชาชีพไว้สำหรับเฉพาะคนไทย (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2508. (16 มีนาคม 2508). *ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 82 ตอนที่ 23. หน้า 140 - 143.*
- พระราชกฤษฎีกากำหนดอาชีพและวิชาชีพไว้สำหรับเฉพาะคนไทย พ.ศ. 2492. (15 กุมภาพันธ์ 2492). *ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 66 ตอนที่ 10. หน้า 57 - 60.*
- พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2496. (3 กุมภาพันธ์ 2496). *ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 70 ตอนที่ 10. หน้า 163 - 165.*
- พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2499. (12 กุมภาพันธ์ 2500). *ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 74 ตอนที่ 15. หน้า 431 - 435.*
- พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2495. (12 กุมภาพันธ์ 2495). *ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 69 ตอนที่ 10. หน้า 103 - 112.*
- พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508. (4 สิงหาคม 2508). *ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 82 ตอนที่ 62. หน้า 1 - 14.*
- เอกสารชั้นรอง
- ขจัดภัย บุรุษพัฒน์. (2521). *ญวนอพยพ. ดวงกมล.*
- ธนันท์ บุนวรรณา. (2545). *นโยบายชาวเวียดนามอพยพของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม พ.ศ. 2491-2500. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ธัญญาทิพย์ ศรีพนา. (2548). *เหวียด เกี่ยวในประเทศไทยกับความสัมพันธ์ไทย-เวียดนาม. ศรีบูรณาคอมพิวเตอร์.*
- นิษฐนาถ นิลดี. (2555). *ขบวนการคอมมิวนิสต์ในเวียดนาม ค.ศ. 1945-1975. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ผุสดี จันทวิมล. (2541). *เวียดนามในเมืองไทย. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- พวงทอง รุ่งสวัสดิทรัพย์ ภาวีครพันธุ์. (2541). *สงครามเวียดนาม: สงครามกับความจริงของ ‘รัฐไทย’. โครงการจัดพิมพ์คปไฟ.*
- พิสิฐ อำนวยเงินตรา. (2560). *การปรับตัวทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม จังหวัดอุดรธานี. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 13(1), 207-224.*

- ไพฑูรย์ ดัสเช่. (2527). ปัญหาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย: เอกภาพกับคอมมิวนิสต์. ศูนย์วิจัยคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิชา ประธานเกสสิว, สุรพล วัฒนธรรม, ปริมาวศุต อติศักดิ์, และ อัศนีย์ ทองนิรมล. “ชาวญวนอพยพในประเทศไทย,” (2521). ใน *ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย*. ลิขิต ซีรเวคิน (บรรณาธิการ). [ม.ป.ท.: ม.ป.พ.]
- วิชาญ จำปีศรี. (2516). *ญวนอพยพกับความมั่นคงของชาติ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรีญา สุขี. (2557). *การขยายบทบาททางเศรษฐกิจของ “ชาวเวียดนามอพยพ” ในเขตเทศบาลนครพนม ตั้งแต่ พ.ศ. 2488 ถึง 2553*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัษฎาวุธ วสนาท. (2558). ปัญหาของการได้สัญชาติไทยภายหลังการเกิด: กรณีศึกษาชาวเวียดนามอพยพ ชันบุตรและชั้นหลาน. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 8(3), 89-106.
- Amrith, S. (2011). *Migration and Diaspora in Modern Asia*. Cambridge University Press.
- Goscha, C. E. (1999). *Thailand and the Southeast Asian Networks of the Vietnamese Revolution, 1885 – 1954*. Curzon Press.
- Stein, B. (1979). Occupational Adjustment of Refugees: The Vietnamese in the United States. *The International Migration Review*, 13(1), 25-45.
- เจิน อ้น ทวี. (2000). *ความสัมพันธ์ปะทะขัดแย้ง ลาว - ไทย จากเอกสารสวนกุยเต็บ (ระวะอัดที่ XVII - XIX)*. ดาออีไฉ.

บทปริทัศน์หนังสือ (Book Review)

กฤษฎา แก้วเกลี้ยง¹

Krissada Kaewkliang

ชื่อหนังสือ : “พระสไตล์” การทรงสอนประวัติศาสตร์

ผู้แต่ง : พ.อ.ดร.สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ

ปีที่พิมพ์ : 2564

สำนักพิมพ์ : เคล็ดไทย

จำนวนหน้า : 272 หน้า

ISBN : 978-616-586-730-6

เรื่องที่ข้าพเจ้าสอนจึงไม่ได้เป็นเรื่องประวัติการยุทธ์ หรือการต่างประเทศเท่านั้น จะเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจากสภาพธรรมชาติหรือภูมิศาสตร์ที่ต่างกับเรื่องที่เกิดขึ้นที่เกี่ยวกับวิชาการ หลากหลายบูรณาการกัน ความรู้จากหนังสือเอกสารชั้นต้น ชั้นรอง ภาพเขียน ภาพถ่าย เพลง วรรณกรรม บทกวี คำบอกเล่า วัสดุศิลปกรรม ข้อมูลคอมพิวเตอร์...บางที่ข้าพเจ้ามีอาหารและขนม ให้นักเรียนลองชิมด้วย ให้นักเรียนทดลองปฏิบัติ เช่น ทำขนม เขียนบทความ...พันเอก ดร.สรศักดิ์ ได้ฟังข้าพเจ้าสอนอยู่หลายปี จึงเอาข้อคิดเกี่ยวกับวิธีสอนของข้าพเจ้ามาเล่า เป็นประโยชน์ สำหรับข้าพเจ้าซึ่งสอนเองแต่ก็ลืมนไปแล้ว อีกอย่างเป็นการที่มีคนอื่นมาช่วยประเมิน ทำให้ปรับปรุงได้ สำหรับผู้อื่นอาจจะชอบหรือไม่ชอบวิธีการของข้าพเจ้าก็นำไปวิเคราะห์ได้

ข้อความที่อัญเชิญมาข้างต้นเป็นพระราชกระแสใน พล.อ.หญิง สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เกี่ยวกับหนังสือ เรื่อง “พระสไตล์” การทรงสอน ประวัติศาสตร์ที่ พ.อ.ดร.สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ อดีตอาจารย์กองวิชาประวัติศาสตร์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เป็นผู้เรียบเรียงขึ้น โดยจากพระราชกระแสดังกล่าวแสดงให้เห็น อย่างชัดเจนในความเป็น “ทูลกระหม่อมอาจารย์” ที่ทรงมีรูปแบบในการสอนนักเรียนนายร้อย ที่หลากหลาย บนพื้นฐานการทรงทุ่มเทกำลังพระสติปัญญา และพระวิริยะอุตสาหะในการที่จะทรงสร้าง ให้นักเรียนนายร้อยทุกนายเป็นกำลังพลที่มีสติปัญญาที่เฉียบแหลม สามารถมองทุกสิ่งทุกอย่างได้อย่าง ทะลุปรุโปร่ง และสามารถปฏิบัติตน ตลอดจนวางแผนดำเนินการต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้กับประเทศชาติให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง ซึ่งหนังสือเล่มนี้ ได้มีการบรรยายถึง พระราชจริยวัตรด้านต่าง ๆ ในการทรงเป็นทูลกระหม่อมอาจารย์ของนักเรียนนายร้อยไว้อย่างหลากหลาย ทำให้ผู้อ่านได้ข้อคิดเกี่ยวกับพระราชจริยวัตรที่เป็นแบบอย่างของความเป็น “ครู” ที่ทุ่มเททุกสิ่งทุกอย่าง ให้กับลูกศิษย์บนพื้นฐานของพระเมตตาและพระกรุณาตลอด 4 ทศวรรษที่ทรงทำการสอนที่โรงเรียน

¹ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จ.นครนายก 26001

Academic Division, Chulachomklao Royal Military Academy, Nakomnayok, 26001 Thailand.

นายร้อยพระจุลจอมเกล้า เพื่อสร้างนายทหารสัญญาบัตรหลักที่เพียบพร้อมไปด้วยความรู้และคุณธรรม เพื่อออกไปปกป้องเอกราช และรักษาอธิปไตยของชาติให้คงอยู่ตราบนานเท่านาน

หนังสือเรื่อง “พระสไตล์” การทรงสอนประวัติศาสตร์เล่มนี้ มีลีลาการเขียนที่ชวนให้ติดตามตั้งแต่หน้าแรกจนถึงหน้าสุดท้าย โดยผู้เขียนได้ใช้ภาษาง่าย ๆ ในการเขียน เป็นการสร้างบรรยากาศให้ผู้อ่านรู้สึกราวกับว่ากำลังนั่งพูดคุยอยู่อย่างสบาย ๆ กับผู้เขียน ทำให้ได้อรรถรสของการอ่านที่ทรงคุณค่าอีกแบบหนึ่ง แตกต่างจากงานเขียนเชิงวิชาการ ซึ่งการที่ผู้เขียนสามารถเขียนหนังสือเล่มนี้ออกมาได้ในลักษณะนี้ย่อมมาจากการที่ผู้เขียนมีโอกาสอันล้ำค่าในการเข้าไปสัมผัสกับพระราชจริยวัตรอันงดงามของ “ทูลกระหม่อมอาจารย์” ของนักเรียนนายร้อยทุกคน ซึ่งกล่าวได้ว่า หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่ประชาชนทุกเพศทุกวัย ทุกสาขาอาชีพ สามารถอ่านได้และเก็บเกี่ยวประโยชน์จากหนังสือเล่มนี้ได้โดยไม่ยาก เพราะเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพระราชจริยวัตรในการเป็น “ทูลกระหม่อมอาจารย์” ที่หนังสือเล่มนี้ได้ถ่ายทอดไว้ นับว่ามีอรรถรสที่ครบถ้วน ไม่ว่าจะ เป็นสาระความรู้ ข้อคิดที่บุคคลที่เป็นครู และบุคคลทั่วไปสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในทุกโอกาส เช่น หัวข้อเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษา 41 ปี : พระราชทานการทรงสอนให้ผู้เรียนมีความสุข 41 ปี ทูลกระหม่อมอาจารย์ : พระราชภารกิจด้านการให้บริการทางวิชาการ หรือ 41 ปี ทูลกระหม่อมอาจารย์ : พระราชภารกิจด้านการวิจัยและการรวบรวมจัดเก็บหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ไทยจากต่างประเทศ ซึ่งหากมองเพียงหัวข้อที่ผู้เขียนตั้งขึ้น อาจทำให้เข้าใจผิดว่า เป็นเรื่องของการเรียนการสอนในโรงเรียน หรือวิธีการของครูบาอาจารย์ที่มีไว้สำหรับสอนนักเรียนเพียงอย่างเดียว เพราะเมื่อได้เข้าไปอ่านเนื้อหาสาระภายในหัวข้อเหล่านี้แล้วจะพบว่า แฝงไปด้วยข้อคิดที่ทุกคนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะข้อคิดที่ผู้เขียนมักมีการกล่าวถึงอยู่บ่อยครั้ง ในแต่ละหัวข้อ คือ ข้อคิดเกี่ยวกับการนำวิธีการทางประวัติศาสตร์อย่างการรู้จักพิจารณาอย่างถี่ถ้วน การวิเคราะห์ ตลอดจนการพยายามแสวงหาเหตุผลเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ ซึ่งข้อคิดลักษณะนี้เป็นข้อคิดที่ผู้เขียนได้มาจากการสังเกตพระราชจริยวัตรของ “ทูลกระหม่อมอาจารย์” มาเป็นเวลายาวนานตั้งแต่เริ่มรับราชการในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าตลอดจนพระราชนิพนธ์ คำสอนในวาระต่าง ๆ แล้วจึงทำการกลั่นกรองประสบการณ์อันล้ำค่าที่ตนเองได้เคยเข้าไปสัมผัส ร้อยเรียงออกมาเป็นหนังสือที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับพระราชจริยวัตร และข้อคิดที่ “ทูลกระหม่อมอาจารย์” ได้ทรงสอนนักเรียนนายร้อยได้เป็นอย่างดี

นอกเหนือจากข้อคิดในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติของประชาชนทุกสาขาอาชีพที่มีอยู่ในหนังสือเล่มนี้แล้ว ยังมีเกร็ดความรู้ต่าง ๆ ที่ลึกซึ้ง แม้ผู้เขียนจะไม่ได้มีการนำเสนอด้วยภาษาที่เป็นวิชาการมากนัก แต่ก็สามารถทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้เกี่ยวกับวิชาการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้เขียนยกมากล่าวสอดแทรกในลักษณะของการเล่าเรื่องได้อย่างลงตัว เช่น หัวข้อ 41 ปี ทูลกระหม่อมอาจารย์ : ทหารกับการพัฒนาประเทศ ที่มีการให้ความรู้เกี่ยวกับหลัก 3 ประการของทหารในการนำไปใช้พัฒนาประเทศ โดยผู้เขียนได้เชื่อมโยงเข้ากับโครงการในพระราชดำริต่าง ๆ ที่ “ทูลกระหม่อมอาจารย์” ทรงริเริ่มขึ้น ทำให้ผู้อ่านเกิดการเชื่อมโยงทางความคิดระหว่างแนวคิดทางวิชาการและรูปธรรมของการปฏิบัติที่เห็นผลอย่างชัดเจน ซึ่งลีลาการเขียนในลักษณะดังกล่าวของผู้เขียนปรากฏอยู่ทั่วไปในหนังสือ จุดเด่นประการหนึ่งของหนังสือจึงเป็นเหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งที่ยืนยันว่า ประชาชนทุกเพศทุกวัยควรหามาอ่าน เพื่อเพิ่มพูนสติปัญญาให้เจริญยิ่งขึ้น โดยสติปัญญาที่หนังสือเล่มนี้มอบให้ ไม่ใช่เป็นเพียงสติปัญญาในลักษณะของความรอบรู้ทางวิชาการเท่านั้น แต่เป็นสติปัญญาในลักษณะของความตระหนักรู้ต่อลักษณะของสิ่งแวดล้อมรอบข้าง ตลอดจนความแวดไวในการคิดหาเหตุผลอย่างแยกคางในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ

ที่ตนเองได้ประสบพบเจอ ซึ่งสติปัญญาเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ผู้เขียนหนังสือเล่มนี้ได้บรรจุถอดออกมาจากประสบการณ์ที่ตนเองได้มีโอกาสสัมผัสกับพระราชกรณียกิจอันงดงามของ “ทูลกระหม่อมอาจารย์” ในแต่ละวาระที่ได้ถวายงานหรือตามเสด็จทั้งสิ้น หากกล่าวกันว่า หนังสือ “พระสไตล์” การทรงสอนประวัติศาสตร์ เป็นมากกว่าหนังสือที่ให้ความรู้ แต่เป็นหนังสือที่ให้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตแก่ประชาชนทุกเพศทุกวัยที่ได้มาอ่านก็คงไม่ผิด

แต่ละบทของหนังสือ “พระสไตล์” การทรงสอนประวัติศาสตร์ ที่ พ.อ.ดร.สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ บรรจงเรียบเรียงขึ้น มีภาพประกอบที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่นำเสนอ โดยภาพประกอบเหล่านั้นล้วนแสดงให้เห็นถึงพระราชกรณียกิจด้านต่าง ๆ ของ “ทูลกระหม่อมอาจารย์” ที่ทรงบำเพ็ญเพื่อประโยชน์ของนักเรียนนายร้อย ตลอดจนประเทศชาติและพสกนิกรทุกหมู่เหล่ามาอย่างยาวนาน โดยแม้ว่าเนื้อหาส่วนใหญ่ของหนังสือเล่มนี้จะมุ่งไปที่พระราชกรณียกิจด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงพระราชสถานะความเป็น “ทูลกระหม่อมอาจารย์” ของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ทั้งในมิติของงานสอนงานบริหาร งานบริการวิชาการ งานวิจัย งานทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ แต่ในท่ามกลางเนื้อหาดังกล่าว ผู้เขียนก็ได้มีการเชื่อมโยงให้เห็นว่า พระราชกรณียกิจแต่ละด้านที่ทรงบำเพ็ญเพื่อนักเรียนนายร้อยและโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า นั้นล้วนส่งผลให้เกิดประโยชน์ในวงกว้างด้วย เช่น บทที่ว่าด้วย 41 ปี ทูลกระหม่อมอาจารย์ : พระราชมารการกิจด้านการให้บริการทางวิชาการ และ 41 ปี ทูลกระหม่อมอาจารย์ : พระราชมารการกิจด้านการวิจัยและการรวบรวมจัดเก็บหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ไทยจากต่างประเทศ ที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า “ทูลกระหม่อมอาจารย์” ทรงเอาพระราชหฤทัยใส่ในการทำให้พสกนิกรของพระองค์มี “อาวุธทางปัญญา” ในการดำรงชีวิต เพื่อเสริมสร้างสติปัญญาของตนเองให้เจริญก้าวหน้า อันจะทำให้แต่ละคนมีความสามารถในการช่วยกันสร้างสรรค์สังคมให้เป็นสังคมอุดมปัญญา กอปรด้วยนวัตกรรมทางความคิดในการเสริมสร้างให้เกิดสิ่งที่ดีงามประการต่าง ๆ ขึ้นในสังคมไทย

จากที่กล่าวมาทั้งหมด นับเป็นส่วนหนึ่งของคุณค่าที่มีอยู่ในหนังสือเรื่อง “พระสไตล์” การทรงสอนประวัติศาสตร์ ที่ พ.อ.ดร.สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ ได้เรียบเรียงขึ้นด้วยความมุ่งหมายที่จะเผยแพร่พระเกียรติคุณของ “ทูลกระหม่อมอาจารย์” ให้ขจรขยาย เพื่อให้สมกับการทรงอุทิศกำลังพระวรกาย และกำลังพระสติปัญญา กอปรด้วยพระวิริยะอุตสาหะในการบำเพ็ญพระราชกรณียกิจต่อนักเรียนนายร้อย ตลอดจนประเทศชาติและประชาชน ที่ประชาชนทุกเพศทุกวัยควรหาอ่าน เพื่อเก็บเกี่ยวเอาประโยชน์ที่มีอยู่จำนวนมากในหนังสือเล่มนี้ ทั้งในแง่ของความรู้ที่ช่วยเสริมสร้างความก้าวหน้าทางสติปัญญา และข้อคิดนานาประการที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่รู้เท่าทันโลก และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุขท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกสืบไป

ข้อแนะนำการจัดทำต้นฉบับบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

การส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์

สามารถส่งบทความเป็นไฟล์ word (นามสกุล .doc หรือ .docx) พร้อมกับแนบไฟล์ pdf เพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฯ ได้ที่ link https://www.tci-thaijo.org/index.php/CRMA_HUSO/about/submissions

แผนภาพ แผนภูมิ ตารางที่ใช้ในบทความ ให้ทำเป็นไฟล์ภาพ (นามสกุล .jpg หรือ .png)

ข้อกำหนดในการเตรียมต้นฉบับบทความ

ต้นฉบับจำนวนหน้าของบทความ

- บทความวิจัยมีความยาว 12-15 หน้ากระดาษ A4 (รวมรายการอ้างอิง)
- บทความวิชาการมีความยาวไม่เกิน 12 หน้ากระดาษ A4 (รวมรายการอ้างอิง)

หากเป็นบทความภาษาอังกฤษไม่เกิน 7,000 คำ จัดพิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word 2003 ขึ้นไป โดยแผนภาพ แผนภูมิ ตารางที่ใช้ในบทความ ให้ทำเป็นไฟล์ภาพ (นามสกุล .jpg หรือ .png)

ขนาดกระดาษ ใช้ขนาด A4 พิมพ์แนวตั้ง (Portrait) จัดชิดขอบซ้าย-ขวา แบบกระจายแบบไทย ใส่หมายเลขหน้าทุกหน้าที่มุมด้านบนขวาของกระดาษ โดยตั้งค่าน้ำกระดาษ (Margins) ดังนี้

ด้านบน (Top) และด้านซ้าย (Left)	1 นิ้ว (2.54 ซม.)
ด้านล่าง (Bottom) และด้านขวา (Right)	1 นิ้ว (2.54 ซม.)
หัวกระดาษและท้ายกระดาษ	0.5 นิ้ว (1.25 ซม.)
ระยะห่างระหว่างบรรทัด	1.0
จัดหน้าเป็นแบบ	1 คอลัมน์ ย่อหน้า 0.5 นิ้ว

รูปแบบตัวอักษรที่กำหนด คือ TH SarabunPSK ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ยกเว้น ตัวอักษรที่เป็นสัญลักษณ์ให้ใช้รูปแบบอักษรเป็น Symbol ขนาด point (pt) ให้มีความสูงเท่ากับตัวอักษรอื่นในบรรทัดนั้น ส่วนตัวเลขให้ใช้เลขอารบิก โดยขนาดตัวอักษรกำหนด ดังนี้

ส่วนประกอบ	ขนาดอักษร (พ.)	การจัดตำแหน่ง (หัวข้อ)	ลักษณะอักษร (หัวข้อ (เนื้อความ))
ชื่อบทความ/Title ¹	18	ตรงกลาง	หนา
ชื่อผู้เขียน/Name (ทุกคน) ²	16	ตรงกลาง	หนา
บทคัดย่อ/Abstract	16	ตรงกลาง	หนา (ปกติ)
คำสำคัญ/Keywords	16	ชิดซ้าย	หนา (ปกติ)
หัวข้อหลัก (ไม่ระบุตัวเลข)	16	ชิดซ้าย	หนา
หัวข้อย่อย (ระบุตัวเลข)	16	ชิดซ้าย	หนา
เนื้อความทั่วไป	16	ชิดขอบ	ปกติ
ตารางที่	14	ชิดซ้าย	หนา (ปกติ)
ภาพที่	14	ตรงกลาง	หนา (ปกติ)
เอกสารอ้างอิง	14	ชิดซ้าย	หนา (ปกติ)

หมายเหตุ ตารางที่ (ระบุไว้ด้านบนตาราง)

ภาพที่ (ระบุไว้ใต้รูปภาพ/กราฟ/แผนผัง/แผนภูมิ/แผนที่) พร้อมระบุแหล่งที่มาให้ชัดเจน

¹ บทความจากวิทยานิพนธ์หรือส่วนหนึ่งของการศึกษา ให้ระบุข้อความไว้ที่เชิงอรรถ (หน้าแรก) เช่น “บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง...” หรือ “บทความนี้ปรับปรุงจากวิทยานิพนธ์เรื่อง...” พร้อมระบุปริญญา สาขาวิชา สถาบัน และปี (12 pt)

² ให้ระบุตำแหน่ง สังกัด จังหวัด รหัสไปรษณีย์ และอีเมลของผู้เขียนทุกคนไว้ที่เชิงอรรถ (หน้าแรก) **ระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ**

เนื้อหาของบทความ ใช้คำศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน ประกอบด้วย

บทความวิจัย	บทความวิชาการ
ชื่อเรื่อง พิมพ์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษไว้ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษ	ชื่อเรื่อง พิมพ์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษไว้ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษ
ชื่อผู้นิพนธ์ ต้องระบุชื่อ และนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษของผู้แต่งทุกคน โดยไม่ต้องใส่คำนำหน้า หรือตำแหน่งหน้าชื่อ และระบุผู้ที่เป็นผู้นิพนธ์หลักโดยใส่เครื่องหมายดอกจัน (*) ไว้ท้ายนามสกุล	ชื่อผู้นิพนธ์ ต้องระบุชื่อ และนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษของผู้แต่งทุกคน โดยไม่ต้องใส่คำนำหน้า หรือตำแหน่งหน้าชื่อ และระบุผู้ที่เป็นผู้นิพนธ์หลักโดยใส่เครื่องหมายดอกจัน (*) ไว้ท้ายนามสกุล
สังกัด (ทำเป็นเชิงบรรณ) ให้ระบุสังกัดและสถานที่ติดต่อโดยละเอียดทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เช่น สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330 Educational Administration, Department of Educational Policy Management and Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University, Wang Mai, Pathumwan, Bangkok, 10330 Thailand	สังกัด (ทำเป็นเชิงบรรณ) ให้ระบุสังกัดและสถานที่ติดต่อโดยละเอียดทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เช่น สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330 Educational Administration, Department of Educational Policy Management and Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University, Wang Mai, Pathumwan, Bangkok, 10330 Thailand
อีเมลผู้ประสานงานหลัก (ทำเป็นเชิงบรรณ) ให้ระบุต่อท้ายสังกัดเฉพาะของผู้ประสานงานหลักเท่านั้น ดังนี้ Corresponding author, E-mail: journal_huso@crma.ac.th	อีเมลผู้ประสานงานหลัก (ทำเป็นเชิงบรรณ) ให้ระบุต่อท้ายสังกัดเฉพาะของผู้ประสานงานหลักเท่านั้น ดังนี้ Corresponding author, E-mail: journal_huso@crma.ac.th
บทคัดย่อ (Abstract) จะต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวนคำไม่เกิน 300 คำ ผู้เขียนต้องตรวจสอบความถูกต้องทางไวยากรณ์และการใช้ภาษาของบทคัดย่อเอง และต้องมีคำสำคัญ จำนวน 3-5 คำ	บทคัดย่อ (Abstract) จะต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวนคำไม่เกิน 300 คำ ผู้เขียนต้องตรวจสอบความถูกต้องทางไวยากรณ์และการใช้ภาษาของบทคัดย่อเอง และต้องมีคำสำคัญ จำนวน 3-5 คำ
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา นำเสนอที่มา ปัญหา แนวคิดหรือความจำเป็นในการทำวิจัย กล่าวถึงสถานะของปัญหาวิจัยหรือประเด็นสำคัญที่ต้องการนำเสนอ เป็นการเชื้อเชิญให้ผู้อ่านอยากที่จะอ่าน	บทนำ เกริ่นถึงประเด็นสำคัญที่ต้องการนำเสนออย่างชัดเจน เป็นการเชื้อเชิญให้ผู้อ่านอยากที่จะอ่าน
วัตถุประสงค์การวิจัย มีความชัดเจน วัดได้ สอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษา	วัตถุประสงค์ มีความชัดเจน วัดได้ สอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษา
การทบทวนวรรณกรรม เป็นการกล่าวโดยสรุปถึงแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย แสดงให้เห็นภาพรวมหรือโครงร่างของเอกสารที่ศึกษา และนำไปสู่กรอบแนวคิดในการวิจัย	เนื้อเรื่อง มีการเรียบเรียงเนื้อหาได้เข้าใจ มีการวิเคราะห์ประเด็นที่นำเสนอตามหลักวิชาการอย่างถูกต้อง โดยมีการสำรวจวรรณกรรมเพื่อสนับสนุนจนสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ในประเด็นนั้นได้ และผู้เขียนแสดงทัศนะทางวิชาการของตนไว้อย่างชัดเจนด้วย
วิธีดำเนินการวิจัย ให้อธิบายระเบียบวิธีวิจัย การออกแบบการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย เครื่องมือในการวิจัย การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์และเพื่อให้งานวิจัยน่าเชื่อถือ	บทสรุป มีการสรุปที่กระชับและสอดคล้องกับเนื้อหาและประเด็นที่ต้องการนำเสนอทั้งหมด และตรงตามวัตถุประสงค์
ผลการวิจัย สรุปและแสดงผลการวิจัย ควรลำดับให้สอดคล้องกับวิธีดำเนินการวิจัยและตอบวัตถุประสงค์การวิจัย	ข้อเสนอแนะ เป็นข้อเสนอแนะในการนำองค์ความรู้ที่ได้จากบทความไปใช้หรือปฏิบัติ
สรุปและอภิปรายผลการวิจัย สรุปผลการวิจัยและเสนอประเด็นสำคัญที่ค้นพบในงานวิจัย การอภิปรายมักมีการเปรียบเทียบ และอาจมีข้อจำกัดของการวิจัย	กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) ให้กล่าวถึงหน่วยงานที่ให้ทุนในการสนับสนุนเท่านั้น
ข้อเสนอแนะ เป็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้หรือปฏิบัติ	เอกสารอ้างอิง ให้ใช้อ้างอิงในเนื้อหาระบบนาม-ปี และมีการเขียนรายการอ้างอิงท้ายบทความ โดยใช้รูปแบบ APA 7 th edition
กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) ให้กล่าวถึงหน่วยงานที่ให้ทุนในการสนับสนุนเท่านั้น	

บทความวิจัย	บทความวิชาการ
เอกสารอ้างอิง ให้ใช้การอ้างอิงในเนื้อหาแบบนาม-ปี และมีการเขียนรายการอ้างอิงท้ายบทความ โดยใช้รูปแบบ APA 7 th edition	

การเขียนเอกสารอ้างอิง

ใช้การอ้างอิงในเนื้อหาแบบนาม-ปี และมีการเขียนรายการอ้างอิงท้ายบทความ โดยใช้รูปแบบ American Psychological Association (APA 7th edition) โดยรายการอ้างอิงที่นำมาใช้ต้องมีอายุไม่เกิน 10 ปี (ยกเว้น การอ้างอิงทฤษฎี กฎ หรือสูตร) โดยจำนวนรายการอ้างอิงต้องไม่เกิน 20 เรื่อง เท่านั้น

การพิมพ์อ้างอิงที่แทรกในเนื้อหาของบทความ (In-text Citation) ให้ใช้การอ้างอิงแบบนาม-ปี โดยระบุชื่อผู้แต่งและปีพิมพ์ และ/หรือเลขหน้าของเอกสาร ไว้ข้างหน้าหรือข้างท้ายข้อความที่ต้องการอ้างอิง เช่น

ผู้แต่ง	การอ้างอิงในเนื้อหาหน้าข้อความ		การอ้างอิงในเนื้อหาท้ายข้อความ	
	ครั้งแรก	ครั้งต่อมา	ครั้งแรก	ครั้งต่อมา
ผู้แต่ง 1 คน	อารีย์ สุทธิพันธ์ (2563, น. 8) Yamane (1973, pp. 85-86)	อารีย์ สุทธิพันธ์ (2563, น. 8) Yamane (1973, pp. 85-86)	(อารีย์ สุทธิพันธ์, 2563, น. 8) (Yamane, 1973, pp. 85-86)	(อารีย์ สุทธิพันธ์, 2563, น. 8) (Yamane, 1973, pp. 85-86)
ผู้แต่ง 2 คน	ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ (2563, น. 26-41) Kate and Domon (2020, p. 3)	ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ (2563, น. 26-41) Kate and Domon (2020, p. 3)	(ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2563, น. 26-41) (Kate & Domon, 2020, p. 3)	(ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2563, น. 26-41) (Kate & Domon, 2020, p. 3)
ผู้แต่ง 3 คนขึ้นไป	อารีย์ สุทธิพันธ์ และคณะ (2565) Biden et al. (2020)	อารีย์ สุทธิพันธ์ และคณะ (2565) Biden et al. (2020)	(อารีย์ สุทธิพันธ์ และคณะ, 2565) (Biden et al., 2020)	(อารีย์ สุทธิพันธ์ และคณะ, 2565) (Biden et al., 2020)
ผู้แต่งเป็น หน่วยงาน	กองทัพบก (2565) Royal Thai Army (2022)	กองทัพบก (2565) Royal Thai Army (2022)	(กองทัพบก, 2565) (Royal Thai Army, 2022)	(กองทัพบก, 2565) (Royal Thai Army, 2022)
ผู้แต่งเป็น หน่วยงาน (โดยใช้ชื่อย่อ)	กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ, 2565) Organization for Economic Cooperation and Development (OECD, 2020)	ศธ (2565) OECD, 2020	(กระทรวงศึกษาธิการ [ศธ], 2565) (Organization for Economic Cooperation and Development [OECD], 2020)	(ศธ, 2565) (OECD, 2020)

สำหรับการอ้างอิงการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ เช่น จดหมายส่วนตัว อีเมลล์ สัมภาษณ์ บทสนทนาทางโทรศัพท์กลุ่มสนทนา กระดานสนทนา เนื่องจากเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ไม่มีข้อมูลให้สืบค้นได้ทั่วไป จึงไม่รวมอยู่ในรายการเอกสารอ้างอิง ให้อ้างอิงในส่วนการอ้างอิงในเนื้อหาเท่านั้น ดังตัวอย่าง

อารีย์วรรณ สุทธิพงษ์พันธ์ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2563)

(อารีย์วรรณ สุทธิพงษ์พันธ์, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2563)

T. K. Lutes (personal communication, April 13, 2020)

(T. K. Lutes, personal communication, April 13, 2020)

การพิมพ์เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ให้ใช้หัวข้อ “เอกสารอ้างอิง” หรือ “References” เรียงลำดับตามอักษรชื่อผู้เขียน โดยทุกลำดับจะต้องมีการอ้างอิงหรือกล่าวถึงในบทความ และผู้เขียนต้องรับผิดชอบความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิง โดยให้จัดพิมพ์ตามรูปแบบการเขียนบรรณานุกรมแบบ American Psychological Association (APA 7th edition)

ถ้ารายละเอียดของเอกสารอ้างอิงมีความยาวมากกว่าหนึ่งบรรทัดให้พิมพ์ต่อบรรทัดถัดไป โดยย่อหน้า (โดยเว้นระยะ 7 ช่วงตัวอักษรหรือเริ่มพิมพ์ช่วงตัวอักษรที่ 8)

การจัดพิมพ์เอกสารอ้างอิงท้ายบทความจะแตกต่างกันตามชนิดของเอกสารที่นำมาอ้างอิง โดยให้จัดพิมพ์ตามรูปแบบการเขียนบรรณานุกรมแบบ APA 7th edition ดังนี้

หนังสือ

ชื่อ/สกุล/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป)/สำนักพิมพ์.
อารีย์วรรณ สุทธิพงศ์พันธ์. (2565). *หลักเศรษฐศาสตร์เพื่อการพัฒนา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). อรุณการพิมพ์.
Kotler, P., & Gary, A. (2003). *Principles of Marketing* (9th ed.). McGraw-Hill.
หมายเหตุ: ผู้แต่ง 3-20 คน ให้ใส่ชื่อทุกคน

ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อกฎหมาย/(ปี/วัน/เดือน)/ราชกิจจานุเบกษา/เล่ม/ตอนที่/หน้า/เลขหน้า.
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. (2562, 1 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนที่ 57ก.
หน้า 49-53.

ปริญญาานิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์

ชื่อ/สกุล/(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อวิทยานิพนธ์/วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. ชื่อมหาวิทยาลัย.
อารีย์วรรณ สุทธิพงศ์พันธ์. (2561). *กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าตามแนวคิดคุณลักษณะ
ความเป็นผู้นำทางทหารและความมั่นคงของชาติในศตวรรษที่ 21* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต].
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
Nickels, D. W. (2005). *The relationship between IT-business alignment and organizational culture: An
exploratory study* [Doctoral dissertation]. University of Memphis.
อารีย์วรรณ สุทธิพงศ์พันธ์. (2561). *กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าตามแนวคิดคุณลักษณะ
ความเป็นผู้นำทางทหารและความมั่นคงของชาติในศตวรรษที่ 21* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR).
<http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/58290>

วารสารและวารสารออนไลน์

ชื่อ/สกุล/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ/ชื่อวารสาร/ปีที่(ฉบับที่)/หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.
อารีย์วรรณ สุทธิพงศ์พันธ์. (2563). การพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการเพื่อพัฒนาเพื่อความมั่นคง
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. *วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ*, 11(1), 75-89.
อารีย์วรรณ สุทธิพงศ์พันธ์. (2563). การรับรู้ทัศนคติ และแนวทางการปฏิบัติของนักเรียนนายร้อยต่อแนวคิดประเทศไทย
4.0. *วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ*, 10(1), 37-51. [https://so04.tci-
thaijo.org/index.php/ndsijournal/article/view/188060/backreport.htm](https://so04.tci-thaijo.org/index.php/ndsijournal/article/view/188060/backreport.htm)
Hallinger, P., Piyaman, P., & Viseshsiri, P. (2017). Assessing the effects of Learning-Centered Leadership
on Teacher Professional Learning in Thailand. *Teaching and Teacher Education*, 67, 464-476.
<https://doi.org/10.1016/j.tate.2017.07.008>

หนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ชื่อ/สกุล/(ปี/วัน/เดือน)/ชื่อคอลัมน์/ชื่อหนังสือพิมพ์/เลขหน้า.
พงษ์พรรณ บุญเลิศ. (2561, 15 สิงหาคม). เดลินิวส์ว่าไรดี: “สื่อพิพิธภัณฑ” เชื่อมยุคสมัย เข้าถึงด้วย “มิติใหม่” อินเทอร์เน็ต.
เดลินิวส์, 4.
Brody, J. E. (2007, December 11). Mental reserves keep brain agile. *The New York Times*.
<http://www.nytimes.com>

ข้อมูลจากเว็บไซต์

ชื่อ/สกุลผู้เขียน/(ปี/วัน/เดือนที่เผยแพร่)/ชื่อเรื่อง/ชื่อเว็บไซต์/URL.
สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์. (2563, 30 เมษายน). 5 คำถามและ 4 โจทย์ว่าด้วยการสนทนาเรื่อง “ความปกติใหม่” ใน “โลก
หลังโควิด.” TDRI. <https://tdri.or.th/2020/04/new-normal-in-post-covid-world/>
Zafarani, R., Abbasi, M.A., & Liu, H. (2014, May 30). *Social media mining: An introduction*. DMML.
<http://dmml.asu.edu/smm/>

ข้อมูลจาก Social Media

ผู้แต่ง./ (ปี, วันที่ เดือน)./เรื่องทีโพสต์./[ประเภทของโพสต์]. Social media. ชื่อเว็บไซต์ URL
ยศวีร์ สายฟ้า. (2563, 25 เมษายน). Life Education Thailand: FamSkool Live Vol.2 Home Based Learning
(HBL). [วิดีโอ]. Facebook. <https://bit.ly/2Xi9Yl4>

The Standard. (2020, May 29). หลังโควิด-19 สมดุลแห่งอำนาจของโลกจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร [Video file].

Youtube. <https://www.youtube.com/watch?reload=9&v=Qs9fM6N9xqM&feature=youtu.be>

หมายเหตุ

เรื่องทีโพสต์ 20 คำแรกของโพสต์ ห้ามเปลี่ยนแปลงตัวอักษร สัญลักษณ์ (ตัวใหญ่, hashtags, link, emoji)
Social media เช่น Facebook, Instagram, Twitter ส่วนประเภทของโพสต์ เช่น Status update, วิดีโอ,
รูปภาพ

Download Here

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม – ธันวาคม 2565)

CRMA Journal of Humanities
and Social Sciences

บทความวิจัย

- การศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาระดับกรอบคิดตีความของนักเรียนนายร้อย: กรณีศึกษาอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
- ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตนาต่อพฤติกรรมการศึกษาเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคม จากตำราก่อนเรียนของนักเรียนนายร้อย ชั้นปีที่ 3 โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
- การนำนโยบายกำกับดูแลมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยไปปฏิบัติ
- การศึกษาแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
- ความต้องการและความคาดหวังของชุมชนที่อยู่โดยรอบโรงเรียนนายเรืออากาศ นวมินทกษัตริยาธิราช ณ พื้นที่อำเภอฉะเชิงเทรา จังหวัดสระบุรี
- ปัญหาการฟังภาษาอังกฤษและความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 2 โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช

บทความวิชาการ

- At the Crossroads: Thai-American Relations during the Time of Covid-19
- คุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
- ชีวิตและการเอาตัวรอดของชาวเวียดนามอพยพในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของประเทศไทย ทศวรรษ 1940-1960

CHULACHOMKLAO ROYAL MILITARY ACADEMY

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า